

**Programmabegroting
2022 - 2025**

Gemeente Steenwijkerland

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk,
Nummer voorstel:

Voor de raadsvergaderingen van 2 november en 9 november 2021

Agendapunt:

Onderwerp: Nota van Aanbieding en besluiten Programmabegroting 2022-2025

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2022-2025 aan.

In de Nota van Aanbieding treft u een nadere uiteenzetting aan van de bestuursprogramma's en de daarbij behorende doelstellingen en resultaten voor 2022.

Wij stellen u voor de volgende besluiten te nemen:

1. In te stemmen met de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2022-2025 zoals opgenomen in hoofdstuk 3.2.
2. De tarieven voor gemeentelijke belastingen en rechten vast te stellen overeenkomstig onderstaande voorstellen:
 - a. de onroerende-zaakbelastingen in 2022 niet te verhogen ten opzichte van 2021;
 - b. de rioolheffing in 2022 met 4% te verlagen ten opzichte van 2021 en het dekkingspercentage voor 2022 te bepalen op 81,1%;
 - c. de afvalstoffenheffing in 2022 met 4% te verlagen ten opzichte van 2021 en het dekkingspercentage voor 2022 te bepalen op 75,5%. Daarbij is rekening gehouden met een ongewijzigd tarief per zak van € 1,55 per aanbidding;
 - d. de lijkbezorgingsrechten te verhogen met 1,7% ten opzichte van 2021 en het dekkingspercentage voor 2022 te bepalen op 75,0%;
3. Een krediet van € 344.649 beschikbaar te stellen voor zwembaden zoals opgenomen in hoofdstuk 2.10.
4. Een krediet van € 1.317.500 beschikbaar te stellen voor het bestedingsplan 2022-2025 zoals opgenomen in hoofdstuk 3.3.
5. Een krediet van € 1.626.500 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan riolering 2022 zoals opgenomen in hoofdstuk 4.1.8.
6. Een krediet van € 443.500 beschikbaar te stellen voor de in bijlage 1 vermelde aanschaf/vervanging van bedrijfsmiddelen in 2022.
7. Op basis van de 'Meerjaren Begroting Grondexploitatie 2021 e.v.':
 - a. de grondexploitatie voor woningbouwprojecten en bedrijventerreinen die onderhanden zijn gewijzigd vast te stellen;
 - b. het college te machtigen, indien de markt- en economische omstandigheden daartoe aanleiding geven, tegen andere grondprijzen te verkopen dan opgenomen in de desbetreffende grondexploitatie onder de voorwaarde van een blijvend minimaal sluitende grondexploitatie.

8. Vanaf 2023 een stelpost aan de inkomstenkant te creëren voor extra middelen van het Rijk voor de jeugdzorg (maximaal 75%).
9. Een bedrag van € 1.049.000 te storten in de 'Algemene reserve vaste buffer' en dit bedrag ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2022.
10. Een bedrag van € 409.187 over te hevelen van de 'reserve opvangen tekorten Sociaal Domein' naar de 'Algemene reserve vrij besteedbaar' en de titel van de bestemmingsreserve te veranderen in 'bestemmingsreserve coronagerelateerde uitgaven Sociaal Domein'.
11. De vijf bestuursprogramma's vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de secretaris, de burgemeester,

Judith de Groot

Rob Bats

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
2. De bestuursprogramma's	8
2.1. Inleiding	8
2.2. Uitgaven en inkomsten per programma.....	9
2.3. Meerjarenbeeld.....	10
2.4. Financiële gevolgen corona	11
2.5. 'Dashboard' met financiële kengetallen.....	11
2.6. Bestuursprogramma 'De inwoner op 1'	14
2.7. Bestuursprogramma 'Duurzaam'	18
2.8. Bestuursprogramma 'Werk aan de winkel'	22
2.9. Bestuursprogramma 'Samenredzaam'	27
2.10. Bestuursprogramma 'Mijn Steenwijkerland'	37
2.11. Programma 'Financiën en overhead'	46
2.12. Programmatisch werken.....	49
2.13. Overzicht totale programmabegroting	52
2.14. Overzicht algemene dekkingsmiddelen	53
2.15. Overhead.....	54
3. Financiële positie	55
3.1. Inleiding	55
3.2. Uitgangspunten programmabegroting.....	55
3.3. Bestedingsplan 2022-2025 (PPN 2021-2025)	55
3.4. Moties en amendementen (PPN 2021-2025).....	57
3.5. Financiële ontwikkelingen.....	57
3.5.1. Financiële ontwikkelingen Gemeentefonds	57
3.5.2. Raadsbesluiten	58
3.5.3. Financiële ontwikkelingen na de PPN 2021-2025.....	58
3.5.4. Structurele doorwerking mutaties Najaarsnota 2021.....	59
3.5.5. Aanvullend bestedingsplan 2022-2025	60
3.6. Vervangingsinvesteringen.....	63
3.7. Financiering	63
3.8. Reserves en voorzieningen	63
3.8.1. Verloop algemene en bestemmingsreserves	64
3.8.2. Verloop voorzieningen.....	65
4. Specifieke paragrafen	67
4.1. Paragraaf Lokale heffingen.....	67
4.1.1. Inleiding	67
4.1.2. Belastingen en heffingen	67
4.1.3. Uitgangspunten.....	68
4.1.4. Overzicht belastingopbrengsten	68
4.1.5. Lokale belastingdruk.....	69
4.1.6. Onroerende-zaakbelastingen	70
4.1.7. Afvalstoffenheffing.....	70
4.1.8. Rioolheffing	73
4.1.9. Lijkbezorging.....	74
4.1.10. Onderbouwing kostendekkendheid leges.....	75
4.1.11. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	76
4.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	78
4.2.1. Algemeen	78
4.2.2. Inventarisatie weerstandscapaciteit	78

4.2.3. Inventarisatie risico's	79
4.2.4. Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's	96
4.2.5. Diverse kengetallen	96
4.3. Paragraaf Meerjaren auditplan	104
4.4. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	105
4.4.1. Algemeen	105
4.4.2. Assetmanagement.....	105
4.4.3 Door de raad vastgestelde beleids- en beheerplannen	106
4.5. Paragraaf Financiering	114
4.6. Paragraaf Bedrijfsvoering	122
4.7. Paragraaf Verbonden partijen	129
4.8. Paragraaf Grondbeleid en ontwikkelingsinvesteringen.....	132
5. Raadsbesluit.....	135
Bijlage 1. Vervangingsinvesteringen	137
Bijlage 2. Resultaat programmabegroting per taakveld	138
Bijlage 3. Meerjarig audit-programma, jaarschijf 2022	141
Bijlage 4. Verloop reserves en voorzieningen	144
Bijlage 5. Incidentele baten en lasten per programma	145
Bijlage 6. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma	151
Bijlage 7. Verbonden partijen	152
Bijlage 8. Beleidsindicatoren.....	167

1. Inleiding

Voor u ligt de begroting 2022-2025. De laatste begroting die wij met dit college op zullen stellen. Volgend jaar zal immers een nieuwe bestuursperiode aanvangen, met een nieuw college en een nieuwe raad. En ongetwijfeld nieuwe prioriteiten, doelen en acties. Veel van wat de gemeente doet en moet doen zal in de nieuwe bestuursperiode echter ook in het verlengde liggen van wat er nu gedaan en opgepakt wordt.

Naar onze mening biedt de voorliggende begroting een goede basis voor de toekomst van Steenwijkerland. Daarvoor hebben we, samen met u, wel het nodige moeten doen. Het jaar 2020 was een moeilijk jaar met veel onzekerheden. Wij waren genoodzaakt om fors te bezuinigen en de lasten te verhogen. Deze maatregelen gecombineerd met meer middelen vanuit het rijk maakt dat we er in financiële zin nu beter voor staan dan een jaar geleden.

Ook lijken wij als gemeente de coronacrisis relatief goed te hebben doorstaan, al geldt dat zeker niet voor iedereen. Veel inwoners zijn gevaccineerd en hebben hun weg weer gevonden in het dagelijks leven, werk en school. De afgelopen periode heeft vaak op een mooie manier de veerkracht van individuen en de samenleving zichtbaar gemaakt.

In de Perspectiefnota 2021-2025 hebben wij u een beeld gegeven hoe naar onze mening Steenwijkerland sterk uit de crisis kan komen, waarbij het vooral gaat om aandacht te hebben voor de verliezers van de crisis. De verdeeldheid in de samenleving is door corona immers vergroot: kwetsbare groepen en groepen die sterk geraakt zijn, hebben meer onvrede en minder vertrouwen in de overheid. Scheidslijnen in de samenleving zijn scherper geworden (opleiding, inkomen, woonomgeving, gezondheid) en bepaalde bevolkingsgroepen worden door opeenstapeling van risico's extra geraakt. Gelukkig zien wij dat een sterke toename van werkloosheid, bijstandsaanvragen en schuldenproblematiek vooralsnog is uitgebleven.

Uitdagende periode

Een spannende tijd breekt aan. Als gemeente kunnen we sterk uit de crisis komen als we slimme keuzes maken en de juiste prioriteiten stellen. Dat betekent bijvoorbeeld extra aandacht voor de kwetsbaren in onze samenleving, het verenigingsleven en de deelsectoren die extra zijn getroffen.

Tegelijkertijd spelen er ook andere, al bestaande opgaven die ook zonder de coronacrisis, prominent op onze bestuurlijke agenda staan en blijven staan. Denk alleen al aan de woningbouwopgave, de stikstofcrisis, de energietransitie en de transformatie in het sociaal domein. Ook de aanpak, al dan niet herbezien vanuit de coronaproblematiek, van die opgaven bepaalt hoe sterk wij in de toekomst als gemeente zijn.

De komende maanden werken wij, samen met u als raad, organisatie en ketenpartners, met volle energie aan bovenstaande opgaven. Na de verkiezingen is het aan het nieuwe bestuur om deze en andere uitdagende opgaven op te pakken en Steenwijkerland mooi en sterk te houden. Deze begroting biedt daarvoor een solide en financieel gezonde basis.

2. De bestuursprogramma's

2.1. Inleiding

Belangrijk onderdeel van de begroting is het programmagedeelte. Hierin presenteren wij u onderstaande bestuursprogramma's met daarin onze ambities en doelstellingen voor de periode tot en met 2025.

De bestuursprogramma's in de begroting zijn afgeleid van de programma's uit het coalitieakkoord 'Door verbinding naar resultaat' en de uitwerking daarvan in een ambitiekaart met concrete doelstellingen en resultaten:

1. De inwoner op 1;
2. Duurzaam;
3. Werk aan de winkel;
4. Samenredzaam;
5. Mijn Steenwijkerland.

Aan bovengenoemde bestuursprogramma's is een zesde programma toegevoegd, het bestuursprogramma 'Financiën en overhead'. Hierin zijn de financiële uitgangspunten uit het coalitieakkoord nader uitgewerkt. Deze zijn richtinggevend voor het gemeentelijk huishoudboekje van de komende jaren.

In de PPN2021-2025 hebben we de belangrijkste opgave voor de komende periode verwoord: de noodzaak om te werken aan herstart en verbetering na corona¹. Door hier tijdig op in te spelen kunnen wij als gemeente sterk, zo niet sterker, uit de crisis komen. Op basis van de volgende uitgangspunten hebben we een (herstel)aanpak geformuleerd:

- Inwoner op 1;
- Veerkracht;
- Eigenaarschap;
- Duurzaamheid;
- Financieel verantwoord.

Deze 5 uitgangspunten hebben geleid tot een herformulering van de kernthema's uit het Hernieuwd Perspectief (HHP) dat in 2020 is opgesteld.

1. Vitale lokale samenleving;
2. Zorg en aandacht voor wie het nodig heeft;
3. (Circulaire) economie en werkgelegenheid.

Aan de hand van de bovenstaande kernthema's zijn de doelen en beoogde resultaten voor 2022 geformuleerd. Tevens geeft dit hoofdstuk per bestuursprogramma inzicht in de maatregelen om onze ambities/doelstellingen te kunnen realiseren en geven we aan hoeveel dat gaat kosten.

¹ Perspectiefnota 2021-2025, 'Hoe verder na corona: onze visie op herstel' (p. 5 t/m 11).

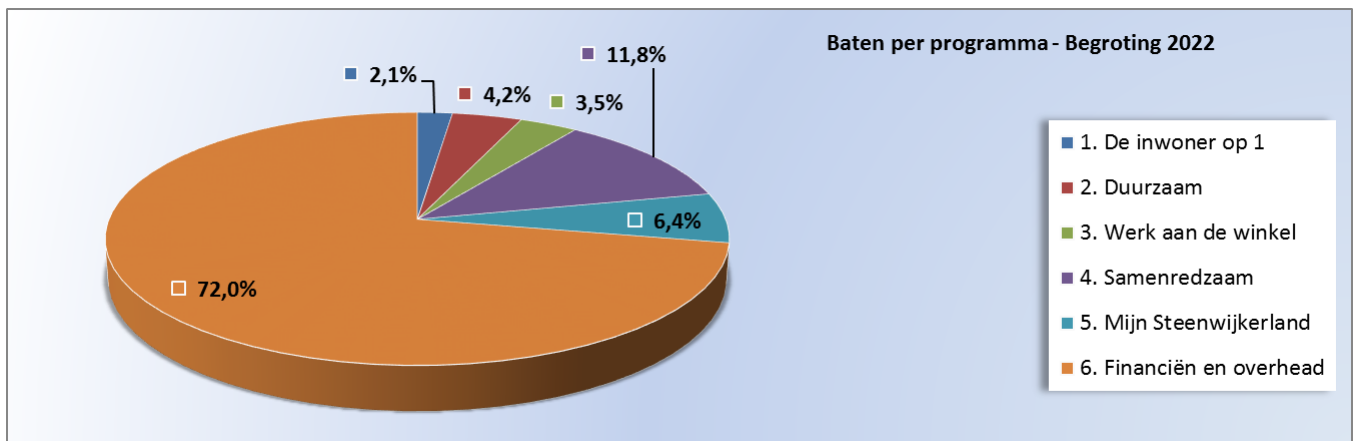
2.2. Uitgaven en inkomsten per programma

In onderstaande tabellen en cirkeldiagram presenteren we de budgetten per bestuursprogramma voor zowel de inkomsten als de uitgaven over 2022. Het totaal van de bestuursprogramma's betreft het resultaat voor bestemming. Er is geen rekening gehouden met de mutaties in de reserves.

bedragen x € 1.000

Baten per programma - Begroting 2022	Bedrag	Percentage
1. De inwoner op 1	2.834	2,1%
2. Duurzaam	5.655	4,2%
3. Werk aan de winkel	4.707	3,5%
4. Samenredzaam	15.926	11,8%
5. Mijn Steenwijkerland	8.601	6,4%
6. Financiën en overhead	97.174	72,0%
Totaal	134.897	100,0%

Grafisch weergegeven ziet de verdeling van de inkomsten er als volgt uit:

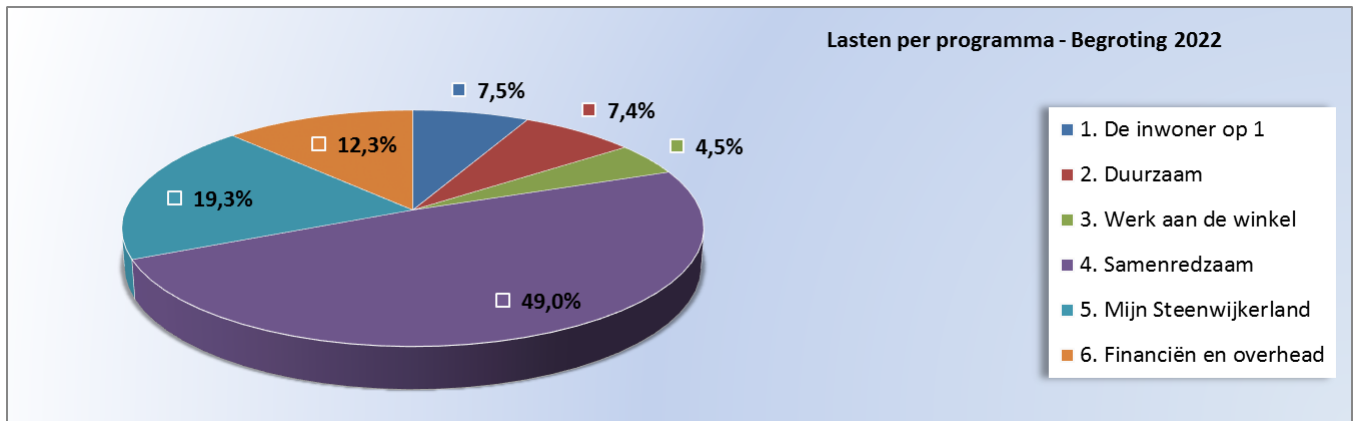

Uit het overzicht blijkt dat het grootste gedeelte van de inkomsten betrekking heeft op het programma Financiën en overhead. Dit heeft vooral te maken met de inkomsten van het Rijk via de algemene uitkering van het gemeentefonds en de gemeentelijke belastingen.

bedragen x € 1.000

Lasten per programma - Begroting 2022	Bedrag	Percentage
1. De inwoner op 1	10.103	7,5%
2. Duurzaam	9.987	7,4%
3. Werk aan de winkel	6.039	4,5%
4. Samenredzaam	66.151	49,0%
5. Mijn Steenwijkerland	26.077	19,3%
6. Financiën en overhead	16.563	12,3%
Totaal	134.920	100,0%

Grafisch weergegeven ziet de verdeling van de uitgaven er als volgt uit:

De gemeente geeft het meeste geld uit binnen het bestuursprogramma Samenredzaam, het sociaal domein. Voorbeelden zijn het verstrekken van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, de Wmo, de Jeugdzorg en de Wsw.

2.3. Meerjarenbeeld

In onderstaande tabel is het financieel meerjarenbeeld gepresenteerd. Alle begrotingsjaren laten een positief saldo zien. In hoofdstuk zijn alle posten afzonderlijk toegelicht.

bedragen x € 1.000

Meerjarenbeeld	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo Perspectiefnota 2021-2025	62	762	1.487	1.182
Moties en amendementen				
Amendement 'OZB 0%'	- 135	- 135	- 135	- 135
Motie: 'Afschaffing hondenbelasting in steenwijkerland'	- 196	- 196	- 196	- 196
Subtotaal Moties en amendementen	- 331	- 331	- 331	- 331
Financiële gevolgen gemeentefonds				
Informatienota 22 juni 2021 (meicirculaire gemeentefonds 2021)	1.171	722	327	934
Extra middelen van het Rijk voor jeugdzorg (eenmalig)	3.393	-	-	-
Stelpost aan de inkomstenkant vanaf 2023 voor maximaal 75%	-	2.082	1.909	1.702
Subtotaal Financiële gevolgen gemeentefonds	4.564	2.804	2.236	2.636
Overige wijzigingen				
Raadsbesluiten tot en met de vergadering van 28 september 2021	- 358	- 503	- 582	- 654
Financiële ontwikkelingen na de PPN 2021-2025	- 1.195	- 143	- 137	- 154
Structurele doorwerking financiële mutaties Najaarsnota 2021	- 34	- 574	- 903	- 909
Aanvullend bestedingsplan 2022-2025	- 455	- 423	- 460	- 460
Subtotaal Overige wijzigingen	- 2.042	- 1.643	- 2.083	- 2.177
Saldo Programmabegroting 2022-2025 (+ = positief saldo)	2.253	1.592	1.309	1.310

2.4. Financiële gevolgen corona

In de Programmabegroting 2021-2024 is een afzonderlijke paragraaf opgenomen over de financiële gevolgen van corona. Daarbij hebben we toen een onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele financiële effecten. Dat laatste had vooral betrekking op de geraamde ontwikkeling van de bijstandsaantallen. We hebben er toen voor gekozen om een stelpost aan de inkomstenkant op te nemen voor het BUIG budget. De verwachting was dat door de toename van het aantal uitkeringen, het BUIG-budget ook navenant zou stijgen.

De prognose voor het aantal uitkeringen is bij de PPN 2021-2025 positief bijgesteld. De ingezette daling zet zich als gevolg van een snel herstellende arbeidsmarkt door en de verwachting is dat dit in de komende jaren ook het geval zal zijn. In de Najaarsnota 2021 heeft wederom een bijstelling plaatsgevonden van de bijstandsaantallen en is het voordeel op de aantallen verrekend met de genoemde stelpost. De structurele doorwerking voor de jaren 2023 tot en met 2025 is verwerkt in voorliggende begroting (budgettair neutraal). Door het naar beneden bijstellen van het aantal uitkeringen is het financiële risico ten opzichte van de PPN 2021-2025 behoorlijk gedaald. Voor een nadere toelichting, zie de Najaarsnota 2021 (bestuursprogramma Samenredzaam).

In de bestuursprogramma's gaan we nader in op de beleidsmatige en eventuele financiële gevolgen van de coronacrisis. We doen dat niet onder een apart 'kopje', maar relateren het aan de doelen en resultaten voor 2022.

2.5. 'Dashboard' met financiële kengetallen

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van een goede controle door de raad op de financiële positie van onze gemeente. Dat gaat verder dan het meerjarig saldo van de begroting zoals dat in de vorige paragraaf is gepresenteerd. Financiële kengetallen helpen daarbij. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans.

De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen. Ze geven dus inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. Naast een aantal verplichte kengetallen kennen we sinds vorig jaar een nieuw 'eigen' kengetal, de weerstandsratio².

De weerstandsratio is een hulpmiddel waarbij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's die we lopen. Het zegt iets over het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Alle kengetallen treft u aan in paragraaf 4.2.5, inclusief een nadere toelichting. Hieronder wordt een totaaloverzicht gegeven dat kan dienen als 'dashboard' om te bepalen of we financieel gezien 'op koers' liggen.

De gezamenlijke provinciale toezichthouders en het Rijk hebben signaleringswaarden opgesteld voor de verplichte kengetallen. Zij hebben gekozen voor een indeling in drie categorieën, waarbij kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en C het meest risicovol. In onderstaande tabel zijn de signaleringswaarden opgenomen.

² Bij de vaststelling van de 'Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2019' is afgesproken dat de signaleringswaarde voor de weerstandsratio minimaal 1,0 is.

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	> 2	1 - 2	< 1

De scores op de kengetallen moeten in samenhang worden bekeken. Voor de financieel toezichthouder hebben de kengetallen een signaleringswaarde. Het helpt bij het verkrijgen van een completer inzicht in de financiële situatie van een gemeente, ook voor raadsleden. De waarden worden niet gebruikt als norm bij het beoordelen van het materieel evenwicht van de meerjarenbegroting.

Hieronder zijn de 'scores' voor 2022 opgenomen:

Scores kengetallen voor 2022	Categorie A minst risicovol	Categorie B neutraal	Categorie C meest risicovol
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	63%	24%	
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	57%		
2. Solvabiliteitsratio	8%		
4. Structurele exploitatieruimte	2,45%		
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	83%		
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	6,1		

Meerjarig ziet het beeld er vanaf 2020 als volgt uit:

Kengetallen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Verplichte kengetallen						
1a. Netto schuldquote	46%	63%	63%	63%	60%	54%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	38%	56%	57%	57%	54%	48%
2. Solvabiliteitsratio	32%	23%	24%	24%	26%	28%
3. Grondexploitatie	8%	8%	8%	7%	7%	6%
4. Structurele exploitatieruimte	2,9%	1,5%	2,4%	1,2%	1,0%	1,0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	82%	83%	83%	83%	83%	83%
Overige kengetallen						
6. Weerstandsratio	6,9	4,6	6,1			

Op basis van de gepresenteerde kengetallen kan geconcludeerd worden dat de financiële positie van onze gemeente ten opzichte van de vorige programmabegroting is verbeterd. Voor vijf van de zes gepresenteerde kengetallen geldt

dat we 'groen' scoren. Alleen voor de solvabiliteitsratio geldt dat we ons in het 'oranje segment' begeven. Overigens verwachten we wel dat we de komende jaren beter zullen scoren op dit kengetal. Verder zien we dat met name de structurele exploitatieruimte sterk is verbeterd ten opzichte van de vorige begroting.

2.6. Bestuursprogramma 'De inwoner op 1'

AMBITIE: BEREIKBAAR EN BENADERBAAR

Benaderbaar bestuur
Gemeenteloket en dienstverlening op locatie
Behoeften inwoners centraal

Centraal in ons collegebeleid staat dat wij een dienstbare en faciliterende gemeente voor inwoners en ondernemers zijn. Dienstverlening op locatie en op maat.

AMBITIE: PARTICIPATIE

We participeren met lef
Ruim baan voor initiatieven
Ideeën van inwoners halen we op en gebruiken we

We werken integraal samen met maatschappelijke partners om vraagstukken in de kernen goed aan te vliegen. Dat doen we onder meer via het gebiedsoverleg (inwoners, Sociaal Werk, bewonersorganisaties en politie).

AMBITIE: COMMUNICATIE

Helder taalgebruik
Persoonlijk waar nodig/digitaal waar kan

Wij willen een gemeente zijn die begrijpelijk communiceert.

Onze ambities zijn hieronder vertaald in doelen, beoogde resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen. Dit presenteren we volgens de 5 thema's uit het programma 'De inwoner op 1': Dienstverlening, Participatie met lef, Wij bewegen mee, Goede ideeën zijn goud waard en Laten zien doet verkopen.

Wat zijn onze doelen en resultaten voor 2022?

Dienstverlening:

Doel	Aansluiting op de wensen en behoeftes van haar inwoners
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none">▪ Inwonertevredenheid bij onderzoeken gemiddeld minimaal een 7.▪ Inwonertevredenheid over contacten via balie, telefoon, digitaal minimaal een 7.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ten minste 3 onderzoeken per jaar via het inwonerspanel. ▪ Introductie van servicenormen/serviceformules. <p>Tweewekelijks spreekuur voor wethouders, meer collegevergaderingen in de kernen.</p>
Processtap/actie 2022	Uitvoering geven aan digitaliseringsagenda voor doorontwikkeling digitale dienstverlening.

Doel	Persoonlijk contact heeft de voorkeur
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Persoonlijk contact is de regel. ▪ Ten minste 30% van het aantal bezwaren wordt via mediation opgelost. ▪ Regelmatig locatiebezoek bij aanvragen subsidies en bezwaarschriften.
Processtap/actie 2022	

Doel	Heldere, begrijpelijke en toegankelijke communicatie, met aandacht voor laaggeletterdheid
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitvoering motie 'duidelijke taal'. ▪ Inzet klantcontactmonitor. Dit is een continu onderzoek naar de tevredenheid van onze inwoners over het contact met de gemeente.
Processtap/actie 2022	Bij herhaling aandacht blijven vragen voor begrijpelijk schrijven en inzetten op opleiding.

Participeren met lef:

Doel	We doen het samen. Bouwen aan leefbare en toekomstbestendige kernen
Beoogd resultaat 2022	Herkenbaarheid en laagdrempelige bereikbaarheid van de 'sleutelfiguren' van de maatschappelijke partners in het gebied.
Processtap/actie 2022	Kernbezoeken organiseren samen met de maatschappelijke partners. Gesprekken op straat, laagdrempelig en zichtbaar.

Doel	Stimuleren eigenaarschap
Beoogd resultaat 2022	De website is operationeel waar ideeën, inspiratie, workshops vindbaar zijn maar bijvoorbeeld ook een leidraad om van een idee een initiatief te maken en vervolgens tot uitvoering te brengen.
Processtap/actie 2022	Aanpassen van (de teksten op) de gemeentelijke website. Dit is een continu proces, aangezien de website een dynamisch 'document' is.

Wij bewegen mee:

Doel	Participatie zit in ons bloed
Beoogd resultaat 2022	Inspiratietour en workshops voor medewerkers over buurtinitiatieven; hoe komen deze initiatieven tot stand en hoe kunnen wij deze faciliteren.
Processtap/actie 2022	Het organiseren van een (jaarlijkse) inspiratietour en workshops.

Doel	De vraag staat centraal
Beoogd resultaat 2022	De website is operationeel voor ideeën, inspiratie etc. waar ook het 'loket' voor buurtinitiatieven te vinden is. Via dit loket kunnen inwoners eenvoudig en snel een aanvraag doen voor subsidie.
Processtap/actie 2022	Aanpassen van (de teksten op) de gemeentelijke website. Dit is een continu proces, aangezien de website een dynamisch 'document' is.

Doel	Gemeente is zichtbaar en goed benaderbaar
Beoogd resultaat 2022	Door middel van onder andere kernbezoeken (zie ook We doen het samen) zijn we veel met de samenwerkingspartners aanwezig in de kernen om op een laagdrempelige wijze in contact te komen met onze inwoners.
Processtap/actie 2022	In 2021 zijn we gestart met de kernbezoeken met onze samenwerkingspartners (politie, sociaal werk, woningbouworganisatie en plaatselijk belang). Deze bezoeken continueren we in 2022.

Goede ideeën zijn goud waard:

Doel	Goede initiatieven zijn goud waard
Beoogd resultaat 2022	We ondersteunen zoveel mogelijk kwalitatief goede subsidieaanvragen. We stimuleren dit door bekendheid te geven aan de subsidiemogelijkheden en informeren potentiële aanvragen aan welke voorwaarden de subsidieaanvraag moet voldoen.
Processtap/actie 2022	Goede bekendheid geven aan de subsidiemogelijkheden.

Laten zien doet verkopen:

Doel	Delen is inspireren
Beoogd resultaat 2022	Aandacht voor inwonersinitiatieven en het aanjagen hiervan.
Processtap/actie 2022	Regelmatig aandacht voor inwonersinitiatieven, subsidiemogelijkheden en tips & tops.

Relatie met verbonden partijen

<p><u>Veiligheidsregio IJsselland</u></p> <p>In Veiligheidsregio IJsselland wonen, werken en recreëren ruim 500.000 inwoners in elf gemeenten. Dit zijn de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.</p> <p>Binnen de Veiligheidsregio werken brandweer, GHOR, politie en gemeenten samen op het gebied van: Brandweezorg, Crisisbeheersing, Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en Rampenbestrijding. De Veiligheidsregio is ingesteld om de inwoners van onze regio beter te beschermen tegen de risico's van branden, rampen en crises. Dankzij samenwerking zorgen wij ervoor dat wij steeds beter voorbereid zijn op het bestrijden van rampen en het onder controle houden van steeds groter wordende risico's.</p> <p><i>In de bijlage Verbonden Partijen wordt nader op de afzonderlijke verbonden partijen ingegaan.</i></p>

Wat mag het kosten?

In paragraaf 3.3 is het volledig bestedingsplan opgenomen voor alle programma's. De bijbehorende toelichtingen treft u aan in hoofdstuk 7.2 van de PPN 2021-2025. Voor het bestuursprogramma 'De Inwoner op 1' stellen wij voor het bestedingsplan aan te vullen, namelijk door het budget voor luchtfoto's te verhogen. Deze aanpassing is in paragraaf 3.5.5. toegelicht.

bedragen x € 1.000

Bestedingsplan - 1. De inwoner op 1	Investering	S / I	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
In begroting 2022-2025 opgenomen						
1.1. Extra beleidstaken ruimtelijk milieubeleid t.g.v. invoering v.d. Omgevingwet		S	- 41	- 41	- 41	- 41
1.2. Budget inwonersinitiatieven		S	- 40	- 40	- 40	- 40
Totaal bestedingsplan		-	- 81	- 81	- 81	- 81

bedragen x € 1.000

Aanvullend bestedingsplan 1. De inwoner op 1	Investering	S / I	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
In begroting 2022-2025 opgenomen						
1.3. Verhogen budget luchtfoto's		S	- 25	- 25	- 25	- 25
Totaal aanvullend bestedingsplan		-	- 25	- 25	- 25	- 25

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten - 1. De inwoner op 1	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 10.481	- 13.356	- 10.103	- 9.850	- 9.973	- 9.888
Baten	3.272	3.791	2.834	2.649	2.418	2.418
Saldo van baten en lasten	- 7.208	- 9.566	- 7.268	- 7.201	- 7.555	- 7.470
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 460	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	1.160	2.365	265	-	-	-
Mutatie reserves	700	2.365	265	-	-	-
Resultaat	- 6.509	- 7.200	- 7.003	- 7.201	- 7.555	- 7.470

2.7. Bestuursprogramma 'Duurzaam'

AMBITIE: ENERGIENEUTRAAL

Energieopwekking met lusten en lasten lokaal
Maatschappelijk/gemeentelijk vastgoed energieneutraal
Afhankelijkheid aardgas verminderen

Ons streven is een energieneutraal Steenwijkerland in 2050. Samen met particulieren en bedrijven spannen we ons in het energieverbruik terug te dringen en meer energie op te wekken.

AMBITIE: BEWUSTWORDING

Actief informeren en communiceren
Klimaatadaptatie

Wij nemen onze verantwoordelijkheid om een duurzame woon-, leef-, en werkomgeving te ontwikkelen. Het actief benaderden van inwoners is hierin belangrijk. Bewustwording is ook nodig rondom klimaatadaptatie.

AMBITIE: CIRCULAIRE ECONOMIE

Minder restafval
Gemeentelijke organisatie in 2030 circulair
Bewustwording bij bedrijven
Asbest eraf, zon erop

Voor de circulaire economie willen we niet alleen inwoners thuis uitdagen om grondstoffen te scheiden maar juist ook buitenshuis: bij ondernemers, een evenement, op de camping, op school en tijdens het sporten. Alle grondstoffen die niet verbrand worden dragen bij aan de circulaire economie.

Onze ambities zijn hieronder vertaald in doelen, beoogde resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen. Dit presenteren we volgens de 3 thema's uit het programma 'Duurzaam': Energietransitie, Circulaire economie en Klimaatadaptatie.

Wat zijn onze doelen en resultaten voor 2022?

Energietransitie:

Doel	Meer duurzame elektriciteit
Beoogd resultaat 2022	De afgelopen jaren was er een gestage groei van zonnestroom (2018: 42 TJ, 2019: 49 TJ en 2020: 71 TJ). Met het vergunde zonnepark in Willemsoord en de toevoeging van zonnepanelen op (particuliere) daken kunnen we rekenen op een verdubbeling van de zonnestroom.
Processtap/actie 2022	Initiatiefnemers en omwonenden worden door ons actiever begeleid.

Doel	Woningen met een betere energetische kwaliteit
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er is een andere vorm van monitoring opgezet in samenspraak met de netbeheerders. We monitoren de afname van het gasverbruik (gecorrigeerd door seizoensinvloeden per jaar) via metagegevens van Enexis/Rendo. Dit is een betere monitor omdat daarin zowel eventuele gedragsverandering (verwarming een graadje lager, korter douchen) als ook de resultaten van isoleren duidelijker terugkomen. ▪ Het gasgebruik (gecorrigeerd door seizoensinvloeden per jaar) neemt jaarlijks af met 3%.
Processtap/actie 2022	Met behulp van isolatieprojecten worden inwoners geholpen bij het isoleren van hun woning. In samenspraak met de netbeheerders zetten we een andere vorm van monitoring op.

Doel	Terugdringen van aardgasverbruik
Beoogd resultaat 2022	Wijkuitvoeringsplannen zijn in uitvoering.
Processtap/actie 2022	Op basis van de vastgestelde Transitievisie Warmte wordt een start gemaakt met een 2-tal wijkuitvoeringsplannen.

Doel	Informer en stimuleren van inwoners en ondernemers
Beoogd resultaat 2022	Iedere inwoner en ondernemer is bekend met de doelen van het programma Duurzaam en kent het begrip 'Groener in de kop' waarin onze gezamenlijke opgave wordt uitgedragen.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De stichting Duurzaam Steenwijkerland, met haar energiewinkel, zorgt voor aantrekkelijke programmering. ▪ Continu overleg met wijkraden/dorpsbelangen en Business Club Steenwijkerland (BCS) om nieuwe groepen te benaderen.

Doel	Schone mobiliteit
Beoogd resultaat 2022	Mede via ons programma Duurzaam (be)leefbaar Toerisme is er een grote hoeveelheid elektrische voertuigen beschikbaar waar onze inwoners ook van profiteren. Het gaat om circa 10 auto's (deelautoconcept) en naar verwachting tussen de 100 á 150 voertuigen micromobiliteit.
Processtap/actie 2022	Samen met ondernemers worden vanuit innovatie in mobiliteit mobiliteitsconcepten uitgerold. Daarbij worden ook de gewenste deelauto's vanuit

	diverse energiecoöperaties en onze eigen mobiliteitsvraag (als gemeentelijke organisatie) meegenomen. We trekken hierin samen op met diverse buurgemeenten.
--	---

Doel	Gemeentelijke eigendommen zijn in 2050 energieneutraal
Beoogd resultaat 2022	Huidig eigen wagenpark (dat wordt gebruikt voor incidenteel gebruik) wordt gesaneerd en vervangen door ingekochte km's (zgn. mobility as a service).
Processtap/actie 2022	De huidige 5 auto's worden via een aanbesteding vervangen door de inkoop van km's zgn. mobility as a service).

Circulaire economie:

Doel	Gemeentelijke organisatie is in 2030 circulair
Beoogd resultaat 2022	De invoering van de CO2 prestatie ladder draagt bij aan een aanzienlijke afname van CO2 gedurende de uitvoering van werken.
Processtap/actie 2022	De CO2 prestatieladder wordt ingevoerd. Daarmee berekenen we in projecten de potentiële CO2 besparing (denk bv aan cementloos beton in fietspaden) en wegen financieel af welke besparing realistisch is.

Doel	Minder restafval per inwoner
Beoogd resultaat 2022	De voor 2022 geplande projecten uit het grondstoffenplan zijn uitgevoerd.
Processtap/actie 2022	Diverse projecten worden opgepakt en uitgevoerd.

Doel	Ondernemers zijn zich bewust van de circulaire mogelijkheden binnen hun bedrijf
Beoogd resultaat 2022	De bedrijven in de meest kansrijke sectoren voor de overstap naar een meer circulaire economie hebben inzicht in hun kansen. We volgen daarbij de kansrijke sectoren zoals ze beschreven zijn in de Regio Zwolle en de provincie Overijssel.
Processtap/actie 2022	Samen met BCS wordt een scan uitgevoerd naar de bedrijven binnen de kansrijke sectoren en we gaan met deze bedrijven de kansen verkennen.

Klimaatadaptatie & Biodiversiteit:

Doel	Klimaatbestendig handelen
Beoogd resultaat 2022	Projecten uit de Regionale en Lokale AdaptatieStrategie (RAS en LAS) zijn uitgevoerd.
Processtap/actie 2022	De door u vastgestelde RAS en Las bevat een aantal projecten die worden uitgevoerd.

Relatie met verbonden Partijen

Zonder partners uit de gemeente Steenwijkerland en daarbuiten zijn we niet bij machte om de genoemde doelen te bereiken. Partners die op dit moment samen met ons werken om de doelen te bereiken zijn de werkplaatsen G1000, Businessclub Steenwijkerland, LTO, Natuur en Milieu Overijssel, Rendo/N-tra, Enexis, Buurkracht, Duurzaamheidscombinatie Zwolle, Susteen, Wetland Wonen, Woonconcept, Omnia Wonen, Fluvius, Stichting

Weerribben-Wieden, regio Zwolle, onze energiecorporaties, ROVA, VVN, repaircafe, het onderwijs, de provincie, de Kringloopwinkel en anderen.

Omgevingsdienst IJsselland

De Omgevingsdienst IJsselland is een gemeenschappelijke regeling op het gebied van milieuwetgeving, -regelgeving en -handhaving. Naast de gemeente Steenwijkerland nemen de volgende partijen deel aan deze gemeenschappelijke regeling: provincie Overijssel en de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Zwartewaterland en Zwolle.

In de bijlage Verbonden Partijen wordt nader op de afzonderlijke verbonden partijen ingegaan.

Wat mag het kosten?

In paragraaf 3.3 is het volledig bestedingsplan opgenomen voor alle programma's. De bijbehorende toelichtingen treft u aan in hoofdstuk 7.2 van de PPN 2021-2025.

bedragen x € 1.000

Bestedingsplan - 2. Duurzaam	Investering	S / I	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
In begroting 2022-2025 opgenomen						
2.1. Wijkuitvoeringsplan (WUP) Woldmeenthe, Oostermeenthe en Nieuwe Gagels		I	- 250	- 250	-	-
- Subsidie provincie		I	125	125	-	-
Totaal bestedingsplan			- 125	- 125	-	-

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten - 2. Duurzaam	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 9.690	- 10.193	- 9.987	- 9.622	- 9.224	- 9.228
Baten	5.402	5.653	5.655	5.510	5.275	5.283
Saldo van baten en lasten	- 4.288	- 4.540	- 4.333	- 4.113	- 3.948	- 3.945
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 183	- 125	- 125	- 125	-	-
Onttrekkingen	369	640	325	125	-	-
Mutatie reserves	186	515	200	-	-	-
Resultaat	- 4.102	- 4.025	- 4.133	- 4.113	- 3.948	- 3.945

2.8. Bestuursprogramma 'Werk aan de winkel'

AMBITIE: TOERISME

Spreiding toerisme
Uitbreiding werkgelegenheid
Weerribben-Wieden als sterk merk

Het programma Duurzaam (Be)Leefbaar Toerisme (DBT) is gericht op het versterken van de (toeristische) economie met daarbij een duurzame balans tussen ecologie, economie en leefbaarheid. De op de langere termijn gerichte ambitie is: meer welvaart en welzijn voor de bewoners van Steenwijkerland.

AMBITIE: BEDRIJVIGHEID

Ja-gemeente voor ondernemers
Schrappen overbodige regels
Steenwijkerland koploper in de regio

We willen een koploper zijn in de regio. Niet zozeer om de beste te zijn, maar wij beseffen dat we in regionaal verband sterker staan en dat willen we uitstralen. We zijn een economische topregio, samen met Amsterdam, Rotterdam/Den Haag en Eindhoven behoort de Regio Zwolle tot de economische pijlers van Nederland.

AMBITIE: ARBEIDSMARKT

Verkleinen mismatch arbeidsmarkt

Onze inwoners gaven bij de start van deze collegeperiode werkgelegenheid aan als belangrijkste prioriteit voor het college. Mede daarom hebben wij hiervoor een apart bestuursprogramma ingericht, dat zich onder meer richt op het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

AMBITIE: BINNENSTAD STEENWIJK

Levendige en economisch vitale binnenstad

Ambitie is de binnenstad van Steenwijk levendig en economisch vitaal te houden.

Onze ambities zijn hieronder vertaald in doelen, beoogde resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen.

Wat zijn onze doelen en resultaten voor 2022?

Doel	Excellent vestigingsklimaat
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We streven ernaar dat zich 3 nieuwe bedrijven vestigen op Eeserwold. ▪ Nieuwe bestuursafspraken met West Overijssel over het aanbod van bedrijventerreinen. Op basis van een vastgestelde bedrijventerreinvisie wordt ingezet op extra ruimte. ▪ Een vastgesteld bestemmingsplan voor het Gedempte Steenwijkerdiep. ▪ Op basis van de uitslag van de verkiezing MKB vriendelijkste gemeente, worden aanbevelingen gedaan om de dienstverlening te verbeteren. ▪ We bouwen aan een vitale, aantrekkelijke binnenstad van Steenwijk onder andere door uitvoering stimuleringsregeling Vitale binnenstad. ▪ Realisatie aantrekkelijke verbinding (looproute vanaf het) Station met de binnenstad van Steenwijk. ▪ Opstellen en uitvoeren nieuwe prestatiedeel met de BCS. ▪ We zetten het aanjaagfonds in om ondernemend Steenwijkerland uit te crisis te helpen.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het vastgestelde beeldkwaliteitsplan voor het bedrijvenpark Eeserwold biedt meer ruimte en maatwerk voor bedrijven om zich te vestigen. Het bestemmingsplan wordt in procedure gebracht. Daarmee wordt een belangrijke stap gezet m.b.t. de mogelijkheden van vestiging van bedrijven. Naar verwachting zullen een aantal van de geïnteresseerde bedrijven zich werkelijk vestigen op Eeserwold. ▪ De resultaten en aanbevelingen van het MKB-onderzoek klantvriendelijke gemeente zullen we gebruiken voor het opstellen van een plan van aanpak en deze in samenwerking met het georganiseerd bedrijfsleven en in relatie tot de omgevingswet implementeren. ▪ Opstellen en uitvoeren plan voor routing, incl. begroting, inrichtingsschets enz. Overleg met provincie Overijssel over het maken van de bestuursafspraken. Jaarlijks wordt met de BCS een prestatiedeel opgesteld, met daarin concrete te behalen resultaten. ▪ Met de subsidieregeling vitale binnenstad als voorbeeld en inspiratie werken we aan het instellen van een regeling dat ondernemers uit de gemeente uit de crisis gaat helpen (anjaagfonds ondernemers).

Doel	Versterken regionale samenwerking
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We blijven actief in de regio en zijn aangesloten op de voor Steenwijkerland belangrijke thema's (Economic Board, Toerisme, Economie, Arbeidsmarkt. We zijn en blijven betrokken bij regionale projecten en initiatieven zoals bijvoorbeeld Good-Practice (rol in Stuurgroep) waarbij ondernemers het bedrijfsleven inspireert met innovatieve ideeën, en Go4Export en zijn actief in de stuurgroep vitale vakantieparken. ▪ We informeren actief de raad en de ondernemers in Steenwijkerland over de Regio Zwolle over onder andere de inzet en mogelijkheden van Kennispoort. ▪ We doen actief mee in de lobby om van de Regio Zwolle de 4^e economische regio van ons land te maken en plukken hier de vruchten van (verkrijgen subsidies, meedoen aan pilotprojecten enz.). Hiertoe is een dynamische regionale investeringsagenda opgesteld, waarin we ook iconprojecten voor aan kunnen leveren.

	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 hebben we de regionale samenwerking op het gebied van de vrijetijdseconomie versterkt. Op bestuurlijk niveau is de betrokkenheid met Gastvrij Overijssel versterkt en zijn we vertegenwoordigd in de Stuurgroep Vitale Vakantieparken. Op projectniveau wordt nauw samengewerkt met onze buurgemeenten. Hierbij wordt steeds kritisch gekeken naar de toegevoegde waarde van samenwerking. Dat zal ook het uitgangspunt blijven voor de komende periode.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> In de Regio Zwolle sluiten we aan bij periodiek ambtelijk en bestuurlijk overleg en de voorbereiding ervan. Voor zover het de vrijetijdseconomie betreft zullen we de bestaande samenwerking voortzetten. Nieuwe samenwerking gaan we niet uit de weg maar we zullen kritisch blijven kijken naar toegevoegde waarde voor de gemeente.

Doel	Versterken arbeidsmarkt
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> Met onze investeringen en inzet willen we binnen 5 jaar 10% van onze beroepsbevolking hebben bereikt.
Processtap/actie 2022	<p>Door het uitvoeren van het (herijkt) actieplan werk(t):</p> <ul style="list-style-type: none"> krijgen de projecten meer gestalte en wordt ook de samenwerking met ondernemers intensiever; zijn we koploper bij de samenwerking in de regio als het gaat om het oplossen van arbeidsmarktvragestukken; worden samenwerkingsverbanden officieel bekrachtigd; komen deze collectieven in aanmerking voor de eerste subsidiegelden; starten leerlingen aan het Regionaal Techniek Center, het Horeca College en NEXT Academy; zijn de eerste stapelbanen binnen de pilot een feit. <p>Overeenkomstig de vastgestelde visie op ons participatiebeleid willen we ook onze inwoners met een P-wet uitkering, waar mogelijk, deel laten nemen aan de actieplan werk(t) projecten.</p> <p>Gezamenlijk met de BCS uitvoeren van de prestatieboom, met focus op herstel economie en werkgelegenheid.</p> <p>Als deelnemer aan de Regiodeal Human Capital Agenda regio Zwolle:</p> <ul style="list-style-type: none"> zetten we in op de drie sporen: beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit; zorgen wij voor aansluiting bij het HCA-programma; stimuleren we ondernemers en inwoners om gebruik te maken van de mogelijkheden van de HCA.

Doel	Focus op toerisme & recreatie
Beoogd resultaat 2022	De focus op toerisme & recreatie blijft ook in 2022 van belang. Zeker nu de sector onder druk staat ten gevolge van de coronacrisis is het van belang te blijven inzetten op de genoemde resultaten. Dit pakken we op samen met onze partners in en buiten de Stichting Weerribben-Wieden.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> Reconstructie paden Giethoorn (fase 2 en 3). Reconstructie molen Giethoorn. Invulling Gieterse Polder.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realisatie Experience Center Giethoorn. ▪ Optimalisatie fietspaden; ▪ Ontwikkeling European Wetland Center Ossenzijl (Staatsbosbeheer). ▪ Reconstructie Station Steenwijk. ▪ Introductie meer duurzame vervoermiddelen (als onderdeel van Smart Mobility). ▪ Doorontwikkeling gastvrijheid d.m.v. Smart Hospitality. ▪ Visie op gemeentelijke havens. ▪ Uitvoering geven aan visie Recreatie & Toerisme.
--	---

Relatie met verbonden Partijen

Stichting Weerribben-Wieden

De Stichting Weerribben-Wieden heeft op basis van haar statuten tot doel aantoonbare maatschappelijke en ecologische meerwaarde voor het gebied Weerribben-Wieden (Steenwijkerland) met als hart het Nationaal Park te bewerkstelligen, alsmede het verbinden van beide entiteiten. De stichting heeft hierbij drie rollen:

1. Gebiedsaanjager en –ontwikkelaar:
 - het met mensen in het gebied schetsen van een gezamenlijk perspectief;
 - het bijeen brengen van mensen waar kansen zijn en het op gang brengen van het goede gesprek;
 - het vorm geven aan projecten in de driehoek ecologie-economie-leefbaarheid, het wijzen op financieringsmogelijkheden en het inzetten van het netwerk daarbij.
2. Gebiedspromotor:
 - het op passende manier onder de aandacht brengen van Weerribben-Wieden;
 - het samen met ondernemers ontwikkelen van bestemmingen en arrangementen om gasten te ontvangen en hen het gebied te laten beleven;
 - het verzamelen van de juiste data en het ontwikkelen van instrumenten om bezoekersstromen te kennen en te sturen;
 - het zorgen voor gebiedseducatie waarmee de band van bewoners, bezoekers en ondernemers met Weerribben-Wieden wordt versterkt.
3. Gebiedsboard:
 - het gezamenlijk bewaken en bewaren van de bijzondere kwaliteit van Weerribben-Wieden en het signaleren van kansen en knelpunten voor een evenwichtige ontwikkeling van het gebied.

Naast een structurele financiële bijdrage van de gemeente ontvangt de Stichting van de het rijk en de provincie Overijssel bijdragen, onder andere voor het realiseren van een Nationaal Park Nieuwe Stijl. De gemeente treedt hierbij op als kassier. De stichting heeft inmiddels een aantal mensen in dienst die hier samen met gebiedspartijen aan werken.

De wethouder Recreatie & Toerisme heeft namens de gemeente zitting in het bestuur van de Stichting. Naast de gemeente hebben ook de volgende partijen zitting in deze stichting: LTO-afdeling Steenwijkerland, KopTop, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Ondernemersplatform Steenwijkerland, Koninklijke Horeca Nederland - afdeling Steenwijkerland en vertegenwoordigers namens de inwoners van de gemeente. Het rijk, de gemeente en de provincie dragen bij aan de kosten van het Nationaal Park nieuwe stijl.

In de bijlage Verbonden Partijen wordt nader op de afzonderlijke verbonden partijen ingegaan.

Wat mag het kosten?

In paragraaf 3.3 is het volledig bestedingsplan opgenomen voor alle programma's. De bijbehorende toelichtingen treft u aan in hoofdstuk 7.2 van de PPN 2021-2025.

bedragen x € 1.000

Bestedingsplan - 3. Werk aan de winkel	Investing	S / I	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
In begroting 2022-2025 opgenomen						
3.1. Aanjaagfonds voor ondernemers		I	- 150	-	-	-
3.2. Opstellen visie horeca (na corona)		I	- 25	-	-	-
3.3. Actieplan Werk(t); werken aan herstel van economie en arbeidsmarkt		I	- 115	- 85	- 85	-
3.4. Horeca College Weerribben Wieden		I	- 30	-	-	-
- Bijdrage van ondernemers in het 1e jaar voor rekening van de gemeente		I	- 85	-	-	-
Totaal bestedingsplan			- 405	- 85	- 85	-

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten - 3. Werk aan de winkel	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 8.156	- 12.285	- 6.039	- 4.983	- 4.039	- 4.014
Baten	5.795	8.649	4.707	3.839	2.690	2.720
Saldo van baten en lasten	- 2.361	- 3.636	- 1.332	- 1.144	- 1.349	- 1.294
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 624	- 760	- 1.188	- 687	- 339	- 377
Onttrekkingen	969	3.092	836	143	85	-
Mutatie reserves	345	2.332	- 353	- 544	- 254	- 377
Resultaat	- 2.017	- 1.304	- 1.684	- 1.687	- 1.604	- 1.671

2.9. Bestuursprogramma 'Samenredzaam'

AMBITIE: MEEDOEN (EEN INCLUSIEVE SAMENLEVING)

Steenwijkerland sluit niemand uit
Passend werk voor wie dat nodig heeft
Inwoners kunnen lezen, schrijven en internetten
Kinderen verlaten school met een diploma

Als college willen we dat inwoners zoveel mogelijk de regie over hun eigen leven kunnen voeren en mee kunnen doen.

AMBITIE: STIMULEREN

Vrijwilligers worden gewaardeerd en ondersteund
Verbeteren gezonde leefstijl voor inwoners

Vele inwoners zijn actief als vrijwilliger en laten zien zich (samen) verantwoordelijk voor de samenleving te voelen. Een belangrijk speerpunt van ons is hen te waarderen, te ondersteunen en waar mogelijk op meerdere terreinen in te kunnen zetten.

AMBITIE: ONDERSTEUNEN

Passende zorg voor jong en oud
Hulp op maat voor wie dat nodig heeft
Verminderen en voorkomen armoede

De toegang tot Wmo, Jeugdwet en Participatiewet zijn eind 2019 onder 1 dak gehuisvest om integraal goed te kunnen onderzoeken wat inwoners nodig hebben. Integraliteit en samenwerking zijn erg belangrijk om passende zorg en ondersteuning te kunnen bieden.

Onze ambities zijn hieronder vertaald in doelen, beoogde resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen. Dit presenteren we langs drie lijnen: Transformatie 2.0; versoberen en versnellen, maatschappelijke opgaven en Opgaven die worden getemporeerd.

Wat zijn onze doelen en resultaten voor 2022?

We zijn trots dat ondanks een turbulent 2021 de inhoudelijke en financiële doelen grotendeels zijn behaald. We merken dat de transformatie zijn vruchten begint af te werpen; we hebben veel inzicht en meer grip op de (financiële) ontwikkelingen gekregen. De Transformatie 2.0 is een meerjarig proces waarmee we koersvast doorgaan.

Door gewijzigd rijksbeleid is de financiële positie in het sociaal domein veranderd. Een uitspraak van de arbitragecommissie heeft geleid tot erkenning vanuit het rijk dat gemeenten jarenlang onvoldoende budget ontvangen hebben voor de uitvoering van de Jeugdzorg. Wij hebben de begroting in 2021 bijgesteld op basis van reële inschattingen ten aanzien van Jeugdzorg. Vanaf 2022 wordt de gemeente door het rijk daarvoor gecompenseerd.

Corona

Ook in 2021 is er nog sprake van een coronacrisis. Wel zien we dat het karakter ervan veranderd is ten opzichte van 2020. Niet alleen zijn veel inwoners gevaccineerd, ook hebben veel mensen nieuwe wegen gevonden in het dagelijks leven, werk en school. Een periode die ook de veerkracht van individuen en de samenleving zichtbaar heeft gemaakt.

Een aantal van de concrete risico's, die in de PPN 2021 zijn genoemd, zijn nog steeds actueel en vragen onze aandacht.

In het voorjaar 2021 zagen we al een toename in complexiteit van casuïstiek en vanaf de zomer ook een toename in het aantal hulpvragen naar maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd. Wanneer de steunpakketten voor ondernemers wegvallen bestaat ook hier het risico van een toename van ondersteuningsvragen. Een sterke toename van werkloosheid, bijstandsaanvragen en schuldenproblematiek is vooralsnog uitgebleven.

In de PPN 2021 zijn activiteiten genoemd waarmee we op de risico's acteren. Deze worden in 2022 voortgezet. Denk daarbij aan de brede aanpak financiële problematiek en inzet van de steunpakketten op het welzijn van jeugd en kwetsbare inwoners.

Toeslagenaffaire

Wij blijven de komende periode gezinnen bijstaan, die gedupeerd zijn geraakt door de kinderopvang/toeslagenaffaire. Wij benaderen deze gedupeerden rechtstreeks en bespreken met hen of ondersteuning nodig is op het gebied van wonen, financiën, opvoeding, gezondheid etc. Ook zullen openstaande en/of eerdere gemeentelijke belastingschulden voor deze groep worden gecompenseerd.

Maatschappelijke opgaven

Ook in 2022 leggen we de focus op drie maatschappelijke opgaven:

1. Armoedebeleid en schuldhulpverlening;
2. Veilig en gezond opgroeien (Samen voor Ryan);
3. Positieve gezondheid.

Deze focus is ook vertaald in de programmadoelen.

Transformatie 2.0

In het afgelopen jaar zijn er ten aanzien van de doelstelling(en) van het programma Transformatie 2.0 flinke stappen gezet. Wel blijft, zoals in de programmabegroting 2021-2024 al is toegelicht, het realiseren van de maatschappelijke effecten een kwestie van lange adem. Het proces van transformatie is een intensief en langdurig proces. Het is een verandering die alle betrokkenen raakt: inwoners, maatschappelijke organisaties en onze interne organisatie. Transformatie gaat over een grote verandering in denken en doen.

In het aankomende begrotingsjaar blijven we vanuit het programma Transformatie 2.0 werken conform de eerder gemaakte indeling van de drie overkoepelende thema's (positieve gezondheid, de bedoeling en de leidende principes) en de tafels: verrijken, verbeteren en versoberen.

Tafel 1 Verrijken

De opgave:

Het, in samenhang, organiseren van de implementatie van de transformatie van het sociaal domein. Bij de transformatie van het sociaal domein wordt gewerkt vanuit de bedoeling onder toepassing van de filosofie van Positieve Gezondheid (IPH) en vanuit 7 leidende principes.

Tafel 2 Verbeteren

De opgave:

- Het komen tot een efficiënte en effectieve uitvoeringsorganisatie;
- Creëren van helderheid voor medewerkers in rol/taak/verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- Goede afbakening van de ruimte waarbinnen meer duidelijkheid oftewel minder speelruimte voor beleidsmedewerkers en uitvoering / uitvoeringsrichtlijnen;
- Verbeteren samenwerking management, beleid en uitvoering en de faciliterende rol financiën.

Tafel 3 Versoberen

De opgave:

Uitvoering geven aan de versoberingsopgave.

In de begroting 2021-2024 hebben we de raad voorgesteld om, op basis van het BDO advies 'grip op sociaal domein' een aantal versoberingen door te voeren binnen de uitvoering van het sociaal domein. We hebben de door BDO voorgestelde versoberingsdoelen vertaald naar onze lokale situatie en daar besparingen aan gekoppeld.

Wat komt er verder nog op ons af?

In 2022 richten we ons naast de programmadoelen en de transformatie op:

- Uitvoering geven aan steunpakketten Welzijn;
- Uitvoering geven aan Nationaal Programma Onderwijs;
- Toename van ondersteuningsvragen door corona (Bestemmingsreserve sociaal domein);
- Invoering nieuwe Wet Inburgering 2022;
- Decentralisatie Beschermd Wonen;
- Woonplaatsbeginsel Jeugd;
- Nieuw inkoopmodel Jeugdhulp;
- Vervolg ondersteunen gedupeerden Toeslagenaffaire.

Waar van toepassing volgen er separate raadsvoorstellen.

Op basis van bovenstaande en de grote opgave waar we in het sociaal domein voor staan zijn voor de programmabegroting 2022 de reguliere begrotingsdoelen aangepast. Het gaat daarbij met name om prioriteren en faseren. Daarbij is wel zo veel mogelijk rekening gehouden met voorgaande begrotingen waardoor de verschillende doelen nog wel te vergelijken zijn.

Zoals in het begin van deze paragraaf al is aangegeven zetten wij m.b.t. de coronacrisis extra in op het uitvoering geven aan de steunpakketten gericht op onder meer het welzijn van de jeugd en kwetsbare inwoners en de Nationaal Programma Onderwijs gelden.

Transformatie 2.0; versoberen en versnellen:

Doel	Inwoners die een maatwerkvoorziening nodig hebben worden goed geholpen vanuit één geïntegreerde (WMO, jeugdhulp, Participatiewet) gemeentelijke toegang
Beoogd resultaat 2022	Alle medewerkers van de toegang werken naast de omgekeerde toets ook volgens de leidende principes en de benadering van positieve gezondheid.
Processtap/actie 2022	Continue intervisie op integraal werken met de omgekeerde toets en volgens de leidende principes en de benadering van positieve gezondheid. De belangrijkste partners en aanbieders zijn hierbij betrokken.

Doel	Inwoners krijgen zo thuisnabij mogelijk ondersteuning en hebben zo min mogelijk last van grenzen tussen zorgwetten en zorgverleners
Beoogd resultaat 2022	Meer inwoners komen eenvoudiger bij de juiste hulp uit en ervaren geen beperking van grenzen tussen zorgwetten en zorgverleners.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none">▪ Vanuit de opgaven uit de Samenwerkingsagenda Zilveren Kruis zetten we vanuit beleidsmatig overleg de stap naar een structurele vorm van afstemming op uitvoeringsniveau.▪ Herijking van het aanbod cliëntondersteuning waarbij diverse disciplines verbonden zijn.▪ Het scholen van consultants tot aandachtfunctionaris WLZ i.s.m. sociaal werk De Kop.

Doel	In 2022 is er een goede afstemming tussen de zorg die vanuit onderwijs wordt ingezet en de jeugdhulp
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none">▪ We hebben onderzocht of de integrale werkwijze rondom kinderen van 't Ravelijn en Trajectklas 't Tij VSO kan worden uitgebreid naar het basisonderwijs en voortgezet onderwijs binnen Steenwijkerland en wat hiervoor nodig is. De leidende principes en bedoeling van Samen voor Ryan vormen hiervoor de basis.▪ De uitkomsten van het onderzoek naar de pilot Jongeren in Beweging, als collectieve activiteit voor deze jongeren, worden vertaald in een vernieuwing van de werkwijze.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none">▪ We gaan onderzoeken of en hoe de in 2021 gerealiseerde integrale werkwijze rondom kinderen van 't Ravelijn en Trajectklas 't Tij VSO kan worden uitgebreid naar het basisonderwijs en voortgezet onderwijs binnen Steenwijkerland. Dit betekent dat verkend gaat worden of en hoe de afstemming tussen zorg vanuit het onderwijs en jeugdhulp verbeterd kunnen worden.▪ De uiteindelijke opbrengsten van de pilot Jongeren in Beweging worden op hun effect gewogen en vanuit deze effectenanalyse wordt een voorstel voor een nieuwe werkwijze uitgewerkt.

Maatschappelijke opgaven:

Doel	Mensen met een arbeidsbeperking wordt een beschutte werkplek geboden
Beoogd resultaat 2022	Het minimaal realiseren van de landelijke taakstelling van het aantal beschutte werkplekken in onze gemeente in 2022. De verwachte taakstelling is 25.

Processtap/actie 2022	De uitvoering van beschut werk is opgedragen aan NoordWestGroep in afstemming met ons Uitvoeringsteam Sociaal Domein.
------------------------------	---

Doel	Het aantal inwoners dat niet kan deelnemen aan de samenleving vanwege armoede, neemt af
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Per 1 januari 2022 wordt het minimabeleid hulpvraaggericht ingezet. ▪ Inwoners kunnen met gebruikmaking van het minimabeleid meedoen in de maatschappij. ▪ De gemeente helpt zelfstandig ondernemers met financiële problemen. ▪ Onderzoek afgerond naar revolverend fonds schuldhulp. ▪ Toekomstscenario samenwerking GKB is afgerond. ▪ Onderzoek afgerond naar doorontwikkeling bewindvoering.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het maatwerkbudget wordt per 1 januari 2022 ingevoerd. Met het invoeren van het maatwerkbudget wordt de regeling sociaal culturele activiteiten overbodig. ▪ Inwoners kunnen via verschillende intermediairs een beroep doen op het minimabeleid. ▪ Er wordt invulling gegeven aan de gemeentelijke taak om zelfstandig ondernemers met financiële problemen te helpen. ▪ Er wordt onderzoek gedaan naar het vormgeven van een revolverend fonds. De resultaten van dit onderzoek worden in 2022 opgeleverd. ▪ In 2022 wordt in kaart gebracht of en op welke wijze de GKB toekomstbestendig inwoners uit Steenwijkerland kan ondersteunen. ▪ Er wordt onderzoek gedaan naar de doorontwikkeling van bewindvoering. De resultaten van dit onderzoek worden in 2022 opgeleverd.

Doel	Onderwijsachterstanden en voortijdig schoolverlaten wordt teruggedrongen
Beoogd resultaat 2022	<p>De omvang van resultaten binnen de projecten van 'Samen voor Ryan' is groot en divers. Een greep uit de resultaten voor 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Meest recente en relevante wetenschappelijke kennis over ontwikkeling van een kind vertaald naar in de praktijk uitvoerbare kennis. Dit is onderdeel van het deskundigheidsprogramma in Samen voor Ryan, met onderwerpen als hechting, interprofessioneel werken en cultuursensitief werken. ▪ Na succes van Levensvaardigheden op het PRO/VSO komt er een (passend) aanbod voor PO & VO. Ook wordt er een handreiking Levensvaardigheden gemaakt, mede inzetbaar voor (sport) verenigingen / sociaal werk en ouders. ▪ Vanuit project Vroegsignalering: onderzoeken/ testen hoe logopedie en fysiotherapie op scholen en kinderopvang kan helpen in vroegsignalering.
Processtap/actie 2022	<p><i>Voor de projecten binnen 'Samen voor Ryan':</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verstrekken we jaarlijks subsidie. ▪ Monitoren we per project de afzonderlijke resultaten. ▪ Leggen we meer nadruk op de ontmoeting, samen werken en samen leren tussen professionals uit de verschillende organisaties. ▪ Organiseren we (wederom) een bijeenkomst om met alle deelnemende partijen te bepalen of we nog de goede kant op gaan. ▪ Benutten we onze coalitie Samen voor Ryan om extra rijksmiddelen (NPO) slim en waar mogelijk gezamenlijk in te zetten, in het belang van kinderen in onze gemeente.

Doel	Alle kinderen krijgen de kans om zich goed te ontwikkelen
Beoogd resultaat 2022	90% van de 2- en 3-jarigen gaat naar een voorschoolse voorziening. Gezien de keuzevrijheid van ouders is een 100% bereik niet mogelijk.
Processtap/actie 2022	Doorgaan met ingezet beleid rondom normaliseren peuteropvang. Doorgaan met monitoring. Indien de gevolgen van de coronacrisis verdere groei in de deelname bemoeilijken, inzetten op wegnemen van obstakels door de coronacrisis veroorzaakt.

Doel	Het vergroten van duurzame gezondheidswinst en versterken van veerkracht
Beoogd resultaat 2022	<p>Wijkprofielen en prognoses sociaal domein; het samenbrengen van gegevens op wijk/kernniveau en een vooruitblik op ontwikkelingen van de komende 20 jaar dient als richting-gever op onderbouwde inzet op gezondheid en preventie.</p> <p><u>Steeds meer partijen werken vanuit van positieve gezondheid:</u> Positief is dat steeds meer partijen anders denken en kijken naar zorg en gezondheid, vanuit een breed gezondheidsconcept als positieve gezondheid. Tegelijkertijd is ook anders doen nog wel een uitdaging. Juist in de samenwerking tussen verschillende domeinen kunnen we stappen zetten. Met de instelling van een werkgroep Positieve gezondheid binnen de eigen gemeentelijke organisatie verbinden we de verschillende ontwikkelingen en projecten door middel van een gezamenlijk plan van aanpak. Doel hiervan is inspireren, ervaringen uitwisselen, kennis vergroten. In de inkoop van maatwerkvoorzieningen zal positieve gezondheid op termijn worden meegenomen.</p> <p><u>Steenwijkerlands Sport & Beweegakkoord:</u> Er is sprake van samenhang met het programma Mijn Steenwijkerland dat als doel heeft om zoveel mogelijk vitale, fitte, participerende inwoners in Steenwijkerland te hebben, in een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag. Een aantal van de beoogde resultaten staan daarom verwoord bij dit doel en een aantal staat bij Mijn Steenwijkerland.</p> <p>Met ondersteuning vanuit de gemeente is onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ op verschillende locaties van voorschoolse opvang het bewegen een belangrijk onderdeel in de dagelijkse zorg voor de kinderen; ▪ de kwaliteit van het bewegingsonderwijs op verschillende scholen vergroot en zijn er meer beweegmomenten ingevoerd gedurende de dag; ▪ meer bekendheid gegeneerd voor het Jeugdfonds Sport en Cultuur met promotiecampagnes; ▪ 'Voel je Goed' uitgevoerd. <p><u>Samen in beweging:</u> Met ondersteuning vanuit de gemeente is/zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ professionals werkzaam in wijk Clingenborgh geschoold op het gebied van positieve gezondheid; ▪ huisbezoeken gebracht aan inwoners van 75+ in de wijk Clingenborgh door getrainde vrijwilligers; ▪ de training grip en glans gegeven voor inwoners van de wijk Clingenborgh.

Processtap/actie 2022	<p>1. Verbinden van gegevens uit de diverse monitoren.</p> <p>2. Plan van aanpak doorontwikkeling Positieve Gezondheid met onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ trainingen en inspiratiesessies positieve gezondheid; ▪ organiseren aanbiedersbijeenkomst; ▪ lerende netwerken positieve gezondheid; ▪ regionale samenwerking. <p>Uitvoering geven aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan van aanpak Samen in Beweging; ▪ Steenwijkerlands Sport & Beweegakkoord. <p>We zetten hierbij in op de volgende thema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ jong leren bewegen; ▪ vitaal oud(er) worden; ▪ inclusief sporten en bewegen; ▪ vitale sportaanbieders; ▪ duurzame sportinfrastructuur; ▪ sportevenementen.
------------------------------	---

Doel	Mensen met verward gedrag krijgen passende ondersteuning
Beoogd resultaat 2022	<p>Het in 2018 vastgestelde actieplan voor de sluitende aanpak rondom mensen met verward gedrag wordt uitgevoerd. Hierin zijn verschillende actiepunten benoemd, die deels regionaal en deels lokaal worden opgepakt.</p> <p>In 2022 gaan we verder aan de slag met het versterken van de lokale keten rondom zorg en veiligheid, onder meer via invoering van een aanpak voorkomen escalatie. Er wordt ingezet op intensivering van de samenwerking (zowel intern tussen de domeinen, als met ketenpartners, mogelijk op wijkniveau) rondom de aanpak van multiprobleem huishoudens/ woonoverlast. We willen duidelijke afspraken maken over rollen en verantwoordelijkheden, informatiedeling en overlegstructuren.</p>
Processtap/actie 2022	<p>Rondom deze opgaven wordt intensief regionaal samengewerkt, ook in 2022. De uitvoering van de Wet verplichte Ggz en Wet Zorg en Dwang wordt daar gemonitord en actuele ontwikkelingen en knelpunten waar nodig opgepakt. Regionaal wordt ook gewerkt aan de uitwerking van een agenda Zorg & Veiligheid. Vaststelling moet meer richting geven aan de regionale samenwerking met ketenpartners rondom dit onderwerp.</p> <p>Extra aandacht is er ook in 2022 voor het monitoren van de gevolgen van corona op de doelgroep kwetsbare inwoners, zowel regionaal als lokaal.</p>

Opgaven die worden getemporeerd:

Onderstaande doelen zijn in 2021 getemporeerd en in uitvoering aangepast.

Doel	De Steenwijkerlandse samenleving sluit niemand uit
Beoogd resultaat 2022	<p>In 2022 wordt er uitvoering gegeven aan het regenboogbeleid. Dit wordt (is) in Q4 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Er wordt ingezet op de thema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bevorderen van ontmoeting;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sociale acceptatie (normaliseren); ▪ zichtbaarheid; ▪ veiligheid; ▪ de gemeente als voorbeeldfunctie. <p>In 2022 wordt de uitvoering van de Lokale Inclusie Agenda gecontinueerd. Deze agenda bestaat uit 8 thema's die lokaal worden uitgevoerd.</p>
Processtap/actie 2022	<p><u>Regenboogbeleid</u> De uitvoering van het regenboogbeleid gaat in samenwerking met Stichting Regenboog Steenwijkerland en zo nodig wordt regionale samenwerking opgezocht.</p> <p><u>Inclusieagenda</u> De Lokale Inclusie Agenda is eind 2019 vastgesteld en bestaat uit 8 thema's met actiepunten. De actiepunten die nog niet zijn afgerond worden naar prioriteit opgepakt.</p> <p>Daarnaast geeft het structurele en regionale overleg 'toegankelijkheid/VN Verdrag inclusie' richting aan eventuele regionale samenwerking en acties rond dit onderwerp.</p>

Doel	Het aantal inwoners dat moeite heeft met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden neemt af
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 150 inwoners nemen deel aan een aanbod om hun taalvaardigheden te vergroten. ▪ 50 inwoners nemen deel aan een aanbod om hun rekenvaardigheden te vergroten. ▪ 50 inwoners nemen deel aan een aanbod om hun digitale vaardigheden te vergroten.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente verzorgt via taalpunt in samenwerking met het bedrijfsleven bedrijfstrainingen in het kader van basisvaardigheden (taal, rekenen en digitaal). ▪ De gemeente verzorgt via taalpunt periodiek trainingen in het kader van basisvaardigheden (taal, rekenen en digitaal).

Doel	Versterken van inzet van vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven in het sociaal domein
Beoogd resultaat 2022	Het behouden van de vitaliteit van de vrijwilligersorganisaties als belangrijk onderdeel van de vitale samenleving.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In samenwerking met Sociaal Werk De Kop wordt het Vrijwilligersinformatiepunt (VIP) doorontwikkeld. ▪ Vanuit het Hernieuwd Perspectief wordt ondersteuning geboden aan vrijwilligersorganisaties, om hen te helpen weer op te starten na de crisis en door te ontwikkelen waar nodig. Hierin werken cultuur, kernen en wijken en sport nauw samen.

Relatie met verbonden Partijen

NoordWestGroep

De NoordWestGroep is een sociaal arbeidsontwikkeldbedrijf. Het doel is om werkzoekenden, met passende hulp en ondersteuning, naar zinvol werk te leiden. De gemeente bezit thans 100% van de uitgegeven aandelen.

In september 2021 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over het toekomstscenario voor NoordWestGroep. Voorgesteld is om NWG te laten fungeren als een sociale onderneming en participatiebedrijf voor een periode van zes jaar. Hier wordt verdere uitvoering aan gegeven.

GGD IJsselland

De gemeente Steenwijkerland maakt deel uit van de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst in IJsselland (GGD IJsselland). De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de ruim 530.000 inwoners van 11 gemeenten in de regio. Volgens de Wet publieke gezondheid hebben gemeenten de taak een GGD in stand te houden voor de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Dit is o.m. gericht op het bevorderen van de algemene gezondheid en het voorkomen van ziekten bij risicogroepen. Vanaf 2018 voert de GGD de gehele jeugd-gezondheidszorg (0-18 jaar) uit. Daarnaast is een belangrijke rol van de GGD-monitoring en signalering. Tot slot hebben we als gemeente specifieke diensten ingekocht bij de GGD IJsselland. Bijvoorbeeld rondom de aanpak verwarde personen en voor de toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

RSJ IJsselland

Steenwijkerland heeft samen met de tien andere gemeenten in de regio IJsselland bij Gemeenschappelijke Regeling de Bedrijfsvoeringorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland opgericht. De regeling wordt getroffen ter ondersteuning en uitvoering van de taken van de colleges in het kader van de Jeugdwet.

De RSJ voert een aantal bedrijfsvoeringstaken uit die verbonden zijn aan de inkoop, contractmanagement en monitoring van de verstrekte individuele voorzieningen jeugdhulp. Deze is uitgewerkt in een Dienstverleningsovereenkomst.

In de bijlage Verbonden Partijen wordt nader op de afzonderlijke verbonden partijen ingegaan.

Wat mag het kosten?

In paragraaf 3.3 is het volledig bestedingsplan opgenomen voor alle programma's. De bijbehorende toelichtingen treft u aan in hoofdstuk 7.2 van de PPN 2021-2025.

bedragen x € 1.000

Bestedingsplan -	Investering	S / I	Begroting	MJR	MJR	MJR
4. Samenredzaam			2022	2023	2024	2025
In begroting 2022-2025 opgenomen						
4.1. Kwijtschelding lokale lasten voor inwoners met alleen AOW		S	- 6	- 6	- 6	- 6
4.2. Opvang en beschermd wonen		I	- 42	- 42	-	-
4.3. Casemanager inburgering voor een periode van 4 jaar		S	- 95	- 75	- 75	- 75
4.4. Medewerker schuldhulpverlening voor een periode van 3 jaar		I	- 75	- 75	- 75	-
4.5. Niet volledig behalen besparingsopdracht Scala		I	- 30	- 30	- 30	-
Totaal bestedingsplan		-	- 248	- 228	- 186	- 81

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten - 4. Samenredzaam	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 74.685	- 66.432	- 66.151	- 64.855	- 63.726	- 63.347
Baten	28.565	17.827	15.926	15.580	15.580	15.580
Saldo van baten en lasten	- 46.120	- 48.605	- 50.225	- 49.275	- 48.145	- 47.767
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 179	- 1.200	-	-	-	-
Onttrekkingen	3.180	1.324	1.136	596	30	-
Mutatie reserves	3.001	124	1.136	596	30	-
Resultaat	- 43.120	- 48.482	- 49.089	- 48.680	- 48.115	- 47.767

2.10. Bestuursprogramma 'Mijn Steenwijkerland'

AMBITIE: HUISVESTING

Een passende woning voor jong en oud
Nieuwe sociale huurwoningen
Vergrijzing als kans
Goede en duurzame schoolgebouwen

We willen dat iedereen goed kan wonen in onze gemeente. Samen met de kernen en wijken zoomen we in op de woonbehoefte van jongeren en ouderen. Voor mensen met een lager inkomen, zetten we in op voldoende sociale huurwoningen.

AMBITIE: MOBILITEIT

Betere fietspaden
Veilige kernen en wijken
Slimme en duurzame mobiliteit

De strategische Mobiliteitsvisie 'Steenwijkerland duurzaam in beweging' is in concept klaar. Speerpunten zijn het verder ontwikkelen als fiets- en wandelgemeente, het realiseren van transfers, de zorg voor basismobiliteit en het verduurzamen van woon-werk-en bedrijfsverplaatsingen.

AMBITIE: LEEFOMGEVING

Verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte
Versterken biodiversiteit
Stimulerende omgeving voor sport en cultuur

Mensen wonen graag in Steenwijkerland. Dat willen we graag verder verbeteren met een groene en verzorgde omgeving, prima en over de gemeente verspreide voorzieningen en een goede bereikbaarheid voor iedereen.

Onze ambities zijn hieronder vertaald in doelen, beoogde resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen. Dit presenteren we volgens de 6 thema's uit het programma 'Mijn Steenwijkerland': Aantrekkelijke en veilige leefomgeving, Wonen, Kunst en cultuur, Sport en bewegen, Mobiliteit, Onderwijs en onderwijshuisvesting.

Wat zijn onze doelen en resultaten?

Aantrekkelijke en veilige leefomgeving:

Doel	Mensen voelen zich mede-eigenaar van de leefomgeving
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We betrekken onze inwoners bij het inrichten van onze openbare ruimte bij nieuwe aanleg en groot onderhoud. ▪ We ondersteunen tenminste 2 à 3 inwonersinitiatieven die bijdragen aan behoud en verbetering van de leefbaarheid, biodiversiteit en sociale cohesie. Daarbij blijft een goede balans tussen het aantal initiatieven en de beschikbare capaciteit binnen de gemeentelijke organisatie een aandachtspunt.
Processtap/actie 2022	Bij herinrichting, groot onderhoud en nieuwe aanleg worden onze inwoners betrokken.

Doel	Behoud cultuur en eigen identiteit
Beoogd resultaat 2022	<p>Door de coronacrisis hebben we geen voortgang geboekt en het gestelde resultaat in 2021 niet behaald. We zetten daarom in op het behalen van het resultaat in 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Antwoord op de vraag of er kernen of gebieden zijn die met duurzaam landschapsbeheer aan de slag willen. Voorheen werd langjarig beheer landschap 'Groene en Blauwe Diensten' genoemd.</i> ▪ <i>Mocht een kern/gebied positief tegen duurzaam landschapsbeheer staan, dan gaan we kijken of we dit gelijk kunnen oppakken en implementeren.</i> ▪ <i>Een vitaal aantrekkelijk landschap waar het goed wonen, werken en recreëren is. Dit is te meten via aanwezige landschapselementen als poelen, houtwallen, singels, laanstructuren enz. Zij zijn belangrijke dragers van het landschap. Zij zorgen voor variatie, afwisseling en identiteit. Variatie en afwisseling in het landschap is ook voor de biodiversiteit van elementair belang. Een vitaal gevarieerd herkenbaar landschap is een aantrekkelijk landschap dat bijdraagt aan het gevoel van welbevinden en welzijn van onze inwoners.</i>
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Onderzoeken of er naast Willemsoord ook andere kernen of gebieden zijn die met Langjarig Beheer Landschap (opvolger Groene en Blauwe Diensten) aan de slag willen. Het is moeilijk om een ander gebied te vinden. Als er een andere plek is gaan wij dat ondersteunen.</i> ▪ <i>Opstellen gebiedsplan Langjarig Beheer Landschap, samen met groep inwoners die zich willen inzetten voor behoud en ontwikkeling van het landschap in eigen omgeving.</i> ▪ <i>Inzetten op kwaliteit, variatie en behoud van identiteit van het landschap.</i>

Doel	Versterken biodiversiteit (met bijdrage aan positieve gezondheid)
Beoogd resultaat 2022	(Bio)diversiteit in de openbare ruimte draagt door diversiteit en verscheidenheid bij aan gezondheid, welzijn en geluksbeleving van onze inwoners. 70% van onze bermen wordt ecologisch beheerd. Onze inwoners zijn bekend met het begrip biodiversiteit en weten wat de gemeente Steenwijkerland doet om de biodiversiteit in gemeentelijk beheerd gebied te behouden en te versterken. Nieuwe ontwikkelingen zijn klimaatadaptief en natuurinclusief, het is duidelijk waaraan een natuurinclusieve ontwikkeling voldoet.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het stimuleren van natuurbeleving en natuureducatie onder andere door het geven van vlinderonderwijs op drie basisscholen in Steenwijkerland, het

	<p>verbeteren van de informatievoorziening op de twee geologische monumenten in Steenwijkerland, waarbij ook aandacht is voor de ecologie ter plekke.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Steenwijk Zuidoost wordt Klimaatadaptief en Natuurinclusief ontwikkeld, onder andere door het opnemen van biodiversiteit en klimaatadaptatie in het Programma van Eisen en het houden van een Natuuratelier onder begeleiding van een ecooloog en landschapsarchitect. ▪ De aanleg van twee wilde bloemen weides. ▪ Het in kaart brengen van de natuurwaarden in de openbare ruimte en het beheer afstemmen op de aanwezige soorten (natuurwaardekaart). ▪ De aanplant van streekeigen beplanting stimuleren, onder andere door actie herintroductie hoogstamfruitbomen en streekeigen beplanting. ▪ Binnen nu en drie jaar wordt volledig omgeschakeld naar ecologisch (maai)beheer). ▪ Het ondersteunen van minimaal twee (inwoners)initiatieven die bijdragen aan behoud en versterking van de biodiversiteit. ▪ Aandacht voor biodiversiteit bij de uitvoering van het gemeentelijk beheer en onderhoud, onder ander door het verzorgen van praktisch werk- en kennissessies voor de buitendienst, door een ecooloog.
--	---

Doel	Veilige kernen en wijken
Beoogd resultaat 2022	Toename verkeersveiligheid t.o.v. 2017 gebaseerd op landelijke cijfers.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Herinrichting van Kallenkote fase II is in 2022 gerealiseerd. ▪ De rotonde in de N351 te Kuinre is gerealiseerd in 2022. ▪ Afhankelijk van de beschikbare middelen gaan we Jonenweg fase II en Giethoorn Wanneperveen voorbereiden en aanbesteden. ▪ In voorjaar 2022 starten we met een onderzoek naar ontbrekende schakels in fietsnetwerk. ▪ Uitvoering camerahandhaving binnenstad Steenwijk en Blokzijl in 1^e helft van 2022. ▪ Samen met de wijk worden parkeerlocaties uitgewerkt en aangelegd in Oostermeenthe.

Wonen:

Doel	Realistische groei woningbouw Steenwijkerland
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 2022 wordt uitvoering gegeven aan de Woonagenda Steenwijkerland 2022-2026. Hierin wordt richting gegeven aan de invulling van de kwantitatieve en kwalitatieve woonbehoefte voor de kernen, met aandacht voor voldoende voor ouderen geschikte woningen en woningen voor starters. ▪ In 2022 wordt uitvoering gegeven aan het investeringsplan sociale woningbouw 2018-2027 voor de toevoeging van sociale huurwoningen in de kernen Scheerwolde, Oldemarkt, Willemsoord en Steenwijk en overige kernen waar de behoefte blijkt.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vanaf 2022 wordt de in de eerste helft van 2021 opgestelde woonagenda Steenwijkerland 2022-2026 uitgevoerd en de woningbouwstrategie voor de kernen uitgerold. De opgestelde cruciale agenda voor de bouw van sociale huurwoningen in de noordelijke kernen en Steenwijk wordt samen met de woningcorporaties structureel gemonitord.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De start bouw van de 12 appartementen in Steenwijk staat gepland voor kwartaal 4 van 2021. Deze zullen in de loop van 2022 worden opgeleverd. ▪ Naar verwachting wordt een tweede appartementencomplex met eveneens 12 appartementen in de loop van 2022 gebouwd. ▪ In de Prins Bernardstraat in Steenwijk worden 5 woningen gebouwd.
--	---

Doel	Een passende woning voor iedereen
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 2022 zijn nieuwe meerjarige prestatieafspraken opgesteld met de woningcorporaties en huurdersorganisaties. ▪ De door de Rijk opgelegde halfjaarlijkse taakstelling, voor de huisvesting van statushouders wordt gehaald. ▪ Vaststelling van beleid voor de huisvesting van woonwagenebewoners.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opstellen nieuwe meerjarige prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties in de eerste helft van 2022. ▪ De huisvesting van statushouders wordt conform taakstelling uitgevoerd en elk kwartaal gemonitord. ▪ Realisatie van nieuwe plekken voor de huisvesting van woonwagenebewoners.

Doel	Impuls aan wijken of kernen
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteunen plan van aanpak Steenwijkerwold. ▪ Afronden wijkvernieuwingsvisie Gagels.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In de eerste helft van 2021 is een dorpsvisie voor Steenwijkerwold afgerond. Het dorp gaat zelf aan de slag met een plan van aanpak op verschillende onderdelen en betreft waar nodig de gemeente en/of andere partijen bij het vervolg. ▪ In de tweede helft van 2021 is een start gemaakt met een wijkvernieuwingsvisie voor de Gagels in Steenwijk. In 2022 wordt deze wijkvernieuwingsvisie afgerond.

Kunst en Cultuur:

Doel	We stimuleren een brede cultuurparticipatie
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Scala: in samenspraak met 4 andere gemeenten heeft Scala een convenant opgesteld waarin de toekomstige opzet en werkwijze staat weergegeven; ▪ Continueren werkzaamheden cultuurmakelaar.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het door Scala en in samenspraak opgestelde convenant en bijbehorend werkplan + meerjarenbegroting wordt voor 1 januari 2022 geïmplementeerd. ▪ Omdat vanwege de coronacrisis dit proces is gestagneerd, wordt in 2021 en 2022 verder gegaan met het subsidiebeleid ter versterking van de amateurkunst. Hierbij wordt rekening gehouden met ontwikkelingen op het gebied van corona en de inzet van de cultuurmakelaar. De eerste werkzaamheden worden hier momenteel in gedaan door de cultuurmakelaar.

Doel	Vergroten zichtbaarheid cultuursector en herkenbaarheid gemeente
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instellen culturele netwerkvorming is gerealiseerd en geborgd, dat wil zeggen dat de coördinatie een vast onderdeel is van de werkzaamheden van de Cultuurmakelaar.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaststellen nieuw beleid kunst: Beleid is in concept gereed, wordt in samenwerking met de commissie beeldende kunst afgerond en wordt in 2022 vastgesteld. ▪ Beleidsplan culturele evenementen: Kan wegens corona niet worden afgerond voor 2022. Wel zullen we in het najaar starten met de evaluatie van de inzet 'cultuurprofiel evenementen Overijssel'. Op basis van deze evaluatie en effecten van de coronacrisis wordt een start gemaakt met de opzet van een duurzaam evenementenbeleid. ▪ Vervolgonderzoek Museumproject, (resultaten) vervolgonderzoek, mogelijke vaststelling college en raad: in 2022.
Processtap/actie 2022	<p>De volgende werkzaamheden worden in 2022 opgestart:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ starten met realisatieproces nieuw museum; ▪ vervolg ontwikkeling nieuwe museumorganisatie (transitie museum organisatie). Hiermee is in 2021 met bestaande museumbesturen al een eerste start gemaakt. <p>Bij de transitie nieuw museum wordt een strategisch bedrijfsplan opgesteld. In dat bedrijfsplan wordt de missie, visie, strategische doelstellingen, programmering, behoeftes (mensen, middelen, pr etc.) inclusief financieel meerjarenbegroting aangeleverd.</p>

Sport en bewegen:

	Zoveel mogelijk vitale, fitte, participerende inwoners in Steenwijkerland in een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag
Beoogd resultaat 2022	<p>De basis voor dit doel is vastgelegd in het Wedstrijdplan.</p> <p>Beoogde resultaten voor 2022 zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Renovatie van de kunstgrasvelden op sportcomplexen Parallelweg in Steenwijk en Monnikenmolen in Sint Jansklooster; ▪ Ondersteunen van 8 verenigingen bij het vergroten van de kwaliteit van jeugdtrainers en opleiden van interne clubkadercoaches bij clubs met inzet van Clubkadercoach; ▪ Uitvoering van het sportstimuleringsprogramma Sjors Sportief en Creatief en Max Vitaal; ▪ Realiseren van een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte bij het Kornputkwartier in Steenwijk.
Processtap/actie 2022	<p>Grote onderdelen van het Wedstrijdplan zijn de uitvoering van het Steenwijkerlands Sport & Bewegakkoord het meerjaren beheer- en onderhoudsplan voor sportvelden.</p> <p>Specifieke aandachtspunten zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ondersteuning van LTC Steenwijk voor renovatie van hun sportcomplex; ▪ ondersteuning van sportclubs die gebruik maken van gemeentelijke buitensportaccommodaties bij de verduurzaming van verlichting. Het tempo hierin wordt bepaald door de sportclubs; ▪ vanuit thema beweegvriendelijke openbare ruimte ontwikkelen we beleid op het gebied van sporten en spelen in samenwerking met spelen en kernen en wijken en ondersteunen we initiatieven om een beweegvriendelijke openbare ruimte te creëren;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring van het effect en de meerwaarde van het Steenwijkerlands Sport & Bewegakkoord; ▪ bieden van verenigingsondersteuning op basis van behoefte van verenigingen. Samen met verenigingen kijken we op welke manier ook de bestuursfuncties van de verenigingen ondersteund kunnen worden. <p>Er zit in het Steenwijkerlands Sport & Bewegakkoord een grote samenhang met het programma Samenredzaam dat als één van de doelen heeft: 'het vergroten van duurzame gezondheidswinst en versterken van veerkracht'. Een aantal van de beoogde resultaten staan daarom verwoord bij dit doel en een aantal staat bij Mijn Steenwijkerland.</p>
--	---

Mobiliteit:

Doel	Iedereen mobiel
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Door opknappen verbreden van fiets (wandel)paden neemt tevredenheid toe, indicatie hiervoor is het aantal klachten. ▪ De toegankelijkheid van de openbare ruimte wordt verbeterd. ▪ Conform uitvoeringsplan wordt uitvoering gegeven aan de strategische mobiliteitsvisie.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Start Jonenweg fase II bij voldoende beschikbare middelen. ▪ Schouw 2 nieuwe locaties toegankelijkheid. ▪ Uitvoering geven aan de uitvoeringsplan mobiliteitsvisie, maatregelen zijn onder andere: <ul style="list-style-type: none"> - Parkeernota (met fietsparkeernormen) wordt aangepast; - verkennen van mogelijkheden van deelfiets, toeristisch recreatief, bedrijven en OV-haltes; - stimulering en promotie van fietsgebruik; - realiseren van laadpalen, elektrische auto's strategische locaties; - deelauto's (inzetten gemeentelijke elektrische auto's); - campagnes om gedrag te beïnvloeden.

Onderwijs en onderwijshuisvesting:

Doel	Kwalitatief goede en duurzame schoolgebouwen
Beoogd resultaat 2022	Het integraal huisvestingsplan onderwijs is vertaald in een uitvoeringsplan en 4 fasen. Fase 1 (2018-2020) hiervan (plannen Tuk, Wanneperveen, De Gagels) is in uitvoering. Ook Eekeringe was onderdeel van fase 1. Door een afzonderlijk raadsbesluit in het voorjaar van 2021 is de planning gewijzigd. Inmiddels is ook de voorbereiding van fase 2 gestart.
Processtap/actie 2022	<p><u>School 't PuzzelStuk & Dorpshuis Tuk:</u> In het voorjaar van 2021 is de voorbereiding voor de bouw door de bouwkundig en installatietechnisch aannemer opgestart. Begin 2^e kwartaal is de werkelijke bouw gestart. Het doel is om in 2021 de nieuwe school op te leveren. In het voorjaar van 2022 wordt dan de openbare ruimte en het schoolplein aangelegd.</p> <p><u>Samenlevingsschool De Lisdodde Wanneperveen:</u> De (concept) visie wonen/onderwijs is door het College vastgesteld en gereed om door de Provincie in behandeling te worden genomen. Tevens heeft het</p>

	<p>schoolbestuur het technisch programma van eisen gereed. Een marktconsultatie wordt uitgevoerd om te beoordelen op welke manier marktpartijen in een vroegtijdig stadium inbreng in het proces kunnen hebben.</p> <p>Een voorzichtige planning, mede afhankelijk van de bestemmingsplanprocedure voor de nieuwe locatie, geeft zicht op een nieuwe school in 2023. Vaststellen bestemmingsplan de Lisdodde Waneperveen.</p> <p><u>Emma- en Frisoschool, De Gagels Steenwijk:</u> Het jaar 2022 wordt gebruikt om de in 2021 opgestelde uitgangspunten verder uit te werken en te komen tot een aanbesteding, zodat de bouw kan starten. Voor start bouw wordt de kavel 'bouwrijp' gemaakt, zodat het schoolbestuur aan de slag kan.</p> <p>Een voorzichtige planning, mede afhankelijk van de bestemmingsplanprocedure voor de eventuele nieuwe locatie, geeft zicht op een nieuwe school in 2023.</p> <p><u>RSG/CSG Eekeringe Steenwijk:</u> In 2022 wordt door het schoolbestuur het programma van eisen opgesteld. Hieruit komen scenario's naar voren van waaruit verdere keuzes voor fasering e.d. gemaakt kunnen worden. In 2022 wordt duidelijk wat er met de twee achterblijvende herontwikkelde locaties (Stationsstraat en CSG Eekeringe) te gebeuren staat.</p> <p><u>IHP fase 2</u> In 2022 wordt verder uitvoering gegevens fase 2 van het IHP. Fase 2 loopt van 2021 tot 2024. De volgende scholen komen in fase 2 aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ KDC De Wiedekieker en GBS Eben Heazer, Sint Jans klooster, samen onder één dak (nieuwbouw). Stappen: 2022/2023: <ul style="list-style-type: none"> - stedenbouwkundige randvoorwaarden nieuwe locatie bepalen; - vooronderzoeken t.b.v. bestemmingsplanwijziging nieuwe locatie uitvoeren; - bestemmingsplanwijziging op route brengen; - Programma van Eisen voor school, door schoolbesturen opstellen; - Programma van Eisen voor openbare ruimte, door gemeente opstellen. ▪ KDC De Schutsluis, Blokzijl (renovatie). ▪ VO Lijsterbesstraat, Steenwijk (renovatie), onderdeel van unilocatie.
--	---

Doel	Leven lang leren/ontwikkelen Steenwijkerland
Beoogd resultaat 2022	De Programmering ELL (een Leven Lang Leren) is in samenspraak met stakeholders ontwikkeld en geïmplementeerd.
Processtap/actie 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De visie, doelstellingen en kaders worden vastgesteld en gedeeld met alle stakeholders. ▪ Beheer en borging van de programmering ELL en alle voorwaarden wordt integraal vastgelegd door betrokken stakeholders. De vorm van vastlegging wordt in goed overleg met partijen bepaald.

Wat mag het kosten?

In paragraaf 3.3 is het volledig bestedingsplan opgenomen voor alle programma's. De bijbehorende toelichtingen treft u aan in hoofdstuk 7.2 van de PPN 2021-2025.

Specifiek voor het bestuursprogramma Mijn Steenwijkerland geldt dat we in 2022 moeten investeren in zwembaden. Dit loopt via de voorziening maatschappelijk vastgoed. De uitgaven voor de zwembaden betreft zowel onderhoud als investeringen:

- het totaal benodigde investeringsbedrag voor zwembad Tolhekke bedraagt € 118.743. Dit is voor de vervanging van de doseerinstallatie en de opslag van chemicaliën. Op dit moment is dit nog niet wettelijk noodzakelijk, maar de verwachting is dat dit in 2022 verplicht wordt gesteld. Het geld zal in 2022 nog niet worden beschikt, maar is beschikbaar op het moment dat de wetgeving hierom vraagt;
- het totaal benodigde investeringsbedrag voor zwembad de Waterwyck bedraagt € 173.078, dit is inclusief een bedrag van € 132.000 voor de vervanging van de doseerinstallatie en de opslag van chemicaliën. Hierbij geldt hetzelfde als voor zwembad Tolhekke;
- het totaal benodigde investeringsbedrag voor zwembad Vollenhove bedraagt € 52.828.

In totaal vragen we uw raad een krediet van € 344.649 beschikbaar te stellen voor zwembaden.

bedragen x € 1.000

Bestedingsplan - 5. Mijn Steenwijkerland	Investering	S / I	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
In begroting 2022-2025 opgenomen						
5.1. Versnelling woningbouwprogramma:						
- structureel maken van functie coördinator woningbouw		S	- 125	- 125	- 125	- 125
- eenmalige impuls		I	- 250	- 250	-	-
5.2. Afronding 12 fietspaden Regiodeal	- 281	S	- 12	- 12	- 12	- 12
5.3. Camerahandhaving binnenstad Steenwijk en Brouwerstraat Blokzijl						
- plaatsen camera's en opruimen pollers		I	- 79	-	-	-
- vrijvallend structureel budget voor onderhoud pollers		S	25	25	25	25
- vrijval kapitaallasten pollers binnenstad		S	1	1	1	1
- eenmalige vrijval krediet verkeersmaatregelen Blokzijl		I	9	-	-	-
5.4. Vervanging verlichting kerktoren Blokzijl						
- besparing op energie		S	1	1	1	1
5.5. Stelpost: bijdrage renovatie, c.q. privatisering sportaccommodaties						
5.6. Onderhoud en vervanging havens		S	- 50	- 50	- 50	- 50
- investering en bijbehorende kapitaallasten	- 380	S	- 4	- 8	- 12	- 16
5.7. Onderhoud en vervanging oeververbindingen (bruggen)						
- investering en bijbehorende kapitaallasten	- 588	S	- 4	4	- 11	- 25
5.8. Aanleg parkeerplaatsen Oostermeenthe	- 69	S	- 8	- 8	- 7	- 7
Totaal bestedingsplan	- 1.318		- 789	- 552	- 321	- 339

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten - 5. Mijn Steenwijkerland	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 24.313	- 28.145	- 26.077	- 25.092	- 24.571	- 24.703
Baten	9.436	9.233	8.601	7.907	7.348	7.140
Saldo van baten en lasten	- 14.877	- 18.912	- 17.477	- 17.185	- 17.223	- 17.563
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 218	- 213	-	-	-	-
Onttrekkingen	1.081	4.676	1.427	601	261	88
Mutatie reserves	863	4.463	1.427	601	261	88
Resultaat	- 14.014	- 14.449	- 16.050	- 16.584	- 16.962	- 17.475

2.11. Programma 'Financiën en overhead'

AMBITIE: VERANTWOORDE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

Sluitende meerjarenbegroting
Voldoende weerstandsvermogen
Gematigde ontwikkeling lokale lasten

Een sluitende meerjarenbegroting voor alle jaren, een gematigde ontwikkeling van de lokale lasten en voldoende buffers om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

AMBITIE: PROFESSIONELE ORGANISATIE

Wendbaar en toekomstbestendig
Programmatische werken

Vanuit de organisatie staan samenwerken, meedenken, programmatische werken, professionaliteit en plezier centraal.

In het Coalitieakkoord 'Door verbinding naar resultaat' is voor wat betreft de financiën een aantal uitgangspunten meegegeven aan het college:

1. Wij willen een solide financieel beeld voortzetten met een reëel sluitende meerjarenbegroting;
2. De algemene reserve zit nu op voldoende omvang en wij willen dat zo houden als een veilige achtervang;
3. De lokale lasten worden jaarlijks trendmatig aangepast en stijgen niet meer;
4. Financiële ruimte voor prioriteiten moet gevonden worden door herschikking;
5. Voor de uitvoering van de programma's wordt per programma een aanjaagbudget beschikbaar gesteld.

Deze uitgangspunten zijn hieronder vertaald in doelen en resultaten.

Wat zijn onze doelen en resultaten?

Verantwoorde gemeentelijke financiën:

Doel	Sluitende meerjarenbegroting
Beoogd resultaat 2022	Een materieel en reëel sluitende begroting voor alle jaren is het uitgangspunt. Dat betekent dat de uitgaven en inkomsten structureel en reëel in evenwicht zijn.
Processtap/actie 2022	We presenteren een sluitende meerjarenbegroting voor alle jaren in navolging van de PPN 2021-2025. Sinds het voorjaar is het financieel beeld verbeterd, onder andere door (incidentele) compensatie van het Rijk voor de tekorten in de Jeugdzorg en de mogelijkheid die door de toezichthouder is geboden om ook structureel middelen op te nemen in de meerjarenbegroting.

Doel	Gematigde ontwikkeling lokale lasten
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De '0-lijn' hanteren voor de OZB-opbrengst in 2022 (in plaats van de trendmatige ontwikkeling van 1,7% te volgen)³. ▪ Voor de Afvalstoffenheffing en de Rioolrechten worden wijzigingen in de kosten verhaald door de betreffende tarieven dienovereenkomstig aan te passen (gesloten huishouding). Om grote tariefschommelingen te voorkomen, wordt gebruik gemaakt van de voorziening Reiniging en de voorziening Riolering. We kiezen ervoor de voorziening Riolering gefaseerd af te bouwen tot het niveau zoals dat is vastgelegd in de Nota Reserves en Voorzieningen (maximaal 10% van de inkomsten, waarbij wel wordt gekeken naar de komende 4 jaar)⁴. In de paragraaf 'Lokale heffingen' lichten we dit nader toe.

Doel	Voldoende weerstandsvermogen als veilige achtervang
Beoogd resultaat 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Op basis van een goede en betrouwbare risicocontrole komen tot een juiste analyse, beoordeling en beheersing van risico's. ▪ Voldoende weerstandscapaciteit (algemene reserve en de ruimte binnen de OZB) om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
Processtap/actie 2022	Waarschijnlijk geen specifieke processtap nodig (tenzij de reserves snel worden afgebouwd en/of ons risicoprofiel sterk verslechtert. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' lichten we de uitkomsten toe (inclusief de score op het kengetal 'weerstandsratio').

In paragraaf 4.6 zijn onze plannen qua bedrijfsvoering op basis van deze doelen beschreven.

Verbonden Partijen

<p>De volgende verbonden partijen leveren via het aandelendividend een bijdrage aan de gemeentelijke financiële positie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - BNG Bank - Enexis - Rendo - Vitens - Rova - Wadinko <p>In de begroting wordt rekening gehouden met het jaarlijks te ontvangen dividend. Dit dividend is uiteraard afhankelijk van de prestaties en winstgevendheid van deze ondernemingen en vormt daarmee een risico voor de begroting. Een belangrijk risico vormt op dit moment de beperking van verhoging van de tarieven, die de Autoriteit Consument en Markt (ACM) (toezichthouder) de nutsbedrijven oplegt in verband met de lage rentestand. Dit heeft gevolgen voor het uit te keren dividend van deze bedrijven. Een ander risico voor de dividenduitkeringen dat meespeelt zijn de forse investeringen die de netwerkbedrijven moeten doen in verband met onder andere de energietransitie en klimaatveranderingen door Enexis, Vitens en Rendo.</p> <p><i>In de bijlage Verbonden Partijen wordt nader op de afzonderlijke verbonden partijen ingegaan.</i></p>
--

³ Amendement 'OZB 0%, wijziging kaders prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten'.

⁴ Nota Reserves en Voorzieningen 2017, p. 55.

Wat mag het kosten?

In paragraaf 3.3 is het volledig bestedingsplan opgenomen voor alle programma's. De bijbehorende toelichtingen treft u aan in hoofdstuk 7.2 van de PPN 2021-2025. Voor het bestuursprogramma 'Financiën en overhead' stellen wij voor het bestedingsplan aan te vullen. Zie daartoe onderstaande tabel met het aanvullend bestedingsplan. De verschillende posten zijn in paragraaf 3.5.5. toegelicht.

bedragen x € 1.000

Bestedingsplan - 6. Financiën en overhead	Investering	S / I	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
In begroting 2022-2025 opgenomen						
6.1. Aanpak ongestructureerde data		I	- 100	- 100	-	-
Totaal bestedingsplan	-		- 100	- 100	-	-

bedragen x € 1.000

Aanvullend bestedingsplan 6. Financiën en overhead	Investering	S / I	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
In begroting 2022-2025 opgenomen						
6.2. Bezwaarschriften WOZ: vergoeding 'no cure no pay' bureaus		S	- 120	- 120	- 120	- 120
6.3. Stelpost inkomstenkant: verwerken in ozb-tarieven vanaf 2023		S	-	120	120	120
6.4. Loslaten taakstelling binnen het sociaal domein		S	- 150	- 200	- 200	- 200
6.5. Onderhouden van contacten met bedrijven		I	- 20	- 20	-	-
6.6. Terugdraaien bezuiniging historisch archief		S	- 20	- 20	- 20	- 20
6.7. Terugdraaien bezuiniging mobiliteitsagenda		S	- 45	- 45	- 45	- 45
6.8. Energietransitie: begeleiden initiatiefnemers		I	- 50	- 15	-	-
6.9. Public Affairs & lobby		S	- 53	- 53	- 53	- 53
6.10. Versnellen woningbouw		I	- 100	-	-	-
6.11. Op peil houden bezetting Team Communicatie		S	-	- 38	- 75	- 75
6.12. Uitbreiden ecologisch juridische kennis		S	- 43	- 43	- 43	- 43
6.13. Doorontwikkelen wijkgericht werken in het sociaal domein		I	- 70	- 70	-	-
6.14. Implementeren inwonersparticipatie		I	- 85	- 85	- 85	-
Totaal aanvullend bestedingsplan	-		- 756	- 589	- 521	- 436

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten - 6. Financiën en overhead	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 16.480	- 18.955	- 16.563	- 16.208	- 16.116	- 15.871
Baten	89.619	95.288	97.174	95.599	95.450	95.510
Saldo van baten en lasten	73.139	76.333	80.612	79.391	79.334	79.638
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 2.952	- 6.244	- 1.458	-	-	-
Onttrekkingen	3.970	6.865	1.059	465	160	-
Mutatie reserves	1.018	621	- 399	465	160	-
Resultaat	74.157	76.954	80.213	79.856	79.494	79.638

2.12. Programmatisch werken

In het Coalitieakkoord 'Door verbinding naar resultaat' staat vermeld dat we het programmatisch werken introduceren. Daarmee willen we sturen op samenhang en resultaat. In de genoemde bestuursprogramma's zijn de verschillende sectorale onderwerpen in logisch verband gezet.

Vanuit de ambities en doelen die zijn geformuleerd bij de verschillende bestuursprogramma's zijn drie afzonderlijke programma's benoemd met een eigen programmastructuur en een (ambtelijk) programmamanager. Het gaat om de volgende programma's:

1. Programma Duurzaam en Be-Leefbaar Toerisme;
2. Programma Omgevingswet;
3. Programma Duurzaam.

Deze programma's zijn hieronder toegelicht.

Programma Duurzaam en Be-Leefbaar Toerisme (DBT)

Eind 2018 is gestart met een programmatische aanpak onder de titel 'Duurzaam (Be)Leefbaar Toerisme' (DBT). Hierin zijn de activiteiten van de Stichting Weerribben-Wieden, de projecten uit de Regiodeal 'Leefbaar Giethoorn 2019-2021', en toeristische projecten van de gemeente Steenwijkerland met elkaar verbonden. Samen vormen deze drie sporen het programma DBT. De hoofddoelstelling van het DBT-programma is om projecten te realiseren die bijdragen aan een versterking van de (toeristische) economie, waarbij een duurzame balans tussen ecologie, economie en leefbaarheid wordt nagestreefd. Ambitie daarbij is: meer welvaart en welzijn voor de bewoners van Steenwijkerland, gericht op de langere termijn.

De drie speerpunten die in de Programmabegroting 2021-2024 waren opgenomen, zijn nog steeds onverkort van kracht:

1. Uitvoering geven aan de Regiodeal Regio Zwolle.
2. Samen met de partners uitvoering geven aan de toeristisch-recreatieve visie 'Perspectief Bestemming Weerribben-Wieden 2025'.
3. Samen met partners uitvoering geven aan de 'Toekomstvisie Giethoorn'.

Specifiek voor de projecten die vallen binnen de Regiodeal speelt het volgende:

Smart mobility (slimme mobiliteit) en smart hospitality (slimme gastvrijheid)

Ten aanzien van Smart Mobility & Hospitality is de afgelopen periode een strakke basis gelegd om het project verder uit te werken. In het najaar van 2021 lag de nadruk op het fysiek ontwikkelen van de ontvangstlocaties middels onder andere elektronische bebording en andere smart toepassingen, het meten van huidige bezoekersstromen, het opleveren van de eerste versie van de gebiedsapp, het introduceren van de eerste vormen van slimme mobiliteit en het aanhaken van ondernemers en andere partijen middels congressen en symposia.

Versterken van de poort Ossenzijl (European Wetland Center)

Voor de realisatie van het European Wetland Center is Staatsbosbeheer in samenwerking met ondernemers verantwoordelijk. Aangezien dit proces niet snel werd opgepakt is hierover met de directie van Staatsbosbeheer gesproken. We verwachten nu dat partijen nog dit jaar tot een aantrekkelijke businesscase komen, zodat in de tweede helft van 2022 met de realisatie begonnen kan worden.

Project Intercitystation Steenwijk

Doel van het Regiodeal project Intercitystation Steenwijk is het station te laten fungeren als een belangrijke poort van de regio van waaruit bezoekers slim en duurzaam door het gebied worden geleid. Hierbij wordt data verzameld en die data wordt gebruikt om onze gasten te spreiden over de regio. Op deze wijze trachten we de

balans tussen economie, leefbaarheid en natuur & landschap te verbeteren. Door ons gebied neer te zetten als duurzame erfgoedbestemming met goede vervoersmogelijkheden worden waardevolle bezoekers getrokken en worden de mogelijkheden geschapen voor meerdaags verblijf. Eind 2022 heeft de gebiedsapp een seizoen gefunctioneerd en is er veel gebruik gemaakt van verschillende vormen van e-mobiliteit.

Reconstructie (fiets)paden in Giethoorn

De eerste fase van de reconstructie van de paden in Giethoorn is conform planning gerealiseerd. Met lokale aannemers leveren we behendig maatwerk om het dorp zonder wegen op te knappen, met het toeristenseizoen als pauze gaan we door tot de paden volledig opgeknapt zijn. De tweede fase zal voor het toeristenseizoen 2022 gereed zijn.

Naast de genoemde projecten vanuit de Regiodeal ligt er nog een andere belangrijke opgave met als titel 'Vitaal Platteland'.

Vitaal Platteland

Nederland staat voor grote opgaven op het terrein van voedselproductie, klimaat, waterveiligheid, circulaire economie, biodiversiteit en energie. Deze uitdagingen vragen om een samenhangende, gebied specifieke benadering van onder meer landbouw, natuur, milieu, kwaliteit van leefomgeving en water. Samen met de gemeenten Kampen, Zwartewaterland en Staphorst, het Waterschap Drents Overijsselse Delta, de provincie Overijssel, diverse organisaties en een groot aantal inwoners nemen we de verantwoordelijkheid om bij te dragen aan ons economisch, sociaal en landschappelijk vitale gebied.

In vervolg op het inmiddels afgeronde interbestuurlijke programma (IBP) heeft de samenwerking vorm gekregen in de Gebiedsgerichte Aanpak Noordwest-Overijssel. Doel is om gezamenlijk een toekomstperspectief voor Noordwest-Overijssel, en ook voor het deelgebied Weerribben-Wieden, op te stellen. Hier heeft de agrarische sector onze speciale aandacht. Deze sector heeft een belangrijke plek in ons gebied en blijft die in de toekomst ook houden. De agrarische sector staat voor veel uitdagingen waar we als gemeente samen met hen aan gaan werken. Ook de provincie hebben we hier bij nodig, zodat we agrariërs een perspectief kunnen bieden.

Programma Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 juli 2022 is een belangrijke mijlpaal in het programma Omgevingswet. Als gemeente moeten we klaar zijn om vanaf dat moment met deze wet te gaan werken. Het betekent dat we als gemeente, met name met betrekking tot ICT, het omgevingsplan, dienstverlening en participatie een aantal vereiste stappen moeten hebben gezet. Als programma werken we samen met de andere teams binnen onze organisatie aan het zetten van deze stappen. Met de inwerkingtreding van de wet zit het werk er echter nog niet op. Het finslijpen van de dienstverlening en het leren werken met de ICT-applicaties zal ook daarna nog de nodige aandacht vergen. Vanaf de inwerkingtreding werken we met een tijdelijk omgevingsplan dat in de periode tot eind 2029 uitgewerkt wordt tot het nieuwe omgevingsplan. De omgevingsvisie, waarvoor het nodige voorwerk is gedaan, moet twee jaar na de inwerkingtreding van de wet definitief worden vastgesteld. We hebben als gemeente de komende jaren nog genoeg werk te doen in het kader van de omgevingswet. Hieronder staan per spoor van het programma de uit te voeren acties tot de inwerkingtreding op 1 juli 2022.

1. Omgevingsvisie:

- Een overzicht van bouwstenen voor actualisatie van de omgevingsvisie in Q4 2021 (op basis van de inventarisatie en analyse van bestaande visies en overige beleidskaders);
- BOT-overleg met het college en werkvergadering met de gemeenteraad over deze bouwstenen voor actualisatie van de omgevingsvisie in Q4 2021;
- Adviesnota of informatienota Bouwstenen actualisatie omgevingsvisie in Q4 2021;
- Vaststellen uitgangspunten voor het vervolg op inhoud en proces (waaronder het participatieproces met bewoners en ondernemers en het betrekken van ketenpartners) in Q2 2022.

2. Omgevingsplan:

- Een overzicht van bouwstenen voor het opstellen van het omgevingsplan, op basis van inventarisatie en analyse van bestaande visies, verordeningen en overige beleidskaders in Q4 2021;
- Op basis van dit overzicht in gesprek met college en gemeenteraad over het omgevingsplan in Q4 2021;
- Informatienota of adviesnota vervolgstappen Omgevingsplan Q4 2021;
- Verdiepend gesprek vervolgstappen omgevingsplan Q4 2021;
- Raadsbesluit over buiten-planse omgevingsplanactiviteiten in Q4 2021;
- Delegatiebesluit van de raad aan het college om het omgevingsplan te wijzigen in Q4 2021;
- Vaststellen verordening Fysieke Leefomgeving in Q1 2022.
- Vaststellen uitgangspunten voor het vervolg op inhoud en proces in Q2 2022.
- Een tijdelijk omgevingsplan waaraan de komende jaren gewerkt kan worden en waarmee vanaf 1 juli 2022 gewerkt kan worden in Q2 2022;

3. Dienstverlening:

- Via een raadsacademie in gesprek met de raad over de ontwikkeling van het digitale omgevingsloket, de serviceformules en toepasbare regels in Q4 2021;
- We werken volgens de door de organisatie opgestelde Serviceformules (Snel service en Ontwerpformule), dat betekent:
 - Een centraal punt waar initiatieven binnenkomen;
 - Meer contact tussen gemeente en initiatiefnemer voordat een verzoek formeel wordt ingediend (vooroverleg);
 - Inrichting van de omgevingstafel waar grote initiatieven naar toe geleid worden om daar vanuit breed perspectief te worden besproken vanuit een 'ja, mits-houding';
 - Inbedden participatie door initiatiefnemer in vergunningenproces;
 - Snelle dienstverlening voor eenvoudige aanvragen.
- We zorgen voor online vergunning checks en aanvraagformulieren: Met de inzet van toepasbare regel-software zorgen we voor het opzetten van vragenbomen voor lokale regelgeving, zoals uitritten. De vergunning check voor de "bruidsschat" wordt door het rijk geleverd. Datzelfde geldt voor de aanvraagformulieren (indieningsvereisten).

4. Informatievoorziening/ICT:

- De gemeente heeft alle benodigde software voor het uitvoeren van taken in het kader van de omgevingswet;
- De gemeente is aangesloten op het DSO;
- Medewerkers zijn getraind in het werken met de nieuwe software.

5. Participatie:

- Vaststellen participatieverordening in Q4 2021;
- Vaststellen initiatieven met participatieplicht in Q4 2021;
- Aandacht voor participatie is, met behulp van stroomschema's, opgenomen in de dienstverlening van onze gemeente en specifiek in het proces van vergunningverlening/initiatieven;
- Er zijn concrete tools die initiatiefnemers/vergunning aanvragers en de collega's op het gemeentehuis ondersteunen bij het invullen van participatie.

Programma Duurzaam

In paragraaf 2.7 zijn de ambities, doelen en beoogde resultaten voor het bestuursprogramma Duurzaam weergegeven, onderverdeeld naar 3 thema's: energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. Het ambtelijk programma Duurzaam sluit hier een-op-een op aan.

2.13. Overzicht totale programmabegroting

In onderstaand overzicht is het financieel resultaat weergegeven voor de komende jaren. Deze is voor de jaren 2022 tot en met 2025 positief.

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Programma's						
Lasten						
1. De inwoner op 1	- 10.299	- 13.178	- 9.926	- 9.673	- 9.796	- 9.712
2. Duurzaam	- 9.690	- 10.193	- 9.987	- 9.622	- 9.224	- 9.228
3. Werk aan de winkel	- 8.156	- 12.285	- 6.039	- 4.983	- 4.039	- 4.014
4. Samenredzaam	- 74.685	- 66.417	- 66.001	- 64.855	- 63.726	- 63.347
5. Mijn Steenwijkerland	- 24.313	- 28.145	- 26.077	- 25.092	- 24.571	- 24.703
6. Financiën en overhead	- 11	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	- 127.155	- 130.218	- 118.031	- 114.226	- 111.356	- 111.004
Baten						
1. De inwoner op 1	3.263	3.790	2.834	2.649	2.418	2.418
2. Duurzaam	5.402	5.653	5.655	5.510	5.275	5.283
3. Werk aan de winkel	5.795	8.649	4.707	3.839	2.690	2.720
4. Samenredzaam	28.565	17.827	15.926	15.580	15.580	15.580
5. Mijn Steenwijkerland	9.436	9.233	8.601	7.907	7.348	7.140
6. Financiën en overhead	1.353	1.666	1.535	1.585	1.635	1.635
Totaal Baten	53.815	46.818	39.258	37.070	34.947	34.776
Totaal Programma's	- 73.340	- 83.401	- 78.773	- 77.155	- 76.409	- 76.228
Algemene dekkingsmiddelen						
Lasten						
Algemene dekkingsmiddelen	- 946	- 902	- 834	- 765	- 895	- 811
Overhead	- 15.618	- 18.192	- 15.960	- 15.527	- 15.301	- 15.145
Onvoorzien	- 86	- 54	- 96	- 94	- 97	- 92
Totaal Lasten	- 16.650	- 19.148	- 16.889	- 16.385	- 16.293	- 16.048
Baten						
Algemene dekkingsmiddelen	87.279	92.170	94.731	93.106	92.907	92.967
Overhead	902	1.431	887	887	887	887
Onvoorzien	94	21	21	21	21	21
Totaal Baten	88.275	93.623	95.640	94.014	93.815	93.875
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	71.625	74.475	78.750	77.629	77.522	77.827
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 4.616	- 8.543	- 2.772	- 812	- 339	- 377
Onttrekkingen	10.728	18.964	5.048	1.930	536	88
Totaal Mutatie reserves	6.112	10.421	2.276	1.118	196	- 289
Saldo programmabegroting	4.397	1.495	2.253	1.592	1.309	1.310

2.14. Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Onderstaand overzicht biedt inzicht in de samenstelling van de algemene dekkingsmiddelen, inclusief de verplichte taakvelden voor overhead en onvoorzien.

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Algemene dekkingsmiddelen						
Uitkeringen Gemeentefonds	77.557	81.829	84.659	82.917	82.718	82.791
Algemene uitkering	67.945	81.829	84.659	82.917	82.718	82.791
Integratie-uitkering Sociaal domein	9.612	-	-	-	-	-
Onroerende Zaak Belasting	6.374	7.110	7.132	7.252	7.251	7.251
Overige	- 202	-	-	-	-	-
OZB woningen	4.413	4.735	4.761	4.832	4.832	4.832
OZB niet-woningen	2.852	3.210	3.210	3.259	3.259	3.259
Uitvoering wet WOZ	- 689	- 835	- 840	- 840	- 841	- 841
Belastingen overig	167	172	- 0	- 0	- 0	- 0
Hondenbelasting	169	172	-	-	-	-
Bestrijding hondensoep	- 2	- 15	- 16	- 16	- 16	- 16
Heffing en invordering overige belastingen	-	16	15	15	15	15
Overige	0	-	-	-	-	-
Treasury	2.236	2.157	2.106	2.173	2.043	2.114
Dividend	2.229	2.124	2.022	2.019	2.019	2.019
Overige	7	33	84	154	24	95
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	86.333	91.269	93.897	92.341	92.012	92.156
Overhead						
Overhead	- 14.716	- 16.760	- 15.072	- 14.639	- 14.414	- 14.258
Totaal Overhead	- 14.716	- 16.760	- 15.072	- 14.639	- 14.414	- 14.258
Onvoorzien						
Onvoorzien	8	- 33	- 75	- 73	- 76	- 71
Totaal Onvoorzien	8	- 33	- 75	- 73	- 76	- 71
Totaal	71.625	74.475	78.750	77.629	77.522	77.827

2.15. Overhead

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat jaarlijks in de programmabegroting een apart overzicht moet worden opgenomen van de kosten van de overhead. Hiermee krijgt uw raad op een eenvoudige wijze inzicht in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie.

Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead, wordt de volgende definitie gehanteerd: *Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

De kosten van sturing en ondersteuning van de directe medewerkers (overhead) bestaan in ieder geval uit:

- Loonkosten (onder meer: financiën, personeel en organisatie, inkoop, juridische zaken, leidinggevenden,
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- ICT kosten;
- Huisvesting en facilitaire zaken;
- Uitbestedingskosten bedrijfsvoering;
- Overige materiële kosten (waaronder tractie, gereedschappen, kantoorbenodigdheden).

Met deze definitie wordt een eenduidig inzicht geboden in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. In de praktijk zijn dit veelal loonkosten die direct zijn toe te rekenen tot bepaalde activiteiten binnen een van de bestuursprogramma's. Die kosten zijn dan ook opgenomen onder het desbetreffende programma en niet betrokken bij de berekening van het bedrag aan overhead.

In het BBV is één uitzondering gemaakt op het verplicht centraal begroten en verantwoorden van overhead. Dit betreft de toerekening van overhead aan de grondexploitaties en de investeringen (prestatiecontract). Deze uitzondering is gemaakt omdat het niet toerekenen van overhead aan dergelijke investeringen zou leiden tot een begrotingstekort. Voor de gemeente Steenwijkerland wordt rekening gehouden met een bedrag van € 0,6 miljoen in 2022.

Zoals uit onderstaande tabel blijkt, bedragen de kosten voor overhead in totaal € 15,1 miljoen voor 2022. Uitgedrukt in een percentage van de totale exploitatielasten, vóór mutaties in de reserves, bedraagt de overhead 11%. Ter illustratie: In de Programmabegroting 2021-2024 is voor het begrotingsjaar 2021 een percentage opgenomen van eveneens 11%.

bedragen x € 1.000				
Overhead	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
A. Loonkosten overhead	- 10.444	- 10.168	- 10.212	- 10.191
B. ICT kosten	- 2.500	- 2.497	- 2.481	- 2.406
C. Huisvestingskosten	- 777	- 760	- 848	- 774
D. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	- 578	- 417	- 167	- 167
E. Overige materiele kosten	- 1.375	- 1.399	- 1.308	- 1.322
F. Prestatiecontract	602	602	602	602
Totaal overhead	- 15.072	- 14.639	- 14.414	- 14.258
G. Totale lasten begroting (exclusief mutaties reserves)	- 134.920	- 130.611	- 127.649	- 127.052
H. Totaal overhead	- 15.072	- 14.639	- 14.414	- 14.258
Totaal overhead / Totale lasten (H/G)	11%	11%	11%	11%

3. Financiële positie

3.1. Inleiding

In paragraaf 2.3 is het meerjarenbeeld geschetst. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de totstandkoming van dit financieel beeld. Bij de behandeling van de PPN 2021-2025 heeft u ingestemd met de kaders voor de samenstelling van deze programmabegroting. In onderstaande tabel zijn ze nogmaals weergegeven. Verder treft u in dit hoofdstuk een toelichting aan op de financiële ontwikkelingen die zich na het verschijnen van de PPN hebben voorgedaan en geven we inzicht in de ontwikkeling van onze reserves en voorzieningen.

3.2. Uitgangspunten programmabegroting

Bij de samenstelling van de Programmabegroting 2022-2025 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd⁵:

Uitgangspunten programmabegroting	Grondslag
Raadsbesluiten*	t/m raadsvergadering 28 sept. 2021
Looninflatie	1,2%
Prijsinflatie inkomstenbudgetten	1,7%
Prijsinflatie uitgavenbudgetten	1,7%
Prijsinflatie grondexploitatie uitgavenbudgetten	2,0%
Prijsinflatie grondexploitatie inkomstenbudgetten	1,5%
Rente grondexploitaties	0,75%
Rekenrente (omslagpercentage)	1,00%
Marktrente	0,3%
Prijsinflatie verstrekte subsidies	1,7%
Prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten*	1,7%
Areaaluitbreiding wegen en wegmeubilair, openbare verlichting en openbaar groen	117 woningen
Tarief 2022 voor het prestatiecontract	€ 91
Algemene uitkering uit het gemeentefonds*	Meicirculaire 2021
Aantal woonruimten per 1-1-2021 (geraamde groei 2021)	20.236 (117)
Aantal inwoners per 1-1-2021 (geraamde groei 2021)	44.318 (151)

3.3. Bestedingsplan 2022-2025 (PPN 2021-2025)

Deze begroting volgt op de PPN 2021-2025 die op 29 juni en 6 juli 2021 met u is besproken. Uw raad heeft toen kennisgenomen van het bestedingsplan 2022-2025 en een amendement en twee moties aangenomen met financiële consequenties:

1. Amendement 'OZB 0%, wijziging kaders prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten';
2. Motie 'Afschaffen hondenbelasting in Steenwijkerland';
3. Motie 'Vervanging verlichting kerktoren Blokzijl al in 2021'.

Het bestedingsplan is integraal overgenomen in voorliggende programmabegroting. Dat betekent dat de incidentele en structurele lasten van het totale bestedingsplan zijn verwerkt in deze programmabegroting.

⁵ Voor de prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten geldt dat we voor 2022 hebben gerekend met 1,7% stijging conform de uitgangspunten in de PPN. Uitzondering is de OZB, vanwege het amendement dat uw raad bij de behandeling van de PPN 2021-2025 heeft aangenomen om de OZB in 2022 niet te laten stijgen.

Bestedingsplan	Investering S / I	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
In begroting 2022-2025 opgenomen					
1. De inwoner op 1					
1.1. Extra beleidstaken ruimtelijk milieubeid t.g.v. invoering van de Omgevingswet	S	- 41	- 41	- 41	- 41
1.2. Budget inwonersinitiatieven	S	- 40	- 40	- 40	- 40
2. Duurzaam					
2.1. Wijkuitvoeringsplan (WUP) Woldmeenthe, Oostermeenthe en Nieuwe Gagels	I	- 250	- 250	-	-
- Subsidie provincie	I	125	125	-	-
3. Werk aan de winkel					
3.1. Aanjaagfonds voor ondernemers	I	- 150	-	-	-
3.2. Opstellen visie horeca (na corona)	I	- 25	-	-	-
3.3. Actieplan Werk(t); werken aan herstel economie en arbeidsmarkt	I	- 115	- 85	- 85	-
3.4. Horeca College Weerribben Wieden	I	- 30	-	-	-
- Bijdrage van ondernemers in het 1e jaar voor rekening van gemeente	I	- 85	-	-	-
4. Samenredzaam					
4.1. Kwijtschelding lokale lasten voor inwoners met alleen AOW	S	- 6	- 6	- 6	- 6
4.2. Opvang en beschermd wonen	I	- 42	- 42	-	-
4.3. Casemanager inburgering voor een periode van 4 jaar	S	- 95	- 75	- 75	- 75
4.4. Medewerker schuldhulpverlening voor een periode van 3 jaar	I	- 75	- 75	- 75	-
4.5. Niet volledig behalen besparingsopdracht Scala	I	- 30	- 30	- 30	-
5. Mijn Steenwijkerland					
5.1. Versnelling woningbouwprogramma:					
- structureel maken van functie coördinator woningbouw	S	- 125	- 125	- 125	- 125
- eenmalige impuls	I	- 250	- 250	-	-
5.2. Afronding 12 fietspaden Regiodeal	- 281 S	- 12	- 12	- 12	- 12
5.3. Camerahandhaving binnenstad Steenwijk en Brouwerstraat Blokzijl	S	- 41	- 41	- 41	- 41
- plaatsen camera's en opruimen pollers	I	- 79	-	-	-
- vrijvallend structureel budget voor onderhoud pollers	S	25	25	25	25
- vrijval kapitaallasten pollers binnenstad	S	1	1	1	1
- eenmalige vrijval krediet verkeersmaatregelen Blokzijl	I	9	-	-	-
5.4. Vervanging verlichting kerktoeren Blokzijl	S	- 3	- 3	- 3	- 3
- besparing op energie	S	1	1	1	1
5.5. Stelpost: bijdrage renovatie, c.q. privatisering sportaccommodaties	I	- 163	-	-	-
5.6. Onderhoud en vervanging havens	S	- 50	- 50	- 50	- 50
- investering en bijbehorende kapitaallasten	- 380 S	- 4	- 8	- 12	- 16
5.7. Onderhoud en vervanging oeververbindingen (bruggen)	S	- 86	- 86	- 86	- 86
- investering en bijbehorende kapitaallasten	- 588 S	- 4	4	- 11	- 25
5.8. Aanleg parkeerplaatsen Oostermeenthe	- 69 S	- 8	- 8	- 7	- 7
6. Financiën en overhead					
6.1. Aanpak ongestructureerde data	I	- 100	- 100	-	-
Totaal bestedingsplan	- 1.318	- 1.749	- 1.171	- 673	- 501
Ten laste van de Algemene reserve - vrij besteedbaar	I	1.260	707	190	-
Ten laste van het saldo		- 489	- 464	- 483	- 501

3.4. Moties en amendementen (PPN 2021-2025)

Bij de bespreking van de PPN 2021-2025 heeft uw raad een motie en een amendement aangenomen met financiële consequenties voor voorliggende programmabegroting:

Moties en amendementen PPN 2022-2025	Begroting	MJR	MJR	MJR
	2022	2023	2024	2025
Amendement 'OZB 0%'	- 135	- 135	- 135	- 135
Motie 'Afschaffen hondenbelasting in Steenwijkerland'	- 196	- 196	- 196	- 196
Totaal (+ = voordeel)	- 331	- 331	- 331	- 331

bedragen x € 1.000

De motie waarin de raad het college oproept om de verlichting van de kerktoren in Blokzijl al in 2021 te realiseren is financieel vertaald in de Najaarsnota 2021. Het amendement voor de OZB en de motie over het afschaffen van de hondenbelasting zijn vanaf 2022 verwerkt in voorliggende begroting.

3.5. Financiële ontwikkelingen

Nadat de PPN 2021-2025 in het voorjaar door uw raad is vastgesteld, heeft zich een aantal financiële ontwikkelingen voorgedaan die in deze paragraaf afzonderlijk zijn toegelicht.

3.5.1. Financiële ontwikkelingen Gemeentefonds

We ontvangen de komende jaren naar verwachting meer geld uit het gemeentefonds. De financiële gevolgen zijn hieronder in beeld gebracht.

Financiële gevolgen Gemeentefonds	Begroting	MJR	MJR	MJR
	2022	2023	2024	2025
Informatienota 22 juni 2021 (meicirculaire gemeentefonds 2021)	1.171	722	327	934
Extra middelen van het Rijk voor jeugdzorg (eenmalig)	3.393	-	-	-
<i>Stelpost aan de inkomstenkant vanaf 2023 voor maximaal 75%</i>	-	2.082	1.909	1.702
Totaal (+ = voordeel)	4.564	2.804	2.236	2.636

bedragen x € 1.000

Informatienota 22 juni 2021 (meicirculaire gemeentefonds 2021)

Op 22 juni 2021 bent u geïnformeerd over de financiële gevolgen van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds. Zoals gebruikelijk hebben we de informatie van de meicirculaire verwerkt in de begroting. Echter, bij het verwerken ervan bleek dat onze inkomstenraming voor het begrotingsjaar 2025 te laag was. Bij de extrapolatie van het begrotingsjaar 2024 naar 2025 is in de PPN 2021-2025 uitgegaan van een te laag bedrag. Dit hebben we hersteld, waardoor de juiste bedragen voor de periode 2022 tot en met 2025 zijn opgenomen in voorliggende begroting.

Extra middelen van het Rijk voor jeugdzorg (eenmalig)

Op 18 mei 2021 heeft een 'Commissie van Wijzen' uitspraak gedaan en advies gegeven over het geschil tussen Rijk en gemeenten over de structurele financiering van de jeugdzorg. Naar aanleiding van deze uitspraak is het Kabinet in gesprek gegaan met gemeenten waarna besloten is dat het Kabinet in 2022 € 1,314 miljard extra beschikbaar stelt aan gemeenten voor de tekorten vanwege de jeugdzorg (bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen).

Onderdeel van de gemaakte afspraken is dat Rijk en VNG, in samenwerking met andere betrokken partijen (onder andere cliënten, aanbieders en professionals), aan de slag gaan met het opstellen van een Hervormingsagenda. Deze agenda bestaat uit de combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Een nieuw Kabinet zal moeten besluiten over de structurele financiën en noodzakelijke aanpassingen aan het jeugdhulpstelsel om de jeugdzorg in de toekomst effectief en beheersbaar te houden.

Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van (eenmalig) € 3.393.000 in 2022.

Stelpost aan de inkomstenkant vanaf 2023 voor maximaal 75%

De extra middelen voor de jeugdzorg zijn alleen voor het jaar 2022 toegekend. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 kiezen wij ervoor om een stelpost aan de inkomstenkant op te nemen, omdat wij ervan uit gaan dat een nieuw kabinet ook structureel de benodigde financiën beschikbaar zal stellen. Het is toegestaan om dit zo in de begroting op te nemen: *Het Rijk, de VNG en het IPO hebben gezamenlijk afgesproken dat alle gemeenten in de jaarschijven 2023 tot en met 2025 van de meerjarenraming 75% van de bedragen onder de Hervormingsagenda van de Commissie van Wijzen als stelpost mogen opnemen in de begroting.* Onze financieel toezichthouder, de provincie Overijssel, zal onze begroting dus op deze wijze beoordelen. Wij mogen in onze meerjarenbegroting, vooruitlopend op definitieve besluitvorming door het kabinet, een stelpost opnemen.

NB in de tabel is niet zichtbaar dat de aflopende reeks ertoe leidt dat het bedrag van de stelpost in 2026 'slechts' € 943.000 bedraagt, een daling van ruim € 700.000 ten opzichte van 2025.

3.5.2. Raadsbesluiten

In de PPN 2021-2025 zijn alle raadsbesluiten verwerkt tot en met de vergadering van 25 mei 2021. In onderstaande tabel zijn de raadsbesluiten opgenomen die betrekking hebben op de periode daarna tot en met 28 september 2021.

	bedragen x € 1.000			
Raadsbesluiten tot en met 28 september 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
8 juni 2021: Programmabegroting 2022 GGD IJsselland	- 17	- 17	- 17	- 17
8 juni: 2021 Concept-begroting 2022 Omgevingsdienst IJsselland	- 11	- 11	- 11	- 11
28 september 2021: Rol en positie Noordwestgroep participatietaken (begeleidingskosten)	- 330	- 475	- 554	- 626
Totaal (+ = voordeel)	- 358	- 503	- 582	- 654

3.5.3. Financiële ontwikkelingen na de PPN 2021-2025

Na het verschijnen van de PPN 2021-2025 heeft zich een aantal wijzigingen voorgedaan met financiële gevolgen voor onze gemeente. In onderstaande tabel zijn de wijzigingen toegelicht. Het totaal van alle gepresenteerde mutaties is opgenomen in het meerjarenbeeld (paragraaf 2.3).

	bedragen x € 1.000			
Financiële ontwikkelingen na de PPN 2021-2025	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Verhoging premies (ABP), werkgeversdeel	- 175	- 175	- 175	- 175
Storting in Algemene Reserve vaste buffer	- 1.049	-	-	-
Diversen	29	32	38	21
Totaal (+ = voordeel)	- 1.195	- 143	- 137	- 154

Verhoging premies ABP, werkgeversdeel

De premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen van het ABP stijgt in 2022 naar verwachting van 25,9% naar 27,4%. Dit komt door de lagere verwachte beleggingsopbrengsten en de lage rente. Hierdoor is een premiestijging noodzakelijk.

In de PPN 2021-2025 staat vermeld dat we voor 2022 rekening zullen houden met 1,2% looncompensatie. Daar hebben we dus ook mee gerekend bij het opstellen van voorliggende begroting. Normaliter is dit percentage inclusief eventuele stijging van de premies. Op dit moment is het onzeker wanneer de nieuwe CAO voor gemeentepersoneel wordt afgesloten en wat daar de financiële gevolgen van zullen zijn voor gemeenten en hoe zich dat zal verhouden tot de geraamde stijging van 1,2%. Voorzichtigheidshalve kiezen we ervoor om extra uitgaven als gevolg van de stijging van de premies in de begroting op te nemen.

Storting in Algemene Reserve vaste buffer

De Algemene reserve vaste buffer bedraagt ultimo 2021 € 12.846.000. Dit bedrag is lager dan de gestelde norm van € 13.895.000 op basis van de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017' (voor een nadere toelichting op de berekening, zie paragraaf 3.8.1.). Voorstel is om deze reserve weer op het niveau van 15% te brengen. Wij stellen voor om in 2022 geen bedrag over te hevelen van de Algemene reserve vrij besteedbaar naar de Algemene reserve vaste buffer, maar de benodigde storting van € 1.049.000 ten laste te brengen begrotingssaldo 2022. Het begrotingssaldo laat dit toe en daarmee we verbeteren we onze vermogenspositie.

Diversen

Het betreft hier een aantal relatief geringe financiële mutaties (minder dan € 20.000) die per saldo leiden tot een meevaller. Daarbij gaat het om meevallers als gevolg van een hoger geraamde dividenduitkering van Wadinko N.V. en een hogere toerekening van overhead aan riolering en afval. Tegenvallers doen zich onder meer voor bij de uitgaven voor de startersleningen en als gevolg van de actualisatie van de kapitaallasten.

3.5.4. Structurele doorwerking mutaties Najaarsnota 2021

In voorliggende programmabegroting zijn de mutaties 2021 verwerkt, voor zover deze een structurele doorwerking naar 2022 en latere jaren hebben.

	bedragen x € 1.000			
Structurele doorwerking najaarsnota 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
De inwoner op 1	- 10	- 10	- 10	- 10
Duurzaam	- 70	-	-	-
Werk aan de winkel	- 20	-	-	-
Samenredzaam	- 135	- 625	- 700	- 700
Mijn Steenwijkerland	- 111	- 121	- 125	- 132
Financiën en overhead	182	182	- 68	- 68
Totaal (+ = voordeel)	- 164	- 574	- 903	- 909
<i>Waarvan structureel (ten laste van het begrotingssaldo)</i>	<i>- 34</i>	<i>- 574</i>	<i>- 903</i>	<i>- 909</i>
<i>Waarvan incidenteel (ten laste van de AR vrij besteedbaar)</i>	<i>- 130</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Voor een toelichting op de gepresenteerde mutaties verwijzen wij u naar de Najaarsnota 2021.

3.5.5. Aanvullend bestedingsplan 2022-2025

In aanvulling op het in paragraaf 3.3 gepresenteerde bestedingsplan vragen wij uw raad extra budget beschikbaar te stellen. In onderstaand aanvullend bestedingsplan is aangegeven welke uitgaven het betreft. De verschillende posten zijn onder de tabel afzonderlijk toegelicht.

Aanvullend bestedingsplan 2022-2025	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
1. Verhogen budget luchtfoto's	- 25	- 25	- 25	- 25
2. Bezwaarschriften WOZ: vergoeding 'no cure, no pay' bureaus	- 120	- 120	- 120	- 120
<i>Stelpost aan de inkomstenkant: verwerken in de ozb-tarieven vanaf 2023</i>	-	120	120	120
3. Loslaten taakstelling binnen het sociaal domein	- 150	- 200	- 200	- 200
4. Onderhouden van contacten met bedrijven	- 20	- 20	-	-
5. Terugdraaien bezuiniging historisch archief	- 20	- 20	- 20	- 20
6. Terugdraaien bezuiniging mobiliteitsagenda	- 45	- 45	- 45	- 45
7. Energietransitie: begeleiden initiatiefnemers	- 50	- 15	-	-
8. Public Affairs & lobby	- 53	- 53	- 53	- 53
9. Versnellen woningbouw	- 100	-	-	-
10. Op peil houden bezetting Team Communicatie	-	- 38	- 75	- 75
11. Uitbreiden ecologisch juridische kennis	- 43	- 43	- 43	- 43
12. Doorontwikkelen wijkgericht werken in het sociaal domein	- 70	- 70	-	-
13. Implementeren inwonersparticipatie	- 85	- 85	- 85	-
Totaal (+ = voordeel)	- 780	- 613	- 545	- 460
<i>Waarvan structureel (ten laste van het begrotingsaldo)</i>	<i>- 455</i>	<i>- 423</i>	<i>- 460</i>	<i>- 460</i>
<i>Waarvan incidenteel (ten laste van de AR vrij besteedbaar)</i>	<i>- 325</i>	<i>- 190</i>	<i>- 85</i>	<i>-</i>

1. Verhogen budget luchtfoto's

Op dit moment wordt slechts 1/3 deel van de gemeente jaarlijks gefotografeerd door middel van luchtfoto's. Het betreft hier het verstedelijkte deel ten zuiden van de snelweg A32. Deze luchtfoto's worden gebruikt door onder meer de afdeling basisregistraties BAG en BRT, BOR, Toezicht en Handhaving, Vergunningen en Belastingen (WOZ). Vanuit de toezichthouder op de WOZ (De Waarderingskamer) is aangedrongen de controle op bebouwingen verder aan te passen en te professionaliseren, met name ook de gebieden, die nu niet worden gefotografeerd. Vanwege de ruim toegenomen bouwactiviteiten in deze gebieden (Eeserwold/Woldberg) is de wens vanuit de organisatie toegenomen foto's beschikbaar te hebben. Luchtfoto's dienen ieder jaar als leidraad voor de controle en voor de samenstelling van het WOZ-bestand.

2. Bezwaarschriften WOZ: vergoeding 'no cure, no pay' bureaus

Veel burgers schakelen een 'no cure, no pay' bureau in om bezwaar te maken. Als een bezwaarschrift gegrond is, is de gemeente wettelijk verplicht om een proceskostenvergoeding aan deze bureaus te betalen. We zien het percentage van de bezwaarschriften waar dergelijke bureaus bij betrokken zijn, stijgen. In de PPN 2021-2025 is voor het begrotingsjaar 2021 (eenmalig) een financiële mutatie opgenomen van € 120.000, omdat we een tekort verwachten. In de toelichting staat vermeld dat we het tekort vanaf 2022 gaan verwerken in de tarieven OZB.

In lijn met het amendement dat uw raad bij de behandeling van de PPN 2021-2025 heeft aangenomen, vinden wij het niet wenselijk om de aangekondigde verwerking van de kosten voor 'no cure, no pay' te verwerken in de OZB-tarieven voor 2022. Het zou namelijk betekenen dat onze inwoners en ondernemers in 2022 worden geconfronteerd met een stijging van de OZB van gemiddeld circa 1,5%, terwijl uw raad heeft besloten dat de OZB-opbrengst in 2022 niet mag stijgen (amendement 'OZB 0%').

Het uitstellen van de verwerking in de tarieven betekent dat deze verhoging in de tarieven nu in 2023 zal plaatsvinden. Deze verhoging van gemiddeld 1,5% komt bovenop een eventuele stijging als gevolg van de

trendmatige ontwikkeling voor dat jaar. We hebben dit zichtbaar gemaakt door in de tabel van het aanvullend bestedingsplan vanaf 2023 een stelpost aan de inkomstenkant op te nemen.

3. Loslaten taakstelling binnen het sociaal domein

In een eerdere bezuinigingsronde is een taakstelling opgelegd op de formatie van zowel 'Uitvoering Sociaal Domein' alsook 'Beleid Sociaal Domein'. Deze bezuiniging is nog niet helemaal ingevuld. Als de taakstelling ingevuld zou worden, zou dit voor inwoners direct gevolgen hebben qua dienstverlening; langere wachttijden, grotere kans op overschrijding van wettelijke termijnen, zorgaanbieders die langer op beschikkingen moeten wachten, minder ruimte voor het bieden van maatwerk en minder huisbezoeken. Ook de inhoudelijke doorontwikkeling vanuit de Transformatie 2.0 zou hierdoor vertraging oplopen, omdat er minder tijd besteed kan worden aan training, coaching en intervisie.

4. Onderhouden van contacten met bedrijven

De formatie-uitbreiding van 0,2 fte accountmanager bedrijven dient voor de verbreding van de taken richting circulariteit en het verminderen van kwetsbaarheid op accounthouderschap, het contact met onze bedrijven.

5. Terugdraaien bezuiniging historisch archief

De geplande bezuiniging van € 20.000 op de formatie van het gemeentearchief zou tot gevolg hebben dat de volgende activiteiten niet meer uitgevoerd zouden kunnen worden:

- de organisatie van de 'Dag van de Geschiedenis';
- andere activiteiten in het kader van het vertellen van het verhaal van Steenwijkerland;
- de erfgoedlessen voor kinderen;
- de cursussen oud schrift en archiefonderzoek voor volwassenen.

Deze activiteiten hebben tot doel om, laagdrempelig en voor jong en oud, de rijke geschiedenis van de gemeente en de schatten in het gemeentearchief toegankelijk te maken. Wij hechten hier veel waarde aan en vinden het, alles overwegende, nu de financiële situatie het toelaat, niet wenselijk dat deze activiteiten geschrapt worden.

6. Terugdraaien bezuiniging mobiliteitsagenda

Eind 2020 is de strategische mobiliteitsvisie 'Steenwijkerland duurzaam in beweging' vastgesteld. Deze visie is de basis voor alles wat we doen met onze bereikbaarheid, toegankelijkheid en mobiliteit. De opgaves zijn vastgelegd en vastgesteld in een mobiliteitsagenda. Voor de uitvoering van deze forse ambitieuze agenda zijn destijds keuzes in tijd en bezetting gemaakt. Om de ambitie te kunnen realiseren is het wenselijk de bezuiniging op bezetting terug te draaien om de gestelde doelen nog te kunnen behalen.

7. Energietransitie: begeleiden initiatiefnemers

We zien een toenemende werkdruk op het vlak van de energietransitie. Uit de evaluatie van ons beleid 'Zon op (Steenwijker)land' komt naar voren dat er een grotere bemoeienis van de gemeente gevraagd wordt bij de begeleiding van initiatiefnemers en het betrekken van de omgeving. Na vaststelling van de Transitievisie Warmte gaan we verder met de wijkgerichte aanpak waarvoor eveneens meer capaciteit nodig is.

8. Public Affairs & lobby

Met 'Public Affairs en lobby' willen we ons netwerk beter benutten en anticiperen op landelijke, provinciale of regionale ontwikkelingen die voor de gemeente Steenwijkerland van belang zijn. Dat willen we doen door contacten te leggen en actief aanwezig te zijn buiten de gemeente in regionale en landelijke netwerken. Ook vergt het een goede relatie met gemeenteraad, inwoners, ondernemers, belangen- en bewonersorganisaties, omliggende gemeenten, provincies en het Rijk. Kortom, weet wat er in de wereld speelt en dit vertalen in handelwijzen en processen voor onze gemeente.

9. Versnellen woningbouw

Woningbouw is enorm in beweging. Ook in onze gemeente. Er loopt een drietal sporen met betrekking tot de versnelling van onze woningbouw:

1. versnellen uitvoering huidige harde en zachte plannen in Steenwijk en de kernen;
2. zoektocht naar nieuwe locaties en;
3. de verstedelijkingsstrategie rondom Steenwijk (momenteel in visiefase).

Voor het maken van gerichte beleidsmatige en praktische keuzes stelt de kwartiermaker een samenhangende planning met een realistisch tijdpad op om de woningbouw verder te kunnen versnellen.

10. Op peil houden bezetting Team Communicatie

Op dit moment beschikken we binnen de organisatie over drie communicatieadviseurs. De afgelopen periode hebben we ervaren dat voor een gemeente van onze omvang en ambities dit een minimale bezetting is. Een van de adviseurs wordt tot medio 2023 bekostigd uit tijdelijke programmagelden DBT. We willen de bekostiging graag structureel regelen om onze dienstverlening ook in de toekomst op peil te kunnen houden en de kwaliteit van onze communicatiediscipline te kunnen waarborgen. Daarom stellen we voor om vanaf medio 2023, als de bekostiging vanuit het programma DBT stopt, structureel middelen beschikbaar te stellen voor deze functie.

11. Uitbreiden ecologisch juridische kennis

Een uitbreiding van ecologisch juridische kennis is nodig om projecten die een effect (kunnen) hebben op de ecologie te kunnen laten voortgaan. Daarvoor moeten immers ecologische rapporten worden geïnterpreteerd om zodoende ruimtelijke en groen initiatieven van inwoners en van onszelf te kunnen laten doorgaan. In onze organisatie is deze kennis onvoldoende aanwezig om alle initiatieven te kunnen laten doorgaan. Zeker nu met de veranderende stikstofregels het speelveld in onze gemeente snel verandert, de werkzaamheden complexer worden en in omvang toenemen.

12. Doorontwikkelen wijkgericht werken in het sociaal domein

Op dit moment wordt in verschillende wijken gewerkt aan een wijkvisie of wijkaanpak (onder andere Steenwijk West en Gagels). Nu de wijkontwikkeling op meerdere plekken tegelijkertijd vorm en invulling moet krijgen, wordt de vraag naar nauwe betrokkenheid vanuit beleid sociaal domein sterker. Dit sluit ook aan bij de transformatieopgaven in het sociaal domein, waar de ontwikkeling van wijkgericht werken als één van de acties is benoemd. Er is behoefte aan een coördinator vanuit het sociaal domein die onder meer samen met de coördinator kernen en wijken nog gericht kijkt wat nodig is in een wijk - vanuit data, trends en ontwikkelingen, ervaringen van partners uit de wijk en samen met inwoners.

De tijdelijke extra formatie moet de ruimte bieden aan de organisatie om de omslag naar integraal wijkgericht werken daadwerkelijk te maken. Uiteindelijk willen we de nieuwe manier van werken implementeren in de reguliere werkzaamheden van het team Samenleving en Ontwikkeling.

13. Implementeren inwonersparticipatie

Participatie zal meer van ons als gemeente gaan vragen, mede door de invoering van de Omgevingswet. Het zal zowel in de lijnorganisatie als centraal om structurele inzet vragen. De beoogd adviseur participatie zal alle centrale taken oppakken en de taken in de lijn coördineren en (deels) overnemen. De incidentele taken bestaan uit het informeren en (helpen) opleiden en trainen van collega's binnen het gemeentehuis. De structurele taken bestaan uit het informeren, adviseren en op weg helpen van initiatiefnemers, inwoners en collega's binnen het gemeentehuis bij het opzetten en/of participeren in participatietrajecten.

De tijdelijke extra formatie moet de ruimte bieden aan de organisatie om deze omslag ook daadwerkelijk te maken. Na het jaar 2024 blijven alleen de structurele taken met betrekking tot het informeren, adviseren en op weg helpen van initiatiefnemers en inwoners over. Deze structurele taken willen we op het moment dat de tijdelijke formatie ophoudt, beleggen in de reguliere werkzaamheden van het team Samenleving en Ontwikkeling.

3.6. Vervangingsinvesteringen

Zoals gebruikelijk zijn de meerjarige vervangingsinvesteringenplannen geactualiseerd. In voorliggende programmabegroting zijn op basis van deze plannen voor de jaren 2022 en volgende de kapitaallasten van de geplande investeringen gereserveerd. Wij verwijzen u naar bijlage 1 van deze begroting. Het betreffen de vervangingsinvesteringen voor:

- Tractie;
- ICT;
- Begraafplaatsen;
- Huishoudelijke dienst.

De kapitaallasten voortvloeiende uit de vervangingsinvesteringen voor 2022 kunnen volledig worden gedekt uit de gereserveerde vrijvallende kapitaallasten. Voor 2022 stellen wij voor de volgende kredieten beschikbaar te stellen:

bedragen x € 1.000

Kredieten 2022	Investering
Bedrijfsmiddelen	
Tractie	240
ICT	100
Huishoudelijke dienst	69
Begraafplaatsen	35
Totaal beschikbaar te stellen krediet	444

3.7. Financiering

Om investeringen te kunnen doen wordt meestal geleend. Bij het aantrekken van financieringsmiddelen wordt op basis van de geldende rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkt en de te verwachten liquiditeitsbehoefte een financieringsconstructie gekozen, die optimaal aansluit bij eerdergenoemde behoefte en in de pas loopt met de wettelijke voorschriften. Tot en met september 2021 zijn geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken.

3.8. Reserves en voorzieningen

Per ultimo 2022 bedraagt de vermogenspositie naar verwachting € 31,4 miljoen (excl. voorzieningen). Het meerjarig verloop van de reserves en voorzieningen is opgenomen in bijlage 4.

bedragen x € 1.000

Reserves en voorzieningen	Realisatie Ultimo 2020	Begroting Ultimo 2021	Begroting Ultimo 2022	MJR Ultimo 2023	MJR Ultimo 2024	MJR Ultimo 2025
Reserves						
Saldo rekening	4.397	0	0	0	0	0
Algemene reserve	29.012	22.629	21.563	20.895	20.698	20.987
Bestemmingsreserves overig	10.670	11.028	9.819	9.369	9.369	9.369
Totaal Reserves	44.078	33.657	31.381	30.263	30.067	30.356
Voorzieningen						
Voorzieningen	11.789	10.883	9.709	8.804	8.536	8.981
Totaal Voorzieningen	11.789	10.883	9.709	8.804	8.536	8.981
Totaal	55.867	44.540	41.090	39.067	38.603	39.337

3.8.1. Verloop algemene en bestemmingsreserves

Het BBV onderscheidt de volgende reserves:

- a. algemene reserve(s);
- b. de bestemmingsreserves.

In onderstaande toelichting wordt nader ingegaan op een aantal algemene en bestemmingsreserves.

Algemene reserves

Algemene reserve vaste buffer

In de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017' is vastgelegd dat de norm voor de Algemene reserve vaste buffer 15% van de som van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst onroerende-zaakbelastingen (OZB) bedraagt⁶. Om veelvuldige toevoegingen en onttrekkingen aan genoemde reserve te voorkomen als gevolg van fluctuaties in de algemene uitkering en de opbrengst OZB geldt een marge naar boven en beneden van 5%. Afwijking van de bandbreedte is maximaal 3 jaar toegestaan.

De Algemene reserve vaste buffer bedraagt ultimo 2021 € 12.846.000. Dit bedrag is lager dan de gestelde norm van € 13.895.000. Voorstel is om deze reserve weer op het niveau van 15% te brengen. We stellen voor om een bedrag van € 1.049.000 ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2022.

		bedragen x € 1.000
Norm Algemene reserve vaste buffer		Begroting 2022
Grondslag normbepaling		
Algemene uitkering uit gemeentefonds		84.659
Integratie-uitkering sociaal domein		-
Opbrengst Onroerende-zaakbelasting		7.972
Totaal Grondslag normbepaling		92.631
Afwijking t.o.v. norm		
Norm 15%		13.895
Algemene reserve vaste buffer per ultimo 2021		12.846
Afwijking t.o.v. norm (lager)		1.049
Afwijking in %		7,5%

Algemene reserve vrij besteedbaar

De Algemene reserve vrij besteedbaar bedraagt per ultimo 2025 € 6,8 miljoen.

Bedrijfsreserve

Het saldo van de bedrijfsreserve bedraagt per 1 januari 2022 € 0,3 miljoen. Dit bedrag ligt lager dan het maximaal afgesproken bedrag van € 0,5 miljoen.

⁶ In december 2017 heeft uw raad de genoemde nota vastgesteld. De norm van de Algemene reserve vaste buffer is toen verhoogd van 10% naar 15% vanwege het opheffen van de 'algemene reserve Grondbedrijf'.

Bestemmingsreserves

Een aantal bestemmingsreserves uit het overzicht in bijlage 5 wordt hieronder toegelicht.

Reserve opvangen tekorten sociaal domein

In de Najaarsnota 2021 hebben we voorgesteld om geen einddatum te verbinden aan de 'reserve opvangen tekorten Sociaal Domein'. In voorliggende begroting stellen we voor om het resterende bedrag van € 409.187 over te hevelen van de 'reserve opvangen tekorten Sociaal Domein' naar de 'Algemene reserve vrij besteedbaar' en de titel van de bestemmingsreserve te veranderen in 'bestemmingsreserve coronagerelateerde uitgaven Sociaal Domein'.

Reserve Volkshuisvesting.

Het saldo bedraagt per 1 januari 2022 € 6,7 miljoen. De meerjarige financiële gevolgen van het raadsbesluit uit 2018 voor de investeringsopgave zijn hierin meegenomen.

3.8.2. Verloop voorzieningen

Voorzieningen worden onder meer gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Evenals bij de reserves treft u onderstaand ook een toelichting aan op de meest in het oog springende voorzieningen.

Voorziening groot onderhoud wegen

De omvang van de voorziening is gebaseerd op een meerjarig onderhoudsplan met een looptijd van 10 jaar. Dit plan wordt jaarlijks herijkt en voor zover deze herijking invloed heeft op de hoogte van de voorziening wordt deze bij de samenstelling van de jaarrekening bijgesteld.

Voorziening onderhoud speelvoorzieningen

De omvang van de voorziening is gebaseerd op een meerjarig onderhoudsplan met een looptijd van 10 jaar. Dit plan wordt jaarlijks herijkt en voor zover deze herijking invloed op de hoogte van de voorziening heeft wordt deze bij de samenstelling van de jaarrekening bijgesteld.

Voorziening Algemeen Maatschappelijk Vastgoed

De omvang van de voorziening is gebaseerd op een meerjarig onderhoudsplan met een looptijd van 10 jaar. Dit plan wordt jaarlijks herijkt en voor zover deze herijking invloed op de hoogte van de voorziening heeft wordt deze bij de samenstelling van de jaarrekening bijgesteld.

Egalisatievoorziening reiniging

De exploitatiesaldi worden ten gunste of ten laste van de egalisatievoorziening reiniging gebracht. Er vindt in 2022 een onttrekking van € 175.000 aan de voorziening plaats. In paragraaf 4.1.7 Afvalstoffenheffing wordt een nadere toelichting gegeven.

Voorziening riolering (exploitatie)

De exploitatiesaldi worden ten gunste of ten laste van de egalisatievoorziening riolering (exploitatie) gebracht. Er vindt in 2022 een onttrekking van € 466.000 aan de voorziening plaats. In paragraaf 4.1.8 Rioolheffing wordt een nadere toelichting gegeven.

Voorziening overdracht wethouderspensioenen

Op grond van de wet APPA (algemene pensioenwet politieke ambtsdragers) is de gemeente verplicht om een voorziening te treffen voor wethouders om hen in staat te stellen hun pensioen over te dragen aan een pensioeninstelling. Indien dit gebeurt is een eenmalige afkoopsom benodigd. Op dit moment is de gemeente voor de bestuurders die hieraan niet de voorkeur geven, na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, verplicht pensioen uit te betalen. Het gereserveerde bedrag gaat vervolgens over naar de voorziening te betalen pensioen voormalige bestuurders. Per 1 januari 2022 bedraagt het saldo € 1.997.000.

Voorziening te betalen pensioenen voormalig bestuurders

Voor voormalig bestuurders, die vanaf 2015 pensioenrechten hebben, dienen de te betalen pensioenen volledig uit een voorziening bekostigd te worden. Indien een voormalig bestuurder op enig moment recht heeft op pensioen bestaat er geen mogelijkheid voor hem/haar om het pensioen over te dragen aan een pensioenfonds en wordt het gereserveerde bedrag in de vorige voorziening (voorziening pensioen wethouders) overgeheveld naar deze voorziening om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Elk jaar wordt de omvang van deze voorziening geactualiseerd.

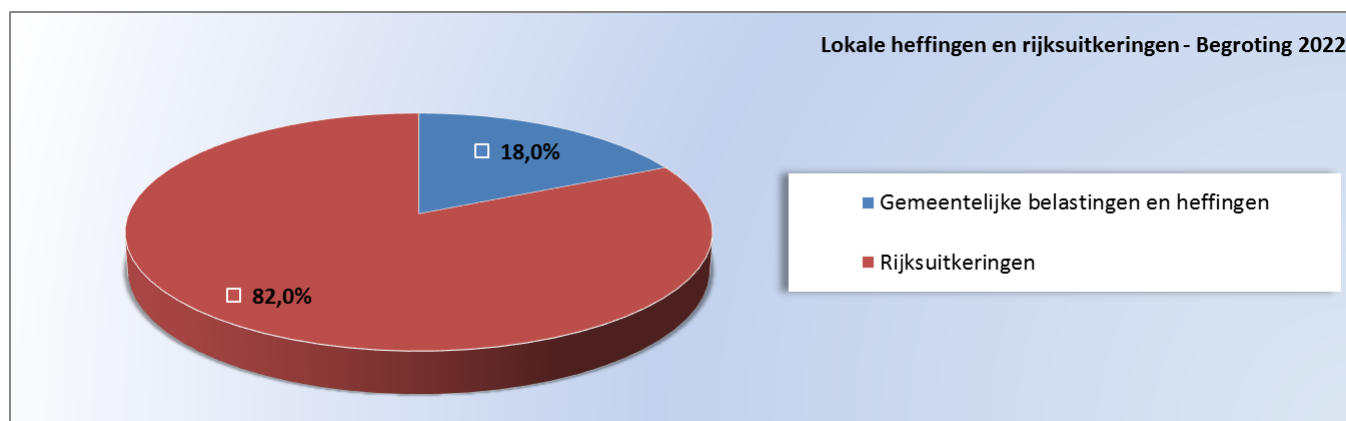
4. Specifieke paragrafen

4.1. Paragraaf Lokale heffingen

4.1.1. Inleiding

De gemeente heeft voor het goed kunnen uitvoeren van haar taken geld nodig. Een groot deel van dit geld wordt ontvangen van de rijksoverheid via de zogenaamde 'Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds'. Dit 'Haagse' geld is echter onvoldoende om alle taken te kunnen uitvoeren. Daarom maakt de gemeente gebruik van haar bevoegdheid om inkomsten te verkrijgen via burgers, bedrijven en bezoekers. Dit gebeurt met behulp van onder meer lokale belastingen en heffingen.

In 2022 verwacht de gemeente Steenwijkerland in totaal een bedrag van € 121 miljoen⁷ aan inkomsten te ontvangen (gemeentelijke belastingen en heffingen en rijksuitkeringen). In onderstaande grafiek is aangegeven welk deel uit 'Den Haag' komt en welk deel uit 'Steenwijkerland'.

De grafiek laat zien dat de lokale belastingen en heffingen een wezenlijk onderdeel vormen van de gemeentelijke inkomsten. In deze paragraaf wordt daarom stilgestaan bij de diverse aspecten die samengaan met dit onderwerp. Zo worden de uitgangspunten benoemd, die de gemeente hanteert bij het vaststellen van de tarieven voor inwoners en ondernemers. Ook tonen we met behulp van tabellen de ontwikkeling van de gemeentelijke belastingopbrengsten. Tenslotte laten we zien hoe 'duur' Steenwijkerland is ten opzichte van omliggende en vergelijkbare gemeenten.

4.1.2. Belastingen en heffingen

De gemeentelijke belastingen die in 2022 in de gemeente Steenwijkerland worden geheven zijn:

- OZB;
- Toeristenbelasting;
- Forensenbelasting.

In deze opsomming ontbreekt de hondenbelasting die op verzoek van uw raad met ingang van 1 januari 2022 is afgeschaft. Naast belastingen rekent de gemeente heffingen. Dit zijn kosten voor individuele dienstverlening aan burgers en ondernemers. Voor de tarieven van deze heffingen geldt dat de opbrengsten de kosten van de

⁷ € 21,9 miljoen aan gemeentelijke belastingen en heffingen en € 99,1 miljoen aan rijksuitkeringen.

dienstverlening op begrotingsbasis niet mogen overschrijden. De gemeentelijke heffingen die in 2022 in de gemeente Steenwijkerland worden geheven zijn:

- Rioolheffing;
- Afvalstoffenheffing;
- Begraafrechten;
- Vermakelijkhedenretributie;
- Overige rechten.

4.1.3. Uitgangspunten

Uw raad stelt de tarieven vast voor de lokale belastingen en heffingen. Ons uitgangspunt bij de start van deze collegeperiode was dat de lokale lasten alleen gematigd ('trendmatig') mogen stijgen. Bij de behandeling van de PPN 2021-2025 heeft uw raad een amendement aangenomen waardoor de OZB-opbrengst in 2022 niet zal stijgen (amendement 'OZB 0%'). Bij een gelijkblijvende opbrengst zal een stijging van de waarde van het totale woningbestand leiden tot een gelijke daling van de tarieven en omgekeerd. In december 2021 worden nadere voorstellen aan uw raad gepresenteerd over de tarieven voor 2022.

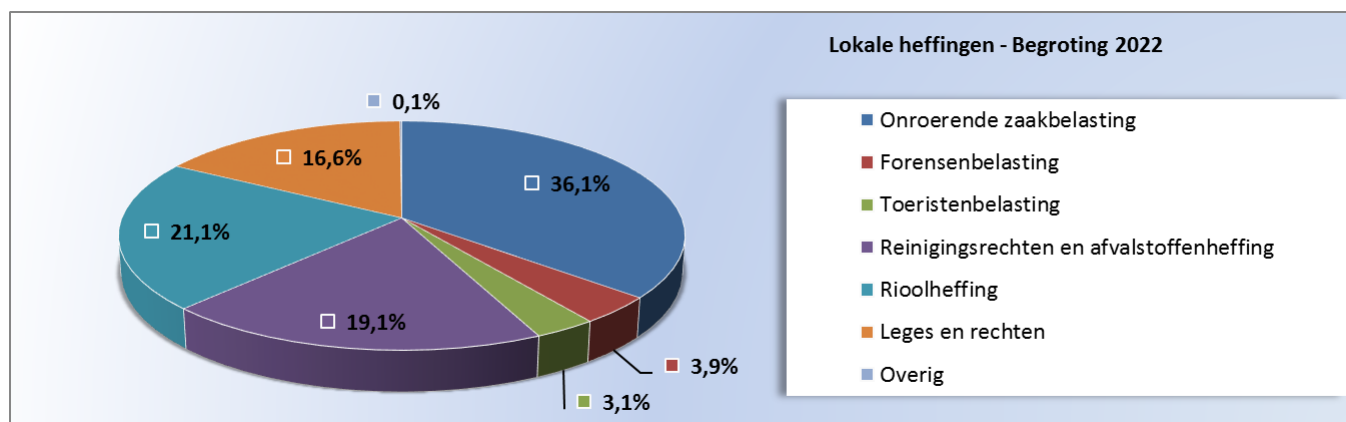
Voor de Afvalstoffenheffing en de Rioolheffing worden wijzigingen in de kosten verhaald door de betreffende tarieven dienovereenkomstig aan te passen (gesloten huishouding). Om grote tariefschommelingen te voorkomen, wordt gebruik gemaakt van de voorziening Reiniging en de voorziening Riolerling.

4.1.4. Overzicht belastingopbrengsten

De totale opbrengst voor belastingen en heffingen in 2022 bedraagt € 21,9 miljoen. Dit bedrag is als volgt gespecificeerd:

	bedragen x € 1.000					
Lokale belastingen en heffingen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Belastingen						
Onroerende zaak belasting gebruikers	1.138	1.277	1.277	1.297	1.297	1.297
Onroerende zaak belasting eigenaren	6.126	6.667	6.694	6.794	6.794	6.794
Toeristenbelasting	495	827	682	732	782	782
Forensenbelasting	847	839	853	853	853	853
Hondenbelasting	169	172	-	-	-	-
Totaal Belastingen	8.776	9.782	9.507	9.677	9.727	9.727
Heffingen						
Rioolheffing	5.153	4.819	4.661	4.661	4.661	4.661
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	3.835	4.343	4.209	4.209	4.209	4.209
Marktgeden	25	26	27	27	27	27
Totaal Heffingen	9.013	9.189	8.897	8.897	8.897	8.897
Leges en rechten						
Secretarieleges burgerzaken	321	379	375	339	516	516
Begraafplaatsrechten	501	603	593	593	593	593
Overige leges en rechten	2.112	2.479	2.694	2.694	2.194	2.194
Totaal Leges en rechten	2.934	3.461	3.661	3.626	3.302	3.302
Kwijtscheldingen						
Kwijtscheldingen	- 182	- 235	- 210	- 210	- 210	- 210
Totaal Kwijtscheldingen	- 182	- 235	- 210	- 210	- 210	- 210
Totaal lokale belastingen en heffingen	20.541	22.197	21.855	21.989	21.716	21.716

In onderstaande cirkeldiagram is het aandeel van de belastingsoorten en verschillende heffingen in het totaal van de gemeentelijke belastingen in beeld gebracht.

4.1.5. Lokale belastingdruk

Onze inwoners en ondernemers gaan in 2022 gemiddeld minder lokale lasten betalen. In 2022 dalen de gemiddelde woonlasten voor eigenaren en gebruikers met 2,6%. Zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing daalt met 4%. De OZB blijft ongewijzigd. In plaats van een stijging van de lokale lasten op basis van de inflatie met 1,7% is er dus per saldo sprake van een daling in 2022.

De ontwikkeling van de lokale belastingdruk ziet er als volgt uit:

Woonlasten eigenaar en gebruiker	2021	2022	Lastenstijging (€)	Lastenstijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
Onroerende-zaakbelastingen (eigenarendeel)	€ 237,84	€ 237,84	€ 0,00	0,0%
Afvalstoffenheffing	€ 223,30	€ 214,36	-€ 8,94	-4,0%
Rioolheffing	€ 210,19	€ 201,78	-€ 8,41	-4,0%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	€ 671,33	€ 653,98	-€ 17,35	-2,6%
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing	€ 223,30	€ 214,36	-€ 8,94	-4,0%
Rioolheffing	€ 91,35	€ 87,70	-€ 3,65	-4,0%
Woonlasten gebruiker	€ 314,65	€ 302,06	-€ 12,59	-4,0%

Bij de OZB is uitgegaan van een WOZ-waarde van € 240.000 (waardepeildatum 1-1-2020). Geen rekening is gehouden met de effecten van de hertaxatie met waardepeildatum 1-1-2021. Op basis van de laatste COELO⁸ atlas is de gemeente Steenwijkerland op de ranglijst van gemeenten met de laagste lokale lasten gedaald (2020: 28^e plaats en 2021: 34^e plaats). In de atlas staan alle gemeenten vermeld dus ook de ons omringende gemeenten. Ook zijn de gemiddelde woonlasten van de provincie Overijssel en Nederland in beeld gebracht.

⁸ Atlas van de lokale lasten 2021 (COELO). De atlas wordt jaarlijks door het Centrum voor Onderzoek van de Economie voor Lagere Overheden (COELO) uitgegeven. Het COELO berekent de lokale lasten voor de burger op basis van de door gemeenten aangeleverde informatie.

Woonlasten per gemeente	Woonlasten meerpersoonshuishouden	Positie
Meppel	€ 678	26
Steenwijkerland	€ 695	34
Westerveld	€ 752	75
Weststellingwerf	€ 749	74
Staphorst	€ 754	81
Noordoostpolder	€ 755	84
Zwartewaterland	€ 783	109
Provincie Overijssel	€ 796	
Nederland	€ 811	

4.1.6. Onroerende-zaakbelastingen

De wettelijke kaders van de onroerende-zaakbelastingen (OZB) zijn neergelegd in de artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet en de Wet Waardering Onroerende zaken (Wet WOZ). Voor binnen de gemeente gelegen onroerende zaken kunnen twee belastingen geheven worden: een eigenaren- en een gebruikersbelasting. De hoogte van de OZB is afhankelijk van de in het kader van de Wet WOZ aan de onroerende zaak toegekende waarde. Het tarief is een percentage van deze waarde. Er kunnen verschillende tarieven vastgesteld worden voor woningen en niet-woningen. Binnen deze groepen mag niet verder gedifferentieerd worden. Voor alle woningen en alle niet-woningen gelden dus dezelfde tarieven. Hiernaast kunnen verschillende tarieven vastgesteld worden voor de eigenarenbelastingen en de gebruikersbelasting.

Op dit ogenblik wordt hard gewerkt aan de hertaxatie van het WOZ-bestand met waardepeildatum 1 januari 2021. In december 2021 worden nadere voorstellen aan uw raad gepresenteerd over de tarieven voor 2022. Uitgangspunt daarbij is een gelijkblijvende opbrengst. Een stijging van de waarde van het totale woningbestand zal dan leiden tot een gelijke daling van de tarieven en omgekeerd.

4.1.7. Afvalstoffenheffing

Ontwikkeling baten en lasten 2022

Voor 2022 zijn de uitgaven verhoogd met 1,7% conform het prijsindexcijfer dat wij hanteren voor de uitgaven. Hiervan is afgeweken voor zover de ROVA bij de gemeente andere tarieven in rekening brengt. De structurele gevolgen van het grondstoffenplan zijn in de begroting verwerkt.

Zoals uit onderstaande tabel kan worden afgeleid, daalt het gemiddelde tarief per aansluiting in 2022 van € 223,30 naar € 214,36 (4%). Het dekkingspercentage dat staat vermeld in de tabel is met 75,5% relatief laag. Oorzaak is dat in de berekening van dit dekkingspercentage rekening is gehouden met de compensabele BTW, terwijl deze BTW niet in rekening wordt gebracht bij de inwoners. De overhead is becijferd op 11%. Indien dit overheadpercentage zou worden doorberekend aan afval dan stijgen de lasten voor overhead met € 304.000. Gezien het feit dat er bij de afvalstoffenheffing reeds sprake is van een stijging van de tarieven die boven het inflatiepercentage ligt, vinden wij het niet opportuun dit in rekening te brengen bij onze inwoners.

Berekening kostendekkendheid afval	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten heffing		
Netto lasten		
Lasten, incl. (omslag)rente	4.350	4.617
Baten, excl. Heffingen	- 206	- 442
Netto lasten	4.144	4.175
Toe te rekenen lasten		
Overhead	478	508
BTW *	834	881
Toe te rekenen lasten taakveld	1.312	1.389
Totale lasten heffing	5.456	5.564
Totale baten heffing	4.333	4.199
Dekkingspercentage heffing	79,4%	75,5%
Tarief woning nominaal (€)	€ 223,30	€ 214,36
Indexcijfer tariefontwikkeling (2018=100)	133,5	128,2

* De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten.

N.B. Als referentietarief is uitgegaan van de vaste kosten en gemiddelde variabele kosten per aansluiting, zijnde € 167,23 in 2018.

Afvalstoffenheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een woning. Het vaste tarief daalt met € 8,94. De oorzaken van de tariefsdaling zijn als volgt:

Oud papier

De uitgaven zijn in vergelijking met vorig jaar € 50.000 hoger. Aan de ene kant is het niet doorvoeren van de blauwe container in Steenwijk (waar vorig jaar rekening mee is gehouden) gunstig qua financiën, aan de andere kant is er de situatie dat de inzet van professionele achterladers noodzakelijk is. Voor wat betreft de inkomstenkant houden we nu rekening met € 150.000 aan inkomsten, terwijl we vorig jaar hebben gerekend met € 16.000, een voordeel van circa € 130.000. Dit komt door de gunstige ontwikkeling van de oud papier prijzen. De prijs per ton was in september vorig jaar € 49, in januari € 83 en nu in september € 149. Verwachting is dat prijzen voor 2022 nog wel relatief hoog blijven, maar dit is uiteraard nog wel onzeker.

ROVA-index

De ROVA past voor 2022 de ROVA-index toe voor een tariefstijging van 2,62%. Dit betekent circa € 80.000 aan extra kosten. Deze kosten zijn doorberekend in de tarieven.

GFT

Het aanbod van GFT is de laatste jaren gestegen. Vanaf 2021 zijn daarnaast de kosten voor GFT gestegen. Dit komt door de aanpassing in de route van GFT Zwolle (de vergister) naar HVC Alkmaar. Dit heeft geleid tot een stijging van het tarief (wegvallen ESD-subsidie en extra kosten voor vervoer). De kosten zijn € 55.000 hoger dan in 2021

Vergoedingen Nedvang

Vorig jaar zijn we ervan uitgegaan dat de nieuwe systematiek rondom vergoedingen van Nedvang budgettair neutraal voor de gemeente zou verlopen. Als gevolg van technische aanpassingen en het feit dat we goed scoren op afvalscheiding ten opzichte van het landelijk beeld, zien we dat de vergoeding zich gunstig ontwikkelt. Voor

2022 is de verwachting een opbrengst van € 200 per ton. De ROVA schetst de situatie dat er momenteel druk overleg is tussen VNG en Nedvang met betrekking tot de vergoedingen voor de komende jaren. Hoe de ontwikkelingen daarna zullen zijn is zeer onzeker. Voor wat betreft de inkomsten voor 2022 zijn we nu uitgegaan van € 300.000, waarbij de verwachting is dat de inkomsten vanaf 2023 ieder jaar € 25.000 lager zullen uitvallen. Het blijft echter zeer onzeker hoe zich dit de komende jaren gaat ontwikkelen. Voor 2022 betekent dit dus dat we nu € 300.000 opnemen in plaats van € 105.000, per saldo een voordeel van € 195.000.

Vertaling grondstoffenplan

Met de structurele gevolgen voortvloeiende uit het grondstoffenplan van € 33.000 is bij de tarieven rekening gehouden. Het jaar 2022 is het laatste jaar dat we € 50.000 krijgen voor de aanpak van zwerfafval. Daarna stopt de bijdrage en stopt 'Mooi Schoon'. In de winter komt er een plan om zwerfafval aan te pakken.

Het tarief per zak blijft ongewijzigd op € 1,55. Een betere afvalscheiding, kan leiden tot minder aanbiedingen, wat weer een voordeel is voor de burger en zal leiden tot minder restafval.

Ontwikkeling egalisatievoorziening Reiniging

In de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017' staat vermeld dat de egalisatievoorziening Reiniging een bovengrens kent van 10% van de jaarlijkse inkomsten, waarbij wel wordt gekeken naar de komende 4 jaar. De voorziening mag niet negatief staan. De bovengrens bedraagt 10% en is daarmee € 420.000. Dit betekent dat we binnen de grenzen bewegen.

Door de gunstige resultaten bij de jaarrekening 2020 en verwachte gunstige resultaten over 2021 is de voorziening hoger dan waar we vorig jaar van uit zijn gegaan. Gezien de onzekere ontwikkelingen rondom de vergoedingen voor plastic en metalen en rondom de afvalstoffenbelasting is het belangrijk dat hier een zeker bedrag aan buffer voor beschikbaar is.

Egalisatievoorziening reiniging	bedragen x € 1.000				
	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Stand per 1 januari	749	1.197	1.022	821	594
Toevoeging	448	-	-	-	-
Onttrekking	-	- 175	- 201	- 227	- 252
Stand per 31 december	1.197	1.022	821	594	341

De incidentele gevolgen voortvloeiende uit het 'Grondstoffenplan' (€ 30.000 eenmalig) zijn nog niet in de hierboven gepresenteerde stand van de voorziening verwerkt.

4.1.8. Rioolheffing

Voorgesteld wordt om de tarieven rioolheffing voor 2022 met 4% te laten dalen. De stand van de voorziening laat dit toe. Op basis hiervan daalt het tarief t.o.v. 2021 met € 8,41. Het tarief komt voor 2022 op € 201,78⁹.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid riolering	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten heffing		
Netto lasten		
Lasten, incl. (omslag)rente	4.520	4.540
Baten, excl. Heffingen	-	-
Netto lasten	4.520	4.540
Toe te rekenen lasten		
Overhead	497	502
BTW *	681	705
Toe te rekenen lasten taakveld	1.178	1.207
Totale lasten heffing	5.698	5.747
Totale baten heffing	4.819	4.661
Dekkingspercentage heffing	84,6%	81,1%
Tarief woning nominaal (€)	€ 210,19	€ 201,78
Indexcijfer tariefontwikkeling (2018=100)	92,5	88,8

* De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten.

De kosten voor het taakveld riolering zijn voor 100% doorberekend in de rioolheffing. Dit betreft onder meer kosten voor onderzoek, planvorming en onderhoud. De kosten voor het taakveld waterwegen zijn voor 49% doorberekend in de riolering. Dit betreft kosten voor het baggeren van watergangen, onderhoud en vervangen van beschoeiingen en onderhoud van sloten. Het baggeren is noodzakelijk om de doorstroming van de watergangen te garanderen, daarnaast om ernstige vervuiling vanuit de rioloverstorten en met regenwater meegespoelde sediment te verwijderen. Het onderhoud en vervangen van oeverbeschermingen is noodzakelijk om de oevers op hun plaats te houden en om te voorkomen dat de watergang haar inrichting en bergend vermogen verliest. Het onderhouden van de sloten betreft jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden (door derden) om de berging en afvoer van sloten te garanderen en om de sloten op diepte te houden.

Voor de investeringen die voor 2022 op de planning staan vragen wij uw raad een krediet van in totaal € 1.626.500 beschikbaar te stellen. Het krediet is bedoeld voor de volgende investeringen:

- Vervangen rioolgemalen € 400.000
- Vervangen riolering € 894.000
- Vervangen oeverconstructies € 332.500

Bij de bepaling van de tarieven voor de rioolheffing is rekening gehouden met de (kapitaal)lasten, die voortvloeien uit vorengenoemde investeringen.

⁹ Als referentietarief is uitgegaan van een eigen woning, dus de som van het eigenarendeel en het gebruikersdeel, zijnde € 227,20 in 2018.

De overhead is becijferd op 11%. Bij de berekening van het dekkingspercentage is rekening gehouden met de compensabele BTW. Dit is een bedrag van € 704.000. Wij hebben besloten een deel van dit bedrag, namelijk € 621.000 niet door te berekenen aan de rioolheffing. Het behoort dus wel tot de kosten, maar wordt niet doorberekend aan de burger.

Egalisatievoorziening riolering (exploitatie)

In de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017' staat vermeld dat de 'voorziening riolering (exploitatie)' een positieve bovengrens kent van 10% van de jaarlijkse inkomsten, waarbij wel wordt gekeken naar de komende 4 jaar. De voorziening mag niet negatief staan. De bovengrens bedraagt 10% en is daarmee € 466.000. Dit betekent dat de voorziening zich ruim boven de bovengrens beweegt.

In het voorjaar 2022 hebben we zicht op een aantal ontwikkelingen, namelijk:

- Een nieuw watertakenplan 2023-2028;
- Een nieuw baggerplan;
- Inzicht in de klimaatopgaven;
- Hoe om te gaan met vaarwegenbeheer in toekomst nu waterschap en provincie niet meer willen bijdragen.

Deze ontwikkelingen zullen financiële consequenties hebben. Op dit moment hebben we daar geen zicht op en het is nog te vroeg om hierop te anticiperen. Zodra die duidelijkheid er is, zullen we opnieuw kijken naar de stand van voorziening in relatie tot de kaders uit de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017'.

	bedragen x € 1.000				
Voorziening riolering (exploitatie)	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Stand per 1 januari	3.565	3.314	2.847	2.362	1.840
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	- 251	- 466	- 485	- 522	- 518
Stand per 31 december	3.314	2.847	2.362	1.840	1.322

Inmiddels heeft de in de vorige begroting aangekondigde overheveling van een deel van het stedelijk water naar het waterschap plaatsgevonden. De financiële consequenties zijn verwerkt in de Jaarrekening 2020 inclusief de vertaling naar de stand van de voorziening riolering.

4.1.9. Lijkbezorging

Ten opzichte van de Programmabegroting 2021-2025 is het dekkingspercentage voor de heffing begraafplaatsen en crematoria voor 2021 gedaald met 0,8% tot 75,0%. De overhead is becijferd op 11%. De berekening van dit percentage is toegelicht in paragraaf 2.15.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsen en crematoria	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten heffing		
Netto lasten		
Lasten, incl. (omslag)rente	693	713
Baten, excl. Heffingen	-	-
Netto lasten	693	713
Toe te rekenen lasten		
Overhead	76	78
BTW *1)	-	-
Toe te rekenen lasten taakveld	76	78
Totale lasten heffing	769	791
Totale baten heffing	563	593
Dekkingspercentage heffing	75,8%	75,0%

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten

4.1.10. Onderbouwing kostendekkendheid leges

Ten behoeve van de kostendekkendheid van de leges is de legesverordening hieronder uitgewerkt. Geconcludeerd kan worden dat over het geheel genomen het kostendekkingspercentage voor leges ligt op 58%.

bedragen x € 1.000

Titel 1 Algemene dienstverlening		Begroting 2022		
		Lasten	Baten	Dekkingspercentage
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	292	83	28%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten en Nederlandse Identiteitskaart	182	126	69%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	188	181	97%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit basisregistratie personen	217	61	28%
Hoofdstuk 5	Bestuursstukken			-
Hoofdstuk 6	Vastgoedinformatie			-
Hoofdstuk 7	Overige publiekszaken (eigen verklaringen)	137	24	18%
Hoofdstuk 8	Gemeentearchief			-
Hoofdstuk 9	Leegstandswet	1	1	83%
Hoofdstuk 10	Wet op de kansspelen	1	1	75%
Hoofdstuk 11	Ondergrondse leidingen	61	57	93%
Hoofdstuk 12	Verkeer en vervoer	13	11	81%
Hoofdstuk 13	Diversen	5	5	118%
Kostendekking titel 1		1.096	550	50%

bedragen x € 1.000

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning		Begroting 2022		
		Lasten	Baten	Dekkingspercentage
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen			-
Hoofdstuk 2	Vooroverleg en conceptaanvraag	319	34	11%
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	1.959	1.908	97%
Hoofdstuk 4	Vermindering			-
Hoofdstuk 5	Teruggaaf			-
Hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning			-
Hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project			-
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen	268	74	28%
Hoofdstuk 9	Huisnummering en perceelsregistratie			-
Hoofdstuk 10	In deze titel niet benoemde beschikking			-
Kostendekking titel 2		2.546	2.015	79%

bedragen x € 1.000

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2		Begroting 2022		
		Lasten	Baten	Dekkingspercentage
Hoofdstuk 1	Horeca	81	13	16%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	100	10	10%
Hoofdstuk 3	Seksbedrijven	-	-	-
Hoofdstuk 4	Winkeltijdenwet			-
Hoofdstuk 5	Diversen			-
Hoofdstuk 6	In deze titel niet benoeming vergunning, ontheffing of andere beschikking	80	-	0%
Kostendekking titel 3		261	23	9%

bedragen x € 1.000

Titel 1, 2 en 3 Legesverordening		Begroting 2022		
		Lasten	Baten	Dekkingspercentage
Titel 1 Algemene dienstverlening		1.096	550	50%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning		2.546	2.015	79%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Eur. Dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2		261	23	9%
Totaal legesverordening		3.904	2.588	66%

4.1.11. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Wij verlenen voor 100% kwijtschelding aan de burger voor de volgende belastingsoorten:

- afvalstoffenheffing (voor de vaste component en voor het aanbieden van maximaal 13 zakken);
- riolrechten;
- onroerende-zaakbelasting.

Honorering van een kwijtscheldingsverzoek is met name afhankelijk van het inkomen, het vermogen en de uitgaven van de aanvrager. De aanvragen worden beoordeeld op basis van de door het Rijk vastgestelde normen en richtlijnen (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990).

De budgetten voor kwijtschelding zijn verdisconteerd in de tarieven van de betreffende belastingsoorten. In vergelijking met 2021 verwachten wij een daling van het aantal (geheel of gedeeltelijk) toe te wijzen kwijtscheldingsverzoeken. Dit is gebaseerd op de tot op heden gehonoreerde verzoeken (stand per 1 september

2021) en de verwachting voor het restant van dit jaar. Waar de verwachting was dat het aantal verzoeken zou toenemen ten gevolge van corona is dit in de praktijk meegevallen.

Voor 2022 houden we ook rekening met de kwijtschelding voor inwoners met alleen een AOW. Bij de kwijtschelding voor AOW-gerechtigden wordt nu nog uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm in plaats van het netto AOW-bedrag voor AOW-gerechtigden. Huishoudens met alleen een AOW-uitkering zonder, of met een zeer laag eigen vermogen komen nu niet in aanmerking voor gedeeltelijke of volledige kwijtschelding.

bedragen x € 1.000

Kwijtscheldingsverzoeken	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023
Bedrag	- 183	- 182	- 235	- 210	- 210
Aantal (deels) gehonoreerde verzoeken	721	711	900	750	750

Als iemand gedurende twee achtereenvolgende jaren kwijtschelding heeft ontvangen, hoeft hij/zij geen aanvraag meer in te dienen. Jaarlijks wordt een steekproef gehouden onder de groep huishoudens die elk jaar automatisch kwijtschelding ontvangen.

4.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.2.1. Algemeen

Op basis van een goede en betrouwbare risicocontrol kan tot een juiste analyse, beoordeling en beheersing van de risico's worden gekomen. Daarbij is het van belang dat het optreden van risico's op de uitvoering van het bestaande beleid en de bestaande voorzieningen geen invloed heeft. De risico's moeten onlosmakelijk deel uitmaken van de beleidsprocessen. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt hierop nader ingegaan.

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dit is van belang wanneer er zich een financiële tegenvaller voordoet. Door aandacht voor het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Deze paragraaf bevat ten minste:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Op 21 mei 2019 heeft uw raad de 'Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2019' vastgesteld. In de nota is het begrip weerstandsratio – de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de totale omvang van de gewogen risico's – geïntroduceerd. Uw raad heeft besloten de weerstandsratio voortaan te presenteren in de jaarlijkse programmabegroting en de jaarstukken van de gemeente Steenwijkerland.

4.2.2. Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover wij beschikken om onverwachte tegenvallers op te vangen als deze zich voordoen.

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente Steenwijkerland aan zowel de vermogenskant als de exploitatiekant bestaat uit:

1. Algemene reserve – vaste buffer
2. Onroerendezaakbelasting (OZB)

Algemene reserve

In de nota "Reserves en voorzieningen 2017" is aangegeven dat de Algemene reserve vaste buffer uitsluitend kan worden ingezet voor uitzonderlijke situaties (soort ijzeren voorraad voor het opvangen van calamiteiten).

Onroerende-zaakbelasting (OZB)

De onbenutte belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan de norm die het Rijk hanteert voor toelating tot artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet (FVW). Indien het normtarief van het Rijk hoger is dan het door de gemeente Steenwijkerland gehanteerde gemiddelde tarief is er sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Het Rijk heeft het normtarief in de meicirculaire 2021 voor toelating tot artikel 12 van de FVW voor 2022 vastgesteld op 0,18%. Voor de gemeente Steenwijkerland resulteert dat in een maximale opbrengst volgens artikel 12 van de FVW van € 11,8 miljoen in 2022.

Voor 2022 bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit € 3,9 miljoen. Dit bedrag is als volgt gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

Onbenutte belastingcapaciteit		Begroting 2022
WOZ waarden		
WOZ waarde woningen		4.882.000
WOZ waarde niet-woningen eigenaar		930.082
WOZ waarde niet-woningen gebruiker		760.715
Totaal WOZ waarden		6.572.797
Percentage art. 12 Financiële Verhoudingswet		
Maximale opbrengst volgens art. 12 Fwv		11.831
Totale opbrengst		7.972
Onbenutte belastingcapaciteit		3.859

De totale weerstandscapaciteit per inwoner bedraagt:

bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit	Begroting 2021	Begroting 2022
Weerstandscapaciteit vermogen		
Algemene reserve vaste buffer	11.815	12.846
Storting vanuit de Algemene reserve vrij besteedbaar cf voorstel	1.435	1.049
Uitname ten behoeve van Vitaliteitsfonds	- 404	-
Weerstandscapaciteit exploitatie		
Onbenutte belastingcapaciteit	3.218	3.859
Totaal weerstandscapaciteit	16.064	17.754
Aantal inwoners steenwijkerland	44.126	44.318
Weerstandscapaciteit per inwoner	364	401

In paragraaf 3.8.1 is de berekening van de benodigde storting in de Algemene reserve vrij vaste buffer toegelicht.

4.2.3. Inventarisatie risico's

In dit hoofdstuk worden de risico's vermeld die tot het moment van het aanbieden van de programmabegroting bekend zijn. In dit verband wordt onder risico verstaan "alle voorzienbare risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die niet van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie".

De risicokans is uitgedrukt in klassen. Aan deze klassen is een rekenpercentage per risico gekoppeld. Vervolgens is een indeling gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen.

Rekenpercentage	Laag 10-25%	Ruim 25-50%	Hoog 50-75%
Rekenpercentage per risico	20%	40%	60%

bedragen x € 1.000

Risicoprofiel	Laag 10-25%	Ruim 25-50%	Hoog 50-75%
Omvang risico: < € 200.000			
Planschade bestemmingsplannen	25		
Privatisering bouwtoezicht	pm		
Impact corona schuldhelpverlening	50		
Loonkostensubsidie (LKS)	200		
Toenemende onkruiddruk door warmer en natter weer	200		
Dividenduitkering nutsbedrijven		pm	
Dividenduitkering Wadinko N.V.	82		
Waardering Onroerende Zaken		pm	
Rioolheffing (lopende bezwaarprocedures)	pm		
Stijging prijzen gas en elektra			160
Totaal omvang risico: < € 200.000	557	-	160
Omvang risico: > € 200.000 - < € 500.000			
Jeugd voogdij 18+		300	
Nieuwe taken GGD IJsselland		pm	
Corona en WMO			250
Minimabeleid (incl. schuldhelpverlening)	210		
Essentaksterfte		400	
Onderhoud openbare ruimte	500		
BTW compensatiefonds			295
Rentestijging		100	
Fiscale procesbeheersing	pm		
Totaal omvang risico: > € 200.000 - < € 500.000	710	800	545
Omvang risico: > € 500.000			
Impact corona jeugd			650
Inkoopmodel RSJ		500	
Participatiewet (uitkeringen en rijksbijdrage)		1.300	
Investeringsprojecten ruimtelijk domein	pm		
Projecten openbare ruimte en PAS	pm		
Aansprakelijkheidsstelling riolering	3.000		
Ontwikkeling algemene uitkering uit het gemeentefonds		pm	
Nieuwe CAO gemeentepersoneel		pm	
Informatieveiligheid	pm		
Inflatie		500	
Omgevingswet			pm
Totaal omvang risico: > € 500.000	3.000	2.300	650
Totaal omvang risico	4.267	3.100	1.355

bedragen x € 1.000

Risicoprofiel	Laag 10-25%	Ruim 25-50%	Hoog 50-75%
Omvang risico			
Omvang risico: < € 200.000	557	-	160
Omvang risico: > € 200.000 - < € 500.000	710	800	545
Omvang risico: > € 500.000	3.000	2.300	650
Totaal omvang risico	4.267	3.100	1.355
Rekenpercentage			
	20%	40%	60%
Omvang risico x rekenpercentage			
Omvang risico: < € 200.000	111	-	96
Omvang risico: > € 200.000 - < € 500.000	142	320	327
Omvang risico: > € 500.000	600	920	390
Totaal omvang risico x rekenpercentage	853	1.240	813

Toelichting

Voor een adequate risicobeheersing gaat het niet alleen om het treffen van financiële buffers om te zorgen voor voldoende weerstandscapaciteit. Het is ook zaak om niet-financiële maatregelen te treffen om de kans van optreden van geïdentificeerde risico's te beperken.

Wij hebben hieraan invulling gegeven door in de onderstaande overzichten naast een omschrijving van het risico ook aandacht te besteden aan de impact van het risico en de te treffen beheersmaatregelen.

CATEGORIE: OMVANG RISICO: < € 200.000

Risico: Planschade bestemmingsplannen	
Omschrijving risico	Één van de bezuinigingen in de Programmabegroting 2021-2024 is om het budget voor mogelijke planschade bij bestemmingsplannen (€ 25.000 structureel) te laten vervallen. Planschade wordt ook wel tegemoetkoming in schade genoemd als gevolg van een planologische maatregel. Voorbeelden: het realiseren van een nieuwe woonwijk of het wijzigen van de functie van een bestaand pand. Onder bepaalde voorwaarden kan een verzoek worden ingediend bij de gemeente (er geldt een wettelijk recht op planschadevergoeding). Doordat het budget is komen te vervallen, is sprake van een financieel risico.
Impact	Financieel: De € 25.000 die jaarlijks beschikbaar was om het risico af te dekken, is met ingang van de Programmabegroting 2021-2024 niet langer beschikbaar. Dit bedrag is daarom net als vorig jaar opgenomen in deze risicoparagraaf.
(Beheers)maatregelen	Indien mogelijk leggen we het risico van planschade neer bij degene die verantwoordelijk is voor de planologische wijziging.

Risico: Privatisering bouwtoezicht	
Omschrijving risico	Aan de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) kleven risico's. Een financiële tegenvaller is niet denkbeeldig nu er 'verborgen' kosten opduiken bij de geplande privatisering van het toezicht. Begin 2022 treedt tegelijk met de Omgevingswet de Wkb in werking. Op dat moment gaat de kwaliteitscontrole bij bouwprojecten over naar de markt. Bouwers moeten een private kwaliteitsborger inhuren. Deze onafhankelijke, gecertificeerde controleur ziet erop toe dat gebouwen conform de bouwtechnische voorschriften uit het Besluit Bouwwerken (BBL), een van de vier AMvB's onder de Omgevingswet, tot stand komen. Een positieve gereedheidsverklaring van het gebouw gaat straks in het bouwdoosier naar de gemeente, die daarna geen inhoudelijke technische toetsingstaak meer heeft, maar niettemin als bevoegd gezag verantwoordelijk blijft. Als de positieve verklaring ontbreekt, bijvoorbeeld omdat de kwaliteitsborger oordeelt dat het gebouw niet BBL-proof is, komen gemeenten in een lastig parket terecht. Zonder deze verklaring zijn de gevolgen voor gemeenten. Wettelijk gezien is het gebruik van het gebouw dan niet toegestaan. Maar gemeenten moeten dan wel strikt handhaven. De consequentie is dat het gebouw leeg staat en onbenut blijft. De druk van buiten zal toenemen. Initiatiefnemers zullen het hier niet bij laten zitten. In het ergste geval kan dit tot rechtszaken leiden. De gemeente heeft dan weinig keus en is genoodzaakt zich het bouwdoosier eigen te maken om zelf een oplossing te zoeken. Mogelijk moet ze een externe deskundige inhuren. Dit kan flink in de papieren lopen.
Impact	De impactanalyse van de VNG rekent voor dat een gemeente al snel één tot twee weken aan een enkel dossier kwijt is, mocht de positieve verklaring blijvend achterwege blijven. Als bij tien procent van de bouwprojecten geen positieve verklaring zit, komt dat voor alle gemeenten samen neer op een kostenplaatje van € 3 tot € 6 miljoen per jaar. Bij hogere percentages lopen de kosten op. Punt is dat het extra werk niet financieel gedekt is in de Wkb. Daarbij komt nog dat voor veel bouwplannen alleen een meldingsplicht gaat gelden. Het gaat om veel voorkomende bouwtypen, zoals rijtjeshuizen en vrijstaande woningen. Gemeenten, vooral waar veel gebouwd wordt, zien hun legesinkomsten dalen, wat de financiële middelen voor bouwtoezicht verder onder druk zet.
(Beheers)maatregelen	Via proefprojecten wil de VNG proberen inzicht te krijgen.

Risico: Impact corona schuldhulpverlening	
Omschrijving risico	Door corona blijft de kans reëel dat op termijn meer inwoners een beroep moeten doen op inkomensondersteuning door de gemeente, dan wel dat ze een beroep gaan doen op de gemeentelijke schuldhulpverleningen.
Impact	Normaliter zou dat betekenen dat er meer geld wordt uitgegeven aan minimaregelingen. Omdat we in 2022 echter overstappen naar een vraaggerichte benadering t.a.v. de(inkomens)ondersteuning middels het maatwerkbudget i.p.v. aanbodgerichte inkomensondersteuning, is de verwachting dat de uitgaven hierdoor zullen dalen. We gaan nu immers alleen (inkomens)ondersteuning verlenen daar waar het echt nodig is en stappen over naar een integrale aanpak.

	Verwachting is dat meer inwoners in financiële problemen komen en daardoor een beroep zullen doen op de gemeentelijke schuldhulpverlening. De financiële impact is ingeschat op in totaal € 100.000 (2022: € 50.000 en 2023 € 50.000).
(Beheers)maatregelen	<p>Door de inzet van een maatwerkbudget wordt voorkomen dat mensen in de (financiële) problemen komen. Snelle inzet van het maat-werkbudget voorkomt vaak erger. Dat 'erger' kan zijn: hogere zorgkosten voor de gemeente of meer schulden of narigheid voor de inwoner – meestal beide.</p> <p>Tevens hebben we in 2021 fors ingezet op preventie en vroegsignalering Daardoor hebben we mensen eerder in beeld. Daarmee voorkom je dat inwoners in de schulden komen en kunnen ze beter ondersteund worden. Hiermee wordt voorkomen dat inwoners een beroep gaan doen op dure schuldhulpverleningstrajecten.</p>

Risico: Loonkostensubsidies (LKS)	
Omschrijving risico	Indien er meer beroep wordt gedaan op instrument LKS (begroot op € 1,1 miljoen) als gevolg van herstel van de economie, dan heeft dit een negatief effect op de begroting. Daarnaast is het zo dat indien een LKS wordt geïndiceerd, er ook een LKS verstrekt moet worden het gaat hier namelijk om een open-eind-regeling.
Impact	Het eventuele overschrijdingsrisico wordt ingeschat op 25%, in de categorie laag.
(Beheers)maatregelen	Periodieke monitoring via de P&C cyclus en tussentijdse rapportages.

Risico: Toenemende onkruiddruk door warmer en natter weer	
Omschrijving risico	Grotere inspanning behoud basis kwaliteit onderhoud verzorgend onderhoud openbare ruimte door structureel warmer en natter weer.
Impact	Er lijkt een trend in de weersontwikkeling te zijn waarbij het, het hele jaar door, warmer en natter is. Daardoor neemt de onkruiddruk in plantsoenen en op verhardingen (wegen) toe. Dit vraagt om een grotere inspanning in het onderhoud om aan het basis onderhoudskwaliteit te blijven voldoen. Door te veel onkruid in goten en verharding verslechterd waterafvoer. Plantsoenen bezwijken onder de onkruiddruk of beschadigen door te zware ingrepen in het onderhoud. Daardoor is er eerder groot onderhoud (vervangen, nieuwe aanplant) nodig.
(Beheers)maatregelen	Monitoren onderhoudsinspanning en onderhoudsbeeld, kwaliteit plantsoenen monitoren, monitoren onkruiddruk op verharding.

Risico: Dividenduitkering nutsbedrijven	
Omschrijving risico	- Lagere of geen dividenduitkering van nutsbedrijven als gevolg van de verlaging van de WACC (vermogenskostenvoet) van 3,4% naar 2,75%. Gevolg is een lager bedrijfsresultaat en een lagere of misschien zelfs wel geen dividenduitkering.

	- Lagere of geen dividenduitkering van nutsbedrijven als gevolg van de enorme investeringen die de komende jaren gedaan moeten worden in verband met de energietransitie en (de gevolgen van) klimaatverandering. Gevolg is een lager bedrijfsresultaat en een lagere of geen dividenduitkering.
Impact	Forse daling van de dividendopbrengst van met name N.V. Rendo Holding en Enexis Holding N.V. en Vitens.
(Beheers)maatregelen	Via de P&C cyclus worden de gevolgen van de lagere dividendopbrengst gevolgd.

Risico: Dividenduitkering Wadinko	
Omschrijving risico	Lagere dividenduitkering Wadinko N.V.. De participaties waarin Wadinko deelneemt ondervinden problemen als gevolg van de coronacrisis. Vooral bij participaties actief in de maakindustrie verwacht Wadinko een terugval van de omzet. Dit zal het resultaat van Wadinko negatief beïnvloeden.
Impact	De gemeente loopt een financieel risico, doordat de dividenduitkering ter hoogte van € 81.624 geheel of deels kan komen te vervallen, doordat de participaties waarin Wadinko deelneemt financiële steun van de overheid krijgen.
(Beheers)maatregelen	Via de P&C cyclus worden de gevolgen van de lagere dividendopbrengst gevolgd.

Risico: Waardering Onroerende zaken	
Omschrijving risico	Gemeenten zijn met ingang van 2022 verplicht te beschikken op basis van oppervlakte, daar waar dit nu gebeurt op inhoud. De waardering van 2021, die gedaan wordt voor de beschikking van 2022, zal zorgen voor waarde verspringingen. Met ingang van 2021 is er overgestapt naar een nieuwe taxatiepartner, 4Value. De combinatie van taxeren op basis van gebruikersoppervlakte en de nieuwe applicatie, kan zorgen voor een wijziging van de waarde en daarmee leiden tot een toename in het aantal bezwaren
Impact	Veel (no cure no pay) bezwaren zal leiden tot een hoger bedrag aan proceskosten.
(Beheers)maatregelen	De omzetting naar gebruikersoppervlakte is inmiddels volledig doorgevoerd. De nieuwe taxatiepartner heeft de groepsindeling kritisch beoordeeld en aangepast. Daarbij is nadrukkelijk rekening gehouden met de kritiek die de Waarderingskamer daar de afgelopen jaren op heeft gehad. De nieuwe groepsindeling is vooraf uitgebreid besproken met de Waarderingskamer. De nieuwe waarden worden met de bewoners gecommuniceerd door middel van een voormelding. Bewoners ontvangen deze per post of digitaal voorafgaand aan de beschikking en wordt gevraagd de gegevens te controleren en waar nodig deze te corrigeren. Daarmee kunnen we voorkomen dat foutieve waardes toch beschikt worden en leiden tot bezwaren. In de aanloop naar het versturen van de beschikkingen eind februari 2022 zal er op meerdere manieren worden gecommuniceerd met de inwoners over de veranderingen in berekeningen van de WOZ-waarden (van inhoud naar oppervlakte).

Risico: Rioolheffing (lopende bezwaarprocedures)	
Omschrijving risico	De afgelopen jaren bent u meermaals geïnformeerd over procedures tegen de rioolheffing 2013, 2014 en 2015. De Hoge Raad heeft de beroepen op alle punten ongegrond verklaard. De verordeningen en de opgelegde aanslagen rioolheffing zijn in stand gebleven. Daarmee is dit niet langer een risico voor onze financiële positie. Tegen de aanslagen 2016 tot en met 2020 lopen nog wel bezwaarprocedures. Aangezien deze inhoudelijk gelijk zijn aan de gevoerde procedures voor 2013 tot en met 2015, is het financiële risico naar verwachting beperkt.
Impact	Het eventuele risico inzake wordt ingeschat in de categorie laag.
(Beheers)maatregelen	Een eventuele financiële tegenvaller zal net als bij andere risico's moeten worden gedekt uit algemene middelen (Algemene reserve vaste buffer).

Risico: Stijging prijzen gas en elektra	
Omschrijving risico	In verband met momenteel (zeer) hoge prijzen (onder andere door corona – relatief lage olieproductie) voor elektra en gas is er voor 2022 nog geen volume ingekocht. Hierdoor lopen wij een prijsrisico.
Impact	<ul style="list-style-type: none"> - Stijging energiekosten. - In 2020 gas verbruik totaal: 193.458 m3. - Totaal elektra verbruik Gemeente = circa 3.450.000 kWh. - Afhankelijk van de wijzigingen in andere tarieven (energiebelasting / Opslag Duurzame Energie) zal het risico zijn dat alleen door invloed van de prijs van gas en elektra de energielasten toenemen. - De beursprijzen zonder opslagen liggen momenteel op: peak elektra 79,25 €/MWh en gas 25,360 €/MWh. Dit is circa 30% meer dan in 2021. - Risico wordt op dit moment gecijferd op € 160.000.
(Beheers)maatregelen	De gemeente maakt onderdeel uit van een gezamenlijke inkoop procedure. We laten ons hierin adviseren en ondersteunen door experts in de energiemarkt. Zodra de prijs het gunstigste is zal ingekocht worden.

CATEGORIE: OMVANG RISICO: > € 200.000 - < € 500.000

Risico: Jeugd Voogdij 18+	
Omschrijving risico	Bij de meircirculaire 2021 gemeentefonds zijn structureel extra middelen (€ 611.000) beschikbaar gesteld voor de uitvoering van voogdij voor 18+ers. Het is momenteel onduidelijk wat de exacte financiële effecten voor de gemeente zijn. Op basis van risicobenadering wordt geacht dat 50% van het verkregen budget niet benut zal worden. Bij de Najaarsnota 2021 is een bedrag van € 311.000 ingezet om de extra kosten binnen het sociaal domein deels op te vangen. Dit komt meerjarig ook tot uitdrukking in de structurele doorwerking van de Najaarsnota zoals gepresenteerd in voorliggende

	begroting.
Impact	De financiële impact is ingeschat op € 300.000 structureel vanaf 2022.
(Beheers)maatregelen	Niet van toepassing.

Risico: Nieuwe taken GGD IJsselland.	
Omschrijving risico	<p>Een financiële vertaling van de agenda publieke gezondheid voor 2022 valt nog niet te maken en zit dan ook nog niet in de programmabegroting van de GGD. Daarnaast staat op de inkoopkalender van de GGD voor 2022 het aanbesteden van het elektronisch kinddossier. De financiële impact voor de begroting 2022 is onduidelijk. Vooral nog gaat de GGD er vanuit dat dit binnen de begroting 2022 kan worden opgevangen.</p> <p>Het is nog onduidelijk op welke manier (positieve) gezondheid en preventie onderdeel worden van het nieuwe kabinetsbeleid en welke gevolgen dat gaat hebben voor het werk van de GGD. Hiermee is dan ook geen rekening gehouden in de begroting 2022 van de GGD. Op dit moment is nog onduidelijk of dit financiële gevolgen heeft voor de gemeente Steenwijkerland.</p> <p><i>Decentralisatie beschermd wonen:</i></p> <p>De GGD voert in opdracht van de gemeenten uit de regio IJssel-Vecht de beoordeling en indicatie (de toegang) voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang uit. Vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en een zogeheten woonplaatsbeginsel. Daarmee wordt geregeld dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen voor hun eigen inwoners en daartoe ook in staat zijn omdat gemeenten hiervoor ook middelen ontvangen. Dit betekent dat centrumgemeente Zwolle hiervoor niet meer verantwoordelijk is. Voor de GGD is het nog onduidelijk of en in welke vorm de toegang gecontinueerd wordt. Voor 2022 is de overeenkomst met de GGD voor de toegang nog in de huidige vorm gecontinueerd.</p>
Impact	Op dit moment is nog onduidelijk of bovengenoemde zaken financiële gevolgen hebben voor de gemeente Steenwijkerland.
(Beheers)maatregelen	In de bestuursrapportage najaar 2021 hoopt de GGD IJsselland hierover meer bekend te maken.

Risico: Corona en WMO	
Omschrijving risico	<p>We zien nu dat de groep met minder draagkracht het extra zwaar heeft gekregen, waardoor bij meer mensen de draagkracht overschreden wordt. Daarnaast stijgt vanwege de toenemende complexiteit het aantal casussen waarop casusregie gevoerd wordt. Dit uit zich door meer inzet van de hulpverleners, waardoor consulenten meer tijd aan regie kwijt zijn. En verder zien we dat inwoners of huishoudens op meerdere leefgebieden vraagstukken hebben.</p> <p>Gelet op lokale en landelijke signalen over overbelaste mantelzorgers, en de daarbij behorende scenario's, verwachten wij dat er vormen van lichte respijtzorg en respijtzorg aan huis zich zullen ontwikkelen, waardoor de kosten met name voor respijtzorg kunnen toenemen.</p>

	Wij verwachten dat deze ontwikkeling zich nog zal voortzetten en dat ook na de lockdown sprake zal zijn van een toename van complexe problematiek. Landelijk is de verwachting dat mensen in minder stabiele situaties (gezondheid, werk, inkomen, netwerk) door een opeenstapeling van risico's extra geraakt worden. We gaan nu uit van een stijging van 10% van de kosten voor WMO-hulp. Door leidt tot een mogelijk tekort van € 0,5 miljoen vanwege de ontwikkeling, de omvang en de complexiteit van de aanvragen. Dit kan in 2021, maar ook in de jaren daarna optreden.
Impact	De financiële impact is ingeschat op in totaal € 500.000 (2022: € 250.000, 2023 € 250.000).
(Beheers)maatregelen	Voorgesteld wordt in de monitor sociaal domein de vinger aan de pols te houden m.b.t. het corona effect. Bij de jaarrekening 2021 herzien of het effect zich voor doet in 2022. Zo ja, bij de jaarrekening 2021 een voorstel doen om een financiële bijdrage te storten ter hoogte van het risico in de 'bestemmingsreserve coronagerelateerde uitgaven Sociaal Domein'.

Risico: Minimabeleid (incl. schuldhulpverlening)	
Omschrijving risico	Uitkeringen bijzondere bijstand en minimabeleid zijn zogenaamde open eind financieringen. Afhankelijk van het aantal aanvragen en hoogte van de uitkeringen kunnen er onder- dan wel overschrijdingen plaatsvinden. Het opgenomen budget in de begroting bedraagt € 2,1 miljoen.
Impact	Het eventuele overschrijdingsrisico wordt ingeschat op 10%, in de categorie laag.
(Beheers)maatregelen	Periodieke monitoring via de P&C cyclus en tussentijdse rapportages.

Risico: Essentaksterfte	
Omschrijving risico	De essentaksterfte is voor een aantal grotere boomstructuren in de gemeente nog steeds een bedreiging. Door het droge voorjaar van de afgelopen jaren heeft de veroorzakende schimmel minder bomen aangetast. Het is echter niet uit te sluiten dat het aantal aantastingen, met uiteindelijk afsterven tot gevolg, weer gaat toenemen. Grote laanstructuren in de polders en de boomstructuren langs de paden in Giethoorn bestaan uit essen. Het wegvallen van deze boomstructuren zal leiden tot ernstige kwaliteitsverlies, herplant zal altijd nodig zijn om de landschapskarakteristiek en het dorpskarakter te behouden.
Impact	Het wegvallen van de boomstructuur langs de paden in Giethoorn heeft ruimtelijke consequenties, het dorpsbeeld wordt ernstig aangetast. Ook is het verwijderen van grote bomen op deze locatie complex door de moeilijke bereikbaarheid. Ook laanstructuren in de polders hebben sterke invloed op de ruimtelijke kwaliteit.

(Beheers)maatregelen	Ieder jaar worden alle essen geïnspecteerd. Aangetaste essen worden gemonitord. De periode vanaf het moment van aantasting tot het sterven van de boom is gemiddeld 5 tot 7 jaar. In deze periode kan worden overgegaan met het vervangen van de aangetaste bomen. Door de bomen gefaseerd te vervangen blijft de kwaliteit en de kwaliteit van het dorp Giethoorn en het polderlandschap (onder andere Polder Giethoorn en polder IJsselham) behouden. Bij zware aantasting van de bestaande structuren kunnen de kosten voor herstel oplopen tot € 400.000, risicokans: ruim. Het is niet waarschijnlijk dat alle bomen tegelijk worden aangetast, daarmee kan deze opgave gefaseerd over de jaren worden opgepakt.
-----------------------------	---

Risico: Onderhoud openbare ruimte	
Omschrijving risico	Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte wordt gebruik gemaakt van speciale computerprogramma's. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan het op orde brengen van deze programma's. Ondertussen is het gehele areaal ingevoerd. D.m.v. inspecties wordt de staat van onderhoud bepaald. Het risico van schade als gevolg van achterstallig onderhoud is afhankelijk van de gekozen frequentie van inspecteren. Op basis van deze gegevens wordt de besteding van het jaarlijkse onderhoudsbudget bepaald. In 2017 zijn de beleidsplannen voor wegen, fietspaden, openbare verlichting en oeververbindingen geactualiseerd en is een belangrijke slag gemaakt in het inzichtelijk maken van de onderhoudstoestand van deze kapitaalgoederen. Op basis hiervan kan planmatiger worden gewerkt. De meerjarige onderhoudsplannen zijn niet over hele linie op het onderhoudsniveau 'basis' gebaseerd, maar in sommige gevallen op 'beperkt basis' en begraven op 'hoog'.
Impact	Het financieel risico wordt ingeschat op € 500.000. Doordat onze kapitaalgoederen voortaan meer planmatig worden beheerd en wij de komende jaren fors investeren, komen wij tot een lage risicokans.
(Beheers)maatregelen	Periodieke monitoring en rapporteren in tussenrapportages

Risico: BTW-compensatiefonds	
Omschrijving risico	Gemeenten declareren BTW terug op grond van het BTW-compensatiefonds (BCF). Voor dit fonds geldt een maximaal te declareren bedrag. Zolang dit zogeheten plafond niet is bereikt, wordt het niet gebruikte gedeelte op begrotingsbasis toegevoegd aan de Algemene uitkering van het Gemeentefonds. Met ingang van de Programmabegroting 2021-2024 is besloten om het maximaal toegestane bedrag van € 295.000 op te nemen. Dit is in de huidige meerjarenraming niet gewijzigd.

Impact	Indien het maximum te declareren bedrag bij BCF wordt bereikt of een overschrijding hiervan in enig jaar, betekent dit dat er een nadeel optreedt binnen de Algemene uitkering van het Gemeentefonds. Dit nadeel kunnen we niet kwantificeren. Het eventuele overschrijdingsrisico wordt ingeschat op 75%, (2021: 50%) in de categorie hoog. Door het aantrekken van de economie en de betere begrotingspositie van gemeenten is de verwachting dat het plafond eerder wordt bereikt.
(Beheers)maatregelen	Elk jaar wordt het op te nemen budget opnieuw berekend.

Risico: Rentestijging	
Omschrijving risico	De rente bevindt zich op een historisch laag niveau. Bij een aantrekkende economie is een rentestijging niet ondenkbaar. In 2021 is ook nog eens zichtbaar sprake van stijgende inflatie, prijzen worden duurder. Door de Europese Bank wordt tot en met medio 2022 nog een beleid gevoerd om de rente op het huidige niveau te stabiliseren. Daarnaast kunnen de spanningen in de wereld ook van invloed zijn op het rentepercentage. Het zijn risico's die door de gemeente niet te beïnvloeden zijn, maar die zich wel kunnen voordoen.
Impact	Het eventuele overschrijdingsrisico wordt ingeschat op 50%, in de categorie ruim. Een rentestijging van 1% wordt gekwantificeerd op ongeveer € 100.000 in 2022 oplopend naar € 400.000 in 2026 op basis van een investeringsvolume van € 10 miljoen per jaar.
(Beheers)maatregelen	Jaarlijks voor de begroting wordt op basis van de rentegegevens op 1 augustus een herberekening gemaakt van de rentecomponent. Via de P&C cyclus worden de financiële gevolgen van de rente gerapporteerd.

Risico: Fiscale procesbeheersing	
Omschrijving risico	<p>De organisatie is zich niet altijd bewust van fiscale risico's en kansen waardoor mogelijk onnodige risico's worden gelopen. Het is daarom van belang om vast te leggen hoe de organisatie met de fiscaliteit omgaat.</p> <p>Het college van de gemeente Steenwijkerland heeft zich geëngageerd aan horizontaal toezicht (HT) door ondertekening van een convenant met de Belastingdienst op 9 juli 2012. In het convenant zijn kernwaarden als transparantie, begrip en vertrouwen sleutelbegrippen en vormen de basis voor een goede fiscale verantwoording.</p> <p>Er zijn zes criteria opgesteld, waaraan grote ondernemingen moeten voldoen, willen zij een convenant willen sluiten. Organisaties, zoals de gemeente Steenwijkerland, die thans onder de overgangsregeling van Horizontaal toezicht vallen, dienen uiterlijk ultimo 2022 aan deze criteria te voldoen. Binnen het horizontaal toezicht verschuift de nadruk naar het gezamenlijk kunnen vaststellen dat door organisaties onder het handhavingsconvenant ingediende aangiften aanvaardbaar zijn. Daarbij hoort de verwachting dat een organisatie een fiscale self-assessment maakt en deelt met de Belastingdienst.</p>

Impact	Bij het niet voldoen aan de fiscale verplichtingen kan de Belastingdienst naheffingsaanslagen opleggen eventueel verhoogd met boetes. Bij het niet of niet tijdig voldoen aan de criteria zoals opgesteld door de Belastingdienst vervalt het convenant en zal de gemeente vallen onder een meer retrospectief toezicht met boekenonderzoek en controle.
(Beheers)maatregelen	<p>Inmiddels is een overleg gestart met de Belastingdienst om te komen tot een nieuw convenant. Daartoe is een 1^e concept Fiscaal beleidsplan opgesteld en besproken. De volgende stap is deze verder uit te werken en binnen de gemeente te behandelen. Ook zal een risicoanalyse worden opgesteld en eind 2021 worden besproken met de Belastingdienst. Het streven is om in 2022 een nieuw convenant af te sluiten.</p> <p>De gemeente streeft ernaar om van controle (achteraf) naar control (vooraf) te komen. Hierbij kunnen kansen eerder worden gelokaliseerd en risico's vooraf worden vermeden.</p>

CATEGORIE: OMVANG RISICO: > € 500.000

Risico: Impact corona jeugd	
Omschrijving risico	<p>De impact van corona is: een toename van de complexiteit van de hulpvragen en wachtlijsten bij de jeugd-ggz en de Raad voor de Kinderbescherming. Dit heeft tot gevolg dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de werkdruk van de toegang fors is toegenomen; - er meer overbruggingszorg wordt gerealiseerd i.v.m. wachtlijsten bij de jeugd-ggz en de Raad voor de Kinderbescherming; - er meer expertise en deskundigheid van de toegang verwacht. - er wordt een groter beroep gedaan op informele zorg. <p>De Nederlandse GGZ stelt dat er een stijging van het aantal kwetsbare kinderen is te zien van 30% tot 60% welke is te relateren aan corona.</p> <p>In 2021 is onder andere een forse stijging te zien van het aantal spoedzaken ten opzichte van dezelfde periode 2020 en 2019. Na een trendmatige daling van het aantal voorzieningen in de periode maart 2019 tot en met december 2020 is er in 2021 een stijgende trend te zien van + 115. Deze stijging rekenen wij voor 50% toe aan corona (58 voorzieningen). Dit komt neer op afgerond € 600.000 voor 2021.</p> <p>De doorlooptijd van voorzieningen in de Jeugdwet ligt gemiddeld boven het jaar. Het is om die reden aannemelijk dat het corona effect in 2021 na-ijlt in de jaren 2022 en 2023.</p>
Impact	De financiële impact is ingeschat op in totaal € 1.000.000 (2022: € 650.000, 2023 € 350.000).
(Beheers)maatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. De toegang versterken met extra formatie jeugdconsulenten. 2. Een jeugdconsulent toevoegen aan de samenwerking met de huisartsen en praktijkondersteuners bij de huisarts (POH-ers). 3. De deskundigheid en expertise van de toegang uitbreiden met een gedragsdeskundige en ggz-expertise. 4. De toegang versterken met meer deskundigheid rondom echtscheidingsproblematiek.

	<p>5. De rol en deskundigheid van de toegang rond huiselijk geweld en kindermishandeling versterken door een aandacht-functionaris huiselijk geweld en kindermishandeling aan te stellen.</p> <p>6. De backoffice versterken met en administratieve functie die taken van de jeugdconsulent kan overnemen.</p> <p>7. Het voorveld versterken met informele zorg van onder andere 'steun-gezinnen'.</p> <p>8. Het volledige risico afdekken binnen de 'bestemmingsreserve coronagerelateerde uitgaven Sociaal Domein'.</p>
--	---

Risico: Inkoopmodel 2022 RSJ	
Omschrijving risico	<p>Het aanbestedingstraject voor specialistische jeugdhulp, uitgevoerd door het RSJ IJsselland, loopt. Het doel was per 1 januari 2022 voldoende aanbod (kwalitatief en kwantitatief) in te kopen, op de percelen Ambulante Jeugdhulp, Wonen en Verblijf en Dyslexie, conform de gestelde voorwaarden in het inkoopdocument. In het inkoopdocument zijn ook de tarieven vastgelegd die een aanbieder ontvangt wanneer zij hulp verleent.</p> <p>De strategie ging uit van een beperkt aantal aanbieders dat niet zou inschrijven en waarmee op basis van een continuïteitsanalyse alsnog aanvullende afspraken mee konden worden gemaakt om hen te overtuigen alsnog in te schrijven. De ervaring is nu is dat een groter deel van de zorgaanbieders niet gaan inschrijven. Redenen die aanbieders aangeven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de tarieven zijn niet kostendekkend; - er is gebrek aan vertrouwen in uitwerking inkoopmodel en regionale werkwijze tussen de stakeholders (lokaal/regionaal/ bovenregionaal); - men ervaart een gebrek aan visie vanuit de regio; - ze willen voorafgaand aan inschrijven duidelijkheid over de budgetten. <p>De aanbieders die niet in schrijven omvatten een kwalitatieve en kwantitatieve omvang die niet kan worden opgelost met andere aanbieders. Samen verlenen zij hulp aan 41% van de jeugdigen in de regio.</p>
Impact	De financiële impact is ingeschat op € 500.000 structureel vanaf 2022.
(Beheers)maatregelen	Op regionaal niveau worden gesprekken gevoerd met zorgaanbieders. Bestuurlijk is het besluit genomen de aanbesteding van specialistische jeugdhulp op pauze te zetten. Om het proces zorgvuldig te blijven doorlopen is er meer tijd nodig om een aantal zaken verder uit te werken en/of te bespreken alvorens we weer verder gaan met de aanbesteding.

Risico: Participatiewet (uitkeringen en rijksbijdrage)	
Omschrijving risico	De gemeente is volledig financieel verantwoordelijk voor het bijstandsgedeelte van de wet. Van het rijk wordt hiervoor jaarlijks wel een bijdrage ontvangen. Het in de begroting opgenomen te ontvangen budget betreft een voorlopig inschatting van hetgeen door het rijk toegekend gaat worden. In oktober van het begrotingsjaar wordt het definitieve budget pas bekend gemaakt. De hoogte van het budget is onder andere afhankelijk van de conjuncturele ontwikkelingen op landelijk niveau. Bij minder

	<p>verstrekke bijstandsuitkeringen dan van tevoren is ingeschat wordt het budget naar beneden bijgesteld, bij meer verstrekke bijstands-uitkeringen wordt het budget naar boven bijgesteld.</p> <p>In de begroting 2022 wordt er verder rekening mee gehouden dat er in dat jaar gemiddeld 713 bijstandsuitkeringen worden verstrekt. De begrote uitgaven bedragen hierdoor € 10.188.000.</p> <p>Voor de IOAW en IOAZ bedragen deze aantallen gemiddeld 37 uitkeringen en een begroot bedrag ter hoogte van € 548.000. De gedane aannames kunnen in werkelijkheid afwijken.</p>
Impact	Ingeschat wordt dat de gemeente een risico loopt van 10% van het begrote te ontvangen rijksbudget (€ 12.929.000), met een ruime risico kans. De afwijking op de uitkeringen wordt berekend op 10% van het bedrag dat is opgenomen aan te verstrekken uitkeringen (€ 10.736.000), ook met een ruime risicokans. Bij een forse overschrijding van het budget kan overigens (onder voorwaarden) een beroep worden gedaan op de ingebouwde Vangnetregeling bij het rijk.
(Beheers)maatregelen	Periodieke monitoring via de P&C cyclus.

Risico: Investeringsprojecten ruimtelijk domein	
Omschrijving risico	Voor de aanleg en instandhouding van voorzieningen in de omgeving zijn investeringen noodzakelijk. De kredieten die met deze investeringen zijn gemoeid worden projectmatig aangevraagd en gemonitord. Een totaaloverzicht van de lopende projecten is door middel van een projectenlijst inzichtelijk. De aard en omvang van deze projecten kunnen erg verschillen en daarmee ook de risico's die per project worden gelopen. Om op projectniveau de risico's inzichtelijk te kunnen maken is de zogenaamde prescan ingevoerd. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar financiële risico's, maar ook naar bijvoorbeeld organisatorische, juridische en maatschappelijke risico's. In de prescan wordt voor het inschatten van de kans van voorkomen gebruikt gemaakt van drie niveaus (klein, gemiddeld en groot). Voor het totaal van de risico's van alle projecten kan worden uitgegaan van een gemiddelde kans van voorkomen.
Impact	Het verleden heeft bewezen dat er investeringsprojecten zijn die uit de pas kunnen lopen. In de praktijk blijkt echter dat dit zich zowel in negatieve als ook in positieve zin kan voordoen. Adequaat en tijdig rapporteren is hierin van het grootste belang.
(Beheers)maatregelen	Aan de voorkant begint het met realistisch begroten. Afhankelijk van de risico's worden beheersmaatregelen ingezet. Door middel van kwartaalrapportages wordt de voortgang van het project en de beheersing van de risico's gemonitord. Zowel financieel als ook qua planning zal hier naar worden gekeken. Op het moment dat zich een risico voordoet zal hierover worden gerapporteerd.

Risico: Projecten Openbare Ruimte en de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof)	
Omschrijving risico	Veel stikstofneerslag is vaak slecht voor de natuur. Daarom regelt de Wet natuurbescherming (Wnb) dat een vergunning nodig is voor plannen en projecten die mogelijk nadelig zijn voor Natura2000-gebieden. Sinds 1 juli 2021 is een vergunning op grond van de Wnb niet meer nodig als het gaat om slopen, bouwen of aanleggen. Dit zijn eenmalige activiteiten, die in de Wnb vrijgesteld zijn van de vergunningplicht. Het gaat dan om het slopen en/of bouwen van gebouwen, het aanleggen van wegen etc. Voor stikstofuitstoot in de gebruiksfase van het gebouwde / aangelegde is dus nog steeds wel een beoordeling en zo nodig een vergunning vereist.
Impact	Omdat er sinds 1 juli 2021 een vrijstelling van de vergunningplicht geldt, is het stikstofprobleem nu een beperkter risico voor het uitvoeren van Projecten Openbare Ruimte. De realisatie van voorzieningen die in de gebruiksfase geen stikstof uitstoten (bijv. riolering, fietspaden) is zonder vergunning voor gebiedenbescherming mogelijk. Er zijn nu nog geen rechterlijke uitspraken of de in de Wnb opgenomen vrijstelling in overeenstemming is met de bescherming van Natura2000-gebieden op grond van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het is dus niet zeker dat de vrijstelling na rechterlijke toetsing standhoudt.
(Beheers)maatregelen	Het rijk werkt op diverse manieren aan maatregelen om de stikstofuitstoot terug te dringen.

Risico: Aansprakelijkstelling Riolering	
Omschrijving risico	<p>Eind februari 2019 ontvangt de gemeente een dagvaarding welke betrekking heeft op een schadeclaim van € 3 miljoen van een veehouder die de gemeente aansprakelijk stelt voor de verontreiniging met rioolwater van een perceel waarop de veehouder voedergewassen voor zijn vee verbouwde. De veehouder beweert dat hij sinds 2007 te maken heeft gehad met de verontreiniging van een stuk land, doordat sprake was van overstromingen van een gemeentelijke rioolput. De veehouder stelt dat hij dientengevolge te kampen heeft gekregen met diverse problemen, waaronder sterfte van vee en medische klachten.</p> <p>De zaak is overgedragen aan de huisadvocaat. De zitting was 31 augustus 2021, wanneer de uitspraak volgt is op dit moment onbekend. De advocaat geeft aan dat het causaal verband tussen de overstromingen van de rioolput en de geclaimde schade door de veehouder niet voldoende lijkt aangetoond en dat het schadebedrag daarnaast buitenproportioneel hoog lijkt.</p>
Impact	De gemeente loopt een financieel risico dat de schadeclaim wordt toegewezen. Het is een risico voor de algemene middelen, omdat egalisatievoorziening riolering de functie heeft om tariefschommelingen op te vangen.
(Beheers)maatregelen	Afwachten op uitspraak Rechtbank.

Risico: Ontwikkeling algemene uitkering uit het gemeentefonds	
Omschrijving risico	Gemeenten ontvangen het grootste gedeelte van hun inkomsten uit de Algemene uitkering van het Gemeentefonds. Hoeveel uitkering wordt ontvangen is voor een groot gedeelte afhankelijk van de hoogte van de rijksuitgaven. Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de Algemene uitkering (samen de trap op en samen de trap af). De jaarlijkse toe- of afname van de Algemene uitkering op basis van dit principe wordt het accres genoemd. Het accres heeft de afgelopen jaren weinig stabiliteit laten zien. Het ene moment is er een flinke tegenvaller, een tijdje later gevolgd door een flinke meevaller. Het is dan ook zeer lastig om hier op een goede manier mee om te gaan. Mogelijk dat een nieuw Kabinet besluit om met ingang van het begrotingsjaar 2023 de normeringssystematiek aan te passen om meer stabiliteit te creëren.
Impact	De gemeente is voor een groot gedeelte afhankelijk van de inkomsten uit het Gemeentefonds. In de begroting is voor het jaar 2022 een ontvangst geraamd van bijna € 84,6 miljoen. Als de uitkering tegenvalt, kan dit betekenen dat het financieel beleid moet worden bijgesteld. De impact is de afgelopen jaren groter geworden vanwege de decentralisaties in het sociaal domein, waardoor het gemeentefonds in omvang is toegenomen en daarmee ook het risico voor de gemeente.
(Beheers)maatregelen	Wij hebben een aantal beheersmaatregelen getroffen om de gevolgen van tegenvallers in de Algemene uitkering op te kunnen vangen: <ol style="list-style-type: none"> 1. De 'Algemene reserve vaste buffer' die is bedoeld om onverwachte tegenvallers op te vangen (ijzeren voorraad voor het opvangen van calamiteiten). 2. Bestemmingsreserve voor het sociaal domein.

Risico: Nieuwe CAO gemeentepersoneel	
Omschrijving risico	Één van de aanvullende bezuinigingen uit de Programmabegroting 2021-2024 is het niet ramen van looncompensatie in 2021. Dat betekent dat een CAO-verhoging voortvloeiend uit de lopende onderhandelingen binnen het aanwezige budget moet worden opgevangen, oftewel bezuinigd. Concreet betekent dit dat er taakstellend wordt bezuinigd op personele lasten omdat wij lokaal CAO-afspraken dienen uit te voeren. Hierdoor zullen effectief minder taken uitgevoerd kunnen worden. Op dit moment is nog geen zicht op wanneer een nieuwe CAO wordt afgesloten/inwerking treedt.
Impact	Zolang er geen nieuwe CAO is afgesloten, kunnen we geen inschatting geven van de financiële gevolgen voor 2021 en 2022. De nieuwe pensioenpremies van het ABP (het werkgeversdeel) zijn inmiddels wel bekend en budgettair verwerkt in voorliggende begroting (zie paragraaf 3.5.3).
(Beheers)maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - Voor 2022 wordt in voorliggende begroting uitgegaan van een stijging van de lonen en sociale lasten van 1,2% (op basis van de CPB-ramingen van afgelopen voorjaar, zie PPN 2021-2025, p. 80). - Voorzichtigheidshalve hebben we ervoor gekozen om de extra uitgaven in 2022 als gevolg van de stijging van de premies in voorliggende begroting op te nemen.

Risico: Informatieveiligheid	
Omschrijving risico	Op de golven van razendsnelle technologische ontwikkelingen organiseert de samenleving zich sneller en digitaal waardoor een steeds groter deel van ons leven en werk verloopt via digitale kanalen. Met de toename van de digitale mogelijkheden nemen echter ook de kwetsbaarheden en bedreigingen van het digitale domein toe, met soms verstrekkende gevolgen. De recente 'hack' in de gemeente Lochem is daarvan een voorbeeld. Een dergelijk digitale ontwrichting heeft grote consequenties voor de continuïteit van de dienstverlening en bedrijfsvoering. Daarnaast kan dit gepaard gaan met omvangrijke financiële gevolgen.
Impact	De positieve ontwikkelingen in de informatiesamenleving gaan gepaard met toenemende risico's op uitval van de gemeentelijke dienstverlening en bedrijfsvoeringsprocessen met alle financiële gevolgen van dien.
(Beheers)maatregelen	Verhogen van de gemeentelijke digitale weerbaarheid, zoals invulling geven aan het basisbeveiligingsniveau door implementatie van de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO), het continue monitoren van (extern en interne) bedreigingen en het periodiek uitvoeren van analyses en testen.

Risico: Inflatie	
Omschrijving risico	De economie trekt aan, er zijn meer banen dan werklozen, materialen zijn niet leverbaar en worden steeds duurder. De inflatie neemt toe. Dit geldt niet allen voor materialen, maar indirect ook voor loonontwikkeling.
Impact	Als de prijzen met 1% stijgen dan leidt dat extra uitgaven van naar schatting € 500.000. (dit is excl. de doorwerking naar de algemene uitkering van het gemeentefonds via de normeringssystematiek).
(Beheers)maatregelen	Jaarlijks volgt de gemeente Steenwijkerland de uitgangpunten zoals gepubliceerd door het CPB. Dit blijft ongewijzigd. <i>NB In voorliggende begroting is voor 2022 gerekend een inflatie van 1,7% (zie de PPN 2021-2025, p. 74 en 75).</i>

Risico: Omgevingswet	
Omschrijving risico	De invoering van de Omgevingswet is een grote opgave voor de organisatie. Op 1 juli 2022 gaat de wet in. Na 2022 zijn we niet klaar, maar zullen we de omgevingswet nog verder implementeren. Dit traject loopt tot uiterlijk 2029. Risico bestaat dat het budget voor invoering onvoldoende blijkt te zijn voor een goede invoering.
Impact	De invoering van de omgevingswet brengt drie soorten kosten met zich mee die lastig in te schatten zijn en in die zin een risico vormen: <ul style="list-style-type: none"> - Voorbereidings- en implementatiekosten; - Verandering in de structurele lasten. Deze lasten kunnen wijzigen door een verandering in de personeelsbehoefte en een vermoedelijke daling van de legesopbrengsten. Een kwantitatieve duiding is nog niet te geven, dat zal pas

	<p>mogelijk zijn als er grote stappen zijn gezet met de omgevingsvisie en het omgevingsplan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mogelijke incidentele frictiekosten. Deze kosten kunnen optreden als gevolg van een verschuiving in het personeel. Een kwantitatieve duiding is nog niet te geven.
(Beheers)maatregelen	Binnen de organisatie is het programma omgevingswet opgezet. In dit programma worden de inhoudelijke en financiële risico's in de gaten gehouden en worden er maatregelen op getroffen.

4.2.4. Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Nu de weerstandscapaciteit is bepaald en de omvang van de te lopen risico's kunnen beide met elkaar worden geconfronteerd. Ook al is de omvang van een risico niet exact te becijferen, in ieder geval hebben wij ze als PM benoemd, zodat inzicht ontstaat in welke risico's de gemeente loopt. Daarbij kunnen zich de volgende scenario's voordoen:

1. Uitkomst inventarisatie risico's/weerstandscapaciteit > 1, er is onvoldoende weerstandscapaciteit aanwezig;
2. Uitkomst inventarisatie risico's/weerstandscapaciteit < 1, er zijn overtollige middelen (die alternatief kunnen worden aangewend);
3. Uitkomst inventarisatie risico's/weerstandscapaciteit = 0, risico's en middelen zijn voldoende (wordt meer beschouwd als een theoretische situatie).

Op basis van de in het risicoprofiel opgenomen risico's, die gekwantificeerd kunnen worden (exclusief de zogenaamde PM-posten), bedraagt het totale risicobedrag afgerond € 8,7 miljoen. Op basis van de gehanteerde wegingsfactoren bedraagt het risicobedrag afgerond € 2,9 miljoen. Dat vertaalt zich in 2022 in een score van 6,1 op de weerstandsratio (zie paragraaf 4.2.5.7.).

4.2.5. Diverse kengetallen

4.2.5.1. Inleiding

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van een goede controle door de raad op de financiële positie van onze gemeente. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling) van de financiële positie.

De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen. Ze geven dus inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen moeten in samenhang beoordeeld worden, omdat ze alleen gezamenlijk en in onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente.

De financiële positie is geen doel op zich en moet altijd gezien worden in het licht van de totale maatschappelijke opgave van de gemeente. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te maken voor de (middel)lange termijn.

We kennen de volgende kengetallen:

1. netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
2. solvabiliteitsratio;
3. grondexploitatie;

4. structurele exploitatieruimte;
5. belastingcapaciteit;
6. weerstandsratio.

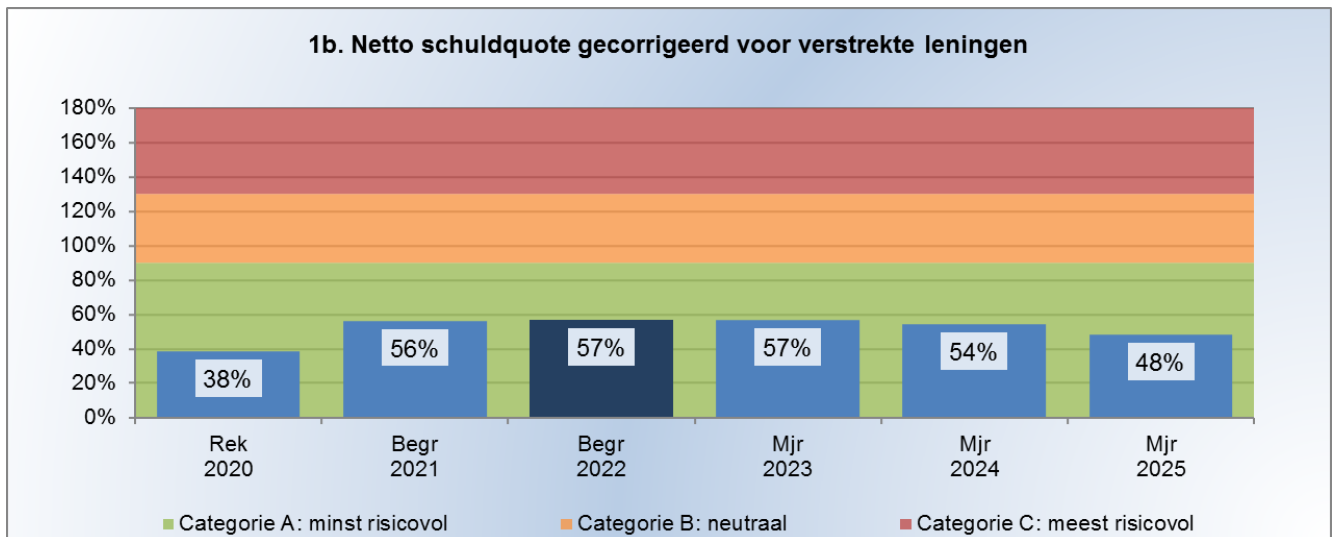
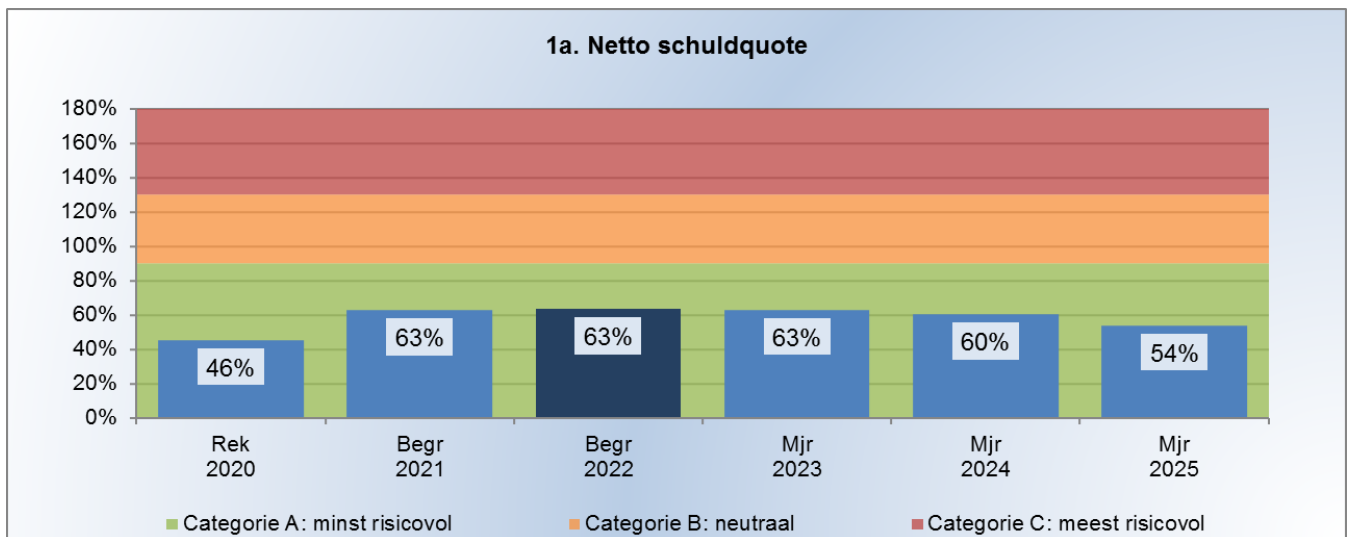
Naast de kengetallen voor het structurele begrotingsevenwicht is een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. Hoe de kengetallen berekend worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze heeft geen functie als normeringsinstrument voor het financieel toezicht door de provincies. De invoering van deze kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor de raadsleden inzichtelijker te maken. Voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente worden de kengetallen in samenhang bezien. Het totaalbeeld geeft inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid.

4.2.5.2. Netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de totale baten. Het kengetal geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is, valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten, die vervolgens weer worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Bij de netto schuldquote worden de leningen die we hebben uitstaan buiten beschouwing gelaten en bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen wordt hiermee wel rekening gehouden. Een netto schuldquote tussen 0% en 100% is acceptabel, c.q. wordt als normaal (groen) beschouwd. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, bevindt de gemeente zich in de gevarezone (rood). Opgemerkt wordt dat de maten 100% en 130% grove vuistregels zijn.

Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie wordt ook gekeken naar de voorraad bouwgronden en de uitgeleende gelden. Gemeenten met veel grond kunnen meer schulden hebben en dus een hogere schuldquote. De gemeente heeft ook leningen voor woningcorporatie Wetland Wonen aangetrokken. Deze leningen worden een op een doorgegeven. Bij de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd.

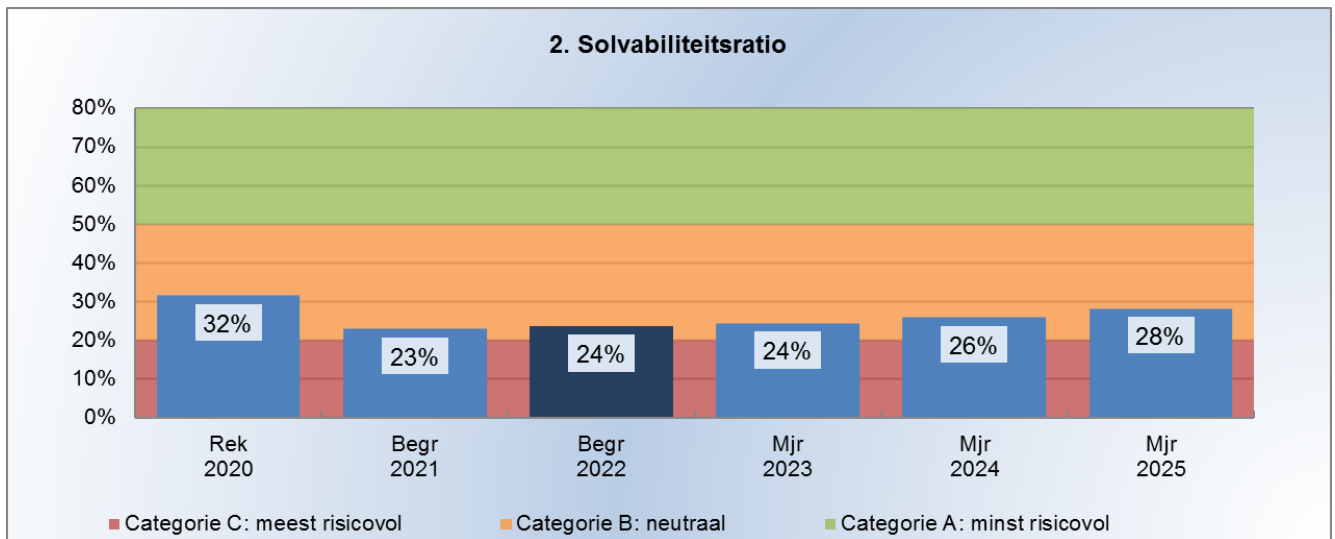
In de volgende grafieken wordt de verwachte ontwikkeling van beide schuldquotes weergegeven. Bij beide schuldquotes vertonen de komende jaren een stabiel patroon.

4.2.5.3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Indien er sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (het totaal van de algemene reserves en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van als een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan her financiële verplichtingen te voldoen. Voor gemeenten geldt dat een ratio tussen de 20% en 70% als normaal wordt gezien.

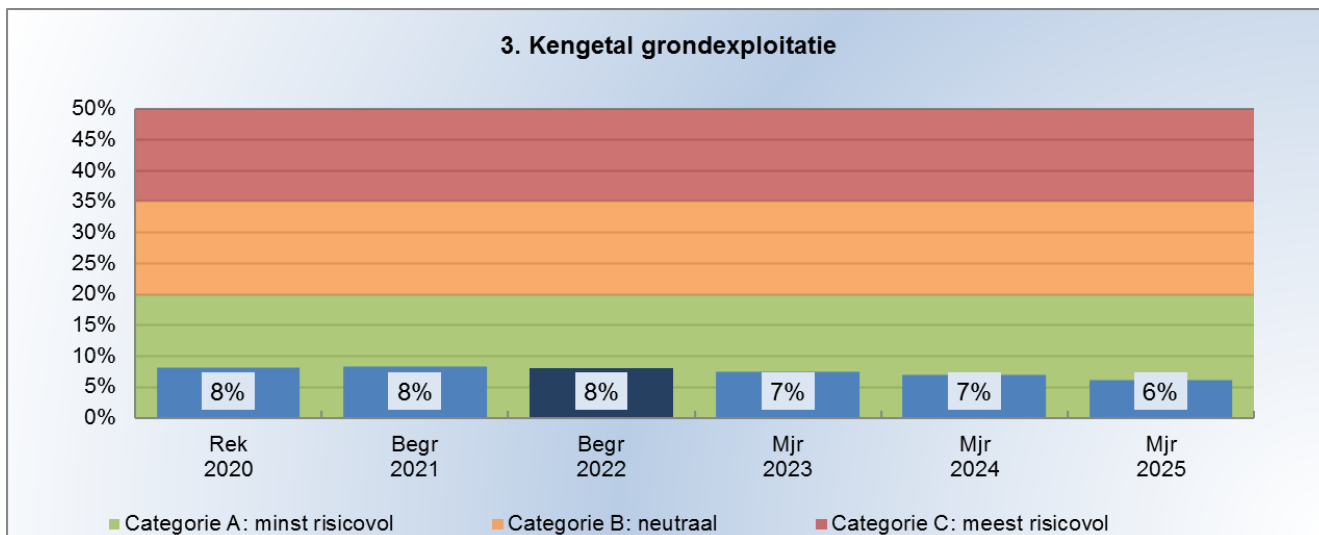
Voor 2022 verwachten we een solvabiliteitsratio van 24%, terwijl we voor 2025 rekening houden met een uitkomst van 28%. Ten opzichte van de vorige programmabegroting is de score verbeterd. Ter indicatie: voor 2021 was de raming 18%. Belangrijkste oorzaken van de verbetering is het positief rekeningssaldo 2020 van € 4,4 miljoen, de nieuwe winstprognoses voor de grondexploitaties en de storting van ruim € 1 miljoen in de Algemene reserve vaste buffer.

4.2.5.4. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen de waarde van de (bouw-)gronden en het totaal aan (geraamde) baten van de gemeente. Hoe lager het percentage des te geringer het risico. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente. Als gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt de gemeente relatief een gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet deze worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. De VNG adviseert een norm van 10%.

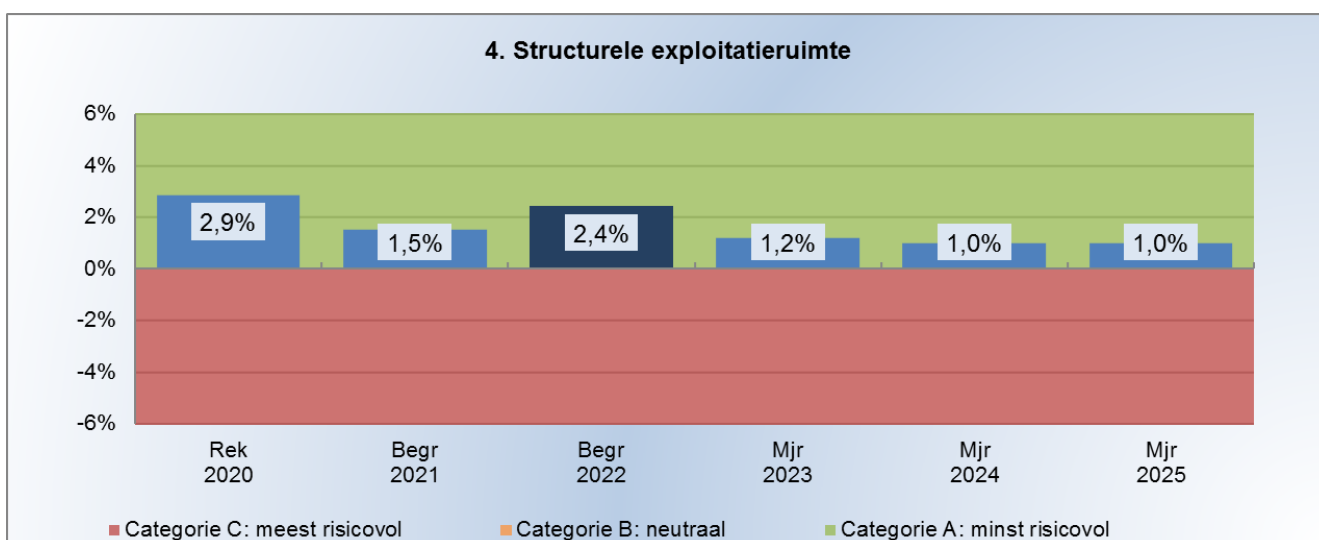
In de afgelopen jaren was een dalende tendens waar te nemen voor wat betreft de ontwikkeling van het kengetal. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de voorraad bouwgrond. De gemeente Steenwijkerland voert namelijk tot nu toe een faciliterend grondbeleid, tenzij vanwege volkshuisvestings- en economische redenen actief grondbeleid gewenst is. Dat laatste gaat mogelijk veranderen als het woningmarktonderzoek is uitgevoerd, er een nieuwe woonagenda ligt en besluitvorming door uw raad heeft plaatsgevonden over het te voeren grondbeleid (zie paragraaf 4.8). Mocht het beleid worden aangepast, dan zal dat gevolgen hebben voor hieronder gepresenteerde uitkomsten.

4.2.5.5. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele ruimte is. Hierbij wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten. Deze worden vergeleken met de totale baten van de gemeente. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende-zaakbelasting (OZB).

Zoals uit de navolgende grafiek blijkt verwachten wij voor de komende jaren dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten ter dekken.

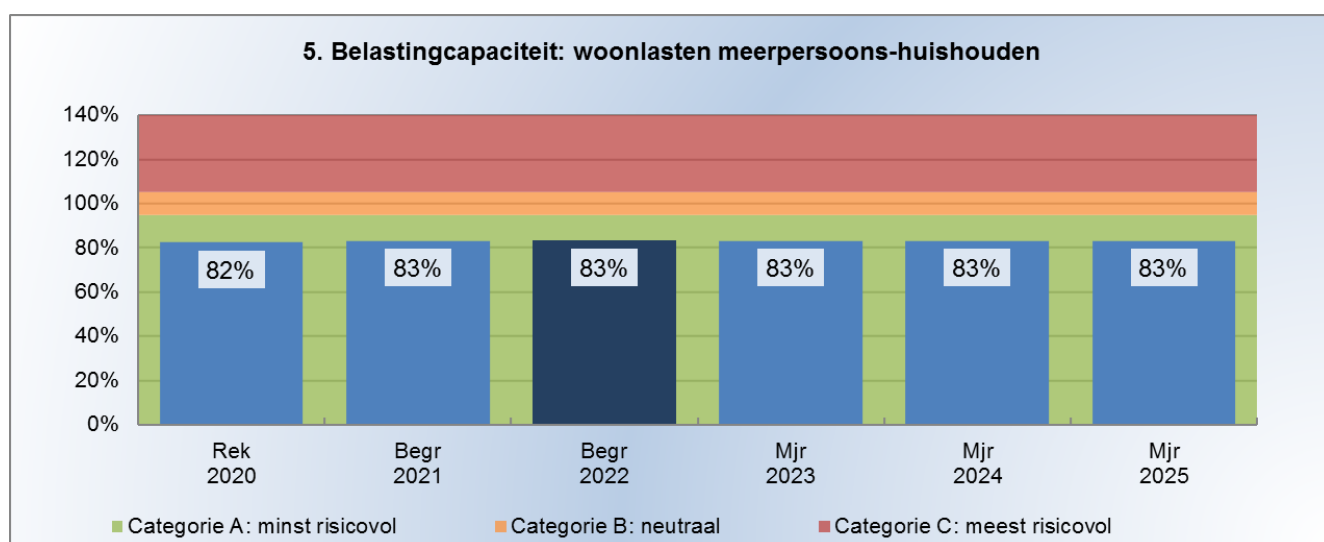

4.2.5.6. Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of waarin er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, riool- en afvalstoffenheffing).

Het kengetal vergelijkt de woonlasten in jaar t met de landelijk gemiddelde woonlasten (COELO) in jaar (t-1). Voor 2021 komt dit cijfer uit op 83%. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijke gemiddelde liggen. Een belastingcapaciteit tussen de 95% en 105% wordt als neutraal beschouwd.

Wij gaan ervan uit dat de woonlasten de komende jaren onder het landelijk gemiddelde zullen blijven en we de komende jaren qua belastingcapaciteit 'groen' blijven scoren. Daarmee zijn we dus in staat om financiële tegenvallers op te vangen en/of is er ruimte voor nieuw beleid.

4.2.5.7. Weerstandratio

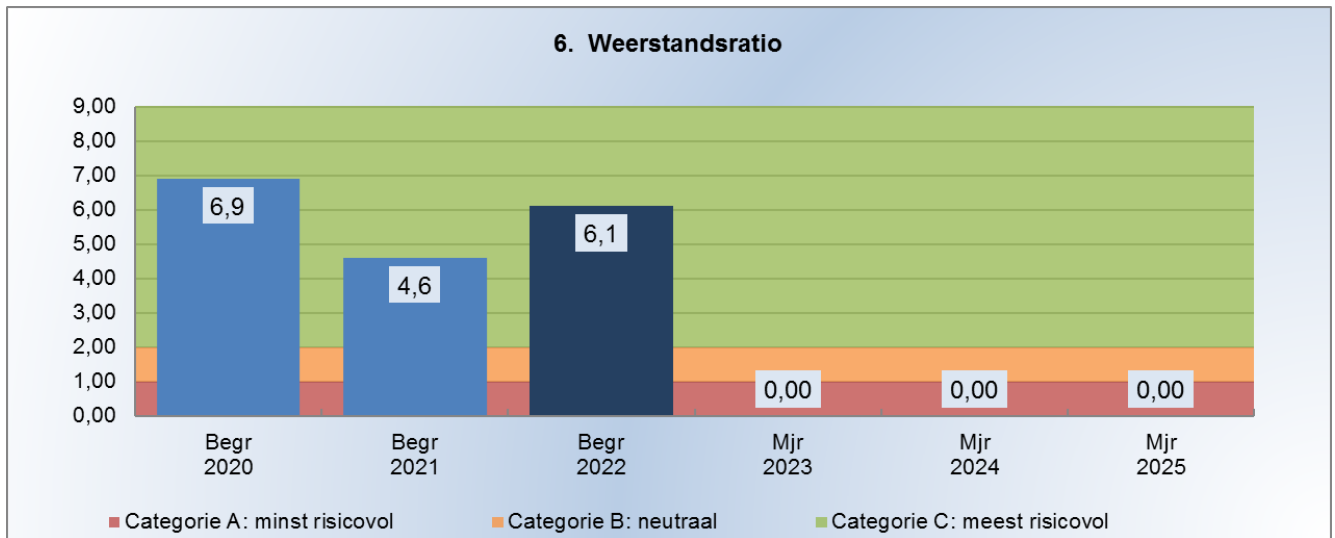
Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De weerstandsratio is een hulpmiddel waarbij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevormd door alle reserves, tenzij er (juridische) verplichtingen zijn aangegeven, de stille reserves en eventuele onbenutte belastingcapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van de risico's, die de gemeente loopt. Voor de berekening worden omvang en kans van de risico's in een risicomodel ingevoerd. Bij de vaststelling van de 'Nota Weerstandvermogen en risicomangement 2019' is afgesproken dat de signaleringswaarde voor de weerstandsratio minimaal 1,0 is. Opgemerkt wordt dat deze waarde alleen betrekking heeft op de risico's die kwantificeerbaar zijn¹⁰.

Bij de berekening van de weerstandratio zijn we bij het opstellen van de begrotingen vanaf 2020 tot nu toe te conservatief geweest. We zijn namelijk uitgegaan van het ongewogen risicoprofiel van de gemeente. Echter, op p. 20 van de 'Nota Weerstandvermogen en risicomangement 2019' staat vermeld dat we het gewogen risico (bedrag x kans) moeten hanteren:

$$\text{Weerstandratio} = \text{Weerstandscapaciteit} / (\text{totale omvang risico's} \times \text{risicopercentages})$$

We hebben er daarom voor gekozen om dit jaar bovenstaande definitie te hanteren (voor alle jaren). Dat resulteert in het volgende beeld voor de weerstandsratio.

¹⁰ De weerstandsratio is vanaf het begrotingsjaar 2020 geïntroduceerd. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 zijn geen cijfers beschikbaar, omdat de uitkomsten sterk afhankelijk zijn van de ontwikkeling van het risicoprofiel, de ontwikkeling van de Algemene reserve vaste buffer en de meerjarige ontwikkeling van de onbenutte belastingcapaciteit.

Verwachting is dat de weerstandsratio in 2022 ruim boven de 2 zal uitkomen. Dit betekent dat de gemeente, zoals het er nu naar uitziet in die jaren over voldoende middelen zal beschikken om eventuele tegenvallers op te vangen.

Signaleringswaarden

De gezamenlijke provinciale toezichthouders en het Rijk hebben signaleringswaarden opgesteld voor de verplichte kengetallen. Zij hebben gekozen voor een indeling in drie categorieën. Waarbij kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en C het meest risicovol. In onderstaande tabel zijn de signaleringswaarden opgenomen.

CO

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	> 2	1 - 2	< 1

Samenvattend is het beeld van de kengetallen voor de gemeente Steenwijkerland de komende jaren als volgt:

Kengetallen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Verplichte kengetallen						
1a. Netto schuldquote	46%	63%	63%	63%	60%	54%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	38%	56%	57%	57%	54%	48%
2. Solvabiliteitsratio	32%	23%	24%	24%	26%	28%
3. Grondexploitatie	8%	8%	8%	7%	7%	6%
4. Structurele exploitatieruimte	2,9%	1,5%	2,4%	1,2%	1,0%	1,0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	82%	83%	83%	83%	83%	83%
Overige kengetallen						
6. Weerstandratio	6,9	4,6	6,1			

'Beoordeling'

Voor vijf van de zes gepresenteerde kengetallen geldt dat we 'groen' scoren. Alleen voor de solvabiliteitsratio begeben we ons in het 'oranje segment'. Overigens verwachten we wel dat we de komende jaren beter zullen scoren op dit kengetal. Verder zien we dat met name de structurele exploitatieruimte sterk is verbeterd ten opzichte van de vorige begroting.

4.3. Paragraaf Meerjaren auditplan

Per 1 januari 2019 is de geactualiseerde verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (artikel 213a van de Gemeentewet) door de raad vastgesteld. In deze verordening is vermeld dat het onderzoeksplan in de paragraaf bedrijfsvoering van de programmabegroting is opgenomen.

Begin 2019 is een geactualiseerd meerjaren auditplan vastgesteld. In dit plan zijn de te onderzoeken processen voor de periode 2019-2022 opgenomen en voorzien van een doelstelling en een planning. Tevens is per proces aangegeven of het onderzoek is gericht op de kwaliteit van de beheersing van het proces, de beoordeling van de doelmatigheid, (financiële) rechtmatigheid of een combinatie hiervan. In bijlage 3 zijn de te onderzoeken processen voor 2022 opgenomen.

4.4. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

4.4.1. Algemeen

De kapitaalgoederen van de gemeente zijn voorzieningen in de openbare ruimte waarvoor investeringen zijn gedaan. Het gaat hierbij om voorzieningen zoals wegen, groen, water, riolering en gebouwen. Het onderhoud aan deze voorzieningen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. Het onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Voor het goed onderhouden van de kapitaalgoederen zijn een aantal zaken belangrijk. Allereerst is het van belang dat bekend is wat moet worden onderhouden en wat de huidige staat van het onderhoud is. Hiervoor maakt de gemeente gebruik van een beheerpakket dat aan de hand van inventarisaties en inspecties in het veld up-to-date wordt gehouden. Vervolgens moet eenduidig bekend zijn wat het gewenste kwaliteitsniveau is. Dit is vastgelegd in de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR), die in 2007 door de gemeenteraad is vastgesteld, en in beleidsdocumenten die per onderdeel beschikbaar zijn. De uitwerking vindt plaats volgens de volgende stappen:

- Waar gaat het over (areaal)?;
- Wat zijn de doelstellingen (beleidskader)?;
- Wat zijn de financiële consequenties van deze doelstellingen?;
- Hoe zijn deze consequenties geborgd in de begroting?

4.4.2. Assetmanagement

Om de aansluiting van de activiteiten op het gebied van beheer en onderhoud met de bestuurlijke ambities en de wensen van de stakeholders te verbeteren en te borgen wordt gewerkt aan de implementatie van een assetmanagementsysteem op basis van NEN-ISO 55000. In onderstaande Roos, een figuur van het kennisportaal voor Assetmanagement 'IamPro', zijn de onderdelen van het systeem weergegeven. Het symbool staat voor het open karakter van het systeem. Het systeem is open in de zin van flexibel, maar ook in de zin van transparant en toegankelijk.

In de komende periode wordt gewerkt aan het ordenen en ontwikkelen van de verschillende activiteiten en documenten die relevant zijn voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte conform de Roos.

De implementatie van het assetmanagementsysteem vindt op een organische wijze plaats. Er wordt aan alle onderdelen tegelijkertijd gewerkt. Op natuurlijke momenten wordt een stap gezet in het vaststellen van een volgende ontwikkelfase van een onderdeel. Het vaststellen van nieuwe beleidsplannen zijn voorbeelden van dergelijke natuurlijke momenten.

Binnen het assetmanagementsysteem is een belangrijke plaats ingeruimd voor het Strategisch Assetmanagement Plan. In dit plan wordt een inhoudelijke en procesmatige vertaling gemaakt van de bestuurlijke ambities uit het collegeprogramma naar de activiteiten die nodig zijn om deze ambities waar te maken. In 2019 is door de raad de 'Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2023' vastgesteld. Deze nota dient als kader voor de jaarlijkse paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

4.4.3 Door de raad vastgestelde beleids- en beheerplannen

Voor het op orde houden van de kapitaalgoederen binnen de openbare ruimte zijn door de raad beleids- en beheerplannen vastgesteld. Uit de door de raad vastgestelde beleids- en beheerplannen en bijbehorende meerjarenplannen wordt jaarlijks een integrale financiële afweging gemaakt en vertaald in de meerjarenbegroting. Hierdoor ontstaat per planjaar een evenwichtig maatregelprogramma voor onderhoud en investeringen in de openbare ruimte.

4.4.3.1 Wegen

Areaal

Areaal Wegen	Aantal	%
• Asfalt	173	48,9%
• Cementbeton	11	3,1%
• Elementen	158	44,6%
• Onverhard	12	3,4%
	354	100,0%

Beleidskaders

Het beleidskader voor onze wegen is vastgelegd in het beleidsplan 'Overwegen' (april 2017) en het beleidsplan 'Verkeer' (2017). Wij beschouwen ons uitgebreide, grotendeels historische, netwerk van wegen, paden en pleinen als een waardevol bezit en als een belangrijk middel om het dagelijkse woon-, werk- en recreatieve verkeer mogelijk te maken en veilig, efficiënt en duurzaam af te wikkelen. Het beleidsplan kent de thema's:

- Wegennet up to date,
- Onderhoud op maat,
- Inspirerend partnerschap.

Wij zien de inbreng van inwoners, ondernemers en partijen als uitgangspunt, óók voor onze wegbeheertaak. Opvolging van wettelijke (wegbeheer)taken en behoud/versterking van sociale-, milieu en kapitaalswaarde ('People, Planet, Profit') zijn daarbij essentiële randvoorwaarden. Wij richten onze wegbeheertaak daarom vraag gestuurd, risicobewust en gebiedsgericht in. Voor het wegenonderhoud heeft de raad ingestemd met het kwaliteitsniveau 'basis'. Hierbij wordt het risicoprofiel 'laag' aangehouden.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het beleidsplan 'Overwegen' zijn de financiële consequenties van het vastgestelde kwaliteitsniveau berekend.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Met het vaststellen van het beleidskader 'Overwegen' in 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met het benodigde wegebudget voor het kwaliteitsniveau 'basis' en besloten tot het instellen van een voorziening. De benodigde bedragen voor levensduur verlengende maatregelen zijn beschikbaar gesteld op onderhoudsniveau 'basis'. De benodigde bedragen voor investeringen in bermverhardingen zijn in eerste instantie beschikbaar gesteld op onderhoudsniveau 'beperkt basis'. Bij de Programmabegroting 2021-2024 zijn op basis van een motie van de raad de benodigde middelen beschikbaar gesteld voor investeringen in bermverhardingen voor onderhoudsniveau basis. Dit is met ingang van het jaar 2022. Onderstaand zijn de bedragen weergegeven die de komende jaren beschikbaar zijn:

Wegen	Rekening	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dagelijks beheer	327	272	276	276	276	276
Groot onderhoud	2.859	710	2.303	1.595	987	202
Bijdragen en investeringen	111	187	546	356	216	343
Investeringen bermverharding	535	404	714	714	714	714
Totaal	3.832	1.573	3.839	2.941	2.193	1.535

bedragen x € 1.000

4.4.3.2. Openbare verlichting

Areaal

Areaal Openbare Verlichting	Aantal	Eenheid
• Lichtmasten	11.000	stuks

Beleidskader

Uitgangspunt voor het beleidsplan Openbaar Licht (2017) is 'donkerte'. 'Even dimmen graag' is het devies. De volgende ambities zijn in dit beleidsplan benoemd: de veiligheid van inwoners staat voorop, ruimte voor donkerte en duurzaamheid. Communicatie over openbare verlichting is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

In het gekozen scenario 'beperkt basis' wordt enige achterstand in de vervanging geaccepteerd. Er wordt in de komende 12 jaar 80% van de openbare verlichting vervangen. In de vervanging voor 2018 en 2019 is niet gekort omdat hier de oudste onderdelen met grotere risico's (achterstand) wordt vervangen. Dat betekent dat in deze jaren het niveau basis is aangehouden. Bij de Programmabegroting 2021-2024 zijn op basis van een motie van de raad de benodigde middelen beschikbaar gesteld voor het onderhoudsniveau basis. Dit is met ingang van het boekjaar 2022.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Door de grootschalige vervanging van masten en armaturen wordt bespaard op de onderhoudskosten. In 2022 is daarom het budget bijgesteld naar € 199.000 en daarna naar € 196.000.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Voor het dagelijks onderhoud is in 2022 een bedrag van € 199.000 beschikbaar. Dit loopt terug naar € 196.000 in 2025. Onderstaand zijn de bedragen weergegeven die de komende jaren beschikbaar zijn:

bedragen x € 1.000

Openbare verlichting	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Onderhoud	204	201	199	196	196	196
Energie	242	200	201	197	197	197
Investeringen armaturen	210	219	608	341	459	132
Investeringen masten	29	113	301	264	509	475
Totaal	685	733	1.309	998	1.361	1.000

4.4.3.3. Riolering

Areaal

Areaal Riool	Aantal	Eenheid
• Vrijverval riolering	420	km
• Persleiding	61	km
• Drukriolering	341	km
• Gemalen	144	stuks
• Randvoorzieningen	12	stuks
• Minigemalen	1.150	stuks

Beleidskader

De beleidskaders voor de riolering zijn vastgesteld in het 'Watertakenplan Fluvius 2016-2021', dat is opgesteld met het waterschap Drents Overijsselse Delta en de zes inliggende gemeenten van het beheergebied 'Reest & Wieden'. Voor de gemeentelijke watertaken zijn een vijftal bestuurlijke doelen gedefinieerd:

1. Risico's voor de volksgezondheid door aanraking met schadelijke stoffen en geuroverlast maximaal beperken.
2. Beperk wateroverlast door water op straat en beperk overstroming maximaal.
3. Beperk hinder door falen van riolen en door verstopping of werkzaamheden.
4. Zorg voor goede oppervlaktewaterkwaliteit, voer zo weinig mogelijk schoon water af naar de zuivering.
5. De klant staat voorop. Aantal klachten zit onder het landelijk gemiddelde.

Het huidige Watertakenplan loopt af op 31 december 2021. Het huidige Watertakenplan wordt met 1 jaar verlengd. In 2022 wordt een nieuw Watertakenplan Fluvius 2023-2029 opgesteld en voorgelegd ter besluitvorming aan de gemeenteraad. Een belangrijk aandachtspunt voor het nieuwe Watertakenplan is namelijk het onderwerp klimaatadaptatie en dan specifiek die aspecten van klimaatadaptatie die verband houden met de gemeentelijke zorgplicht voor hemelwater. Klimaatadaptatie wordt momenteel opgepakt in zowel regionaal verband (Fluvius) als in lokaal verband. Besluitvorming over de zgn. RAS (Regionale Adaptatie Strategie) en de LAS (Lokale Adaptatie Strategie) met bij behorende uitvoeringsagenda's wordt voorzien begin 2022. De uitkomsten hiervan worden betrokken bij het opstellen van het nieuwe Watertakenplan.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het watertakenplan is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op het watertakenplan opgenomen in het 'Uitvoeringsplan Openbare Ruimte'.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van het watertakenplan zijn een op een verwerkt in de Programmabegroting 2022-2025. Naast de kosten voor riolering zijn er ook kosten voor stedelijk water die bij de rioolheffing worden betrokken.

Deze kosten worden vermeld bij het onderdeel water. De (globale) opbouw van het budget riolering is in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Riolering	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Algemeen	348	485	382	452	525	597
Onderzoek	205	182	200	200	200	200
Planvorming	41	153	108	100	108	108
Onderhoud	548	539	613	613	613	613
Investeringen	-	1.579	1.627	1.732	1.400	1.733
Totaal	1.142	2.938	2.930	3.097	2.846	3.251

4.4.3.4. Water & Kunstwerken

Areaal

Areaal Kunstwerken	Aantal	Eenheid
• Kunstwerken (bruggen, steigers en voorzieningen)	335	stuks
• Havens	11	stuks
• Beschoeiing	ca. 120	km

Areaal Water	Aantal	Eenheid
• Watergangen stedelijk gebied	46	km
• Niet schouwsloten	119	km
• Schouwsloten	207	km
• Greppels	100	km
• Duikers	1.500	stuks

Beleidskader

Het gewenste kwaliteitsniveau van de water- en kunstwerken in de gemeente is vastgelegd in diverse beleidsnota's en plannen. De volgende documenten liggen ten grondslag aan het nagestreefde kwaliteitsniveau:

- Beleidsplan Oeverconstructies Steenwijkerland 2021-2026;
- Beleidsplan Oeververbindingen Steenwijkerland 2022-2027;
- Beheerplan Havens 2022-2027
- Watertakenplan Fluvius 2016-2021.

In 2020 is het 'Beleidsplan oeverconstructies 2021-2026' vastgesteld. Gekozen is voor een variant waarbij, daar waar beschoeiing echt nodig is, bij vervanging gekozen wordt voor kunststof. Dit is een duurzaam en financieel gunstig scenario. Voor de oeverconstructies is gekozen voor kwaliteitsniveau 'basis'.

In 2021 is een nieuw 'Beleidsplan oeververbindingen 2022-2027' vastgesteld. Oeververbindingen worden ook wel civiele kunstwerken genoemd en vormen een belangrijke categorie binnen de kapitaalgoederen. Onder oeververbindingen wordt onder andere verstaan: (beweegbare) bruggen, viaducten en tunnels. Dit beleidsplan heeft als doel om als leidraad te fungeren voor het doelmatig en planmatig beheren van de oeververbindingen. Het geeft handvatten voor het beheer en onderhoud en zet de lijn uit voor de komende jaren.

Er is gekozen voor het kwaliteitsniveau 'basis'. Ten aanzien van de recreatieve voorzieningen geldt dat er in 2022 geen beleidswijzigingen zijn te verwachten in het kader van beheer en onderhoud.

In 2021 heeft de raad het Beheerplan Havens vastgesteld. Het Beheerplan Havens 2022-2026 vormt het kader om het beheer en onderhoud van de havens om kwaliteitsniveau basis te krijgen en te behouden. Het bijbehorende budget zorgt ervoor dat de hierbij benodigde onderhouds- en vervangingsmaatregelen kunnen worden gerealiseerd.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Oeverconstructies

Het vastgestelde onderhoudsniveau (basis) voor de oeverconstructies op basis van het 'Beleidsplan Oeverconstructies 2021-2026' betekent dat er een budget benodigd is voor deze periode van € 605.500 waarvan € 498.750 bestaat uit vervangingen en € 106.750 uit planmatig onderhoud.

Oeververbindingen

Het vastgesteld onderhoudsniveau (basis) voor de oeververbindingen op basis van het Beleidsplan Oeververbindingen 2022-2027 betekent dat er een budget benodigd is voor onderhoudsmaatregelen ad. € 530.000 en voor de vervangingen ad. € 341.000.

Water

Voor wat betreft de baggeropgave is op basis van het 'Watertakenplan Fluvius 2016-2021' een budget benodigd van € 950.000. Binnen de gemeentelijke begroting is een bedrag beschikbaar van € 475.000. Voor het overige deel wordt samen met de andere waterbeheerders in het gebied getracht om door middel van slim en integraal aan te besteden het gekozen onderhoudsniveau te realiseren. Voor het maaien en onderhouden van sloten is in zijn totaliteit een bedrag benodigd van € 280.000 waarvan € 164.000 gerelateerd is aan schouwsloten. Het overige deel is meer gerelateerd aan het maaien van bermen en bermmaaisel. Momenteel zijn we in overleg met het waterschap over de overdracht van een deel van het stedelijk water met de daarbij behorende financiële consequenties.

Jachthavens en Recreatieve vijvers

Voor de havens geldt dat er gewerkt wordt met een onderhoudsbudget van ca. € 100.000 en een vervangingsbudget van ca. € 95.000. Voor de recreatieve vijvers geldt eveneens dat er wordt gewerkt met een onderhoudsbudget van ca. € 60.000.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Onderstaand zijn de bedragen weergegeven die de komende jaren beschikbaar zijn:

	bedragen x € 1.000					
Water en kunstwerken	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Onderhoud jachthavens	60	49	100	100	100	100
Onderhoud recreatieve vijvers	61	60	61	61	61	61
Onderhoud bruggen	582	575	578	578	578	578
Beschoeiingen	391	253	287	257	287	257
Baggeren	283	475	475	475	475	475
Schouwsloten	135	164	164	164	164	164
Investerings bruggen	248	538	341	341	341	341
Investerings beschoeiingen	190	499	499	499	499	499
Totaal	1.950	2.613	2.505	2.475	2.505	2.475

4.4.3.5 Openbaar groen, sportvelden en speelvoorzieningen

Areaal

Areaal Groen- en speelvoorzieningen	Aantal	Eenheid
• Bomen	34.000	stuks
• Gazon	100	ha
• Extensief beheerd gras	84	ha
• Bermen	258	ha
• Hagen	33.000	m2
• Plantsoen	16	ha
• Landschappelijk groen (bos en houtwallen)	91	ha
• Speelplekken	184	stuks

Beleidskader

Openbaar groen heeft betrekking op boombeheer, plantsoenbeheer, maaibeheer en dierenweides. Hierbij zijn de volgende nota's en plannen van belang:

- De Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR);
- Beleidsnota Groen en Meerjarenprogramma Groen (MJP Groen), 2011-2014;
- Kwaliteitshandboek onderhoud openbare ruimte Gemeente Steenwijkerland.

Voor de speelvoorzieningen zijn de volgende nota's van belang:

- Speelplekkenbeleid (2009);
- Meerjarenplan Spelen (2014-2017).

In de beleidsnota Groen worden de beheerambities met betrekking tot het groen beschreven. Een basis onderhoudsniveau is daarbij het uitgangspunt. Naast het dagelijks beheer zijn er ambities op het gebied van duurzaamheid, streekeigen beplanting en een schone, hele en veilige omgeving. Het Meerjarenprogramma Groen geeft aan hoe aan deze ambitie de komende jaren invulling wordt gegeven.

In 2014 heeft de gemeenteraad op basis van een evaluatie besloten om de lijn van het speelplekkenbeleid uit 2009 ('Plekken om (mee) te spelen') te continueren. In dit plan is vastgesteld dat de gemeente spelen en bewegen stimuleert en dat daarvoor voldoende speelruimte aangeboden wordt. Het onderhoud van de speelvoorzieningen wordt op het basisniveau van 'schoon heel en veilig' uitgevoerd.

Sportvelden

De uitgangspunten voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportvelden zijn vastgelegd in:

- Visie op beheer en onderhoud gemeentelijke sportvelden (raadsbesluit d.d. 20-10-2020);
- Gebruiks- en onderhoudsreglement gemeentelijke buitensportaccommodaties Steenwijkerland 2021 (collegebesluit d.d. 20-07-2021).

In oktober 2020 is de visie op het beheer en onderhoud van de sportvelden vastgesteld door de raad. Een van de speerpunten uit deze visie is het vergroten van het eigenaarschap van buitensportverenigingen als het gaat om 'hun' accommodatie en velden.

Hiertoe is een aantal zaken doorgevoerd, onder meer de overdracht van een aantal taken van gemeente naar vereniging en de introductie van de Right to Challenge. Verenigingen kunnen in dit kader op eigen initiatief aangeven dat zij meer taken van de gemeente willen overnemen (aanvullend op de taken die vanuit de visie zijn overgedragen) en kunnen hiertoe dan ook een bijdrage verwachten. Deze mogelijkheid en wijziging in taken en verantwoordelijkheden zijn doorvertaald in het gebruiks- en onderhoudsreglement van de buitensportaccommodaties in onze gemeente.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Binnen de budgetten van groen zijn er middelen beschikbaar om onderhoud uit te voeren aan de diverse groenobjecten. Er is onderscheid gemaakt in middelen voor onderhoud van openbaar groen, bermenonderhoud, bomenonderhoud en extensief maaien. Het grootste deel van het onderhoudsbudget wordt besteed aan het integrale onderhoudsbestek voor de openbare ruimte. In dit bestek is het verzorgend onderhoud in de openbare ruimte opgenomen. Dit bestek wordt door de Noordwestgroep uitgevoerd in opdracht van de gemeente.

In het Meerjarenplan Spelen is voor een periode van 10 jaren becijferd hoeveel geld er nodig is om op het vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren. Hierop is in het kader van de 'herprioritering' een bedrag van € 20.000 ingeleverd. In onderstaande tabel zijn de bedragen voor de komende vier jaren weergegeven.

Voor de sportvelden is aan onderhoud € 375.000 beschikbaar.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Onderstaand zijn de bedragen weergegeven die de komende jaren beschikbaar zijn:

bedragen x € 1.000

Speelvoorzieningen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Onderhoud speelvoorzieningen	113	106	108	108	108	108
Investerings speelvoorzieningen	87	73	17	358	47	275
Totaal	200	179	125	466	155	383

bedragen x € 1.000

Sportvelden	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Onderhoud sportvelden		369	375	375	375	375
Investerings sportvelden			770	550	230	125
Totaal	-	369	1.145	925	605	500

bedragen x € 1.000

Openbaar groen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Onderhoud groen	472	419	441	441	441	441
Onderhoud bermen	288	316	311	311	311	311
Onderhoud groen Noordwestgroep	661	659	670	670	670	670
Onderhoud bomen	195	154	172	172	172	172
Extensief maaien gras	31	31	31	31	31	31
Onderhoud groen begraafplaatsen	35	20	21	21	21	21
Totaal	1.682	1.599	1.646	1.646	1.646	1.646

4.4.3.6. Gebouwen

Areaal

Hieronder is een overzicht gegeven van de verschillende gebouwen die door de gemeente worden beheerd:

Areaal Gemeentelijke gebouwen	Aantal	Eenheid
• Binnensport accommodaties	8	stuks
• Buitensport accommodaties	15	stuks
• Gemeentelijke panden	1	stuks
• Werkplaatsen	2	stuks
• Brandweer	6	stuks
• Musea	5	stuks
• Wijkgebouwen	3	stuks
• Peuterspeelzalen	3	stuks
• Jeugdhonken	2	stuks
• Begraafplaatsen	16	stuks
• Woningen	2	stuks
• Recreatie	12	stuks
• MFC	1	stuks
• Theater	1	stuks
• Overige panden	42	stuks
• Zwembaden	3	stuks

Beleidskader

Van de gebouwen die de gemeente in onderhoud heeft zijn onderhoudsplannen opgesteld. Hierin is het te verrichten onderhoud voor meerdere jaren vastgelegd inclusief de onderhoudskosten waarmee rekening moet worden gehouden. Uitgegaan wordt van drie categorieën onderhoud. Het klachtenonderhoud betreft dagelijks voorkomende calamiteiten en storingen. Daarnaast is er het onderhoud waarvoor servicecontracten zijn afgesloten. Dit betreft voornamelijk technische installaties. Tenslotte is er het planmatig onderhoud.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Op basis van bovengenoemde onderhoudsplannen is voor de periode van 2021–2030 een 'Meerjarenplan Maatschappelijk Vastgoed' opgesteld. Deze plannen worden ieder jaar bij de jaarrekening geactualiseerd. Bij de laatste actualisatie is becijferd dat de jaarlijkse kosten aan planmatig onderhoud gemiddeld € 976.000 bedragen. Uitbreidingen en duurzame maatregelen vallen buiten dit planmatig onderhoud en vergen afzonderlijke investeringen.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het 'Meerjarenplan Maatschappelijk Vastgoed' is verwerkt in de begroting. Voor het maatschappelijk vastgoed is een voorziening ingesteld. Bij de jaarrekening wordt ieder jaar beoordeeld of er voldoende budget is. Dit tekort/overschot wordt verwerkt in de jaarrekening.

Onderstaand zijn de bedragen weergegeven die de komende jaren beschikbaar zijn:

Gebouwen	Rekening	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Onderhoud maatschappelijk vastgoed	777	814	1.094	959	890	960
Investerings maatschappelijk vastgoed	-	252	110	740	384	256
Totaal	777	1.066	1.204	1.699	1.274	1.216

bedragen x € 1.000

4.5. Paragraaf Financiering

In de paragraaf financiering lichten we de financieringsfunctie van de gemeente Steenwijkerland voor de jaren 2021-2025 toe. We gaan in op zowel de algemene ontwikkelingen als de ontwikkelingen in onze gemeente. De algemene ontwikkelingen betreffen de renteontwikkelingen en de wet- en regelgeving. De specifieke ontwikkelingen omvatten de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de financiering van de gemeente.

Ambitie

Het doel is een optimale financiering van de gemeentelijke inkomsten en uitgaven op korte en lange termijn. Om dit goed uit te voeren, wordt gekeken naar de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) en het financieringsstatuut.

Doelstellingen

Bij de begroting wordt afgewogen welke investeringen er op korte en lange termijn plaatsvinden. Het is vervolgens onze taak om deze investeringen conform de kaders te financieren. We beperken ons tot de publieke taak en hanteren hierbij de volgende doelstellingen:

1. Er is voldoende financiering op korte en lange termijn; zodoende kunnen wij te allen tijde aan onze betaalverplichtingen voldoen.
2. De risico's die aan financiële transacties verbonden zijn worden beheerst en beperkt. Te denken valt onder andere aan renterisico's, koersrisico's en debiteuren-/crediteurenrisico's.
3. De rentekosten van de leningen worden zoveel mogelijk beperkt.
4. De interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities worden zoveel mogelijk beperkt.

Onze inzet

We maken onderscheid tussen financiering en dekking. Bij financiering gaat het om de vraag hoe we aan onze financiële middelen komen (bijvoorbeeld door verkoop van gronden of door het aangaan van geldleningen). Bij dekking gaat het om de vraag hoe we de middelen kunnen aanwenden om de begroting sluitend te houden (bijvoorbeeld opbrengst uitkering gemeentefonds en belastingopbrengsten).

De uitvoering van het financieringsbeleid vindt plaats binnen de kaders van de Wet fido en de Wet Hof. Om vooral de financieringsrisico's te beperken, staan in de Wet fido twee instrumenten genoemd, te weten de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk moeten worden afgesloten met het risico van snel oplopende rentelasten.

Met behulp van de renterisiconorm wordt bepaald wel renterisico de gemeente loopt op haar vaste schuld (leningen met een looptijd langer dan één jaar). De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen.

Op een begrotingstotaal van € 137 miljoen in 2022 bedraagt de renterisiconorm voor onze gemeente € 27,5 miljoen. In 2022 vindt voor een bedrag van € 4 miljoen aan aflossingen van bestaande leningen plaats. We kunnen nog een nieuwe lening aantrekken voor een bedrag van € 17,8 miljoen.

bedragen x € 1.000

Renterisiconorm	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Renterisico vaste schulden				
Renteherzieningen (o/g)	5.635	-	-	-
Betaalde aflossingen	4.001	3.921	3.704	3.714
Renterisico vaste schulden	9.636	3.921	3.704	3.714
Toegestane renterisico norm				
Omvang begroting (=grondslag)	137.692	131.422	127.988	127.429
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20%	20%	20%	20%
Toegestane renterisiconorm	27.538	26.284	25.598	25.486
Toets renterisico norm				
Ruimte onder renterisiconorm	17.903	22.364	21.894	21.772
Overschrijding renterisiconorm				

Kasgeldlimiet

In verband met het beperken van renterisico's op de korte schuld moeten gemeenten voldoen aan de kasgeldlimiet. Dit betekent dat de korte schuld voor gemeenten maximaal 8,5% van het begrotingstotaal (lasten) mag bedragen. De korte schuld bestaat uit de opgenomen gelden met een oorspronkelijke rente typische looptijd korter dan één jaar en de schuld op de rekening-courant. Deze opgenomen gelden zijn bedoeld voor het financieren van lopende uitgaven. Voor de gemeente Steenwijkerland bedraagt de limiet in 2022 afgerond € 12 miljoen. De intentie is om de kasgeldlimiet optimaal te benutten. Dit omdat voor opgenomen kasgeldleningen de laatste tijd zelfs een rentevergoeding wordt ontvangen en dus goedkoper is dan het aantrekken van een langlopende geldlening. In verband met regelgeving is het niet toegestaan om meer dan 2 kwartalen achter elkaar gebruik te maken van kasgeld.

Debiteuren-/crediteurenrisico

Onder debiteurenrisico wordt hier verstaan het risico dat uitgezette geldleningen niet worden terugontvangen van marktpartijen.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld. Schatkistbankieren is ingevoerd voor gemeente, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Dit heeft een positief effect op de omvang van de EMU-schuld. Depositotarieven en inleentarieven worden geharmoniseerd.

De Wet biedt, onder bepaalde voorwaarden, (lagere) overheden de mogelijkheid elkaar leningen te verstrekken. Dit kan voor beide partijen leiden tot gunstige rentecondities. Uit oogpunt van doelmatigheid is in de Wet een drempelbedrag opgenomen. Hiermee kan een bepaald bedrag buiten de schatkist worden gehouden. Voor gemeenten met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen is het drempelbedrag bepaald op 2% met een minimum van € 1.000.000. Voor de gemeente Steenwijkerland geldt in 2022 als drempel 2% van € 137,4 miljoen, ofwel € 2,7 miljoen. Wij mogen dus een positief rekening-courantsaldo hebben van € 2,7 miljoen, voordat deze middelen worden afgeroomd aan de schatkist.

De gemeente krijgt normaliter een rente vergoed die gelijk is aan de rente die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Echter, op dit moment brengt de BNG-credirente (negatieve rente) in rekening. Wij hebben daarom de hierboven gestelde drempel van € 2,7 miljoen eigenstandig verlaagd tot een bedrag van € 0,5 miljoen. Hierdoor is de kans groter dat we vaker gebruik zullen maken schatkistbankieren.

Leningenportefeuille

In de gemeente Steenwijkerland werken we met totaalfinanciering. Dit houdt dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investerings worden gefinancierd vanuit het totaal van eigen vermogen (reserves) en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Bij projecten van grote omvang kan het zijn dat het systeem van totaalfinanciering wordt losgelaten. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld een project waarbij er sprake is van een verschil tussen juridisch en economisch eigenaar van een activa.

bedragen x € 1.000				
Ontwikkeling leningenportefeuille o/g	2022	2023	2024	2025
Schuldrestant per 1 januari	57.171	53.170	49.249	45.545
Nieuw aangetrokken leningen	-	-	-	-
Extra aflossingen	-	-	-	-
Reguliere aflossingen	4.001	3.921	3.704	3.714
Schuldrestant per 31 december	53.170	49.249	45.545	41.831
Verschuldigde rente	1.146	1.052	963	880
Gemiddeld rentepercentage	2,16%	2,14%	2,11%	2,10%

In het overzicht zijn meegenomen de opgenomen leningen, die zijn doorgesluisd naar woningcorporatie Wetland Wonen Groep. De restschuld van deze doorgesluisde leningen bedraagt per 1 januari 2022 € 4,6 miljoen. Alle leningen zijn opgenomen bij de BNG Bank. In 2022 moet een totaalbedrag van € 1,1 miljoen worden betaald wegens verschuldigde rentekosten. Dit is inclusief de rentelasten van € 0,2 miljoen voor de doorgesluisde leningen aan Wetland Wonen. Wij lopen een risico als de woningcorporatie haar betalingsverplichtingen niet nakomt. Het Waarborgfonds Sociale Woningen staat garant voor de betalingen van rente en aflossingen van 5 van de 6 verstrekte leningen.

Rentetoerekening

Sinds 2018 wordt de rekenrente volgens een vaste formule berekend en kan deze niet meer vrij worden bepaald. De invloed op het renteresultaat is vanaf dat moment beperkt tot de keuze om wel of geen rente over het eigen vermogen te berekenen. De omvang van de rente die over het eigen vermogen mag worden berekend, is met ingang van de begroting 2017 gemaximeerd op het gemiddelde rentepercentage dat de gemeente over haar extern aangetrokken leningen betaalt.

bedragen x € 1.000

Renteschema		Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(-)	- 1.688	- 1.314	- 1.454
b. Externe rentebaten (idem)	(+)	282	261	223
Saldo rentelasten en rentebaten		- 1.406	- 1.054	- 1.232
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	149	86	81
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	- 225	- 208	- 192
c3. De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(-)	225	208	192
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		- 1.258	- 967	- 1.151
d1. Rente over eigen vermogen	(-)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(-)	-	-	-
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente		- 1.258	- 967	- 1.151
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(+)	1.315	1.047	1.282
Renteresultaat op het taakveld treasury		57	80	132

Kredietrisico's

Dit is het risico dat de gemeente loopt wanneer geldleningen worden verstrekt aan rechtspersonen, c.q. publieke instellingen die in voorkomende gevallen in financiële problemen kunnen komen. Onze gemeente heeft naar verwachting in het begrotingsjaar 2022 in beperkte mate te maken met kredietrisico's. De totale omvang van deze leningen per 1-1-2022 bedraagt € 6,8 miljoen. De ontwikkeling van de verstrekte leningenportefeuille ziet er als volgt uit.

bedragen x € 1.000

Verstrekte leningen	2022	2023	2024	2025
Enexis Holding N.V.	1.016	1.016	1.016	1.016
Stichting roeiaccommodatie 't Diep	12	6	-	-
Wetland Wonen Groep	4.594	4.193	3.783	3.462
N.V. Rova Holding	1.011	1.011	1.011	1.011
Div. verstrekte hypotheek gemeentepersoneel	22	15	8	3
Duurzaamheidsleningen	96	87	78	69
Totaal verstrekte leningen	6.750	6.327	5.894	5.560
Rentevergoeding	288	273	258	244
Gemiddeld rentepercentage	4,27%	4,32%	4,37%	4,39%

Voor 2022 is een rentevergoeding van € 0,3 miljoen begroot. Hieronder is dit bedrag gespecificeerd.

bedragen x € 1.000

Ontvangen rente	Begroting 2022
Enexis Holding N.V.	14
Stichting roeiaccommodatie 't Diep	0
Wetland Wonen Groep	192
N.V. Rova Holding	81
Div. verstrekte hypotheek gemeentepersoneel	0
Duurzaamheidsleningen	1
Totaal ontvangen rente	288

Financiering

Binnen de gemeente wordt een omslagrente in rekening gebracht bij de investeringen en de projecten van 1,00%.

Financieringspositie

De financieringspositie geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringsbehoefte, rekening houdend met de investeringen en beschikbare interne en externe middelen. De interne financiering vindt plaats in de vorm van de ten laste van de exploitatierekening gebrachte afschrijvingen en in de vorm van eigen vermogen (reserves). Voor de externe financiering wordt een beroep gedaan op de geld- en kapitaalmarkt. De boekwaarde van de investeringen wordt per 1 januari 2022 geraamd op afgerond € 135 miljoen.

bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	01-01-2022	01-01-2023	01-01-2024	01-01-2025
Boekwaarde				
Boekwaarde vaste activa incl. voorraden	124.787	120.513	117.970	114.249
Boekwaarde leningen u/g	10.598	10.176	9.743	9.409
Totaal boekwaarde	135.386	130.690	127.713	123.657
Aanwezige financieringsmiddelen				
Eigen vermogen				
Algemene reserves	22.629	21.563	20.895	20.698
Bestemmingsreserves	11.028	9.819	9.369	9.369
Totaal eigen vermogen	33.657	31.381	30.263	30.067
Vreemd vermogen				
Voorzieningen	10.883	9.709	8.804	8.536
Langlopende leningen	61.765	57.171	53.170	49.249
Totaal vreemd vermogen	72.649	66.880	61.974	57.785
Totaal financieringsmiddelen	106.306	98.261	92.237	87.852
Financieringstekort (-/-) c.q. overschot (+/+)	- 29.080	- 32.429	- 35.475	- 35.805

Financieringstekort

Bij de aanvang van dit begrotingsjaar ramen wij een financieringstekort van afgerond € 29 miljoen. Dit tekort ontstaat doordat de som van de reserves en voorzieningen en de opgenomen geldleningen per 1 januari 2022 lager is dan de boekwaarde van de investeringen per 1 januari 2022.

Rentevisie

De rentevisie is gebaseerd op de meest actuele ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. Wij maken daarbij onder andere gebruik van de renteprognose en berichtgeving van de BNG Bank.

Relatiebeheer

Evenals voorgaande jaren is de BNG onze huisbankier. Nagenoeg alle transacties vinden plaats via deze bank. Medio 2020 is de dienstverleningsovereenkomst gewijzigd. Hierin is geregeld dat wij tot een bedrag van € 12 miljoen 'rood' mogen staan. Daarnaast heeft de gemeente een rekening-courantovereenkomst met de Rabobank 'Meppel-Staphorst- Steenwijkerland'.

Prognose Meerjarenbalans¹¹

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo is in het BBV voorgeschreven dat bij de uiteenzetting van de financiële positie een geprognosticeerde balans wordt opgenomen. Deze balans moet meerjarig zijn en geeft inzicht in de ontwikkeling van onder meer de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

	Realisatie	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
Prognose meerjarenbalans	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
bedragen x € 1.000						
Activa						
Vaste Activa						
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	98.182	113.662	111.520	111.457	108.799	104.186
Financiële vaste activa	11.317	10.221	9.510	9.037	8.673	8.347
Totaal vaste activa	109.500	123.883	121.030	120.494	117.471	112.534
Vlottende Activa						
Voorraden	12.279	11.503	9.659	7.219	6.186	5.153
Uitzettingen met een rentetyp. looptijd < 1 jaar	11.477	11.477	11.477	11.477	11.477	11.477
Liquide middelen	476	476	476	476	476	476
Overlopende activa	6.064	6.064	6.064	6.064	6.064	6.064
Totaal vlottende activa	30.296	29.520	27.677	25.236	24.204	23.171
Totaal activa	139.796	153.403	148.707	145.730	141.675	135.704
Passiva						
Vaste Passiva						
Eigen vermogen	44.078	35.153	35.130	35.604	36.717	38.316
Voorzieningen	11.789	10.883	9.709	8.804	8.536	8.981
Financieringsbehoefte		23.752	24.848	26.302	25.323	21.012
Vaste Schuld met een rentetyp. looptijd > 1 jaar	62.078	61.765	57.171	53.170	49.249	45.545
Totaal vaste passiva	117.946	131.553	126.857	123.880	119.825	113.854
Vlottende Passiva						
Vlottende schuld met een rentetyp. looptijd < 1 jaar	13.522	13.522	13.522	13.522	13.522	13.522
Overlopende passiva	8.328	8.328	8.328	8.328	8.328	8.328
Totaal vlottende passiva	21.850	21.850	21.850	21.850	21.850	21.850
Totaal passiva	139.796	153.403	148.707	145.730	141.675	135.704

¹¹ In de prognose meerjarenbalans zijn de saldi van de voorliggende programmabegroting vertaald in de post 'eigen vermogen'. De overlopende activa en passiva zijn constant gelaten ten opzichte van de laatste vastgestelde jaarrekening.

De presentatie van de geprognosticeerde balans sluit aan op de balans van de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de prognose zitten veel aannames omdat de toekomstige mutaties onzeker zijn. Het vertrekpunt voor deze balans is de jaarrekening 2020. Bij de prognose van de eindbalansen van de jaren 2022 t/m 2025 is rekening gehouden met de mutaties voortvloeiende uit:

- het investeringsprogramma 2022–2025;
- actualisatie grondexploitaties;
- de mutaties in de reserves en voorzieningen.

EMU-saldo

Om strakker te kunnen sturen op de afspraken die het Rijk heeft gemaakt in Europees verband is de Wet Hof ingevoerd. De wet is bedoeld voor de beheersing van de schuldenlast en het begrotingstotaal op rijksniveau. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente heeft in de gezamenlijke tekortnorm.

Wij hebben een sluitende (meerjaren)begroting, maar de manier waarop het Rijk het EMU-saldo berekent, betekent dat wij misschien wel een negatief EMU-saldo hebben. De belangrijkste oorzaak is dat het Rijk investeringen aan één jaar toerekent (het zogenaamde kaststelsel) terwijl andere overheden en het bedrijfsleven dergelijke uitgaven via afschrijvingen over meerdere jaren uitsmeren (stelsel van baten en lasten).

Sturingsopties om het EMU-saldo in positieve zin te beïnvloeden zijn het afstoten van activa en passiva die niet tot de 'core business' van een gemeente horen. Als vervolg daarop kan het noodzakelijk zijn keuzes te maken en ambities te beperken als het gaat om het investeringsprogramma. Voor vastgoedobjecten kan daarbij huur of lease een optie zijn.

bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)		Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	- 8.926	- 23	474	1.113	1.599
2.	(-) Mutatie (im)materiële vaste activa	15.479	- 2.142	- 63	- 2.658	- 4.612
3.	(+) Mutatie voorzieningen	- 906	- 1.174	- 905	- 268	445
4.	(-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 776	- 1.843	- 2.440	- 1.033	- 1.033
5.	(-) Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo		- 24.535	2.787	2.073	4.536	7.689

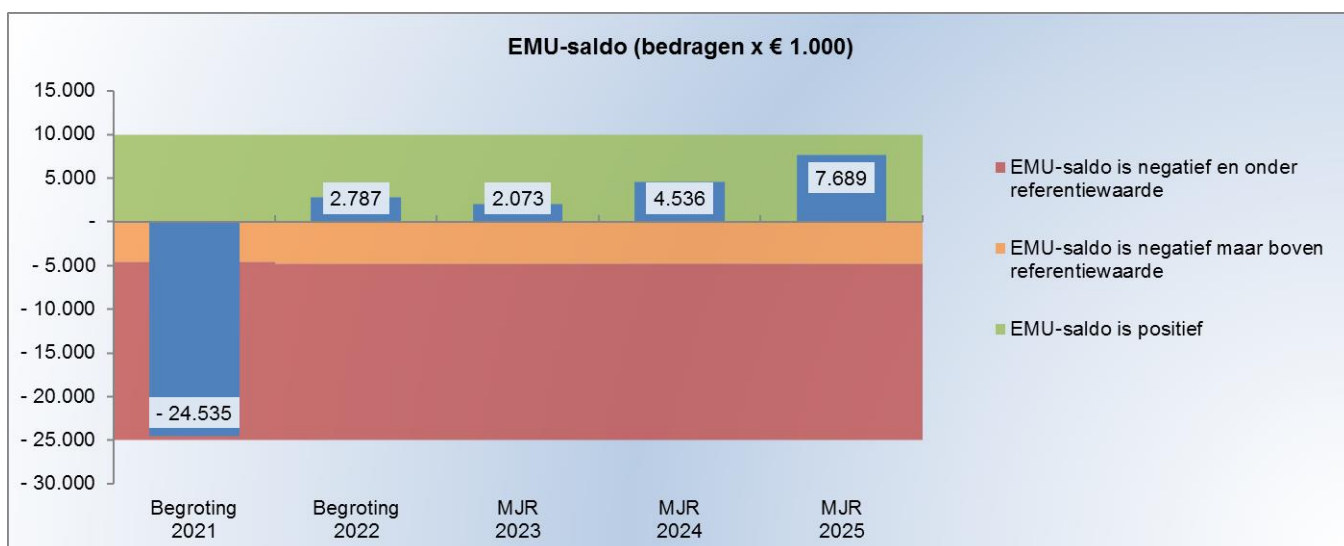
bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)		Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
1. Mutaties financiële activa						
1a.	(+) Financiële vaste activa	- 1.096	- 711	- 473	- 364	- 326
1b.	(+) Uitzettingen	-	-	-	-	-
1c.	(+) Liquide middelen	-	-	-	-	-
1d.	(+) Overlopende activa	-	-	-	-	-
2. Mutaties financiële passiva						
2a.	(-) Vaste schuld	23.439	- 3.499	- 2.546	- 4.900	- 8.015
2b.	(-) Vlottende schuld	-	-	-	-	-
2c.	(-) Overlopende passiva	-	-	-	-	-
3. Verwachte boekwinst						
3a.	(-) Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo		- 24.535	2.787	2.073	4.536	7.689

bedragen x € 1.000

EMU-SALDO referentiewaarde	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
EMU-saldo volgens berekening	- 24.535	2.787	2.073	4.536	7.689
EMU-SALDO referentiewaarde	- 4.626	- 4.843	- 4.843	- 4.843	- 4.843
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde		7.630	6.916	9.379	12.532
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde	- 19.909				

Voor 2022 bedraagt de referentiewaarde -€ 4.843.000 (voor 2021 was dat -€ 4.626.000). Uit bovenstaande tabel blijkt dat het EMU-saldo voor de jaren 2022 tot en met 2025 onder de referentiewaarde blijft. We presenteren in die jaren positieve EMU-saldi. De overschrijding in 2021 wordt veroorzaakt doordat de restantkredieten over 2020 zijn overgeheveld naar 2021.

4.6. Paragraaf Bedrijfsvoering

Vlak voor de zomer heeft het directieteam deze ambitiekaart op intranet gezet en tijdens digitale overleggen aan de medewerkers toegelicht. Samen met hun teams gaan de teamleiders aan de slag om de ambitiekaart uit te werken en te vertalen in nodige en logische acties.

Op de kaart ziet u in een groen blok de organisatiedoelen die we – net als in de vorige begroting – gebruiken als indeling voor deze paragraaf Bedrijfsvoering.

Betrouwbaar en professioneel

Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer

Betrouwbare informatie(voorziening) is noodzakelijk voor het goed functioneren van de gemeente. Ook is het de basis voor het beschermen van de rechten van onze inwoners en ondernemers. Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer zijn drie aandachtsgebieden die ontzettend belangrijk zijn voor de gemeentelijke informatiehuishouding. We waarborgen een veilige omgeving voor:

- alle informatie in het archief,
- beleidsinformatie,
- bedrijfsinformatie en persoonsgegevens,
- (vertrouwelijke) gegevens van en over onze inwoners, ondernemers, medewerkers, bestuurders en andere belanghebbenden.

Zij moeten erop kunnen vertrouwen dat de gegevens die we verstrekken in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving. En dat betekent dat de gegevens duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar zijn. Er is dus nauwe samenhang tussen de aandachtsgebieden.

In 2021 zijn we begonnen met het maken van integraal beleid voor de komende jaren. Het doel hiervan is om privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer in onze organisatie te verankeren. Dit beleid gaan we nog in 2021 vertalen naar een integraal jaarplan 2021-2022. Daarin staan concrete acties voor de komende periode. Zo gaan we:

- de jaarlijkse training voor medewerkers met aandacht voor domeinspecifieke onderwerpen actualiseren,
- het bedrijfscontinuïteitsplan up-to-date maken,
- voor privacy een toezichtkader opstellen,
- de uitgangspunten bepalen voor en het ambitieniveau in beeld brengen van het Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheid (KIDO).

Informatievoorziening

Een steeds groter deel van ons leven en werk verloopt via digitale kanalen. Als gemeente willen we dat zo klantvriendelijk mogelijk doen voor onze inwoners en ondernemers. Maar het moet ook veilig gebeuren. Die combinatie levert soms spanning op. Inwoners en ondernemers moeten kunnen rekenen op een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. In 2022 gaan we verdere acties inzetten om de weerbaarheid van de gemeente te vergroten. Door het oefenen op informatiebeveiligingsincidenten met management en bestuur en natuurlijk ook met acties die bijdragen aan het voorkomen van incidenten.

Door de toegankelijke en snelle ontwikkeling van de technologie organiseert de samenleving steeds sneller en meer digitaal. De informatievoorziening moet deze verandering (mede) mogelijk maken; informatievoorziening moet helpen en niet remmen. Dat betekent dat we vooruit kijken, de consequenties doordenken en hierop investeren. De nog op te stellen i-Visie 2021-2024 wordt de kapstok voor de verdere invulling van onze informatievoorziening en applicatielandschap. Door het gebruik van slimme online diensten verbeteren we de dienstverlening aan onze inwoner en ondernemer.

Hybride werken (soms op kantoor, soms ergens anders) is in het post-corona tijdperk natuurlijk een belangrijk thema. Daarbij gaat het om plaats- en tijdonafhankelijk werken, maar ook om de digitale weerbaarheid. In 2022 zetten we verdere stappen in de implementatie van Office365 om hiermee het hybride werken goed te kunnen ondersteunen.

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo wil overheden transparanter maken door overheidsinformatie beter vindbaar te maken. De wijziging ten opzichte van de Wob betreft vooral de actieve openbaarmaking. Onze gemeente zal bepaalde categorieën documenten uit eigen beweging naar buiten moeten brengen. Het gaat hierbij onder meer om raads- en collegestukken, beschikkingen, klachten, Woo-verzoeken, adviezen van adviescommissies, jaarplannen/-verslagen, organisatiegegevens en bepaalde onderzoeken. Voor andere documenten geldt een inspanningsverplichting om openbaar te maken. Daarbij gaat het in ieder geval om informatie over het beleid.

Om de informatie toegankelijk te maken verplicht de Woo ook de (digitale) informatiehuishouding op orde te brengen. Dit is een forse operatie waarbij alle gemeentelijke informatiesystemen en informatiestromen zijn betrokken. De Woo treedt waarschijnlijk half 2022 in werking. Voor het organiseren van de actieve openbaarmaking en het opstellen van een meerjarenplan digitale informatiehuishouding wordt een ruime overgangperiode gegeven. Dit neemt niet weg dat de voorbereidingen begin 2022 moeten zijn gestart en dat de implementatie van de Woo volgend jaar de nodige tijd gaat vragen.

Aanpak structurering data

In de beginjaren van digitalisering lag de focus bij gemeenten vooral op digitale dienstverlening en digitaal kunnen werken. Dit terwijl er ook nog veel op papier werd gedaan. Documenten zijn er digitaal, vervolgens in diverse systemen opgeslagen en bestaan daarnaast vaak ook nog op papier. Hierdoor is er een enorme hoeveelheid aan data die ongestructureerd zijn opgeslagen. Alle gemeenten bij elkaar opgeteld, gaat het letterlijk om miljoenen bestanden en documenten. Een aantal jaren geleden werd dit vooral gezien als een vervelende bijkomstigheid van de digitalisering. Met de komst van de AVG en de hogere eisen op het gebied van informatiebeveiliging ligt dit ingewikkelder. In deze grote hoeveelheid data zit uiteraard ook informatie die volgens de AVG al vernietigd had moeten zijn. Tegelijkertijd zitten er ook documenten tussen die volgens de archiefwet voor een bepaalde periode bewaard moeten blijven. In 2022 starten we daarom een project om op slimme wijze structuur aan te brengen in deze data. Op basis hiervan wordt data overeenkomstig de wet- en regelgeving bewaard of vernietigd.

Toetreding Historisch Centrum Overijssel

Het college en de gemeenteraad hebben een besluit genomen om deelname van de gemeente Steenwijkerland in de gemeenschappelijke regeling Historisch Centrum Overijssel te onderzoeken. Dit onderzoek is in 2019 tijdelijk stopgezet in verband met onduidelijkheid over de toekomstige positie van het Rijk in de gemeenschappelijke regeling. Ondertussen is duidelijk geworden dat dit geen belemmering gaat vormen voor de toetreding van onze gemeente. Omdat er vanwege corona andere prioriteiten moesten worden gesteld, heeft het project ook daarom enige tijd stil gelegen.

Inmiddels is het project weer gestart. Er is een aantal onderwerpen waar duidelijkheid over moet komen. Daarna leggen we de keuze voor om wel of niet toe te treden.

Processen

We zijn gestart met het stimuleren van het denken in processen en daarnaast met het verbeteren ervan. We houden daarbij steeds onze inwoners, ondernemers en instellingen in gedachten. Voor hen moet het beter worden. We kiezen niet voor een grootschalige projectmatige aanpak om alle processen te beschrijven waarvan heel veel overigens al beschreven zijn. We kiezen ervoor om met een aantal in procesverbetering ervaren en enthousiaste medewerkers gericht te werken aan het verbeteren van een aantal teamoverstijgende processen. Doel is die processen beter en efficiënter te organiseren. We starten in 2021 en zullen ervaren of en hoe dit werkt. Om van daaruit dit traject te vervolgen de komende jaren. Wat we willen is dat iedere medewerker alert is op onhandige, onlogische zaken en dat meldt waardoor het uiteindelijk beter wordt.

Implementatie Visie op control

Bij een betrouwbare en professionele organisatie hoort een goede beheersing (control) van taken en verantwoordelijkheden. Passend bij de nieuwe organisatiestructuur is daarom een visie op control opgesteld, die uitgaat van een inrichting volgens het zogenaamde '3 lines of defence-model' (drie verdedigingslijnes/lijnen). De drie lijnen zijn:

1. maatregelen in de processen zelf, waar de lijnorganisatie verantwoordelijk voor is;
2. adviseurs die objectief/onafhankelijk adviseren;
3. verbijzonderde interne controle (VIC), de meest objectieve toets door medewerkers die geen rol hebben in de processen en dat in een samenwerkingsverband met andere gemeenten doen.

De belangen van deze drie lijnen in dit model zijn hetzelfde: control is van iedereen; we werken aan het bereiken van dezelfde doelen maar ieder vanuit zijn of haar eigen verantwoordelijkheid. De implementatie van het model is gestart in 2021 en gaat organisch en stapsgewijs.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de huidige situatie geeft de accountant in de controleverklaring een oordeel over de rechtmatigheid van het handelen van de gemeente. In de toekomstige situatie ligt deze verantwoordelijkheid bij het college, aan de hand van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Het wetsvoorstel hiertoe heeft vertraging opgelopen. We verwachten dat we voor het verslagjaar 2022 voor de eerste keer een rechtmatigheidsverantwoording op

moeten nemen in de jaarrekening. De voorbereidingen hiervoor pakken we samen op met de gemeenten Meppel, Zwartewaterland en Westerveld.

Inkoop

Inkoop is een vakgebied dat continu in ontwikkeling is. Belangrijke externe ontwikkelingen in de jaren 2022-2025 zijn:

- aanpassing aanbestedingswetgeving;
- nieuw manifest maatschappelijk verantwoord inkopen.

Vanuit de centrale inkoopadviesfunctie wordt continu gemonitord of en zo ja welke gevolgen wijzigingen in wet- en regelgeving hebben voor het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Als de inhoud van het nieuwe manifest maatschappelijk verantwoord inkopen bekend is, wordt het gelijknamige gemeentelijke actieplan geactualiseerd.

Daarnaast hebben we een externe partij gevraagd (start in 2021) ons te adviseren over verbetermogelijkheden in de wijze van organiseren van de inkoopfunctie.

Mandaatregeling

Een van de uitgangspunten van onze besturingsfilosofie is dat de verantwoordelijkheden daar worden gelegd in de organisatie waar ze horen. Dit uitgangspunt wordt juridisch vormgegeven via het verlenen van mandaten aan de medewerkers. De huidige wijze waarop de mandaatverlening is geregeld, past minder goed bij dit uitgangspunt dan het zogenaamde omgekeerde mandaatstelsel. In deze systematiek worden de te mandateren bevoegdheden niet meer in detail beschreven, maar – tenzij voorbehouden – neergelegd bij de medewerker tot wiens taakveld de bevoegdheden behoren. Een bijkomend voordeel is dat het tot een overzichtelijke en onderhoudsarme regeling leidt: het is niet meer nodig om bij iedere wetswijziging ook het mandaatregister te wijzigen. Voorwaarde voor de omgekeerde systematiek is dat sprake is van een uniforme organisatiestructuur. Met een duidelijke beschrijving en afbakening van de taakvelden van de verschillende teams én een eenduidige functiestructuur. Met de invoering van HR21 is hier deels aan voldaan, maar het huidige Organisationsbesluit biedt deze duidelijkheid niet. Een wezenlijke voorwaarde is ook een organisatiecultuur waarin de verantwoordelijkheid daadwerkelijk gelaten wordt aan en gedragen kan worden door de medewerkers. Het omgekeerd mandaatstelsel kan worden gezien als een 'sluitstuk' van een gewenste organisatieontwikkeling. Als aan genoemde voorwaarden wordt voldaan, kan in 2022 het omgekeerd mandaatstelsel worden ingevoerd.

Samenleving tevreden

... over onze dienstverlening, over hoe we integraal samenwerken en over onze gastvrijheid.

Dienstverlening

De inwoners en ondernemers van Steenwijkerland komen op diverse momenten in contact met ons als gemeente. Soms omdat het moet, bijvoorbeeld bij het aanvragen van een vergunning, of het melden van een verhuizing. Maar ook regelmatig omdat onze inwoners en ondernemers zelf het contact opzoeken of omdat wij contact met ze leggen. We vinden het belangrijk dat dit contact dan prettig verloopt. In welke vorm dit contact dan ook plaatsvindt; digitaal, telefonisch, schriftelijk of in levenden lijve. Daarom hebben we een visie op dienstverlening waarin we hebben vastgelegd op welke manier we onze dienstverlening willen vormgeven: we bieden dienstverlening op maat. We bieden daarin persoonlijke aandacht en we zijn daarin duidelijk, betrouwbaar, verbindend, toegankelijk en uitnodigend.

Aan onze inwoners en ondernemers vragen we hoe ze onze dienstverlening ervaren. Bijvoorbeeld via enquêtes en ons inwonerpanel. De uitkomsten van deze metingen zijn positief; onze dienstverlening wordt goed beoordeeld. Deze informatie gebruiken we om onze dienstverlening verder te verbeteren. Bijvoorbeeld door het vereenvoudigen van teksten van brieven en het nog verder verbeteren van online formulieren. Dit is een cirkel die we continu doorlopen.

Ook in 2022 hebben we hier volop aandacht voor en kijken we waar het beter kan. De teksten op onze website nemen we onder de loep en daar waar kan gaan we ze vereenvoudigen. We zetten in op opleiding op het gebied

van begrijpelijk schrijven. We ontwikkelen door op het gebied van het digitaal aanbieden van onze diensten en we introduceren bijvoorbeeld WhatsApp als extra communicatiekanaal voor onze inwoners om contact met ons te leggen.

Visie op participatie

In de 'Visie op (inwoners)participatie' beschrijven we onze kijk op participatie. Ontwikkelingen in de maatschappij en de invoering van de Omgevingswet zorgen ervoor dat we als gemeente vanaf 2022 vaker betrokken zullen zijn bij participatietrajecten. Zowel bij participatietrajecten waarbij het initiatief bij de gemeente ligt als bij trajecten waarbij inwoners of ondernemers de initiatiefnemer zijn. We moeten samenwerken, betrokken zijn en met respect voor elkaar zorgen voor een duidelijk en transparant participatietraject. Inwoners, ondernemers en partners worden vroegtijdig betrokken en we gaan samen op zoek naar de maximale ruimte voor participatie. We zijn daarbij duidelijk over wie de deelnemers zijn, welke rol eenieder heeft en welke belangen er zijn. Ook maken we duidelijk wat de verwachte doorlooptijd is, welke mijlpalen of beslismomenten er zijn en wie eigenaar is. Het aanwijzen van een (vast) contactpersoon helpt hierbij. De uitkomsten van het participatieproces wegen vervolgens zwaar in de besluitvorming waarbij het college en/of de raad de relatie tot het algemeen belang bewaakt. Maar het participatieproces is niet klaar als het project is afgerond, het beleid is vastgesteld of de vergunning afgegeven is. Het is pas echt klaar als we een evaluatiemoment inbouwen. Wat hebben we geleerd van de aanpak, wat ging goed, wat kan er beter/anders. De implementatie van de visie begint met het informeren en (helpen) opleiden en trainen van medewerkers.

Regionale samenwerking

De gemeente Steenwijkerland voert de KCC-taak uit voor de gemeente Zwartewaterland. Dit contract loopt af. In de loop van 2022 nemen we een besluit over de vraag of de samenwerking op dit terrein wordt voortgezet.

Bestuur tevreden

... over de realisatie van de collegedoelen en over de ondersteuning aan raad en college

Een nieuw bestuur

Gemeenteraadsverkiezingen betekenen een nieuw bestuur. Voor de organisatie houdt dit in 2022 in: het investeren in een kennismaking, een overdracht en het inwerken. Alles om zowel college als raad goed te laten landen.

Vervolg uitkomsten raadstevredenheidsonderzoek

Eind 2020 hebben we onder raadsleden een tevredenheidsonderzoek gehouden over de ambtelijke ondersteuning. Aan de hand van een korte enquête is gevraagd naar de kwaliteit van raadsvoorstellen, werkvergaderingen en de begroting. Maar ook hoe het contact met medewerkers wordt ervaren en de wijze waarop vragen worden beantwoord. Met de raad en griffie is een gezamenlijke 'verbeterbrigade' opgericht die aan de slag is gegaan om de aanbevelingen verder vorm en inhoud te geven.

Voor de leesbaarheid van de stukken loopt een project om de applicatie waarin ambtenaren de voorstellen schrijven beter in te richten. Het format wordt hierdoor eenvoudiger. Daarnaast wordt een cursus aangeboden voor het schrijven van duidelijke en bondige voorstellen. Om het contact tussen raadsleden en ambtenaren laagdrempeliger te maken wordt gekeken naar het faciliteren van toegang tot het social intranet van de organisatie. Tot slot wordt nu scherper gekeken naar de vorm en het doel van werkvergaderingen.

Doelmatigheidsonderzoek

Jaarlijks is er een doelmatigheidsonderzoek. Dit jaar – afgerond in de zomer – ging dat onderzoek over de uitvoering van de hondenbelasting. Het onderzoeksonderwerp voor 2022 is onze telefonische dienstverlening in het algemeen en de onbeantwoorde gesprekken en terugbelverzoeken van inwoners specifiek. Uit onze interne analyses en klantmonitoring blijkt dat we hier nog beter op kunnen scoren.

Programmatisch- en projectmatig werken

Al voor de coronacrisis spraken we als organisatie uit dat we stappen willen zetten met betrekking tot programmatisch en projectmatig (PPM) werken. Inmiddels is hier in verschillende samenstellingen over gesproken met medewerkers uit alle lagen van de organisatie. Op basis hiervan willen we voor alle medewerkers die betrokken zijn bij PPM een leer-werkprogramma en een methodiek creëren voor programmatisch en projectmatig werken. We starten met een introductie op de door ons beoogde methodiek. Op basis daarvan maken we samen keuzes over aandachtspunten die we als organisatie voor onszelf zien. In een op maat gemaakt traject gaan we dieper in op deze aandachtspunten zodat we het komende jaar stappen kunnen zetten in het PPM.

Medewerkers tevreden

... over de positieve werksfeer, een fijne werkomgeving, de ruimte voor ontwikkeling en over een goede werkgever.

Ook in 2021 hebben we te maken met de coronamaatregelen. We werken nog steeds zo veel mogelijk thuis, al ontstaat er ruimte voor versoepeling door de landelijke vaccinatiecampagne. We houden het welzijn van onze medewerkers goed in de gaten en maken maatwerkafspraken waar nodig.

Een flexibele manier van werken – het plaats- en tijdonafhankelijk werken – spreekt ons aan. In coronatijd hebben we deze manier van werken ervaren en dat heeft gezorgd voor een versnelling. De ervaringen gaven input voor hoe we deze manier van werken zien en dat beeld is uitgeschreven. We werken er eerst mee in de vorm van een pilot. In 2022 verwachten we deze manier van werken verder uit te kunnen rollen in de organisatie. Plaats- en tijdonafhankelijk werken komt ten goede aan de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Om maatwerkafspraken te kunnen maken, versterken we in 2022 het dienend leiderschap van onze leidinggevenden. De maatwerkafspraken tussen leidinggevende en medewerker kunnen vanaf 2022 gemaakt worden met behulp van de nieuwe gesprekscyclus.

Hiernaast wordt het beleid op diversiteit en inclusie in 2022 verder vormgegeven en gaan we aan de slag met onze arbeidsmarktcommunicatie. Naar verwachting wordt begin 2022 een medewerkersonderzoek uitgevoerd. Daarmee inventariseren we per team de stand van zaken van de organisatiedoelen, met name 'medewerker tevreden'.

In de paragraaf bedrijfsvoering in de jaarrekening vermelden we altijd wat cijfers, zoals het aantal fte en medewerkers. Gezien onze toezegging om dit jaar een benchmark uit te oefenen en u daarover voor het einde van het jaar te informeren, nemen we deze cijfermatige informatie in die informatienota mee.

Vitaliteit en de duurzaam inzetbare medewerker

In 2021 is gestart met het ontwikkelen van het Vitaliteitsbeleid. Dat krijgt in 2022 vorm in de organisatie. Medewerkers krijgen concrete handvatten om hun vitaliteit, werkvermogen en inzetbaarheid te vergroten. Daarmee draagt dit beleid en de uitrol bij aan de doelstelling 'tevreden medewerkers'. Aansluitend hierop starten we eind 2021 met een voedingsconcept: het aanbieden van gezonde producten aan onze medewerkers in ons nieuwe werkcafé.

Ontwikkeling verzuim

Het verzuim is de afgelopen 2 jaar gestegen ten opzichte van de jaren daarvoor toen er sprake was van een laag verzuimpercentage. De oorzaak is het langdurig verzuim. Werkdruk, de gemoedstoestand van mensen zelf, privésituaties en (ernstige) ziekten zijn hier debet aan. De doelstelling voor 2022 is om weer de dalende lijn te vinden en onder de 5% uit te komen. We zien gelukkig dat langdurig zieken weer (meer) herstellen, al is er ook sprake van nieuwe situaties van langdurig verzuim. Het is denkbaar dat het (deels) weer op kantoor werken en het daardoor meer fysiek in beeld zijn bij de leidinggevende een positief effect op het verzuim heeft. Om een daling van het langdurig verzuim te bereiken, zetten we enerzijds in op preventie: het voorkomen van verzuim en anderzijds op de aanpak en begeleiding bij verzuim.

Gesprekscyclus

Naar verwachting wordt eind 2021 het beleid op de gesprekscyclus herzien. De bedoeling is in 2022 te werken met een nieuwe, moderne gesprekscyclus die aansluit bij de doorontwikkeling van de organisatie en recht doet aan het dienend leiderschap. Leidinggevenden en medewerkers worden getraind in het voeren van gesprekken op deze nieuwe manier.

Medewerkersonderzoek

Een van de drie organisatiedoelen van de gemeente Steenwijkerland is de medewerker vitaal en tevreden. Maar hoe weten we of we vitale en tevreden medewerkers hebben? Om een algemene toets te doen voeren we in de eerste helft van 2022 een medewerkersonderzoek uit. Het doel van zo'n onderzoek is meerledig: vaststellen hoe ver we zijn met onze organisatiedoelen, input vinden voor verbeterpunten voor vitale en tevreden medewerkers én een startmeting voor het plaats- en tijdonafhankelijk werken. Uitgangspunt is daarbij de verbinding te leggen met het onderzoek naar de werkbeleving in coronatijd dat in 2020 is uitgevoerd. De coronamaatregelen spelen in 2022 naar verwachting een minder grote rol in de uitvoering en beleving van het werk. Daardoor krijgen we een zuiver beeld van de verbeterpunten en de organisatieontwikkeling.

4.7. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente een zetel in het bestuur heeft of stemrecht heeft bij de vergaderingen. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente financiële middelen in het bedrijf heeft geïnvesteerd, c.q. gestoken. Als het bedrijf failliet gaat, is de kans groot dat de gemeente de beschikbare financiële middelen kwijt is. Ook bij problemen bij de verbonden partij kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld en kunnen kosten verhaald worden op de gemeente. Een partij die ieder jaar een subsidie krijgt, waar geen tegenprestatie tegenover staat is geen verbonden partij. In de 'Nota Verbonden Partijen' zijn regels vermeld voor het aangaan van diverse nieuwe samenwerkingen. Het proces van deelnemingen is een dynamisch gebeuren. Daarom treft u net als vorig jaar weer een aantal wijzigingen, c.q. aanvullingen aan die passen binnen de huidige kaders van de 'Nota Verbonden Partijen'.

Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen

Wij streven ernaar om het bestuurlijk en financieel belang te houden in die organisaties die een bijdrage leveren aan het openbaar belang en waarvan de activiteiten aansluiten bij het beleid zoals dat door de gemeente wordt gevoerd. Beleidswijzigingen voor specifieke verbonden partijen worden voor zover nodig of wenselijk afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

Verbonden partijen waarin de gemeente Steenwijkerland deelneemt

De verbonden partijen van de gemeente Steenwijkerland bestaan uit de gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en publiekrechtelijke rechtspersonen.

Voornemens tot het aangaan van nieuwe bestuurlijke participaties

Het college en de gemeenteraad hebben een besluit genomen om deelname van Gemeente Steenwijkerland in de gemeenschappelijke regeling Historisch Centrum Overijssel (HCO) te onderzoeken. Dit onderzoek is in 2019 tijdelijk stopgezet in verband met onduidelijkheid over de toekomstige positie van het Rijk in de gemeenschappelijke regeling. Ondertussen is duidelijk geworden dat dit geen belemmering gaat vormen voor de toetreding van Gemeente Steenwijkerland. In de periode daarna heeft het project door andere prioriteiten vanwege corona enige tijd stil gelegen. Het project is ondertussen weer opgestart waardoor gekoerst kan worden op besluitvorming over het al dan niet toetreden tot het HCO.

Voornemens tot het beëindigen van bestaande participaties

Verwacht wordt dat de gemeente op korte termijn de participaties genoemd in de bijlage niet gaat beëindigen. Het doel is dat Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. in 2022 of zoveel mogelijk eerder wordt opgeheven. De resterende liquide middelen worden dan aan de aandeelhouders uitgekeerd naar rato van hun aandelenbelang.

CSV Amsterdam B.V. zal na afwikkeling van de bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal de vennootschap kunnen worden opgeheven. De resterende liquide middelen worden dan aan de aandeelhouders uitgekeerd naar rato van hun aandelenvermogen.

Wijzigingen bestaande participaties

Op dit moment zijn er geen wijzigingen in bestaande participaties bekend.

Risico's

Bij het deelnemen in een verbonden partij kan de gemeente risico's lopen. Te denken valt onder andere aan:

- de hoogte van de dividenduitkering;

- aansprakelijkstelling bij faillissement;
- verplichte hogere bijdragen bij exploitatietekorten bij gemeenschappelijke regelingen.

Beheersmaatregelen

Om de risico's te beperken zijn de volgende maatregelen getroffen:

- de gemeenschappelijke regelingen moeten jaarlijks vóór 15 april hun ontwerpbegroting en voorlopige jaarrekening naar de gemeenteraden zenden;
- bij de rechtspersonen (onder andere nutsbedrijven) heeft de gemeente, via de portefeuillehouder inspraak bij de behandeling tijdens de aandeelhoudersvergaderingen.

Bij de verschillende programma's worden de specifieke risico's van de verbonden partijen vermeld. Verder treft u in bijlage 8 het overzicht aan van de verbonden partijen.

Resumé

Hieronder treft u een beknopt overzicht aan van dividenduitkeringen, rente-inkomsten en verschuldigde bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

bedragen x € 1.000

Dividend/rentevergoeding	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Samenredzaam			
N.V. Noordwestgroep te Steenwijk	-	-	-
Financiën en overhead			
Enexis N.V. te Den Bosch	213	152	152
Enexis N.V. te Den Bosch	-	14	14
N.V. Vitens te Apeldoorn	10	7	-
CSV Amsterdam B.V.	16	-	-
PBE	-	-	3
N.V. Vitens te Apeldoorn	-	-	-
N.V. Rendo te Meppel	1.498	1.498	1.299
Wadinko N.V. te Zwolle	65	-	82
N.V. B.N.G. te Den Haag	165	235	235
N.V. Rova Holding te Zwolle	81	81	81
N.V. Rova Holding te Zwolle	272	239	252
De inwoner op 1			
B.V. Dataland te Gouda	-	-	-
Totaal dividend/rentevergoeding	2.320	2.226	2.118

bedragen x € 1.000

Gemeentelijke bijdragen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
De inwoner op 1			
Veiligheidsregio IJsselland te Zwolle	2.956	3.088	3.135
Samenredzaam			
GGD IJsselland te Zwolle	1.493	1.561	1.649
Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (vh BVO IJsselland)	115	134	133
Duurzaam			
Omgevingsdienst IJsselland (OD)	822	843	843
Totaal gemeentelijke bijdragen	5.386	5.626	5.760

4.8. Paragraaf Grondbeleid en ontwikkelingsinvesteringen

Algemeen

In de paragraaf Grondbeleid en ontwikkelingsinvesteringen wordt ingegaan op de vermogenspositie van het grondbedrijf op basis van geactualiseerde exploitatieopzetten van de diverse complexen. Tevens zijn de diverse risico's, waar het grondbedrijf mee te maken heeft, beschreven.

De resultaten van 2020 zijn verwerkt in de jaarrekening en hebben hun weerslag gehad op de grondexploitaties. Op basis van de bijgestelde grondexploitaties is de vermogenspositie van het grondbedrijf in beeld gebracht.

Nieuwe ontwikkelingen

In 2021 is een woningmarktonderzoek uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten wordt een woonagenda opgesteld voor de periode 2022 tot en met 2026. De (financiële) effecten kunnen niet worden doorgerekend in de Meerjarenbegroting Grondexploitaties (MBG) voordat de uitkomsten van het marktonderzoek en de woonagenda definitief zijn vastgesteld, besluitvorming heeft plaatsgevonden omtrent het te voeren grondbeleid en het grondbeleid financieel vertaald is in concrete uitvoeringsplannen.

Parameters

Jaarlijks worden de parameters kosten- en opbrengstenstijging ten behoeve van de Meerjarenbegroting Grondexploitaties (MBG) opnieuw vastgesteld. In de 'MBG 2021 e.v.' zijn de parameters voor de komende begrotingsperiode niet gewijzigd ten opzichte van de jaarrekening. Er wordt een opbrengstenstijging van 1,5% gehanteerd, op basis van de ontwikkeling van de Consumentenprijsindex (CPI). Er wordt een kostenstijging van 2% gehanteerd, op basis van de ontwikkeling van de Grond-, Weg- en Waterbouwindex (GWW-index). Het rentepercentage dat wordt doorberekend aan de grondexploitaties bedraagt 0,75% op basis van de kredietfaciliteit bij de BNG.

Impact coronacrisis

Vooralsnog lijkt de coronacrisis op korte termijn geen effect te hebben op de huizenprijzen en woningverkoop. Dat de coronacrisis uiteindelijk ook de grondexploitaties zal raken, lijkt echter onontkoombaar. Op dit moment is de timing en impact van dit effect lastig in te schatten. Mogelijke financiële effecten zullen bij de eerstvolgende herziening van de grondexploitaties per 1-1-2022 zichtbaar worden, of eerder als er sprake is van een 'majeure afwijking' die een tussentijdse herziening van de grondexploitaties noodzaakt.

Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente Steenwijkerland is verwoord in de 'Nota Grondbeleid 2020-2024'. Deze nota is op 17 december 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Het grondbeleid is voor een periode van 4 jaar vastgesteld. Conform deze nota voert de gemeente Steenwijkerland de komende jaren een faciliterend grondbeleid, tenzij vanwege volkshuisvestings- en economische redenen actief grondbeleid gewenst is. Voor verdere inhoud van het grondbeleid wordt verwezen naar de 'Nota Grondbeleid 2020-2024'.

Woningbouw

De 'Woonvisie Steenwijkerland 2017-2021' is in het voorjaar 2017 vastgesteld door uw raad. In de woonvisie is de gemeentelijke koers voor de komende jaren weergegeven op het gebied van wonen. Belangrijk uitgangspunt is 'een passende en betaalbare woning voor iedereen'. Ook transformatie van leegkomend vastgoed boven nieuwbouw is een speerpunt.

De woonagenda West-Overijssel 2021-2025 en de (nog op te stellen) woonagenda Steenwijkerland 2022-2026 vormen het kader voor de verwachte woningbehoefte in Steenwijkerland. Hierbij wordt uitgegaan van een lokale woonbehoefte tot 2030 van ca. 1.735 woningen. Het aanbod van woningen binnen de gemeente Steenwijkerland

komt enerzijds tot stand vanuit de gemeentelijke grondexploitaties en anderzijds vanuit projecten waar de grondexploitatie niet actief wordt gevoerd door de gemeente. De gemeente heeft in die projecten enkel een faciliterende rol (bijvoorbeeld Eeserwold, Tuk/Bergstein). Ook woningsplitsing en/of transformatie van gebouwen kan leiden tot een toename van het woningaanbod.

De verwachting per 1-1-2021 is dat vanuit de gemeentelijke grondexploitaties de gronden onder 241 te realiseren woningen worden uitgegeven. Meer dan de helft daarvan bevindt zich in het project Kornputkwartier in Steenwijk. In totaal komt dat neer op een jaarlijks gemiddelde uitgifte van grond onder ruim 17 te realiseren woningen in de periode tot en met 2034. Tegelijkertijd zien we dat de verwachting is dat het merendeel (154 woningen) van de gronduitgifte in de jaren 2021 t/m 2023 plaats zal vinden. De gronden onder de 241 te realiseren woningen zijn als volgt verdeeld naar woningtype:

Te realiseren woningen	Aantal	Percentage
Sociaal	76	32%
Rijwoning	8	3%
2^1-kap	42	17%
Vrijstaand	115	48%
Totaal	241	100%

Bedrijven

Binnen de gemeente Steenwijkerland is er sprake van overaanbod van bedrijventerreinen. Voor de periode 2019 t/m 2029 is de verwachte behoefte circa 23,1 hectare. Het actuele aanbod van bedrijventerreinen bedraagt circa 35,6 hectare. Het aanbod is op dit moment circa 12,5 hectare groter dan de vraag. Het aanbod bestaat uit particulier aanbod enerzijds en gemeentelijk aanbod anderzijds. Het particuliere aanbod bestaat onder andere uit het aanbod op bedrijventerrein Eeserwold (circa 28 hectare). Het aanbod vanuit de gemeentelijke grondexploitaties bedraagt per 1-1-2020 circa 7,6 hectare.

Op basis van het regionale afsprakenkader 2019-2022 is de verwachte behoefte circa 23 hectare voor de komende tien jaar (2019 t/m 2029). Dat komt neer op een jaarlijkse gemiddelde van circa 2,3 hectare per jaar. Deze vraag kan worden ingevuld vanuit zowel het gemeentelijk aanbod als het particuliere aanbod (hoofdzakelijk Eeserwold).

De werkelijke uitgifte is de afgelopen jaren achtergebleven in relatie tot de theoretische opnamecapaciteit. Dat heeft te maken met het feit dat de vraag naar bedrijventerreinen zich hoofdzakelijk manifesteert in de kernen Steenwijk en Vollenhove, terwijl het merendeel van het aanbod in de overige kernen binnen de gemeente Steenwijkerland is gelegen. Daarom wordt ieder jaar kritisch gekeken naar de fasering van de uitgifte bedrijventerreinen. De fasering in de grondexploitatie is per project afgestemd op de potentiële kopers voor de korte termijn en de algemene verwachtingen voor de lange termijn. Het totale programma is niet naar beneden bijgesteld.

Voor het gemeentelijk aanbod buiten de kern Steenwijk is gekeken naar alternatieve (tijdelijk) invullingen van (delen) van het uitgeefbaar bedrijventerrein. Zo zijn op een deel van het bedrijventerrein Boterberg Zuid te Oldemarkt (tijdelijk) zonnepanelen geplaatst. Gedurende deze periode kan het ingevulde deel niet worden verkocht als bedrijventerrein. Hier is in de grondexploitatie rekening mee gehouden.

Resultaten grondexploitaties

In onderstaande tabel zijn de geprognosticeerde resultaten weergegeven van de grondexploitaties voor woningbouw en bedrijventerreinen.

bedragen x € 1.000

Resultaten grondexploitaties	Boekwaarde		Verwacht saldo (- = positief; + = negatief)	
	1-jan-2021	Eindwaarde	Startwaarde	
Woningbouw onderhanden	10.958	- 3.725	- 3.243	
Industrieterreinen onderhanden	566	- 847	- 761	
Totaal	11.524	- 4.572	- 4.004	

In de tabel worden zowel de startwaarde als eindwaarde weergegeven. De eindwaarde komt tot stand door alle resultaten die in de toekomst worden behaald bij elkaar op te tellen. Door alle resultaten die in de toekomst worden behaald, terug te rekenen naar vandaag de dag (netto contante waarde) en al deze netto contante waardes vervolgens bij elkaar op te tellen ontstaat het totale resultaat op startwaarde voor het grondbedrijf.

Het verwachte resultaat op startwaarde per 1 januari 2021 van alle grondexploitaties woningbouw en bedrijventerreinen bedraagt circa € 4,0 miljoen voordelig. In onderstaande tabel is de winstverwachting voor de komende begrotingsperiode 2021-2025 weergegeven.

bedragen x € 1.000

Meerjarige winstprognose Grondexploitatie	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
	2021	2022	2023	2024	2025
Woningbouw	662	1.003	581	192	203
Bedrijventerreinen	98	185	105	147	174
Verwachte prognose grondexploitatie	760	1.188	686	339	377

In totaal wordt er voor de komende periode circa € 3,4 miljoen aan winst verwacht tot en met 2025.

Risico's

Het risicoprofiel van het gemeentelijke grondbedrijf (lees: alle grondexploitaties) wordt jaarlijks bepaald op basis van de RISMAN-methode. Hierin wordt ingegaan op algemene risico's en projectspecifieke risico's. Van de projectspecifieke risico's wordt vervolgens aangegeven of deze kwantitatief of kwalitatief van aard zijn. De beide soorten risico's worden omgezet in een bedrag voor de hoogte van het risico per project. Uitgangspunt is dat de kans dat alle onderkende risico's zich op exact hetzelfde moment zullen voordoen 75% is. Dit percentage is overeenkomend richtlijnen die worden gehanteerd door de Vereniging van Grondbedrijven (70-80%). Dit leidt vervolgens tot de risicobepaling in de vorm van één risicobedrag, oftewel het risicoprofiel. In de tabel hieronder is een overzicht te zien van de risicobepaling. Het actuele risicoprofiel van het grondbedrijf bedraagt circa € 2,7 miljoen.

bedragen x € 1.000

Risico's grondexploitatie	Risicobepaling
Woningbouw	2.371
Industrieterreinen	994
Totaal	3.365

Het risicoprofiel van het grondbedrijf wordt tezamen met overige risico's, afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit in de 'Algemene Reserve vaste buffer'.

5. Raadsbesluit

Steenwijk, Nummer: 2021/

Onderwerp: Programmabegroting 2022-2025

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van d.d. 5 oktober 2021, nummer 2021/ ;

b e s l u i t :

Wij stellen u voor de volgende besluiten te nemen:

1. In te stemmen met de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2022-2025 zoals opgenomen in hoofdstuk 3.2.
2. De tarieven voor gemeentelijke belastingen en rechten vast te stellen overeenkomstig onderstaande voorstellen:
 - a. de onroerende-zaakbelastingen in 2022 niet te verhogen ten opzichte van 2021;
 - b. de rioolheffing in 2022 met 4% te verlagen ten opzichte van 2021 en het dekkingspercentage voor 2022 te bepalen op 81,1%;
 - c. de afvalstoffenheffing in 2022 met 4% te verlagen ten opzichte van 2021 en het dekkingspercentage voor 2022 te bepalen op 75,5%. Daarbij is rekening gehouden met een ongewijzigd tarief per zak van € 1,55 per aanbieding;
 - d. de lijkbezorgingsrechten te verhogen met 1,7% ten opzichte van 2021 en het dekkingspercentage voor 2022 te bepalen op 75,0%;
3. Een krediet van € 344.649 beschikbaar te stellen voor zwembaden zoals opgenomen in hoofdstuk 2.10.
4. Een krediet van € 1.317.500 beschikbaar te stellen voor het bestedingsplan 2022-2025 zoals opgenomen in hoofdstuk 3.3.
5. Een krediet van € 1.626.500 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan riolering 2022 zoals opgenomen in hoofdstuk 4.1.8.
6. Een krediet van € 443.500 beschikbaar te stellen voor de in bijlage 1 vermelde aanschaf/vervanging van bedrijfsmiddelen in 2022.
7. Op basis van de 'Meerjaren Begroting Grondexploitaties 2021 e.v.':
 - a. de grondexploitaties voor woningbouwprojecten en bedrijventerreinen die onderhanden zijn gewijzigd vast te stellen;
 - b. het college te machtigen, indien de markt- en economische omstandigheden daartoe aanleiding geven, tegen andere grondprijzen te verkopen dan opgenomen in de desbetreffende grondexploitaties onder de voorwaarde van een blijvend minimaal sluitende grondexploitatie.
8. Vanaf 2023 een stelpost aan de inkomstenkant te creëren voor extra middelen van het Rijk voor de jeugdzorg (maximaal 75%).

9. Een bedrag van € 1.049.000 te storten in de 'Algemene reserve vaste buffer' en dit bedrag ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2022.
10. Een bedrag van € 409.187 over te hevelen van de 'reserve opvangen tekorten Sociaal Domein' naar de 'Algemene reserve vrij besteedbaar' en de titel van de bestemmingsreserve te veranderen in 'bestemmingsreserve coronagerelateerde uitgaven Sociaal Domein'.
11. De vijf bestuursprogramma's vast te stellen.

Bijlage 1. Vervangingsinvesteringen

Bedragen x € 1

Vervangingsinvesteringen	Investering	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
DIRECTIE					
Openbare werken (Tractie)					
Te reserveren voor 2023- 2025	1.059.000	-	48.925	76.366	98.877
Beschikbaar te stellen voor 2022	240.000	47.250	31.950	31.650	31.350
Totaal benodigd	1.299.000	47.250	80.875	108.016	130.227
Totaal beschikbaar		14.847	58.859	97.644	154.325
Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		- 32.403	- 22.016	- 10.372	24.098
Ondersteuning (ICT)					
Te reserveren voor 2023- 2025	400.000		26.000	51.750	77.250
Beschikbaar te stellen voor 2022	100.000	26.000	25.750	25.500	25.250
Totaal benodigd	500.000	26.000	51.750	77.250	102.500
Thuiswerkplekken					
Totaal benodigd incl. thuiswerkplekken		26.000	51.750	77.250	102.500
Totaal beschikbaar		26.442	52.630	78.563	104.243
Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		442	880	1.313	1.743
Facilitair					
Te reserveren voor 2023- 2025	103.500		30.700	23.150	20.000
Beschikbaar te stellen voor 2022	68.500	27.140	2.616	2.592	2.568
Totaal benodigd	172.000	27.140	33.316	25.742	22.568
Ten laste van professionalisering bedrijfsvoering					
Totaal benodigd, incl. bedrijfsvoering		27.140	33.316	25.742	22.568
Totaal beschikbaar		12.843	18.108	7.862	10.011
Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		- 14.297	- 15.208	- 17.880	- 12.557
DIRECTIE: Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		- 46.258	- 36.344	- 26.939	13.284
BEGRAAFPLAATSEN					
Begraafplaatsen					
Te reserveren voor 2023- 2025	270.000	-	6.750	21.538	36.189
Beschikbaar te stellen voor 2022	35.000	5.350	5.300	5.250	5.200
Totaal benodigd	305.000	5.350	12.050	26.788	41.389
Totaal beschikbaar		30.917	30.634	52.190	38.191
BEGRAAFPLAATSEN: Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		25.567	18.584	25.402	- 3.198
TOTAAL: Tekort (-) / Overschot (+) kap.lasten		- 20.691	- 17.760	- 1.537	10.086
TOTAAL: Beschikbaar te stellen krediet voor 2022	443.500				
Beschikbare vrijvallende kapitaallasten bij CMT (ecl 38061)		53.621	54.293	40.723	38.633
Restant vrijvallende kapitaallasten bij CMT (- is tekort)		32.930	36.533	39.186	48.719

Bijlage 2. Resultaat programmabegroting per taakveld

bedragen x € 1.000

Alle taakvelden	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
0. Bestuur en ondersteuning	- 22.444	- 25.053	- 22.655	- 21.687	- 21.543	- 21.283
0.1 Bestuur	- 2.551	- 2.331	- 2.441	- 2.315	- 2.315	- 2.315
0.2 Burgerzaken	- 1.419	- 1.526	- 1.497	- 1.474	- 1.593	- 1.593
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	- 1.823	- 2.049	- 1.828	- 1.513	- 1.343	- 1.328
0.4 Overhead	- 15.618	- 18.192	- 15.960	- 15.527	- 15.301	- 15.145
0.5 Treasury	- 51	- 20	53	123	- 6	78
0.61 OZB woningen	- 891	- 835	- 840	- 840	- 841	- 841
0.64 Belastingen overig	- 3	- 47	- 48	- 48	- 48	- 48
0.8 Overige baten en lasten	- 86	- 54	- 96	- 94	- 97	- 92
1. Veiligheid	- 4.424	- 4.298	- 4.376	- 4.371	- 4.371	- 4.363
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 3.056	- 3.192	- 3.254	- 3.298	- 3.297	- 3.295
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 1.368	- 1.106	- 1.121	- 1.073	- 1.073	- 1.068
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- 8.236	- 8.909	- 9.386	- 8.639	- 7.850	- 7.701
2.1 Verkeer en vervoer	- 6.694	- 7.519	- 7.733	- 7.201	- 6.371	- 6.251
2.2 Parkeren	- 100	- 97	- 147	- 152	- 151	- 151
2.3 Recreatieve havens	- 97	- 84	- 139	- 143	- 147	- 150
2.4 Economische havens en waterwegen	- 1.187	- 1.086	- 999	- 975	- 1.013	- 983
2.5 Openbaar vervoer	- 158	- 123	- 368	- 167	- 167	- 167
3. Economie	- 3.837	- 9.375	- 3.037	- 2.268	- 2.000	- 1.962
3.1 Economische ontwikkeling	- 798	- 6.498	- 1.189	- 847	- 741	- 728
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	- 1.098	- 668	- 460	- 361	- 234	- 213
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 35	- 23	- 25	- 25	- 25	- 25
3.4 Economische promotie	- 1.906	- 2.186	- 1.364	- 1.036	- 1.001	- 996
4. Onderwijs	- 4.611	- 5.135	- 5.528	- 5.393	- 5.947	- 6.025
4.2 Onderwijshuisvesting	- 2.076	- 2.304	- 2.549	- 2.415	- 2.972	- 3.055
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 2.535	- 2.831	- 2.979	- 2.978	- 2.975	- 2.970
5. Sport, cultuur en recreatie	- 9.984	- 11.388	- 9.896	- 9.695	- 9.668	- 9.829
5.1 Sportbeleid en activering	- 515	- 984	- 716	- 716	- 713	- 709
5.2 Sportaccommodaties	- 2.913	- 3.135	- 2.724	- 2.760	- 2.743	- 2.923
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	- 871	- 1.062	- 873	- 873	- 873	- 843
5.4 Musea	- 680	- 1.036	- 1.054	- 774	- 760	- 748
5.5 Cultureel erfgoed	- 222	- 337	- 304	- 310	- 309	- 309
5.6 Media	- 915	- 908	- 924	- 922	- 922	- 922
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 3.869	- 3.925	- 3.301	- 3.340	- 3.348	- 3.375

bedragen x € 1.000

Alle taakvelden	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
6. Sociaal domein	- 70.255	- 63.269	- 60.718	- 59.722	- 58.598	- 58.171
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 3.947	- 6.584	- 4.354	- 4.357	- 4.281	- 4.184
6.2 Wijkteams	- 573	- 655	- 666	- 666	- 626	- 626
6.3 Inkomensregelingen	- 28.745	- 19.788	- 17.410	- 17.625	- 17.591	- 17.552
6.4 Begeleide participatie	- 8.141	- 7.517	- 7.350	- 6.931	- 6.763	- 6.434
6.5 Arbeidsparticipatie	- 1.465	- 1.374	- 1.742	- 1.524	- 1.570	- 1.649
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 1.167	- 831	- 863	- 857	- 851	- 847
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	- 12.204	- 12.252	- 12.632	- 12.579	- 12.393	- 12.371
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	- 13.836	- 13.977	- 15.486	- 14.968	- 14.308	- 14.293
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	- 62	- 31	- 31	- 31	- 31
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	- 175	- 229	- 185	- 185	- 185	- 185
7. Volksgezondheid en milieu	- 12.555	- 13.267	- 12.690	- 12.691	- 12.469	- 12.523
7.1 Volksgezondheid	- 1.660	- 2.033	- 1.839	- 1.838	- 1.840	- 1.838
7.2 Riolering	- 3.860	- 3.541	- 3.590	- 3.638	- 3.646	- 3.672
7.3 Afval	- 4.497	- 4.579	- 4.537	- 4.538	- 4.540	- 4.540
7.4 Milieubeheer	- 1.843	- 2.437	- 2.029	- 1.975	- 1.745	- 1.765
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 696	- 676	- 695	- 702	- 698	- 708
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing	- 7.460	- 8.672	- 6.635	- 6.144	- 5.204	- 5.196
8.1 Ruimtelijke ordening	- 1.102	- 1.914	- 865	- 764	- 766	- 766
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 3.493	- 2.489	- 2.410	- 2.143	- 1.468	- 1.481
8.3 Wonen en bouwen	- 2.865	- 4.269	- 3.360	- 3.237	- 2.970	- 2.949
Totaal Lasten	- 143.805	- 149.366	- 134.920	- 130.611	- 127.649	- 127.052
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning	89.847	95.232	96.995	95.040	94.999	95.066
0.1 Bestuur	338	11	137	11	11	11
0.2 Burgerzaken	428	496	486	427	696	696
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	794	1.092	722	577	467	474
0.4 Overhead	902	1.431	887	887	887	887
0.5 Treasury	2.287	2.177	2.053	2.050	2.050	2.037
0.61 OZB woningen	4.414	4.735	4.761	4.832	4.832	4.832
0.63 Parkeerbelasting	12	11	11	11	11	11
0.64 Belastingen overig	170	219	48	48	48	48
0.7 AU en overige uitkeringen gemeentefonds	77.557	81.829	84.659	82.917	82.718	82.791
0.8 Overige baten en lasten	94	21	21	21	21	21
0.62 OZB niet-woningen	2.852	3.210	3.210	3.259	3.259	3.259
1. Veiligheid	388	405	196	196	196	196
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	163	279	167	167	167	167
1.2 Openbare orde en veiligheid	226	126	30	30	30	30
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.872	2.080	1.785	1.071	447	241
2.1 Verkeer en vervoer	1.655	2.018	1.695	1.008	383	177
2.3 Recreatieve havens	46	56	57	57	57	57
2.4 Economische havens en waterwegen	164	1	1	1	1	1
2.5 Openbaar vervoer	7	5	33	5	5	5
3. Economie	2.775	7.280	2.788	2.659	2.624	2.630
3.1 Economische ontwikkeling	5	3.958	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.094	734	645	466	381	387
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	27	27	28	28	28	28
3.4 Economische promotie	1.649	2.561	2.115	2.165	2.215	2.215

bedragen x € 1.000

Alle taakvelden	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
4. Onderwijs	1.105	964	1.000	1.037	1.075	1.060
4.2 Onderwijshuisvesting	126	- 18	18	54	92	77
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	979	982	983	983	983	983
5. Sport, cultuur en recreatie	1.107	1.032	697	677	683	713
5.1 Sportbeleid en activering	105	181	3	3	3	3
5.2 Sportaccommodaties	712	694	546	585	585	585
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	10	0	0	0	0	0
5.4 Musea	0	106	103	3	3	3
5.5 Cultureel erfgoed	4	4	4	4	4	4
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	275	47	41	82	87	117
6. Sociaal domein	27.764	16.979	15.079	14.733	14.733	14.733
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	224	137	138	138	138	138
6.2 Wijkteams	1	1	1	1	1	1
6.3 Inkomensregelingen	25.338	15.941	14.070	14.294	14.294	14.294
6.4 Begeleide participatie	136	-	-	-	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	103	-	270	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3	-	-	-	-	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	340	300	300	300	300	300
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	102	-	-	-	-	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	1.518	600	300	-	-	-
7. Volksgezondheid en milieu	10.855	10.810	10.753	10.772	10.685	10.682
7.1 Volksgezondheid	15	-	-	-	-	-
7.2 Riolering	5.453	5.071	5.127	5.146	5.183	5.179
7.3 Afval	4.667	4.779	4.801	4.801	4.803	4.803
7.4 Milieubeheer	219	358	232	232	107	107
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	501	603	593	593	593	593
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing	6.378	5.657	5.604	4.900	3.320	3.331
8.1 Ruimtelijke ordening	36	514	74	74	74	74
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.022	3.096	3.354	2.665	1.601	1.625
8.3 Wonen en bouwen	2.321	2.047	2.176	2.161	1.646	1.633
Totaal Baten	142.090	140.440	134.897	131.085	128.762	128.651
Saldo van baten en lasten	- 1.715	- 8.926	- 23	474	1.113	1.599
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0. Bestuur en ondersteuning	- 4.616	- 8.543	- 2.772	- 812	- 339	- 377
0.10 Mutaties reserves	- 4.616	- 8.543	- 2.772	- 812	- 339	- 377
Totaal Toevoegingen	- 4.616	- 8.543	- 2.772	- 812	- 339	- 377
Onttrekkingen						
0. Bestuur en ondersteuning	10.728	18.964	5.048	1.930	536	88
0.10 Mutaties reserves	10.728	18.964	5.048	1.930	536	88
Totaal Onttrekkingen	10.728	18.964	5.048	1.930	536	88
Mutatie reserves	6.112	10.421	2.276	1.118	196	- 289
Resultaat	4.397	1.495	2.253	1.592	1.309	1.310

Bijlage 3. Meerjarig audit-programma, jaarschijf 2022

In deze bijlage staan de processen die in 2022 onderzocht gaan worden. Door het vaststellen van deze programmabegroting door de gemeenteraad wordt de onderzoeksoopdracht voor 2022 bekrachtigd.

WETTELIJKE VEREISTEN		
Proces	Invalshoek	Doelstellingen
ENSIA	Beheersing	In beeld brengen of de informatieveiligheid conform regelgeving wordt uitgevoerd.
SISA	Financiële rechtmatigheid	Beoordeling van de besteding van de specifieke uitkeringen van het Rijk.
WPG	Beheersing	In beeld brengen of er wordt voldaan aan de wet politiegegevens
FISCALE WET- EN REGELGEVING		
Proces	Invalshoek	Doelstellingen
BTW	Beheersing	In beeld brengen of de regelgeving rond BTW conform wordt uitgevoerd.
Wet DBA (ZZP-ers)	Beheersing	In beeld brengen of de regelgeving rond de Wet DBA conform wordt uitgevoerd.
Registratieplicht uitzendbureaus	Beheersing	In beeld brengen of de regelgeving rond de registratieplicht uitzendbureaus conform wordt uitgevoerd.
Vennootschapsbelasting	Beheersing	In beeld brengen of de regelgeving rond vennootschapsbelasting conform wordt uitgevoerd.
SAMENLOOP ACCOUNTANTSCONTROLE		
Proces	Invalshoek	Doelstellingen
Begroting en budgetbeheer	Beheersing	In beeld brengen van de werking van het huidige planning- en control instrumentarium.
Inkopen (incl. betalingsverkeer en prestatielevering)	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
Aanbestedingen	Beheersing	In beeld brengen of aanbestedingsprocedures worden uitgevoerd conform de geldende interne en externe beheersingsmaatregelen. Controleren of (indien vereist) een aanbestedingsprocedure wordt gevolgd.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de aankopen passen binnen de geautoriseerde begroting.
Investerings en kapitaalgoederen	Beheersing	Vaststellen dat investeringen en activering plaatsvindt o.b.v. de van toepassing zijnde verordening
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de activa passen binnen de geautoriseerde begroting.
Personeel en salarisadministratie/WKR/WNT	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de kosten passen binnen de geautoriseerde begroting.
Belastingen en heffingen	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen

	Financiële rechtmatigheid	(volledigheid van de opbrengst/jaarlijkse herwaardering). Vaststellen dat de opbrengsten passen binnen de geautoriseerde begroting.
Uitkeringen en inkomens-Overdrachten (incl. participatie)	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de opbrengsten en uitgaven passen binnen de geautoriseerde begroting.
WMO	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat voorzieningen worden verleend conform de in de verordening gestelde voorwaarden.
Jeugdzorg	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat voorzieningen worden verleend conform de in de verordening gestelde voorwaarden.
Grondbedrijf	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de opbrengsten passen binnen de geautoriseerde begroting.
Omgevingsvergunning	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de opbrengsten passen binnen de geautoriseerde begroting.
Subsidieverstrekking	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat subsidie is verleend conform de in de subsidieverordening gestelde voorwaarden. Vaststellen dat er een juiste registratie plaatsvindt in de financiële administratie.
Subsidiebaten	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de opbrengsten passen binnen de geautoriseerde begroting.
Leges burgerzaken	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de opbrengsten passen binnen de geautoriseerde begroting.
Opbrengsten huren en pachten	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat de opbrengsten passen binnen de geautoriseerde begroting.
Leerlingenvervoer	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
Treasury	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
APV/Leges	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële	Vaststellen dat de opbrengsten passen

	rechtmatigheid	binnen de geautoriseerde begroting.
Afsluitproces inclusief memoriaalboekingen	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
Mutaties en Reserves	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen.
	Financiële rechtmatigheid	Vaststellen dat mutaties in de reserves plaatsvinden conform de gestelde voorwaarden.
EIGEN VOORDRACHT		
Proces	Invalshoek	Doelstellingen
Woonschepen	Beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen
Nader te bepalen proces	Doelmatigheid	Toets op doelmatigheid. Proces jaarlijks te selecteren (afhankelijk van actualiteit). Voor 2022 terugbelverzoeken

Bijlage 4. Verloop reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Reserves	Realisatie Ultimo 2020	Begroting Ultimo 2021	Begroting Ultimo 2022	MJR Ultimo 2023	MJR Ultimo 2024	MJR Ultimo 2025
Saldo rekening						
Te verdelen rekeningsaldo Steenwijk	4.397	0	0	0	0	0
Totaal Saldo rekening	4.397	0	0	0	0	0
Algemene reserve						
Algemene reserve - vaste buffer	11.815	12.846	13.895	13.895	13.895	13.895
Algemene reserve - vrij besteedbaar	16.904	9.491	7.376	6.708	6.511	6.800
Bedrijfsreserve	292	292	292	292	292	292
Totaal Algemene reserve	29.012	22.629	21.563	20.895	20.698	20.987
Bestemmingsreserves overig						
Fonds leader plus (Leader 2014-2020)	92	-	-	-	-	-
Reserve corona geregelateerde uitg. Sociaal Domein	559	1.659	450	-	-	-
Reserve frictie samenvoeging IGSD/NWG	21	-	-	-	-	-
Reserve koppelgeld	281	279	279	279	279	279
Reserve startersleningen	2.405	2.405	2.405	2.405	2.405	2.405
Reserve volkshuisvesting	7.311	6.684	6.684	6.684	6.684	6.684
Totaal Bestemmingsreserves overig	10.670	11.028	9.819	9.369	9.369	9.369
Totaal	44.078	33.657	31.381	30.263	30.067	30.356

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Realisatie Ultimo 2020	Begroting Ultimo 2021	Begroting Ultimo 2022	MJR Ultimo 2023	MJR Ultimo 2024	MJR Ultimo 2025
Voorzieningen						
Egalisatievoorziening reiniging	749	1.197	1.022	821	594	341
Reorganisatievoorziening	277	123	123	-	-	-
Voorziening groot onderhoud wegen	2.128	1.087	210	47	482	1.687
Voorziening riolering (exploitatie)	3.565	3.314	2.847	2.362	1.840	1.322
Vz Algemeen Maatschappelijk Vastgoed	1.389	1.317	1.454	1.357	1.245	1.125
Vz betaalde pensioenen wethouders	1.543	1.475	1.529	1.456	1.382	1.309
VZ Buddenbaum	14	14	14	14	14	14
Vz onderhoud speelvoorzieningen	318	360	409	417	419	391
Vz overdracht wethouderspensioenen	1.767	1.997	2.101	2.331	2.561	2.791
Vz wachtgelden collegeleden	40	-	-	-	-	-
Totaal Voorzieningen	11.789	10.883	9.709	8.804	8.536	8.981
Totaal	11.789	10.883	9.709	8.804	8.536	8.981

Bijlage 5. Incidentele baten en lasten per programma

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 1. De inwoner op 1	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Invoering Omgevingswet (implementatiekosten)			- 265	-	-	-
Totaal incidentele lasten	- 1.425	- 2.365	- 265	-	-	-
Incidentele baten						
Totaal incidentele baten	7	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	- 1.418	- 2.365	- 265	-	-	-
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Totaal incidentele toevoegingen	- 460	-	-	-	-	-
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			265	-	-	-
Totaal incidentele onttrekkingen	1.160	2.365	265	-	-	-
Mutatie reserves (incidenteel)	700	2.365	265	-	-	-
Incidenteel resultaat	- 718	-	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 2. Duurzaam	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
WUP Woldmeenthe			- 125	- 125	-	-
Isoleren is besparen			- 80	-	-	-
Warmtetransitieplan personele capaciteit			- 50	-	-	-
Verlaging huur De Meenthe			- 70	-	-	-
Totaal incidentele lasten	- 399	- 640	- 325	- 125	-	-
Incidentele baten						
Herprioritering Maatschappelijk Vastgoed			125	125	-	-
Totaal incidentele baten	-	125	125	125	-	-
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	- 399	- 515	- 200	-	-	-
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			- 125	- 125	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	- 183	- 125	- 125	- 125	-	-
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			325	125	-	-
Totaal incidentele onttrekkingen	369	640	325	125	-	-
Mutatie reserves (incidenteel)	186	515	200	-	-	-
Incidenteel resultaat	- 213	-	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 3. Werk aan de winkel	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Toeristische productonwikkeling			- 33	- 33	-	-
Uitvoering Actieplan Werk(t)			- 50	- 25	-	-
Aanjaagfonds voor ondernemers			- 150	-	-	-
Opstellen visie horeca na corona			- 25	-	-	-
Actieplan Werk(t)			- 85	- 85	- 85	-
Actieplan Werk(t)			- 30	-	-	-
Horecacollege Weerribben-Wieden			- 30	-	-	-
Bijdrage ondernemers rekening gemeente			- 85	-	-	-
Personele inzet DBT			- 328	-	-	-
Infrastructuur Onnakerk			- 20	-	-	-
Totaal incidentele lasten	- 993	- 3.092	- 836	- 143	- 85	-
Incidentele baten						
Bidbook: Subsidie DBT		-	-	-	-	-
Totaal incidentele baten	-	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	- 993	- 3.092	- 836	- 143	- 85	-
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			-	-	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			836	143	85	-
Totaal incidentele onttrekkingen	969	3.092	836	143	85	-
Mutatie reserves (incidenteel)	969	3.092	836	143	85	-
Incidenteel resultaat	- 25	-	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 4. Samenredzaam	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Opvang veilig wonen/nachtopvang De Herberg			- 42	- 42	-	-
Handhaving inzet sociaal domein			- 74	- 74	-	-
Inzet reserve opvangen tekorten sociaal domein			- 50	-	-	-
Transformatie Sociaal Domein			- 150			-
Besparing Scala			- 30	- 30	- 30	-
Hersteloperatie toeslagenwet			- 40	-	-	-
Inventarisatie aanpak Jeugd SD			- 100	- 100	-	-
Inzet reserve sociaal domein corona			- 650	- 350	-	-
Totaal incidentele lasten	- 15.254	- 1.324	- 1.136	- 596	- 30	-
Incidentele baten						
Totaal incidentele baten	14.379	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	- 875	- 1.324	- 1.136	- 596	- 30	-
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Totaal incidentele toevoegingen	- 179	- 1.200	-	-	-	-
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			336	146	30	-
Reserve opvangen tekorten sociaal domein			800	450		-
Totaal incidentele onttrekkingen	3.180	1.324	1.136	596	30	-
Mutatie reserves (incidenteel)	3.001	124	1.136	596	30	-
Incidenteel resultaat	2.125	- 1.200	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 5. Mijn Steenwijkerland	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Extra impuls woningbouw			- 250	- 250	-	-
Kosten plaatsen camera's en opruimen pollers			- 79	-	-	-
Stelpost subsidie LTC			- 163			
Eenmalige kosten IHP Willem Alexander			-	-	- 10	- 10
Eenmalige kosten IHP De Wiedekieker			- 20	- 20	- 140	-
Eenmalige kosten IHP De Schutsluis			- 8	- 8	-	-
Eenmalige kosten IHP VO Lijsterbesstraat			- 33	- 33	- 33	-
Eenmalige kosten IHP Het Kompas			- 110	-	-	-
Eenmalige kosten IHP De Lisdodde Wanneperveen			- 41	-	-	-
Eenmalige kosten IHP De Gagels			- 84	-	-	-
Eenmalige kosten IHP Steenwijkerwold			-	-	- 78	- 78
Eenmalige kosten CSG Eekeringe			- 86			
Verkeersveiligheid Tukseweg fase 3			-	- 290	-	-
Bidbook: herinrichting omgeving molen			- 230	-	-	-
Bidbook: Educatie en onderzoek			- 173	-	-	-
Museumproject			- 150	-	-	-
Totaal incidentele lasten	- 1.302	- 4.676	- 1.427	- 601	- 261	- 88
Incidentele baten						
Totaal incidentele baten	200	213	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	- 1.103	- 4.463	- 1.427	- 601	- 261	- 88
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Reserve volkshuisvesting	-		-	-	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	- 218	- 213	-	-	-	-
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			1.427	601	261	88
Reserve volkshuisvesting						
Totaal incidentele onttrekkingen	1.081	4.676	1.427	601	261	88
Mutatie reserves (incidenteel)	863	4.463	1.427	601	261	88
Incidenteel resultaat	- 240	-	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 6. Financiën en overhead	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Aanpak gestructureerde data			- 100	- 100	-	-
Schuldhelpverlening			- 75	- 75	- 75	-
Inventarisering aanpak jeugd			- 50	- 50	-	-
Professionalisering organisatie - personele inzet			- 325	- 190	- 85	-
Totaal incidentele lasten	- 3.583	- 45	- 550	- 415	- 160	-
Incidentele baten						
Lagere opbrengst Toeristenbelasting	-	-	- 100	- 50	-	-
Totaal incidentele baten	1.941	-	- 100	- 50	-	-
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	- 1.642	- 45	- 650	- 465	- 160	-
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Storting vaste buffer naar 15%			- 1.049	-	-	-
Storting algemene reserve sociaal domein			- 409	-	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	- 2.952	- 6.244	- 1.458	-	-	-
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			650	465	160	-
Reserve sociaal domein			409	-	-	-
Totaal incidentele onttrekkingen	3.970	6.865	1.059	465	160	-
Mutatie reserves (incidenteel)	1.018	621	- 399	465	160	-
Incidenteel resultaat	- 625	576	- 1.049	-	-	-

bedragen x € 1.000

Totaal - Incidentele lasten, baten en mutatie reserves	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
1. De inwoner op 1	- 1.425	- 2.365	- 265	-	-	-
2. Duurzaam	- 399	- 640	- 325	- 125	-	-
3. Werk aan de winkel	- 993	- 3.092	- 836	- 143	- 85	-
4. Samenredzaam	- 15.254	- 1.324	- 1.136	- 596	- 30	-
5. Mijn Steenwijkerland	- 1.302	- 4.676	- 1.427	- 601	- 261	- 88
6. Financiën en overhead	- 3.583	- 45	- 550	- 415	- 160	-
Totaal incidentele lasten	- 22.957	- 12.143	- 4.538	- 1.880	- 536	- 88
Incidentele baten						
1. De inwoner op 1	7	-	-	-	-	-
2. Duurzaam	-	125	125	125	-	-
3. Werk aan de winkel	-	-	-	-	-	-
4. Samenredzaam	14.379	-	-	-	-	-
5. Mijn Steenwijkerland	200	213	-	-	-	-
6. Financiën en overhead	1.941	-	- 100	- 50	-	-
Totaal incidentele baten	16.526	338	25	75	-	-
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	- 6.430	- 11.805	- 4.513	- 1.805	- 536	- 88
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
1. De inwoner op 1	- 460	-	-	-	-	-
2. Duurzaam	- 183	- 125	- 125	- 125	-	-
3. Werk aan de winkel	-	-	-	-	-	-
4. Samenredzaam	- 179	- 1.200	-	-	-	-
5. Mijn Steenwijkerland	- 218	- 213	-	-	-	-
6. Financiën en overhead	- 2.952	- 6.244	- 1.458	-	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	- 3.992	- 7.783	- 1.583	- 125	-	-
Incidentele onttrekkingen						
1. De inwoner op 1	1.160	2.365	265	-	-	-
2. Duurzaam	369	640	325	125	-	-
3. Werk aan de winkel	969	3.092	836	143	85	-
4. Samenredzaam	3.180	1.324	1.136	596	30	-
5. Mijn Steenwijkerland	1.081	4.676	1.427	601	261	88
6. Financiën en overhead	3.970	6.865	1.059	465	160	-
Totaal incidentele onttrekkingen	10.728	18.963	5.048	1.930	536	88
Mutatie reserves (incidenteel)	6.736	11.181	3.464	1.805	536	88
Incidenteel resultaat	306	- 624	- 1.049	-	-	-

Bijlage 6. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma

bedragen x € 1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
Structurele toevoegingen						
1. De inwoner op 1	-	-	-	-	-	-
2. Duurzaam	-	-	-	-	-	-
3. Werk aan de winkel	- 624	- 760	- 1.188	- 687	- 339	- 377
4. Samenredzaam	-	-	-	-	-	-
5. Mijn Steenwijkerland	-	-	-	-	-	-
6. Financiën en overhead	-	-	-	-	-	-
Totaal Structurele toevoegingen	- 624	- 760	- 1.188	- 687	- 339	- 377
Structurele onttrekkingen						
1. De inwoner op 1	-	-	-	-	-	-
2. Duurzaam	-	-	-	-	-	-
3. Werk aan de winkel	-	-	-	-	-	-
4. Samenredzaam	-	-	-	-	-	-
5. Mijn Steenwijkerland	-	-	-	-	-	-
6. Financiën en overhead	-	-	-	-	-	-
Totaal Structurele onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
Totaal	- 624	- 760	- 1.188	- 687	- 339	- 377

De bedragen die staan vermeld bij het programma Werk aan de winkel hebben betrekking op de geprognostiseerde winstverwachting van de grondexploitaties.

Bijlage 7. Verbonden partijen

De verbonden partijen in deze bijlage zijn onderverdeeld naar de volgende categorieën:

- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- gemeenschappelijke regelingen.

We hebben momenteel geen relaties met verbonden partijen die vallen in de 4^e categorie, de 'overige verbonden partijen'.

Als beleidslijn voor de raming van het dividend wordt het werkelijk ontvangen dividend over het voorgaande jaar gehanteerd, tenzij het bestuur van de verbonden partij andere besluiten over het te voeren dividendbeleid heeft genomen. Verder is geprobeerd vooruit te kijken tot en met het komende begrotingsjaar. Een aantal verbonden partijen heeft deze gegevens niet verstrekt. De bedragen in de tabellen bij de jaren 2018 tot en met 2020 zijn afkomstig uit de jaarrekeningen van de verschillende verbonden partijen.

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	BNG Bank N.V.
Activiteiten	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven te voorzien in kredietverlening aan decentrale overheden en in kredietverlening onder garantie van overheden.
Inhoudelijk belang	Het is een publiek belang dat de gemeente op een zo goedkoop mogelijke manier kan lenen om de rentekosten zo laag mogelijk te houden. Ook zijn de financiële zekerheden en stabiliteit van maatschappelijk belang.
Bestuursprogramma	Financiën en overhead
Deelnemende partijen	Nederlandse overheden (50% Rijk en 50% gemeenten, provincies en waterschappen).

bedragen x € 1.000

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.						
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Tier-1 ratio	Bedrijfsresultaat	
2018	370	4.991.000	132.518.000	38%	337.000	
2019	165	4.887.000	144.802.000	38%	163.000	
2020	235	5.097.000	155.262.000	39%	221.000	
2021	235	nb	nb	nb	nb	
2022	235	nb	nb	nb	nb	

Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - BNG Bank ligt op schema om de jaardoelstellingen van € 10,5 miljard aan nieuwe solvabiliteitsvrije leningen te verstrekken. - Het fundingbeleid blijft dit jaar onveranderd gericht op permanente toegang tot de geld- en kapitaalmarkt voor de gewenste looptijden en volumes tegen zo laag mogelijke kosten. - Het renteresultaat van de bank zal in 2021 naar verwachting binnen een bandbreedte uitkomen van € 440 miljoen tot € 470 miljoen. - Toekomstige marktwaardeveranderingen zijn per definitie onzeker. Daarom acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2021.
Risico's	Het financieel risico is beperkt tot de deelname aandelenkapitaal. Financiers hebben vertrouwen in de bank dat het risico van kredietverlening aan de BNG bank beperkt is, gezien het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de staat.

Verbonden partij	Enexis Holding N.V.
Activiteiten	<p>Enexis is verantwoordelijk voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Distribueren en transporteren van energie; - Het in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie; - Het ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten mits deze binnen de wettelijke grenzen vallen.
Inhoudelijk belang	Om de consument te beschermen tegen een monopolist is wettelijk bepaald dat netbeheerders in publieke handen blijven.
Bestuursprogramma	Financiën en overhead
Deelnemende partijen	Provincies Noord-Brabant, Limburg, Overijssel, Drenthe, Groningen, Flevoland, Friesland en diverse gemeenten in deze provincies.

bedragen x € 1.000

Enexis Holding N.V.						
Vestigingsplaats:	Den Bosch					
Aantal Aandelen:	304.012	Norminaal per stuk € 1,--				
Zeggenschap:	0,21%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits- ratio	Bedrijfs- resultaat
2018	249	-	4.024.000	3.691.000	52%	319.000
2019	213	-	4.112.000	4.146.000	50%	210.000
2020	152	-	4.116.000	4.635.000	47%	108.000
2021	152	14	nb	nb	nb	nb
2022	152	14	nb	nb	nb	nb

Ontwikkelingen	Onderweg naar het energiesysteem van de toekomst moet focus worden aangebracht in de realisatie en zijn gebalanceerde keuzes nodig. Enexis Groep stimuleert systeemefficiëntie om de capaciteit van het bestaande energienetwerk te benutten en onnodige (extra) investeringen te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door grootschalige opwekkers van duurzame energie te positioneren in de buurt van grootschalige afnemers van elektriciteit. Hierover is Enexis in gesprek met
----------------	---

	<p>onder andere de provincies en gemeenten. Zij is transparant over lokale kansen en uitdagingen en leggen uit welke keuzes gemaakt moeten worden om de energietransitie haalbaar en betaalbaar uit te voeren. In april 2021 gaf Enexis met succes een groene obligatielening van € 500 miljoen uit. Toch blijft zij bezorgd dat netbeheerders de toenemende investeringen moeten voorfinancieren. De wijze waarop de kosten in de tarieven van de komende jaren worden verwerkt, is te traag. Want de uitgaven aan de netten blijven hoog. De slimme keuzes die we nu maken om het netwerk beter te benutten, dragen straks bij aan maatschappelijke betaalbaarheid.</p>
Risico's	<p>Het risico voor de aandeelhouder is gering omdat Enexis in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer opereert. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Verwacht wordt dat dit een laag risico oplevert voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V.. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.</p>

Verbonden partij	N.V. Rendo Holding
Activiteiten	Rendo houdt zich als regionale netbeheerder van elektriciteit- en gasnetten primair bezig met het ontwerp, de bouw en het beheer van energienetwerken. Daarnaast houdt zij zich bezig met activiteiten gericht op onderhoud, verhuur en verkoop van energieverbruikstoestellen en adviseert of participeert onder andere in duurzaamheids- en innovatieprojecten op gebied van energie.
Inhoudelijk belang	Het is van een publiek belang dat er een betrouwbare, betaalbare en schone energievoorziening is op de korte en lange termijn. De wet verplicht een splitsing van gasbedrijven in een leverings- en productiedeel, waarbij het leveringsdeel in publieke handen blijft. Het publiek belang kan het best behartigd worden in een privaatrechtelijke deelname.
Bestuursprogramma	Financiën en overhead
Deelnemende partijen	Gemeenten Hogeveen, Meppel, Staphorst, Zwartewaterland, Steenwijkerland, Coevorden, Hardenberg, Westerveld en De Wolden.

bedragen x € 1.000

N.V. Rendo Holding						
Vestigingsplaats:	Meppel					
Aantal Aandelen:	198	Nominaal per stuk € 453,78				
Zeggenschap:	19,98%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat	
2018	1.498	72.404	72.027	50%	10.001	
2019	1.498	74.600	92.685	45%	9.501	
2020	1.498	76.899	98.621	44%	9.555	
2021	1.498	73.843	101.461	42%	8.076	
2022	1.299	74.759	126.708	37%	8.416	

Ontwikkelingen	<p>N.V. Rendo opereert in een gereguleerde markt, onder toezicht van de Autoriteit Consumenten & Markt (ACM). Elke 3 tot 5 jaar stelt de ACM de maximale tarieven vast. In die periode veranderen de gereguleerde tarieven in 3 tot 5 stappen. De tarieven kunnen in een reguleringsperiode zowel omhoog als omlaag gaan als gevolg van een gewijzigde inschatting van het efficiënte kostenniveau aan het einde van een reguleringsperiode ten opzichte van het startpunt. Ongeacht de richting van de ontwikkeling van de tarieven, bevat de reguleringsystematiek een prikkel voor de Rendo om te komen tot kostenbesparingen om zo de aandeelhouders een redelijk rendement te kunnen bieden.</p> <p>Rendo verwacht in de periode 2022 tot en 2024 een jaarlijkse dividenduitkering van € 5 miljoen tot € 7 miljoen (bandbreedte) aan haar aandeelhouders te zullen uitkeren. Verder vooruitkijken acht zij niet verantwoord.</p>
Risico's	<p>De N.V. RENDO Holding bestaat uit RENDO Beheer. RENDO Beheer is weer opgesplitst in Rendo Netwerken, Enavi, N-TRA, RE-NET en RE-NET Hoogeveen. Gezien de aard van de activiteiten is Rendo Netwerken een vrij stabiele vennootschap. Bij een eventuele overname in verband met sectorordening vervalt het dividend. De opbrengst is dan naar verwachting (aanzienlijk) lager dan de huidige dividendopbrengst. In verband met de energietransitie moet ook Rendo forse investeringen doen.</p>

Verbonden partij	Vitens N.V.
Activiteiten	Het doel van Vitens is een betrouwbare en onafhankelijke watervoorziening tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.
Inhoudelijk belang	Het is wettelijk vastgelegd dat de aandelen van waterbedrijven alleen in publieke handen mogen zijn, omdat de drinkwatervoorziening een publiek belang is. Het belang wordt het beste verwezenlijkt door middel van een privaatrechtelijke deelname.
Bestuursprogramma	Financiën en overhead
Deelnemende partijen	Provincies Overijssel, Utrecht, Flevoland, Gelderland, Drenthe en Friesland en gemeenten in deze provincies.

bedragen x € 1.000

Vitens N.V.						
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2018	54	26	533.000	1.233.500	30%	13.000
2019	-	18	533.300	1.293.000	29%	11.100
2020	-	10	557.100	1.340.100	29%	23.900
2021	-	7	580.600	1.445.000	29%	24.900
2022	-	-	592.300	1.555.500	28%	51.400

Ontwikkelingen	We verwachten dat Vitens de komende jaren geen dividend zal uitkeren. Dit komt onder andere door de verdere daling van de WACC (vermogenskostenvoet) van 3,4% naar 2,75%, maar ook door de forse investeringen die zij moet doen in de infrastructuur. Om de investeringen te kunnen doorzetten is het volgens Vitens nodig dat een aanpassing van de tariefreguleringsmethode die de overheid hanteert, de zogeheten WACC. Zonder aanpassing van de WACC staat de financierbaarheid van investeringen in de toekomst onder druk. Een meerderheid van de Tweede Kamer heeft inmiddels de minister gevraagd in overleg te gaan met de drinkwaterbedrijven en de aandeelhouders om te komen tot een aanpassing van de WACC. Tot op heden heeft het demissionaire kabinet hierover nog geen besluit genomen.
Risico's	De deelneming brengt voor de gemeente een gering risico met zich mee. Vitens opereert maar zeer beperkt in een concurrerende omgeving, de marktrisico's zijn daarom beperkt. De operationele risico's zijn niet klein omdat het product moet voldoen aan hoge kwaliteitseisen.

Verbonden partij	N.V. Rova Holding
Activiteiten	Het op financieel, milieutechnisch en maatschappelijk verantwoorde wijze exploreren en exploiteren van afvalzorgplicht van gemeenten.
Inhoudelijk belang	Het is van een publiek belang dat de gemeente de afvalverwerking tegen de zo laag mogelijke maatschappelijke kosten uitvoert. Het publiek belang kan behartigd worden door middel van een publieksrechtelijk deelname op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR).
Bestuursprogramma	Financiën en overhead
Deelnemende partijen	Rova werkt voor 23 gemeenten. Dit is een werkgebied van ongeveer 850.000 inwoners en verdeeld in 3 regio's: IJssel-Vecht, Achterhoek en Eemland.

bedragen x € 1.000

N.V. Rova Holding							
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat	
2018	252	81	36.742	53.791	41%	5.784	
2019	252	81	38.203	51.447	43%	5.686	
2020	239	81	38.966	53.383	42%	5.057	
2021	252	81	40.378	51.445	44%	3.800	
2022	252	81	40.066	53.382	43%	4.575	

Ontwikkelingen	Rova werkt als maatschappelijke onderneming samen met gemeenten en hun inwoners aan een mooie en schone leefomgeving, nu en in de toekomst. In opdracht van de deelnemende gemeenten werken ze aan het terugdringen van afval en het bevorderen van hergebruik van grondstoffen en werken ze aan het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte. Rova zet zich in om
----------------	--

	nuttige grondstoffen uit het restafval te halen om deze zoveel mogelijk opnieuw te kunnen gebruiken. Rova heeft de ambitie om verder te gaan dan de VANG0-doelstellingen, samen met gemeenten werken ze aan het volledig sluiten van kringlopen.
Risico's	Beperkt tot deelname aandelenkapitaal en een renterisico bij herziening van het percentage van de achtergestelde lening die door gemeente Steenwijkerland in 2001 is verstrekt. Deze lening is in 2021 met uitzondering van een bedrag van € 2,7 miljoen verlengd met 5 jaar, met een optie tot verlenging met telkens nog 5 jaar. Gedurende de looptijd is de lening vrij van aflossing. Deze lening met de A-aandeelhouders die zijn opgenomen bij de financiële herstructurering in 2001, zijn achtergesteld ten opzichte van bancaire financiers.

Verbonden partij	Wadinko N.V.
Activiteiten	Het deelnemen in en het directie voeren over andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in de provincie Overijssel, waaronder bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van kunststoffen en milieutechnieken en het bevorderen van de werkgelegenheid in de provincie, één en ander in de ruimste zin van het woord.
Inhoudelijk belang	Wadinko heeft tot doel het creëren van werkgelegenheid door middel van het stimuleren van bedrijvigheid. Dit is van maatschappelijk belang, maar strikt genomen geen publiek belang omdat het een normale economische activiteit betreft. Er zijn concurrerende particuliere initiatieven die met vergelijkbare participaties hetzelfde doel bereiken.
Bestuursprogramma	Financiën en overhead
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel en 20 gemeenten in Overijssel plus gemeenten Meppel, Noordoostpolder, Urk en Westerveld.

bedragen x € 1.000

Wadinko N.V.						
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfsresultaat	
2018	65	67.999	1.512	98%	1.537	
2019	65	68.870	1.605	98%	2.065	
2020	-	65.496	5.454	92%	- 3.375	
2021	65	72.000	5.000	94%	8.000	
2022	82	73.500	5.000	94%	3.000	

Ontwikkelingen	Wadinko zet bestaand beleid voort met enige accentverschuivingen, waarbij thema's duurzaamheid en digitalisering meer aandacht krijgen. Ook zullen (post)corona-effecten in de regionale economie een rol spelen bij het investeringsbeleid.
----------------	--

	In de aandeelhoudersvergadering van juni 2021 is besloten om de komende 5 jaar een bedrag van € 1,5 miljoen als dividenduitkering per jaar uit te keren. Voorwaarde hiervoor is wel dat de NOW-uitkeringen in bedrijven waarin Wadinko participeert daarin niet een belemmering vormen.
Risico's	De participatiemaatschappij zorgt dat zij invloed uitoefent op de ondernemingen waarin zij participeert via een Raad van Commissarissen of een aandeelhoudersovereenkomst. Het is echter niet te zeggen welke risico's Wadinko precies loopt met betrekking tot de aangegeven participaties. Wel is zij van mening dat het risico van fraude met de governancestructuur rondom (des)investeringen, betalingsorganisatie en het beperkte contant geldverkeer voldoende is gemitigeerd. Met uitzondering van 2020 heeft Wadinko de laatste jaren positieve financiële resultaten behaald. Dit wil echter niet zeggen dat het bedrijf financieel gezond blijft, vanwege de afhankelijkheid van de financiële posities van de participerende partijen. Vooralsnog is het eigen vermogen (liquide middelen) hoog genoeg om risico's op te vangen.

Verbonden partij	Noordwestgroep N.V.
Activiteiten	Noordwestgroep is een sociaal werkontwikkelingsbedrijf. Het doel is om alle werkzoekenden, met passende hulp en ondersteuning, naar zinvol werk te leiden.
Inhoudelijk belang	Het publiek belang, mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking aan het arbeidsproces laten deelnemen, is wettelijk gezien een taak van de gemeente en wordt verwezenlijkt via de Noordwestgroep N.V.
Bestuursprogramma	Samenredzaam
Deelnemende partijen	Gemeente Steenwijkerland

bedragen x € 1.000

Noordwestgroep N.V.						
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfsresultaat	
Vestigingsplaats:		Steenwijk				
Aantal Aandelen:		1.200	Nominaal per stuk € 453,78			
Zeggenschap:		100,00%				
Vertegenwoordiger:		wethouders Bijl en Jongman				
2018	508	1.045	2.111	33%	-	
2019	1.500	1.045	2.298	31%	-	
2020	1180*)	1.045	2.443	30%	-	
2021	1.030	1.045	nb	nb	- 1.030	
2022	1.050	1.045	nb	nb	-	
*) excl. corona € 294.500						

Ontwikkelingen	Voor de komende jaren wordt geen rekening gehouden met een dividenduitkering. Op lange termijn zal de sociale werkvoorziening worden teruggebracht tot 30% van het huidige bestand. Voor personen die zijn aangewezen op beschermt werken zal dan nog een vergoeding worden ontvangen. In verband met bovenstaande ontwikkelingen zal nader bepaald worden wat de
----------------	---

	toekomstige rol en positie van de Noordwestgroep in de uitvoering van de Participatiewet zal worden.
Risico's	Jaarlijkse verlaging van de rijksbijdrage betekent een financieel risico voor de gemeente als Noordwestgroep hier geen nieuwe inkomsten tegenover zet. Bijkomend risico is dat het huidig bestand niet genoeg krimpt. Voor 2022 wordt de aanvullende gemeentelijke bijdrage geraamd op € 1.050.000.

Vennootschappen na verkoop Essent

In 2009 werd het productie- en leveringsdeel van Essent verkocht aan RWE. Bij de verkoop is een aantal tijdelijke B.V.'s opgericht om de belangen van de aandeelhouders te behartigen. In verband met contractuele verplichtingen moeten de volgende vennootschappen: CSV Amsterdam B.V. en Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. nog in stand worden gehouden. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschappen.

Verbonden partij	CSV Amsterdam B.V.
Activiteiten en inhoudelijk belang	Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis. Enexis beschikte over onvoldoende contante middelen om de koopprijs te kunnen betalen. Dit bedrag is omgezet in een lening van de aandeelhouders van Essent. De B.V. is in het leven geroepen om de Aandeelhouderslening aan Enexis doelmatig en efficiënt te kunnen beheren.
Bestuursprogramma	Financiën en overhead
Deelnemende partijen	Provincies Noord-Brabant, Limburg, Overijssel, Drenthe, Groningen, Flevoland, Friesland en diverse gemeenten in deze provincies.
Aandeel en zeggenschap	De gemeente bezit 3.888 aandelen, zijnde een aandeel in het totaal aandelenvermogen van 0,1944%.
Vertegenwoordiger	Wethouder Scheringa

bedragen x € 1.000

CSV Amsterdam B.V.					
Jaar	Agio uitkering	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfsresultaat
2018	-	746	45		- 124
2019	-	452	84		- 294
2020	16	393	27		172
2021	-	293	25		- 75
2022	-	-	-		- 100

Ontwikkelingen	De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van een naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.
----------------	--

	Na afwikkeling van deze bezwaar- en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.
Risico's	Als aandeelhouder loopt de gemeente zeer beheerst geachte risico's. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000).

Verbonden partij	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
Activiteiten en inhoudelijk belang	Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis. Enexis beschikte over onvoldoende contante middelen om de koopprijs te kunnen betalen. Dit bedrag is omgezet in een lening van de aandeelhouders van Essent. De B.V. is in het leven geroepen om de Aandeelhouderslening aan Enexis doelmatig en efficiënt te kunnen beheren.
Bestuursprogramma	Financiën en overhead
Deelnemende partijen	Provincies Noord-Brabant, Limburg, Overijssel, Drenthe, Groningen, Flevoland, Friesland en diverse gemeenten in deze provincies.
Aandeel en zeggenschap	De gemeente bezit 3.888 aandelen, zijnde een aandeel in het totaal aandelenvermogen van 0,1944%.
Vertegenwoordiger	Wethouder Scheringa

bedragen x € 1.000

Publiek Belang Electriciteitsproductie B.V.					
Jaar	Agio uitkering	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2018	-	1.605	24		- 15
2019	-	1.590	455		- 15
2020	-	1.569	20		- 20
2021	-	1.499	5		- 70
2022	3	-	-		-

Ontwikkelingen	Het doel is dat de vennootschap in 2022 of eerder indien mogelijk zal kunnen worden opgeheven en de resterende middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenvermogen.
Risico's	Als aandeelhouder loopt de gemeente zeer beheerst geachte risico's. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000).

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Stichting Weerribben- Wieden
Activiteiten	In de stichtingsakte is het doel van de stichting als volgt omschreven "Het bewerkstelligen van aantoonbare maatschappelijke (economische en ecologische) meerwaarde voor het gebied Weerribben-wieden (Steenwijkerland) met als hart het Nationaal Park, alsmede het verbinden van beide entiteiten". De activiteiten zijn daarop gericht.
Inhoudelijk belang	De Stichting Weerribben-Wieden ziet voor zichzelf een aantal rollen. Deze rollen liggen op het initiatie-, participatie- en communicatieproces als <u>Gebiedsfacilitator</u> , het aanjagen en verbinden van initiatieven uit het gebied als <u>Gebiedsprojecten-ontwikkelaar</u> , het profileren van het gebied als <u>Gebiedspromotor</u> en het geven van gevraagd en ongevraagd advies als <u>Gebiedsboard</u> . Hiermee wordt het individueel belang van de afzonderlijke gebiedspartijen (waaronder de gemeente) in samenwerking opgepakt.
Bestuursprogramma	Werk aan de winkel
Deelnemende partijen	Stichting Weerribben-Wieden is een organisatie van, voor en uit het gebied. In het bestuur van de Stichting hebben de volgende partijen zitting: <ul style="list-style-type: none"> - Koninklijke Horeca Nederland, afd. Steenwijkerland; - KOPTOP; - LTO Noord, Afd. Steenwijkerland; - Natuurmonumenten, gebiedseenheid De Wieden; - Staatsbosbeheer, regiodirectie Oost; - Ondernemersplatform Steenwijkerland; - Plaatselijke Belangen in de Weerribben; - Plaatselijke Belangen in De Wieden; - Gemeente Steenwijkerland.
Vertegenwoordiger	De gemeente is vertegenwoordigd in het stichtingsbestuur op basis van het raadsbesluit van 20 juni 2017. Dit is vastgelegd in de stichtingsakte. Het aantal bestuursleden bedraagt ten minste 3 waaronder een lid van het college, te weten wethouder Harmsma.

bedragen x € 1.000

Stichting Weerribben-Wieden					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfsresultaat
2018	-	-	-	-	-
2019	-	-	-	-	-
2020	-	-	-	-	-
2021	-	-	-	-	-
2022	-	-	-	-	-

Ontwikkelingen	In 2020 is afgesproken dat de gemeente geen budget overmaakt naar de Stichting maar dat voor de bekostiging een beroep kan worden gedaan op bij de gemeente aanwezig (en door de gemeente voor dat doel beschikbaar gesteld) budget. De financiële administratie ligt bij de gemeente Steenwijkerland.
----------------	--

Risico's	De Stichting Weerribben-Wieden is een stichting zonder winstoogmerk. Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het leveren van een jaarlijkse financiële bijdrage.
----------	--

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst (GGD) IJsselland
Activiteiten	De GGD IJsselland bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de ruim 500.000 inwoners van 11 gemeenten in de regio IJsselland.
Inhoudelijk belang	De gemeente heeft de wettelijke taak om de gezondheid van de burgers te bevorderen en te beschermen tegen ziekten en calamiteiten. Daarnaast is de gemeente verplicht een gemeenschappelijke gezondheidsdienst te hebben. Het publiek belang kan het best gediend worden door middel van een publiekrechtelijke deelname op basis van de WGR.
Bestuursprogramma	Samenredzaam
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	Gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur. Iedere gemeente heeft 1 stem. De (basis)bijdrage per gemeente wordt berekend aan de hand van het aantal inwoners.
Vertegenwoordiger	Algemeen bestuur: wethouder Jongman

bedragen x € 1.000

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst (GGD) IJsselland					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2018	1.344	3.014	8.657	26%	1.692
2019	1.455	2.423	8.426	22%	1.055
2020	1.502	2.916	15.906	15%	293
2021	1.624	1.418	8.038	15%	-
2022	1.649	1.500	7.669	16%	-

Ontwikkelingen	<p>“Gezond centraal: van crisis naar kans” was de titel van de Ontwikkelingsbrief 2022, basis voor de Programmabegroting 2022. Mede door de coronacrisis zien we dat er onomkeerbare ontwikkelingen in gang zijn gewet en veranderingen plaatsvinden in kijken, denken en doen over gezondheid. De bespreking van de Ontwikkelingsbrief heeft tot mooie gesprekken geleid tussen professionals, met zorgpartners, met bestuurders en ook met raadsleden. Uit alle gesprekken blijkt het belang om vanuit een brede blik op gezondheid te willen bijdragen aan een weerbare samenleving waarin mensen veerkrachtig zijn en om kunnen gaan met verandering van omstandigheden.</p> <p>Aan het eind van 2021 weet de GGD welke nazorg is voor groepen in de samenleving die extra kwetsbaar zijn als gevolg van de coronacrisis en welke impact corona als “nieuwe infectieziekte” structureel meebrengt voor het rijksvaccinatieprogramma. Ook zal dit jaar blijken op welke manier (positieve)</p>
----------------	---

	gezondheid en preventie onderdeel worden van het nieuwe kabinetsbeleid en welke gevolgen dat gaat hebben voor het werk van de GGD. Of de recent verschenen landelijke nota "Zorg voor de toekomst" vraagt om nieuw of aangepast beleid zal de komende tijd helder worden.
Risico's	In de begroting van de GGD wordt met name als risico gemeld de extra inzet van medewerkers bij uitbraak infectieziekte en boventaligheid van personeel vanwege afnemende activiteiten, bijvoorbeeld bij de dienstverlening aan Publieke Gezondheid Asielzoekers. GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. Op basis van de meerjarenraming is het risico voor de gemeente Steenwijkerland klein.

Verbonden partij	Veiligheidsregio IJsselland
Activiteiten	Veiligheidsregio IJsselland werkt met gemeenten en andere partners samen in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis in de regio IJsselland.
Inhoudelijk belang	De brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het bieden van geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen zijn alle publieke belangen. Deze belangen kunnen het beste behartigd worden door middel van een gemeenschappelijke regeling op basis van de WGR.
Bestuursprogramma	De inwoner op 1
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	Gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur. Iedere gemeente heeft 1 stem.
Vertegenwoordiger	Algemeen bestuur: burgemeester Bats

bedragen x € 1.000

Veiligheidsregio IJsselland						
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteitsratio	Bedrijfsresultaat	
2018	2.706	5.065	32.077	14%	1.454	
2019	2.892	5.376	30.945	15%	- 352	
2020	2.953	7.324	32.545	18%	1.864	
2021	3.088	5.217	36.138	13%	-	
2022	3.135	5.090	32.623	13%	-	

Ontwikkelingen	Binnen de brandweer en crisisbeheersing is een aantal ontwikkelingen gaande die ook in 2022 een vervolg zullen krijgen. Met Europese regelgeving als directe aanleiding en goed werkgeverschap als drijvend motief, houden we de organisatievormen, waarbij brandweervrijwilligers gekazerneerd of geconsigneerd zijn tegen het licht. Tevens wordt een nieuwe keuze gemaakt over de organisatievorm en/of de aanstelling van vrijwilligers. Daarin wordt de verdeling van specialismen over de brandweerposten meegenomen. Ook zal het door het zwaardere risicoprofiel van de gemeente Kampen, de uitrukorganisatie van de brandweerpost Kampen, een eventuele crisis en nafase aanleiding zijn
----------------	---

	<p>om te bezien wat dit betekent voor de coördinatie, informatievoorziening en samenwerking met partners.</p> <p>Een laatste uitdaging is de samenvoeging van de drie huidige meldkamers in Oost-Nederland. Deze samenvoeging is eind 2022 een feit en vereist voorbereiding op het gebied van personeel, middelen en werkprocessen.</p> <p>Verder gaat men voor de periode na 2022 (2023 tot en met 2026) aan de slag met een nieuw strategisch beleidsplan. Vanaf 1 januari 2022 is de Veiligheidsregio aangesloten bij de Werkgeversvereniging Samenwerkende Veiligheidsregio's.</p>
Risico's	<p>De kosten voor de deelnemende gemeenten worden vanaf 2017 voor 75% verdeeld op basis van de historische kosten en voor 25% op basis van een meer geobjectiverde methodiek, te weten het gemeentefonds.</p> <p>In 2019 zou de verdeelmethodiek opnieuw worden geëvalueerd waarbij in principe het gekozen combinatiemodel gehandhaafd blijft. Op de bestuurdersdag van 23 juni 2021 is aangegeven dat een wijziging in de verdeelsystematiek van de gemeentelijke bijdrage met ingang van het jaar 2023 wenselijk is. Een verschuiving naar 50% historisch en 50% gemeentefonds doet meer recht aan de actualiteit. Bij wijziging van het verdeelsysteem behoort de gemeente Steenwijkerland tot een nadeelgemeente. Op basis van de huidige berekeningen betekent dit met ingang van het jaar 2023 een extra financiële last ter hoogte van € 79.500 per jaar. Wel wordt voor de eerste 3 jaar een aflopend ingroei-pad afgesproken (75%, 50% en 25%), waardoor niet gelijk de volledige hogere bijdrage moet worden betaald.</p> <p>Ook is afgesproken dat de tijdelijke taakstelling (2021 en 2022) van € 516.000 met ingang van het jaar 2023 structureel wordt verwerkt in de begroting van de Veiligheidsregio IJsselland.</p>

Verbonden partij	Omgevingsdienst IJsselland
Activiteiten	De Omgevingsdienst is een gemeenschappelijke regeling op het gebied van de milieuwetgeving, -regelgeving en -handhaving.
Inhoudelijk belang	Het is een publiek belang dat de gemeente de wettelijke milieutaken uitvoert op een regionale schaal om zo minder kwetsbaar en meer efficiënt te zijn.
Bestuursprogramma	Duurzaam
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel en de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	De gemeente heeft een zetel in het bestuur. Het bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de colleges en gedeputeerde staten.
Vertegenwoordiger	Wethouder Scheringa

Omgevingsdienst IJsselland						
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfsresultaat	
2018	827	755	2.102	26%	755	
2019	822	406	2.179	16%	5	
2020	822	327	1.409	19%	313	
2021	832	316	2.495	11%	-	
2022	843	316	1.751	15%	-	

Ontwikkelingen	In maart 2021 is een plan van aanpak gemaakt waarbij in 5 sporen wordt gewerkt aan een efficiënt ingerichte organisatie die financieel in control is en gefocust is op een rendementsverbetering van de beschikbare capaciteit. Verder worden de komende periode voorstellen voor herijking van de financieringsgrondslagen ontwikkeld met ingang van 2023. De kosten die hiermee samenhangen zijn in een afzonderlijke begroting van 2021 opgenomen. Naast het reguliere werk en de doorontwikkeling vraagt ook de implementatie van de Omgevingswet de komende jaren veel aandacht. De oorspronkelijke ingangsdatum was 1 januari 2021, maar is half 2020 uitgesteld naar 1 januari 2022. Deze ontwikkeling vraagt forse investeringen waarvan de omvang op dit moment nog niet volledig ingeschat kan worden. Inmiddels zijn de voorbereidingen in volle gang.
Risico's	De Omgevingsdienst IJsselland is pas in 2018 gestart. Doordat er weinig historische gegevens zijn, brengt dit onzekerheden in de begroting met zich mee. Zo moeten uitvoering en ontwikkeling tegelijkertijd plaatsvinden, terwijl de overgedragen capaciteit zich vooral verhoudt met uitvoering. Een tweede onzekerheid is de dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Zwolle. Er is sterk gestuurd in een gezamenlijke verantwoordelijkheid om binnen het gestelde kader te blijven. Dit kader is echter vastgesteld voor de start van de Omgevingsdienst. Er zijn in de loop van de tijd ook nieuwe componenten ontstaan welke lastig te voorspellen waren maar wel te monitoren. Bijvoorbeeld het meerwerk aan de ICT-hardware en dienstverlening. Met behulp van deze monitoring wordt gestuurd op de componenten waar ruimte in zit om zo binnen het gestelde kader te kunnen blijven opereren. Niet onmiddellijk een risico, maar wel vermeldenswaardig is dat wij taken hebben ingebracht en voor de daarbij behorende capaciteit betalen. Aanvullende, niet standaard ingebrachte, taken kan de Omgevingsdienst wel voor ons uitvoeren, deze worden dan aanvullend in rekening gebracht. Hierbij gaat het in ieder geval om specialistische advisering t.a.v. gaswinning en geluidsmetingen bij evenementen.

Verbonden partij	RSJ IJsselland (regionaal servicepunt)
Activiteiten	De uitvoeringsorganisatie fungeert als aankoopcentrale voor gemeenten. Verder beheert de uitvoeringsorganisatie namens de gemeenten de in het kader van de inkoop gesloten overeenkomsten.
Inhoudelijk belang	Het is een publiek belang dat de gemeente de wettelijke jeugdzorgtaken uitvoert en daarbij regionaal samenwerkt om zo efficiënt mogelijk te zijn. Gekozen is voor een lichte vorm van samenwerking via een bedrijfsvoeringsorganisatie, ofwel de uitvoerende taken en niet de beleidsvormende taken.

Bestuursprogramma	Samenredzaam
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	Gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur. Iedere gemeente heeft 1 stem.
Vertegenwoordiger	Wethouder Jongman

bedragen x € 1.000

RSJ IJsselland (regionaal servicepunt)					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2018	176	-	25.061	0%	-
2019	154	-	7.249	0%	-
2020	115	-	2.713	0%	-
2021	134	-	-	0%	-
2022	133	-	-	0%	-

Ontwikkelingen	<p>2022 is het eerste volledige jaar waar gewerkt wordt in lijn met de nieuwe regionale visie (deze is eind juni 2021 aangeboden). Belangrijke thema's daarin zijn: het versterken van de positie van de ouders en jeugdige, het analyseren, leren en ontwikkelen en de bovenregionale samenwerking. Dit laatste zal onder meer invloed hebben op de invulling van inkoop, contractmanagement en sommige transformatiethema's.</p> <p>Ook is 2022 het eerste jaar waarin er wordt gewerkt met het nieuwe inkoopmodel. Dit wordt mede gemonitord door het ontwikkelde "beheersingsplan inkoopmodel 2022-2025". Het doel hiervan is het creëren van inzicht in uitvoering van jeugdhulpverlening en de daaruit volgende trends en ontwikkelingen om hiermee effectiever en efficiënter gebruik te maken van jeugdhulpverlening. Belangrijke bijdrage wordt hiervoor ook geleverd door de doorontwikkelde Regionale IJssellandse Monitor (RIJM). Het streven voor 2022 is een steeds meer en vollediger gebruik van RIJM. Hierdoor kunnen de jeugdhulpkosten in de regio beter in kaart worden gebracht en kan op basis daarvan beter worden gestuurd en verantwoord.</p> <p>De transformatie wordt bekostigd vanuit het transformatiefonds. Deze kent een looptijd tot 1 juli 2022. Over een voortzetting hiervan zijn of moeten nog gesprekken worden gevoerd over de verschillende transformatiethema's.</p>
Risico's	<p>De RSJ heeft geen risicomanagement maar er wordt wel jaarlijks een inschatting gemaakt van de risico's en de mitigerende maatregelen. Gezien de risico's, de mitigerende maatregelen en de huidige bijdrageregeling is het niet nodig om een eigen weerstandsvermogen op te bouwen binnen het RSJ. In de huidige begroting is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen (circa € 102.000) om de nodige budgetflexibiliteit in te bouwen.</p>

Bijlage 8. Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Steenwijkerland	Nederland (gemiddeld)
0. Bestuur en ondersteuning				
0.01 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	9	
0.02 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	8	
0.03 Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	793	
0.04 Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2022	2%	
0.05 Overhead	% van totale lasten	2022	11%	
1. Veiligheid				
1.01 Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2020	13	11
1.02 Winkeldiefstal	per 1.000 inwoners	2020	x	x
1.03 Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2020	4	5
1.04 Diefstal uit woning	per 1.000 inwoners	2020	x	x
1.05 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2020	5	6
2. Economie				
2.01 Functiemenging	%	2020	46	53
2.02 Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw 15 tm 64 jr	2020	175	158
3. Onderwijs				
3.01 Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	4	2
3.02 Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	28	26
3.03 Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2020	2	2
4. Sport, cultuur en recreatie				
4.01 Niet- sporters	%	2020	55	49
5. Sociaal domein				
5.01 Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2020	624	796
5.02 Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2020	349	460
5.03 Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-64jr	2020	183	202
5.04 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 10.000 inwoners	2020	690	700
5.05 Netto arbeidsparticipatie	%	2020	69	68
5.06 Kinderen in uitkeringsgezin	%	2019	5	6
5.07 Werkloze jongeren	%	2019	2	2
5.08 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	11	12
5.09 Jongeren met jeugdbescherming	%	2020	2	1
5.10 Jongeren met delict voor rechter	%	2019	1	1
5.11 Jongeren met jeugdreclassering	%	2020	0	0
6. Volksgezondheid en milieu				
6.01 Omvang huishoudelijke restafval	kg per inwoner	2019	62	161
6.02 Bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2019	10	20
7. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
7.01 Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	2020	222	270
7.02 Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2020	6	9
7.03 Demografische druk	%	2021	80	70
7.04 Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2021	669	733
7.05 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2021	695	810

Op grond van het BBV dienen gemeenten de effecten van beleid toe te lichten door een vaste set met beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. Bij elk van deze indicatoren is een omschrijving en nadere toelichting vermeld.